

y e n i d e n

üretim

'HERKESİN YETENEĞİNDEN, İHTİYACINA GÖRE'

AYLIK İŞÇİ GAZETESİ

OCAK 1991'DE ÇIKIYOR

Biz SORUN BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ ÇALIŞANLARI olarak, YENİDEN ÜRETİM, AYLIK İŞÇİ GAZETESİ'nin üretiminden dağıtımına kadar bütün süreçlerinde sorumluluk üstleniyor, SORUN BSD'mize canlı katkılarıyla dayanışmasını eksik etmeyen bütün arkadaşlarımızın, dostlarımızın aynı çabalarını YENİDEN ÜRETİM gazetemiz için de esirgemeyeceğini biliyoruz.

Hayatın yeniden üretilmesini, tarih ve sosyal pratik öğretmiştir. Bu türden bir yayın organının üretilmesi ve işlevsel olması sosyal pratikte sınanacaktır.

YENİDEN ÜRETİM Çalışanları; üretimden, yönetim ve denetimine kadar BİRLİKTE'liğin örneğini sunmaya özen gösterecektir. Gazetemiz aynı zamanda, tutarlı bir kitle çalışmasının gerekli araçlarından biri olmaya çalışacaktır.

YENİDEN ÜRETİM Çalışanları; "HERKESİN YETENEĞİNDEN, İHTİYACINA GÖRE" ilkesiyle işbaşı yaparken, aynı yönelişli Devrimci ve Sosyalist KADRO'ları, "Gelin işliklerde birlikte üretim yapalım!.." çağrısıyla selamlıyor.

Adres: Babıali Caddesi No: 6/2 Kat/1
Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 519 25 48 - 527 45 38

TÜSTAV

farkı da budur. Sosyalist demokrasiyi tartışanlara karşı, bunu bizler yaparak göstermenin daha doğru olduğuna inanıyoruz. Ayrıca, bu tutumumuzla tartışmanın nasıl olması gerektiğini de örneklemiş oluyoruz.

Sırrı Öztürk'ün de Temel Demirel'in de yazıları, herkesçe biliniyor. Bu iki yazar arkadaşımız da, kimi toplantılara katılsın- katılmasın, ülke özelinde somutlanacak-yorumlanacak partileşmelere, bu saatten sonra, nasıl bakacaklarını bilmektedirler. Özcesi dergimiz yazarları: Bilimsel Sosyalizme karşı olan hiçbir "birlik" entrikasının içinde olmamıştır. SORUN BSD yazarları bir inisiyatife angaje olurlarsa, herhalde okurlarımızın bundan haberleri olur. Biz hepimiz, geldiğimiz yerler çeşitli olsa da, partimizi arıyoruz. Bu yolda şarlatanların dışında iş yapıyoruz. PARTİMİZİ BİRLİKTE bulacağız. Kavgamız bunun içindir.

□ *Nuran Tanık-İzmit:* SORUN BSD'sinin yazarlarının "bağımsız ve özgür" olduklarını yazıyorsunuz. Yazarın bağımsız ve özgür olması, piyasadaki "bağımlı"lardan farklı bir konumda olduğunu mu ifade etmektedir?

□ *Cevap:* Piyasadaki bağımlıların dışında olduğumuzu ifade etmeye gerek görmüyoruz. SORUN BSD'mizdeki yazarlar bağımsız ve özgürdür. Bu bağımsızlık ve özgürlük anlayışımız "liberal" çerçevelerin ve ölçülerin dışındadır. Bizler, Bilimsel Sosyalizme (Marksizm-Leninizm), O'nun yöntemlerine ve geleneklerine, 3. Enternasyonal'e bağlıyız. Bu geleneğin Anadolu toprağındaki tarihsel ve sosyal uzantılarıyız. Geleneğimizi inkâr etmiyoruz. Piyasada magazinleşmiş, aşınmış ve de aşılış anlaşımların dışında olduğumuzu ifade etmek ve sizleri düşündürmek için sık sık "bağımsız ve özgür" olduğumuzu ifade ediyoruz. Liberal anlamdaki bir "bağımsızlık ve özgürlük" anlayışının dışındayız. Geleneğimize bağlıyız. İSP'nin bu çerçevede oluşturulmasını düşünüyoruz.

SORUN BSD

ONLARDI

tarlalarda rüzgâr olup sevdalı
başakların saçlarında kaldı mı yüreğin
sevgilerine pusular kurulup da
ölüme meydan okudun mu sen
bir şafaktan bir şafağa
mavi şimşeklerin önünde
yaktın mı geceleri gürül gürül

onlardı hasret içinde savrulup giden
güneşte türküler yangını
gecelerde yıldızlar toplayan onlardı
sen kızıl kan oldun mu kaldırımlarda
öldün mü karanfil karanfil
öldün mü be canım

Necmettin Çakır

"Sosyalizm ve Hümanizm" adlı kitabımızı okumanızı öneriyoruz.

□ *Bülent Dizgin-Haydarpaşa-İst:* SORUN BSD'nin 16. sayısında, BTDK ayrışması üzerine iki ayrı yazı yayımlandı. İlki, Sırrı Öztürk'ün "Politika Cephesi" yazıları içinde (s.15-16). İkincisi, Şahin Baş-Gürel Gülecan'ın "BTDK İçinde Olumlu Bir Ses: Devrimci Sosyalist Blok Yönelimi" adlı yazıdır. Birinci yazıda, yazarın telif kitaplarında ve çeşitli makalelerinden de bildiğimiz bir tutum net olarak yansımaktadır. Yani, Sırrı Öztürk, başından bu yana, bizim hiçbirzaman M-L bir PARTİ'miz olmadı diyor ve İSP'nin oluşturulmasını gündeme getiriyor. İSP denilince bundan neyi anladığını üstü kapalı da olsa dile getirmeye çalışıyor. Bu yolda henüz ideolojik bir çalışma yapılmadıysa da, bir işçi olarak sorunu bilince çıkarmaya çalışıyor. Yazar, "birlik" ve "partileşme" sorunlarının nasıl çözüme ulaştırılması konusunda da pratik öneriler yapıyor. BTDK'nın 12-13 Ağustos 1989 tarihinde yapılan ilk toplantısında yaptığı konuşma ile (SORUN BSD S:11-12, s.13-17) konuyu çarpıtmaya aday unsurları açığa vurmaya çalışıyor. Bu konuşmasında hareketimize kazanılması şart aydınları uyarıyor; onları (yalnızca onları) kazanmaya özen gösteriyor. Devrimci esnekliği gözetiyor. Fakat, karşıya alınması gerekenleri de ihmal etmiyor. Somut önerisinin peşini bırakmıyor.

İkinci yazıyı kaleme alanlar ise, BTDK'daki ayrışmaya büyük bir prim veriyor; DSB'u birazcık yüceltmiş oluyorlar. Bu "olumlu" yönelimin neler yapması gerektiğinin altını çizerek önerilerde bulunuyorlar. SORUN BSD bu çelişkili yayın politikasını nasıl açıklamaktadır? Aynı durum, Sırrı Öztürk ile Temel Demirel'in yazılarında da kendini hissettiriyor. Biri İSP derken, ötekisi, "Açık Parti" diyor. Biri BTDK toplantılarına katılmıyor. Ötekisi BTDK'nın yurtdışındaki (YBTDK) uzantısına katılıyor, ayrıca önerilerde bulunuyor.

□ *Cevap:* Sıkça tekrarladık: SORUN BSD nasıl bir dergidir; ve ne yapmak istiyor diye...

Dergimiz yazarları, bağımsız ve özgür iradeleriyle PARTİ ve BİRLİK SORUNU üzerine düşüncelerini her vesileyle dile getiriyor. Bu, kütlelerin ve KADRO'ların önünde açıkça yapılıyor. Bu türden bir yönelişten ötürü hiçbir sıkıntı duymuyoruz. Çeşitli yaklaşımların birlikte üretim yapması, bir dergi kolektifinde bulunması bizce zorunlu ve gereklidir. Çeşitlilik hareketimizin bir zenginliğidir. Birlik, mekanikçe bir özellik değildir. Birlik, fizikteki değimiyle 'zıtların birliğidir'. Doğa bile eşsiz dengesini 'zıtların birliği' yasallığıyla kurmamış mıdır?

BTDK bir yönelim ise, eleştirilebilmesi için ortaya bir şey çıkarması gerekiyor. Ortada henüz somut bir şey yoktur. Bir yandan TBKP'liler, diğer yandan SBP'liler yalancı pehlivanlar gibi birbirlerine 'elense çekiyor'. DSB'cular ise daha bir şey yapmadı. Bir "yönelim"i temsil ettiklerini söylüyorlar. Daha önce uzlaşma aradığı yol arkadaşlarına, şimdi "uzlaşmacı" diyorlar. Türkçesi: Elbirliği ile geliştirdikleri "birlik" entrikacılığının hesabını nasıl veririz diye "aydın"ca bir soyutlanmanın tadını çıkarıyorlar. Sosyal pratikte esamesi okunmayan, işçi, köylü, emekçi, gençlik ve aydın kesiminin onay vermediği bir "yönelim"i ciddiye alıp nasıl eleştirmeliyiz?

Şahin Baş-Gürel Gülecan'ın yazısını, özellikle de son bölümünü bir kez daha okursanız verilen çok şık bir cevabı daha iyi anlarsınız. Dergimizin yazarları, konuya meşreplerince yaklaşmaktadır. Bu durum çelişkili değildir. İzlediğimiz yayın politikasının bir gereğidir. Kazanılması gereken her kesime nasıl hitap edileceğini her yazar örgürce kendisi karar verir.

T.Demirel "Açık Parti" der, S.Öztürk "İSP'ni oluşturalım" der, siz de "Kapalı Parti" diyebilirsiniz. Bir başkaları da başka bir şey diyebilmelidir. Bu öngörülerin doğruluğu ancak sosyal pratikte kanıtlandığında bir anlam kazanacaktır. SORUN BSD'mizin kimi dergilerden

OKUR ELEŞTİRİLERİ VE CEVAPLAR

□ *C.Kara-Izmit*: SORUN BSD'nin 17. sayısında, "1 Mayıs'90 da Fenersiz Yakalananların 'Yavuz'luğu" başlıklı yazıda, "Birleşik geleneğin sürdürücüleri," biçiminde bir ifade geçiyor. Bundan neyi kastediyorsunuz?

□ *Cevap*: "Birleşik geleneğin sürdürücüleri" ifadesinden, 1 Mayıs '90'da birlikte eylemi düşünen ve hayata geçirmeye çalışanları kastediyoruz. Yazının tamamı incelendiğinde bunu anlamak mümkündür. Ne var ki, bu ifade yerine konuyu daha açık biçimde ifade edebilmeliydik. Bunu bir redaksiyon hatası yerine koyabilirsiniz.

□ *Hüsnü Kalmaz-Güngören-Ist*: Derginizin 10. sayısında ('Okur Eleştirileri ve Cevaplar' s.69'da) Devrimci Marksizm mi, Çağdaş Marksizm mi? başlıklı yazıda, bir okurun sorusunu cevaplarken "Devrimci Marksizm" denilmesini doğru bulduğunuzu söylediniz. O tarihten bu yana (belki yanılıyorum), hiçbir yazınızda "Devrimci Marksizm" demediniz. Niçin? Yoksa "troçkizmin" literatürünü kullanmak istemiyor musunuz?

□ *Cevap*: Kimileri, bu arada kendilerini "troçkist" olarak tanımlayanlar "Devrimci Marksizm" diye bir literatür kullandığı için, "Devrimci Marksizm" denilmesinden geri durmuyoruz. Kaldı ki, yeri gelince, birileri bu türden bir "suçlama" yapacak diye de sakınmıyoruz. Siyasi eğilimlerin, fraksiyonların ayrı ayrı literatürleri olduğu bir gerçeklik. Oysa Bilimsel Sosyalizmin literatürü bellidir. Bir literatür doğru ise kullanılır; değilse kullanılmaz. Aynı şey sloganlar için de geçerlidir.

□ *Ali Sal-Bakırköy-Ist*: BTDK tartışmalarından ayrılan DSB taraftarları "Devrimci Sosyalizm" diye bir yeni literatür kullanıyor. ŞŞCB'de ve ülkemizde bazı siyasi eğilimler de "Demokratik ve İnsani Sosyalizm" demeye başladı. SORUN BSD hangi literatürün kullanılmasını uygun bulmaktadır?

□ *Cevap*: Yalnızca DSB taraftarları değil, bu yönelişin dışındakiler de "Devrimci Sosyalizm" literatürünü kullanıyor. Bu kendilerinin bileceği bir iştir. Bilimsel Sosyalizm (Marksizm-Leninizm ideolojisi), zaten devrimcidir. Bazı kesimler "Devrimci" sıfatını vurgu yaparak literatürü geliştirmek isteyebilir. SORUN BSD buna ihtiyaç duyarsa kullanabilir.

"Demokratik ve İnsani Sosyalizm" diyenlerin bizde de yerli temsilcileri bulunmaktadır. Uluslararası planda emperyalizme, yerel/ulusal planda ise Türkiye burjuvazisine şirin gözükmek "tutkusuyla" Sosyalizme "Demokratik ve İnsani" sıfatlarını ekleyerek, konuya bu biçimde yaklaşıyorlar. SORUN BSD, ne uluslararası ne de yerli gericiliğimize "şirin" gözükmek diye bir tutum içinde değildir. Sosyalizm, kapitalizmden daha demokrat ve insanıdır. Kimi sosyalist ülkelerde bunun tersi uygulandıysa bu sıfatları ekleyerek gericiliğe bir taviz verilmesi yanlıştır. Ayrıntılı inceleme için SORUN yayınları arasında yayımlanan

İMGELERİN PARÇALANMASI KURAMI VE KARŞITLARIN SAVAŞIMI

Tamer Abuşoğlu

Dünya ve toplum olayları bugüne kadar dinsel, sanatsal, politik ve bilimsel bakışla kavranıp yorumlanmış, bu yorum ve kavram doğru ile yanlış çatışması olmaktan öteye gide-memiştir. Vladimir İlyiç bu savı Amprio-kristizm adlı eserinde "Gelişme karşıtların sa-vaşımıdır" deyişle belirginleştirmiştir.

Zamanla karşıtların savaşımı dinsel, politik, sanatsal ve bilimsel çaprazlamaların sa-vaşımına indirgenmiştir. "Arar, bulur, bulur kaybeder, insanın bütün yaşamı gerçek savaşıdır" gerçeği aramak ve onu bulabilmek çabasıdır diyen Sezai Karakoç Türk düşün adamları içinde evrenin ve evreni kuşatan değişimin dört temelde yorumlanışına yardımcı olmuştur.

İnsan ilk toplum biçimi olan ilkel komün toplumundan, köleci topluma oradan feodal topluma ve kapitalist topluma değin bu dört temeli yaşamında bulmuş, kimi zaman biribiri-ne baskın çıkmanın savaşımını veren bu imgeleri kimi zaman yanyana görüntülemiştir. Marksizmin doğa ve toplum olaylarına bakışı diyalektik, onu yorumlayışı ise materyalist-tir. Ancak bu ana temele karşın maddi temelin tümden yok sayılması ve yadsınması ile düşüncemde var ise vardır, yoksa yoktur temelindeki bir metafizik anlayışı ile her zaman çatışmıştır. Bu güçler karmaşasında da kimi zaman karşıt güçlerin yanyana görüldüğü de kavranmıştır. Kimi Güney Amerika ülkelerinde diktatörlüklere savaş açan halk güçleri ve devrimcilerin kilise ile işbirliği yapması, kilisenin devrimci güçleri koruması gibi. İnsanlık bugün 21. yüzyıla göz kırparken insanı ilgilendiren insandan yana olan bütün katılım, tavır ve eylemler bütün halkları kavramaktadır. Dünyanın herhangi bir köşesindeki bir eylem bütün dünya halklarını sarmakta ve sarsmaktadır. "İnsana özgü olan hiçbir şey bana yabancı değil" diyen Demokritos örneğinde olduğu gibi insana göre, insan tarafından olan ve insanı ilgilendiren her şey bizi ilgilendiriyor ve kavlıyor. İlk önce insan olarak diğer insanlarla olan insani boyutlu ilişkilerimiz, sonra da düşüncemizin bize yüklediği sorumluluk ve ol-gunluk buna bizi sorumlu kılıyor.

Artık yoz ve ilkel kültür parçalanmakta yerini daha aydınlık bir anlayışla insanı yücelten karşı düşünceler almaktadır. Yenilikler ve değişimler demokratikleşmeden ve insandan alma-dan, insana veren yönünde seyretmektedir. "Bütün sanatlar sanatların en yücesine yaşama sa-natına hizmet eder" (B. Brecht). Doğrudan insanı ve onun toplumsal yaşantısını ilgilendiren her şey araştırılmakta ve tartışılmaz sayılan kimi konular bile yasaklar manzumesi olmak-tan çıkarılıp irdelenip parçalanmaktadır.

Bütün sömürge halkların bağımsızlıklarını kazanmaları, kanları ve canları karşılığı ka-zandıkları demokratik mevzileri terk etmeyerek koruma ve kollama kararlılıkları, hemen bütün dünyada devrimci durumun yükselmesi, insanların eskisi gibi yönetilmek istememe-leri, toplumdaki sosyo-psikolojik patlamaların kendiliğinden gelme yığınsal eylemlere dönüşmesi, parçalanmakta olan bu dört temel imgeyi işaret eden ana başlıklardır.

Güzel

Sistem, var olan ilişkilerin bütününden çıkan... Sistemin devamına yarayan her görün-
günün güzel görünmesini ister. Sisteme bağlı sanat eserleri de görüngüleri "güzel" gösterir.
Sinemayla... Şiirle... Romanla... Resimle.... Böylece sistemin sınırlarını aşmayan ortak bir
estetik duyu yaratılır. Sistemin bütün verdikleriyle yetinen bir duyu... bir insan... sistemin
insanı.

Gerçekçi-insani sanat, sistemin oluşturduğu ortak duyuya, bu duyunun güzeline karşı
çıkıyor. Karşı çıkmalıdır. Böylece insanın estetik bilinci gelişir. İnsan çirkinini görür. Çirkinini
değiştirmek... yeni ilişkilerde daha güzeli oluşturmak için harekete geçer.

Derinlerde Beni Bekliyor

Öyle dedi... "Derinlerde seni bekliyor". El değmemiş... ilerletici... dönüştürücü... yeni...
yepyeni bir güzelden söz ediyordu... değişmeliyim... etkin olmalıyım... yaratıcılığımı bütün
boyutlarda harekete geçirmeliyim... derinlerde beni bekleyen güzele ulaşabilmek için...
Ulaşmak... hiçbir zaman sınır olmamalı... Bilmeliyim. Beni hep bir güzel bekliyor derinler-
de... daha derinlerde... Daha güzeli yaratmak için... yaratılanı paylaşmak için emek verme-
liyim... En güzeli budur zaten...emekle bir güzellik yaratmak... yaratılanı paylaşmak...

AĞUSTOS 1990

TÜSTAV

ELLERİM

.....
renkleri tutuşturuyorum ellerimle
felsefe tezleri gibi ağır ve yorucu
siyah sonsuzdur bir tanem hiçliği anlatır
kalles ve ihanet kendini onunla boyar
kırmızı kan rengidir ihtilâli anlatır
hümanist reformistler sevmez onu
.....

Mirze Karataş

Atina-4.11.1988

Sisteme bağı sanat eserlerinde yağmurlu... bulutlu hava kötü diye gösterilir. Olgulara bakarsak öyledir. Hele büyük kentlerde... Bir yerden bir yere gidemezsiniz. Taşıtların sıçratığı çamurlu sularla baştanbaşa kirlenirsiniz. Bütün bunların ötesinde soğuk kış mevsimi yoksullar için son derece tatsızdır. Bunun için yağmurlu.... bulutlu havalara kötü denir. Kötü hava denince böyle düşünürüz. Kötü havaya kızarız.

Bir de şöyle düşünelim. İnsani bir yapılanmada, tatsız sorunlar düzelmiş. Ulaşım, ısınma, barınma... hiçbiri sorun değil bunların. Böyle bir ortamda yağmur güzeldir... birbiri peşisıra giden bulutlar güzeldir... kar yağışı güzeldir.

Söylemek istediğim şu. Yıkımlar dışında doğanın her durumu... her mevsimi güzeldir. Ama sistem bu güzellikleri yok eder. Sisteme bağı sanat eserleri de bunu gözden saklar. Sistemden kaynaklanan çirkinliği doğaya yükler. Estetik bilinci dumura uğrayan insan, sisteme kızmaz da lapa lapa yağın kara kızar. Lapa lapa yağın güzel görüneceği bir yapılanmayı hayâl etmez. Çünkü sistemin sanatçısı, eseriyle insanın hayâl gücünü, sisteme göre sınırlar.

Türkiye'de Durum

Türkiye'de sistemle bütünleşmiş... sistemin güzellik anlayışına uygun bir sanat var. Ben, bu sanata star sistemi diyorum. Belli dönemlerde, belli sanatçılar, çeşitli yöntemlerle abartılır... bu sanatçıların eserleri "baş yapıt" ilan edilir. Böylece bu sanatçılar okura zorla kabul ettirilir.

Son yirmi yılı düşünelim. Selim İleri, Adalet Ağaoğlu, Füzûzan, Tomris Uyar, Latife Tekin, Orhan Pamuk...

Bu yazarlar, çeşitli yöntemlerle starlaştırıldı. Sistemin güzellik anlayışına uygun eserleri "başyapıt" ilan edildi. Bu yazarların eserleriyle okurun estetik bilinci dumura uğratıldı. Okur, sistemin "güzel"iyle yetindi. Bu "güzel" in çirkinliğini göremedi.

İntihar

Soru. İntihar güzel mi... güzel olabilir de olmayabilir de. Çünkü güzel bir ilişkiden çıkar.

Allende intihar etti. Faşist yönetime teslim olmadı. İntihar etti. Allende'nin intiharı hayatın... mücadelenin... daha güzel bir dünya için eylemin parçası. Somut. Ama soyutta intihar güzel değildir. Soyutta intiharı savunmak güzel değildir.

Şimdi bakın n'oldu. Star sistemi yazarlarından Adalet Ağaoğlu Hayır adlı romanında soyutta intiharı güzelleştirdi. Hayatı... mücadeleyi yadsıyan... çözümsüzlüğün bunalımında edilgin bir eylemi... Ben buna soyutta intihar diyorum. Soyutta intiharı kişisel dramını anlıyorum. Bu dramın toplumsal nedenlerini kabul ediyorum. Ama soyut intiharı "güzel"liğini kabul etmiyorum. Adalet Ağaoğlu, soyutta intiharı güzelleştirdi. Bunalım dönemlerinde aydınların intiharını güzelleştirmek, sistemin güzellik anlayışına son derece uygundur. Bunun için Adalet Ağaoğlu'nun Hayır adlı romanı, sistemin kanallarıyla okura hızla ulaştırıldı. Sistemin diliyle "güzel" diye yüceltildi.

Sistemin "güzel"i... Sistem "güzel"de bile seçenekli davranır. İntihar edemeyenlerin içki masalarında, yurt-dünya sorunlarını "Biz adam olmayız" havasıyla üzüntülü bir şekilde konuşmaları da "güzel"dir sisteme göre. Böyle bir hayatı "güzel"leştiren çok eser yazıldı bizde... Ama sen, içkiye alışık değilsen, böyle bir "güzelliği" yaşayamıyorsan, sisteme teslim olur, intihar edersin. Sistem bu intiharı da "güzelleştirir". Tabii ille de kendini öldürmen gerekmez. Bir özeleştiriyi yaparsın. Dünyayı güzelleştirme mücadelesine devam edenleri "sekte", "bağnaz" diye suçlarsın. Sistem, senin bu davranışını da "güzelleştirir".

Aç Kurt

Savaşa karşı çıkmak... barış savunmak aç kurtun önüne uzanmaya benziyor. Son derece tehlikeli. Kant'ın bir kitabı var. Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme (Çev. Y-Abadan-S-L-Meray. Ank.Ünv.Siy.Bilg.Y.Ankara 1960) Kant, barışı savunmanın zorluğunu biliyor. Kitabın girişinde şöyle diyor. "Devlet adamları, bu denemede kendi fikirlerine aykırı fikirler bulunursa, herhangi bir ihtiras arkasında koşulmadan öne sürülmüş bu kanaatlardan devlete karşı tehlikeler çıkarmaya kalkışarak kendileriyle çelişmeye düşmemelidirler". Böylece Kant, kötü niyetli yorumlardan sakınmak istiyor.

Sistem, şimdiye kadar birçok kez kan revan içinde bıraktı dünyayı. Günümüzde büyük bir savaşa yerlebir olur dünya. Bunu bilen sistemin yürütücüleri bölgesel savaşlarla kapitalizmi... aç kurdu doyurmak istiyor.

Sistemin ideolojisi, aç kurdu perdeliyor. Sistem için düşünenler aç kurdu göremiyor.

Bunu göstermeliyiz... Her alanda...

Hapishaneleri güzel mi?

Sistem, nasıl bir insan ister. Bir örnek vereyim. Geçende deniz otobüsündeyim. Yanımda oturan, arkadaşına, "Avrupa'da hapishaneler çok güzelmiş" dedi. İşte sistem böyle insan ister. Sistemin insanı "Neden hapishane var. Neden bazı insanlar o hapishanelerde yatıyor" diye düşünmez. Çünkü eleştiri gücü... yaratıcılığı dumura uğratılmıştır. Ama şunu kabul edelim. Biz insanımıza sistemin "suç" kavramını bu kavramın değişkenliğini anlatamadık. Eleştirici gücünü harekete geçiremedik. Söz gelimi, bir zamanlar Türkiye'de yabancı para taşımak "suç"tu. Şimdi değil. Ciddi bir araştırmayla, en azından 50 yıllık bir "Suç tarihi" yazılmalı. Sistemin "suç" icad ettiği gösterilmeli. Bütün bunlar ya da benzerleri yapılmadığı için, insanımız sistem içi düşünüyor. Dahası, Kant'ın da söylediği gibi bazı düşünceleri devlete karşı sanıyor. İnsanımız, hapishanelerin olmadığı bir dünyayı düşünmüyor. Hapishane olsun, ama güzel olsun diyor.

Deniz otobüsünden inmeden önce Avrupa'da hapishanelerin güzelliğini anlatan adama "Düşüncenizden dolayı, o güzel hapishanelerde 50 yıl yatmaya ne dersiniz" dedim. Şöyle dedi. "Benim suç teşkil eden bir düşüncem yok."

İnanımız düşüncenin değil, sistemin suç "teşkil" ettiğini bilmiyor. Hapishaneler, insanın düşünce sınırının bittiği yer. Güzel ya da çirkin olsun. Sistem, insana "Şuraya kadar düşün. Yoksa suç teşkil edersin" der.

Sistem, insanın eleştirici gücünü... Yaratıcılığını dumura uğrattı dedim. Sistem, insanın estetik bilincini de dumura uğrattı. Sistemin insanı, hapishanelerin bile güzel olabileceğini düşünür.

Peki ama hapishanesiz bir dünya daha güzel değil mi... Niçin daha güzeli aramaz insan. Sistemden dolayı. Böyle düşünen insanın güzellik anlayışı, sistemin sınırlarında durur.

Burdan sanata geliyorum. Bazı sanatçılar, güzeli, sistemin sınırları içinde yaratırlar.

Şimdi burda sorulması gereken şu. Böyle eserler, insanı nasıl etkiler. Bu soruya yanıt vermek için şunu bilmeliyiz. İnsan güzeli arar. Çirkinini istemez. Çirkinini değiştirir. Hayatımızın her noktasında böyledir bu. Sanat, sistemin sınırları içinde, sistemin oluşturduğu hayatı olağan.... güzel gösterirse, insanın estetik bilinci dumura uğrar. Birçok çirkinliği görmez. Görmediği için çirkinini değiştirmek için harekete geçmez. Eleştirici bile "güzel hapishaneye" kadar gider. Ama burda tatsız olan "güzel"le "hapishane"nin yanyana gelmesidir. "Güzel hapishane" sistemin güzellik anlayışına son derece uygundur.

Yağmurlu... Bulutlu Hava

DERİNLERDE BENİ BEKLİYOR

Cengiz Gündoğdu

Sistem içi Düşünce

Orta-Doğu'dan savaş sesleri geliyor. Böyle bir ortamda yazıyorum. Savaş sesleri ürkütüyor beni. Bütün dünya bir dakikada cehenneme dönebilir. Umuyorum... İnanmak istiyorum, böyle olmasın. Burda beni ürküten bir nokta daha var. Onu da söylemeleyim. Sistem içi düşünce... Şimdi Orta-Doğu'dan savaş sesleri geliyor. Sistem içi düşünce, bunalımdan ya da savaştan Türkiye nasıl kazançlı çıkar... Bunun hesabını yapıyor. Türkiye'nin kazançlı çıkması için taktikler öneriyor.

Sevgideğer yol arkadaşlarım, sistem içi bu düşünce, beni, savaştan daha çok ürkütüyor. Çünkü bu düşünce, kaçınılmaz bunalıma ya da savaşa karşı değil. Bir savaşta milyonlarca insan ölecekmiş... Bununla ilgilenmiyor. Hiç. İlgi lenmez de. Çünkü sistem içi düşünce insani değil. İnsanın barış içinde, mutlu bir hayat sürmesini düşünmüyor. Çünkü bu düşünce insana meta diye bakıyor.

N'apmalı.

Önce şunu bilmeliyiz. Sistem, insanı sınırlar. İnsan bu sınırlar içinde düşünür. Ne şekilde olursa olsun, şöyle ya da böyle sistemin içinde kalır insan. Şimdi olduğu gibi... "Savaşa karşıyım ama, bu savaş kaçınılmaz. Ben istemesem bile savaş çıkacak. Öyleyse bu savaştan nasıl kazançlı çıkmalıyım" der. İttihat-Terakki liderleri de böyle düşünüyordu. Talat Paşa, savaşa girişimizi şöyle açıklıyor. "Bütün Osmanlılar, Türkiye'nin yenilmeyen bir Almanya ve Avusturya birliğinde varlığını ve bağımsızlığını kornıyacağına inanıyorlardı (...) Hiç kimse savaşa girildiğinden dolayı pişmanlık duymuyordu" (Talat Paşa'nın Anıları. Say Yayınları. İstanbul 1986)

Sonucu biliyorsunuz. Bu savaşla Osmanlı parçalandı... Sistem... kapitalist sistem kazançlı çıktı savaştan.

Sistem insan düşüncesini sınırlar. Sistem içi düşünen nasıl davranırsa davranınsın, bundan yalnız sistem kazançlı çıkar.

Sistem içi kaldıkça savaşa karşı çıkmak bile önemli değildir. Sistemin yürütücüleri de en az bizim kadar barışsever görünür. Barış türkülleriyle gider savaşa.

Sistem dışı düşünmeliyiz. Savaşı var eden hakikatlere karşı çıkmalıyız.

Şunu bilmeliyiz. Dünya ekonomisi savaşa göre örgütlenmiş. Bu örgütlenme barışa doğru... Barış için kökten değiştirilmeli.

Burda bilim adamına, düşünürü, sanatçıya büyük görevler düşüyor. Sistem içi düşünce her noktada ciddi bir şekilde eleştirilmeli. Hırpalanmalı.

İlk mahpusluğun ardından Konya'da sürgündedir. Düşüncelerinden ötürü "sürgün" ama aynı anda Konyalı kabadayılarla, 70'li yıllarda "THKP-C"li ama, İstanbul kabadayılarıyla içiçe bir yaşam. Yaşamı boyunca düzene muhalif ve alternatif bu iki güç ilişkilerinin eksenini ve sosyal dışı vurumu olurlar.

Bu bakımdan, O'nun yaşamında "kabadayılık", "devrimcilik" gibi ayrı, ayrı olduğu kadar suni dönemler aramak bana pek doğru gelmiyor. Fakat bu, O'nun bu iki özelliği eşit ve çelişkisiz bir biçimde özümlediği anlamına gelmez. "Hücrem" de öykü aracılığıyla bir özeleştiriri girişiminde bulunur. Daha sonraki yaşamını izlediğimizde, bu özeleştiriri, yapıldığı tarihin öncesi ve sonrası yaşamı arasında önemli bir kopuşma yaratmaz. Ama özü aynı kalmak kaydıyla bazı alışkanlıklarından sıyrılıp, ilişkilerini sanat üretiminde daha verimli değerlendirmeye yönelik iradesinin ifadesi olur.

Yol Ayrımı ve Yalnızlaşarak Çoğalma

Yılmaz Güney'in popülerliği, sürgün dönüşü Yeşilçam da hızla turmanır; kent varoşlarından ülke çapına, metropol sinemalarını kuşatmaya alır. 70'li yıllardan itibaren kitaplarının üst üste yaptığı onlarca baskı da yayın dünyasında az rastlanır olaylardır.

Sinemacılığıyla olsun, yazarlığıyla olsun, meslektaşları gittiği yolun O tersinden gelir. Alışılmış günlük sanatçı yaşamının, sanat aktivitelerinin dışındadır. Gösterime yeni çıkan bir filmi, yeni basılan bir kitabı islatarak kutlayan elit tabaka şikeden ısmarlama eleştiri yazılarıyla geniş reklâm kampanyaları tezgâhlar. Elit aydınının popülist heyecanı yaşamın hengamesinde sabun köpüğü gibi sönmüş giderken Yılmaz Güney Türkiye'yi her karışıyla sinema platosuna çevirir; Ve 60'lı yılların sonunda "Umut"la, Türkiye sinema tarihini ikiye böler. "Umut" artık bu tarihin milâdıdır. Türkiye Sineması üzerine birşeyler söyleyen herkes "Umut"tan önce "Umut"tan sonra diyecektir.

Pratiğiyle meslektaşlarıyla baştan ayrılan Güney 70'li yıllardan itibaren filmleri ve teorik yazılarıyla egemen ideolojinin dokunulmaz tabularının üstüne yürümeye başlar. "Ağıt" filminde beyaz şemsiyeli eşkiyalarla Kürt sorununu oldukça simgesel bir boyutta ele alır. "Sürü", "Yol", "Misak-ı Milli", tabusuyla çarpıcı bir hesaplama; Güney resmi ideoloji ve egemen sanat anlayışıyla arasına uçurumlar koyar.

"Endişe", "Sürü", "Düşman", "Yol", Yılmaz Güney'in kendisini her defasında bu yolda daha iyiyi aramaya zorlayan iradesinin var ettiği yapıtlar olur.

Özündeki otorite tanımazlık, öğrenmeye doymayan bir hayatı kavrama merakı meslektaşları ve "aydınlar" arasında önemli uzaklıklar yaratır. Her zaman korkunun üzerine kılıç sallayarak yürüyen şövalye tavrıyla sürgünde de Avrupa'da bulunan Türkiyeli aydınların bir çoğuyla ayrı düştüğü gözlenir.

Türkiye solunun talihsizliği 70'li yıllardan ölümüne Türkiye ve K.....'da gelişen kavranın mazlumlar tarafında en önde yerini alan Yılmaz Güney'e pragmatik yaklaşımdır; O'nun popülerliğini nasıl ikâme edeceklerini esas olmaları... Türkiye'de ve yutdışında Türkiye Sola'nun hemen her grubuyla sürdürdüğü yakın ilişkilerde, örgütlerle Yılmaz Güney arasında birbirlerini maksimal düzeyde üretebilecek iletişim ne yazık ki pek kurulamadı. Yılmaz Güney egemen ideolojiden çoktan kopuşarak azınlık tarafında kalmayı baştan tereddütsüz seçmişti. Sol içerisinde de, sorgulayıcı otorite tanımaz karakteri Yılmaz Güney'in "yalnız adam" olmasına yol açtı. Güney yalnızlığı cesaretle kabul etti. İyiyi, güzeli üretebilmesi için böyle davranması gerekiyordu;

O'nu yalnız kalma cesareti çoğalttı.

KİŞİLİK ve BAŞARI İLİŞKİSİ AÇISINDAN YILMAZ GÜNEY

İsmail Yıldırım

· Yılmaz Güney, kısa süren ömrüne kalıcılığı kazıyan ender insanlardan biri. Kırk yedi yaşın bilançosu; yüzlerce film, onlarca cilt kitap, onbeş yılı bulan mahpusluk ve sürgün... Böylesine yoğun, derin ve çok boyutlu bir yaşamın üretken kahramanıyla ilgili, bu birkaç sayfalık yazının pek az şey söyleyeceği açıktır.

O'nu övmüyorum. Övgü kendi karşısı, yermeyi içinde taşır. Yalnızca ona sahip çıkmanın en olumlu biçiminin onu doğru değerlendirmek olduğuna inanıyorum.

Bu yazıda Yılmaz Güney'in kişiliğiyle başarısı arasında bazı paraleller kurmaya çalışacağım. O'nun gündelik yaşamını savunmak ya da eleştirmek niyetinde değilim. Yılmaz Güney şöyle ya da böyle yaşasaydı daha mı başarılı olurdu gibi varsayımların sağlıklı bir yaklaşım olmadığını sanıyorum.

Yılmaz Güney Nereden Geliyor? İlk Birikimleri

Kasıt aramasak bile araştırma tembelliğinden olsa gerek yaygın olan kanı ve bazı yazarların yansıttıkları bakış açısı Yılmaz Güney'in "Yeşilçam" a kabadayı olarak geldiği süreç içerisinde sosyalizmle buluştuğu yolundadır. Bu da, onun başarılarını bir tesadüfler toplamı gibi ele almayı getirir. O'nun ilişkileri ve yaşam biçimi bu kaniya yataklık eder. bence Yılmaz Güney "hayatının belli bir zaman diliminde kabadayılık yapmış sonra da evrilerek devrimcileşmiş ve vurdulu kırdılı filmler döneminden son dönem filmlerine ulaşmış..." değil.

Tesadüflere dayalı başarılar uzun soluklu olamazlar. O'nun Türkiye kapitalizminin önemli merkezlerinden biri olan Adana'dan çıkması rastlantı değildir.

Yılmaz Güney gibi yoksul bir köylü çocuğunu o günün Türkiye'sinde sosyalizmle tanışması, dünya klasiklerini ve Türkiye yazını izleme olanağı bulması da ancak Adana ve benzeri metropollerde mümkün olabilirdi.

Lise yıllarında öykü, şiir denemeleri ve yirmibir yaşında "Boynu Bükük Öldüler"i yazmış olması Yılmaz Güney'in genç yaşta ulaştığı birikimin kanıtları olarak önümüzde duruyor.

Çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği Adana, onun kişiliğine maya almış olsa gerek. Tarım ve sanayi kapitalizminin vahşice boy attığı 50'li yılların Adana'sı Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Yılmaz Güney gibi sanatın doruklarına ulaşan ustalar çıkardı bir yandan da. Bunun açıklaması, Adana'nın o yıllardaki kapitalist altüst oluşu hesaba katılmadığında önemli bir eksiklik taşıyacaktı.

Ömrünün onbeş yılını ülkesinin hapishanelerinde bırakan Güney'in, ilk mahpusluğu genç yaşında kaleme aldığı bir öyküsünden ötürüdür. Bu öyküsündeki baş kaldırı ve şiddet öğeleri bütün yapıtlarında görülür. Ve eserleri gündelik yaşamındaki gözü karalık ve otorite tanımazlığın iz düşümü olarak türer gider.

elinden parayı, hiç bir şey olmamışçasına yoluna koyuldu ¹⁰." Burada yabancılaştırma efekti, görüldüğü gibi, şaşırtı ögesiyle karşımıza çıkmaktadır. Okur, parası çalınan çocuğa yoldan geçenin yardım edeceğini beklerken, beklemediği bir durumla karşılaşmakta, alışılagelemin sorgulanması yönünde uyarılmaktadır.

Brecht'in *Üç Kuruluşluk Opera* adlı oyununda, yabancılaştırma efekti olarak, hemen hemen tüm oyunlarında olduğu gibi, şiirlere yer verilir. Bu şiirler, kendileri başlıbaşına bir yabancılaştırma efekti olarak kullanılmakla birlikte, içerinde yabancılaştırma öğelerini taşırlar. Bir diğer anlatımla, Brecht'in ürünlerinde yabancılaştırma içinde yabancılaşmalarla karşılaşmaktayız. Amaç, özdeşleşmeyi kırmak, üst düzeyde bir bilincin oluşumunu sağlamaktır. Bu ürünlerin sahnelenmesi, yukarıda sözünü ettiğim ortaklaşa yabancılaştırma ve kişisel yabancılaştırma türlerinin etkileşimini devreye sokar. Şimdi, *Üç Kuruluşluk Opera*'da yer alan *Evet ve Hayır'ın Şarkısı* adlı şiirdeki yabancılaştırma tekniğine bakalım. Yaygın kanı, evde koca bekleyen kızların paralı, nazik ve yakaları işgününde bile temiz olan "beyefendiler" düşledikleridir. Adı geçen şiir, şaşırtı ögesine de yer verilerek, bu yaygın kanıya öldürücü bir darbe indirmekte, kadın sorununu kendi gerçekliğiyle sorgulamamız gerektiğini şöyle gündeme getirmektedir: "Bir zamanlar derdim ki, henüz günahsız olduğum çağda/ Ancak sen yaştaydım işte o sıralar/ Belki bir gün beni de istemeye biri gelir/ Ve o zaman ne yapacağımı bilmem gerekir./ Ve parası varsa eğer/ Ve eğer nazikse/ Ve yakası işgününde bile temizse/ Ve biliyorsa eğer nasıl davranılacağını kadınlara/ O zaman 'Hayır' derim ona/ Böylece başımı dik tutar insan/ Ve serbest kalır her zaman./ Tabii mehtabı seyre çıkılır gece boyunca/ Tabii kayık açılır biraz kıydan/ Ama hepsi o kadar işte./ Evet, öyle kapıp koyveremez insan kendini hemen/Evet, soğuk ve kalpsiz olmak gerekir o zaman./ Evet, çok şey olabilirdi belki/ Ah, sadece 'Hayır' denir o zaman// İlk gelen Kent şehrinden bir adamdı/ Doğrusu adam gibi adamdı./ İkincisinin limanda üç gemisi vardı/ Ve üçüncüsü çıldırıyordu benim için/ Ve nazik olduklarından/ Ve işgününde bile temiz olduğu için yakaları/ Ve bildikleri için kadınlara nasıl davranılacağını/ 'Hayır' dedim onlara/ Başımı dik tuttum böylece/ Ve serbest kaldım yine./ Tabii mehtep seyrine çıkıldı bütün gece/ Tabii kayık açıldı kıyılardan/ Ama hepsi o kadar işte./ Evet, öyle kapıp koyveremez insan kendini hemen/ Evet, soğuk ve kalpsiz olmak gerekir o zaman/ Evet, çok şey olabilirdi belki/ Ama, sadece 'Hayır' denir o zaman// Gel gör ki bir gün, ve mavi bir gündü o gün/ Birisi geldi, lütfen bile demeden/ Ve odamdaki çiviye astı şapkasını/ Ve şaşırdım ne yapacağımı/ Ve parası olmadığı için/ Ve nazik olmadığından/ Ve pazar günü bile temiz olmadığı için/ yakası/ Ve bilmediği için kadınlara nasıl davranılacağını/ 'Hayır' diyemedim ona/ Dik tutamadım artık başımı/ Ve serbest kalamadım eskisi gibi/ Ah, ay ışığı durdu bütün gece/ Ve kayık hiç ayrılmadı kıydan/ Ve başka türlü olamazdı zaten/ Evet, öylece kapıp koyverir kendini insan/ Evet, soğuk ve kalpsiz olamaz o zaman/ Ah neler oldu bilseniz/ Evet hiç 'Hayır' denemez o zaman ¹¹."

Brecht, "Sanatçılar savaşım verebilir mi?" diye soruyor ve şöyle yanıtlıyor bunu, felsefi derinliklerle donanımlı bir kitabında: "Hi-yeh'in baskısının en çok arttığı dönemde bir yontucu Me-ti'ye, hem gerçekten ve doğruluktan ayrılmamak, hem de ele geçmemek için ne yapabileceğini sordu. Me-ti, ona şunu öğütledi: Gebe bir kadın heykeli yap, kadın üzüntü dolu bakışlarla karnını süzsün. O zaman çok şey söyleyebilmişsin demektir ¹²."

1 Mayıs 1990

10 Brecht, *Sosyalist Gerçekçilik ve Toplum*, s. 186.

11 Brecht, *Aşk Şiirleri*, Çev. K. Çaltışkan, Kaynak Yay., İst. 1983, s. 55-57.

12 Brecht, *Me-ti'nin Özdeyişler Kitabı*, Çev. A. Cemal, Alan Yay., İst. 1982, s. 127.

oluşturuyor. Bütün bunlar bağlamında, yabancılaştırma tekniğini, Grimm'in indirgeme aracıyla saptadığı üç tür olarak değil, iki tür olarak ele almak zorunluğunu belirtmek gerekiyor. Birincisi, ekip çalışmasının ürünü olarak ortaya çıkan tiyatro ve sinemaya özgü ortaklaşa yabancılaştırma; ikincisi, bir ölçüde tiyatro metni ile müzik de dahil, şiir, öykü, resim, yontu... gibi üreticisinin bireysel çabasının sonucu olarak kendini gösteren kişisel yabancılaştırma. Bu iki tür yabancılaştırma, yer ve durum etkenlerine bağlı olarak ilişki içerisinde de bulunabilirler.

Yabancılaştırmanın bir tiyatro metni, bir kısa öykü ve bir şiirde kendini bir teknik olarak nasıl gösterdiğini burada kısa bir biçimde sergilemek yerinde olacaktır. Tiyatro metni olarak *Kafkas Tebeşir Dairesi*, kısa öykü olarak *Korunmasız Çocuk* ve şiir olarak da *Evet ve Hayır'ın Şarkısı* seçildi.

Bilindiği gibi, geleneksel tiyatro metinlerinde önce *serim* yer alır. İzleyici daha başlangıçta gerilim alanının içine çekilir. Sonra *düğüm* bölümü gelir ki, bu bölümde izleyicideki gerilim "had safha"ya ulaştırılır. Onun ardından *çözüm* bölümü gelir. Bu son bölümde gerilim bitmiş, izleyici catharsis'e uğramış, arınmanın aptallaştırıcı etkisiyle olduğu yerde mayışmıştır. Geleneksel tiyatro metninin bütün bu evreleri özdeşleşme tekniğiyle kendini gösterir, Oysa, Brechtien tiyatro metninde *düğüm* müğüm yoktur. Öykünün sonunda ne olacağı ta başta verilir. Kafkas Tebeşir Dairesi adlı tiyatro metninde daha giriş yapılmadan öykü kısaca özetlenmiştir. Küçük bir çocuk üzerinde hak iddia eden iki kadın vardır. Biri, çocuğun biyolojik annesi; öbürü, onu doğurmayan ama emek verip yetiştiren annedir. Çözüm, çocuğu tebeşirle yere çizilen bir dairenin içine koymak ve dairenin kenarında duran annelerden onu çekmesini (ki kim kendi tarafına çekerse, çocuk sözümona onun olacaktır.) istemektir. Biyolojik anne, mülkiyet duygusunun verdiği hırsla, çocuğu olanca gücüyle çekecek; emek veren anne ise, çocuğu incitebileceği duygusuyla çekmeyecektir. Hüküm, çocuğun biyolojik anneye değil, emek veren anneye bırakılması doğrultusundadır. Evet, bütün bunlar, oyun metni-ne henüz girmeden, ta başta verilir⁹. Yabancılaştırma tekniği böylece işin başında devreye sokulmuş olur. Çocuğun biyolojik annenin hakkı olduğu şeklindeki yaygın kanı yerle edilmiştir. Sanat tüketicisinde üst düzeyde bir bilincin doluşmasının da temelleri atılmıştır artık. Oyun süresince olası herhangi bir özdeşleşme tehlikesinin önlemleri de alınmış, aralara bilincin uyanıklığını sağlayan şiirler ("şarkı"lar) serpiştirilmiştir. Geleneksel tiyatro metinleri gibi, geleneksel öykülerde de, çok kısa bile olsa, *serim*, *düğüm* ve *çözüm* bölümlerine yer verilir. Brecht öykülerindeki yabancılaştırma tekniği bunu altüst eder. İşte, *Korunmasız Çocuk* adlı kısa öykü: "Bay K., kaba güç, haksızlık karşısında susmayı dile getiren olayları, durumları anlatıyordu. Şöyle bir öyküyü anımsattı: 'Çocuğun biri, tekbaşına, iki gözü iki çeşme ağlıyordu. Yanibaşından geçen biri de çocukcağıza neden ağladığını sordu. 'İki kuruş sinema param vardı.' dedi; çocuk, 'haşarının biri geldi, kuruşun tekini kapmış gibi kaçtı.' Korunmasız çocuk, az ötede duran bir yaşıtını gösterdi. Yoldan geçen de, 'Paramı kapmıştımda vargücünle bağırmadın mı?' diye sordu. 'Bağurdım tabii,' dedi ufaklık, hıçkırıkları büsbütün güçlenmişti. 'Kimseler işitmedi mi seni?' dedi bu kez yoldan geçen bay, bir yandan da sevecenlikle okşuyordu çocuğu. 'Hayır,' dedi ufaklık, boğulacaktı hıçkırıktan. 'Daha çok haykıramaz mıydın?' diye sordu yoldan geçen bay. İki yana salladı çocuk başını ve adama yeni bir umutla baktı. 'Ver o bir kuruşu bana, elinde kalanı,' dedi bay, kapmış çocuğun

9 Bkz. Brecht, "The Caucasian Chalk Circle," in *Parables for the Theatre*, Revised English version by E. Bentley, Penguin Books, London 1982, p. 113.

hep böyle miydi bakalım?' diye ister istemez soracaktır seyirci. 'Ama hep böyle mi kalacaktır? Koşullar değişirse, olay ve kişiler de değişemez mi peki?' sorularını yöneltecektir. 'Yabancılaştırma bir tarihselleştirmedir', diye sürdürür açıklamalarını Brecht, 'olay ve kişileri tarihsel, yani kalıcılıktan uzak bir açıdan sahneye çıkarmaktır. Aynı işlem çağdaş kişiler üzerinde de uygulanabilir kuşkusuz, onların da tutum ve davranışları zamana bağlı, tarihsel, yani kalıcılıktan uzak bir açıdan sunulabilir seyirciye. 'Tiyatroda uygulanacak yabancılaştırma efektleriyle soru sorar duruma getirilen seyirci, doğal ve toplumbilimlerin ortak tutumunu benimser, ki bu da eleştirel tutumdur. Bir esrikliğe kapılıp sahnede karşısına çıkarılan kişilerle özdeşleşmeyi, bu kişilerin ruh dünyalarına gömülüp gitmeyi bırakır, onlardan geride tutar kendini. Geleneksel tiyatrodaki gibi adeta zincire vurulmaya yanaşmaz, gerginliklerden uzak durumda bulunur ⁶.' Ve yabancılaştırma tekniği nedeniyledir ki, daha oyun esnasında üst düzeyde bir bilinç sıçramasının, bilinç ve duyusun diyalektik birliğini zorunlu kılan yeni bir bilincin oluşumunun belirtileri gözlenir izleyicide.

Geleneksel estetikteki özdeşleşmenin yerini alan yabancılaştırma kavramını ilk kullanan Brecht değildir. Brecht, bir tartışma ortamındaki konuşması sırasında, Aristoteles'in aşılmış estetiğinin yerini alması gereken yeni estetiğe uygulanabilecek bu temel kavramı Sovyet araştırmacıların bulduklarını söyler ⁷. Ama, ilgili kavramı geliştirerek kuramsal arka planını yukarıda özetlediği biçimiyle dolduran da, Sovyet araştırmacılar değil, Brecht'tir.

Brecht Estetiğinde İki Tür Yabancılaştırma

Grimm, konuya ilişkin olarak, şöyle yazıyor: "Öyle görülüyor ki, Brecht, *Deneysel Tiyatro* başlığını taşıyan bu konuşmasıyla, yabancılaştırma efektinin kuramcısı olarak ilk kez sanat dünyasına ayak atmıştır./ İlgili yazıda hepsi üç çeşit yabancılaştırma 'tekniklerinin' varolabileceğini belirtir, Brecht. Bunlardan biri oyun metninin yapısında, ikincisi sahne düzeninde, üçüncüsü de oyunculuktur. Sahne düzeniyle müzik, kareografi ve ışıklandırma da içinde olmak üzere oyunun tümüyle sahneye konmasının anlatılmak istendiği açıktır. Bir başka deyişle oyun yazarı uygular yabancılaştırma tekniğini, yönetmen ve dekoratör uygular, oyuncular uygular. Her biri kendince ve kendi araçlarıyla gerçekleştirir bunu ⁸." Burada, Grimm'in Brecht'i eksik algılamasından kaynaklanan önemli bir yanlışlığı düzeltmek gerekiyor. Brecht, önünde sonunda salt bir teknik olarak bakabileceğimiz yabancılaştırma efektinin ve hattâ epik tiyatronun kuramcılığıyla sınırlanabilir. O, bütün bir yeni sanatın, sosyalist gerçekçiliğin kuramcisidir. Ayrıca, yabancılaştırma tekniği de sadece tiyatro alanına hapsedilmemelidir. Tiyatro ile "kanbağı" olan şiir ve öykü... gibi sanatlar için de geçerlidir bu teknik. Kaldı ki, yabancılaştırma tekniğinin kendisi de Brecht kuramında değişmez ve ebedî değildir. İlgili teknik, bugün özdeşleşmenin yerini alarak bir üst bilinç oluşumunda etkili olması açısından savunulmaktadır. Yoksa, ondan daha ileri düzeyde işlev üstlenebilecek bir tekniğin gereksiniminin kendini hissetmesi durumunda savunulacak en küçük bir yönü bile kalmaz. Bu bakımdan, Brecht'in sanat kuramını salt bir tekniğe indirgeme yanlışlığının üstü çizilmelidir. Bundan başka, yabancılaştırma tekniğini oyuncunun, yönetmen ile dekoratörün ve tiyatro metni yazarının uygulamasıyla sınırlandırmak, benzer diğer bir indirgemecilik örneğini

6 R. Grimm, "Novum Organum'dan Küçük Organon'a", Çev. K.Şipal, in *Sanat Üzerine Yazılar*, s. 216-227.

7 Bkz. Lars Kleberg, "Büyüücü Çıraklar" Çev. S. Selçuk, *Adam Sanat*, sayı 33, Ağustos 1988, s. 25-42.

8 Grimm, age., s. 217-218.

alan teknik ise, yabancılaştırma tekniğidir.

Yabancılaştırma Kavramına Brecht'in Yüklediği Anlam

Yabancılaştırma (*Ing. distanciation, Alm. verfremdung*) kavramı ile yabancılaşma (*Ing. alienation, Alm. entfremdung*) kavramının zaman zaman karıştırıldığına tanık oluyoruz. Oysa, içerikleri birbirine tamamiyle zıt iki kavramdır bunlar. Yabancılaştırma ile yabancılaşma arasındaki ayırım, Türkçe'nin yapısı açısından bakıldığında, biçimsel olarak ilki oldurgan, ikincisi geçişsizdir. Yalnız, belirtildiği gibi, bu biçimsel ayırımın ötesinde, içerikleri birbirine tamamiyle zıttır.

John Lewis yabancılaşma terimine ilişkin olarak şunları yazıyor: "Yabancılaşma' terimi çoğun o denli bulanık ve kaypak bir anlamda kullanılıyor ki, kimi çevrelerde, herkesin dilinden düşmeyen basit bir sözcük oldu çıktı nerdeyse. Bu bir talihsizliktir; çünkü sözcük, çok anlamlı bir insani yaşantıya gönderme yapmaktadır. Bu yaşantı, bir hüznün, bir zihin perişanlığı, bir şaşkınlık ve bir yoğun yalnızlık duygusudur, üstelik kaçınılmaz bir olgudur da - terim sonradan gelse de, yanlış kullanılmış olsa da, gösterdiği şey yine olduğu gibi duruyor⁴."

Yabancılaştırma, daha doğrusu Brecht'in bu kavrama yüklediği anlam ise, kendi anlatımıyla şudur: "Özetle söylersek, yabancılaştırma etkisi, sergilenen insan -olay ilintisinde sivriliği, genel-dışını, ilintinin ayrıca açıklanması gereken belirsizlikler taşıdığını, bunun izleyiciye doğal görünmesini ortadan kaldıran bir tekniktir. Yabancılaştırma etkisinin başlıca amacı, izleyicinin toplumsal açıdan sağlıklı bir eleştiriye yönelmesine odaklanıdır. (...) Yazarmız, şaşırtı için kotardığı olayın önemsiz sanısını uyandıran bir bölümünü yabancılaştırır, bunun üzerine ağır ağır basarak, onun şaşırtmasını sağlar⁵."

Görüldüğü üzere, insanın emeğine, kendi özüne yabancılaşmasını anlatan yabancılaşma ile sanat tüketicisinde bilincin bir bütün olarak oluşumunu sağlayan yabancılaştırma, içerdikleri anlamlar itibarıyla iki zıt duruma gönderme yapmaktadırlar. Bu ayırımı belirledik, şimdi yabancılaştırma tekniğinin açıklanmasına geçebiliriz.

Brecht kuramı üzerine yazdığı kısa incelemede Reinhold Grimm, "Yabancılaştırma ne demektir?" diye sorar ve açıklar: "Anlatıldığına göre, Galile günlerden bir gün Pisa'daki katedralde salınım durumuna geçen bir avizeyi gözlemlemiştir. Galile'nin 'böyle bir şeyi beklemezmiş, bunu aklı almazmış' gibi avizenin salınımlarını izleyen ünlü bakışını, Brecht, yabancılaştırmanın kökeni görür. Bilim çağının bakışıdır bu, Bacon ile onun seyisliğini yapan oğlanın donmuş tavuk üzerine yönelttikleri bakıştır, uyanık, araştırmacı, pek doğal görülüp herkesçe benimsenen doğruları sarsıcı bir bakıştır. Böyle bir bakış sayesinde salınım yasalarını ele geçirmiştir Galile. Üretken olduğu kadar edinilmesi güç bu bakış, insanların toplu yaşamalarına ilişkin görüntülerin uyarıcı (provoke edici) gücüyle seyircilere benimsetilmesi gerekir.' Ancak o zaman seyirciler toplum yasalarını ele geçirebilecektir. Daha sonra şu tanımlamada bulunur Brecht: 'Yabancılaştırma oyunlaştırma, oyunlaştırılan nesnenin tanınmasına olanak vermekle birlikte, aynı zamanda onu yabancı gösterir.' Bunun da anlamı şudur: Sahneye çıkarılan olay ve kişiler göreceleştirilmekte, pek doğal, herkesçe bilinen anlaşılacak yanı bulunmayan özelliklerinden soyulup alınmaktadır. Bunun sonucu olarak, 'Ama

4 J. Lewis, "Yabancılaşma", Çev. Y. Şahan, *Felsefe Dergisi*, De Yay., 1987/3, s.59

5 Brecht, *Sosyalist Gerçekçilik ve Toplum*, s. 287.

bir süre sonra çağdaş psikoloji tarafından keşfedilebilmiştir. Bilincin biliş alanı yanısıra duyuş alanına da dikkati çeken Brecht, biliş ve duyusun diyalektik birliğinin bilince yol açtığını düşünür. Diğer bir deyişle, ne salt bilgi ne de salt duygu bilinci oluşturur. Sanat kuramı alanında gerçekleştirdiği yadsımanın yadsınması gerçekliğine temel oluşturan da bilincin bu türden bir ayrımına ulaşmış olmasıdır. Bugün bile, bırakalım sıradan kitapları, ciddiye alınabilecek kimi felsefe ve psikoloji kitaplarında yüzyıl öncesinin cehaleti sergileniyor, bilinç konusunda. Brecht, konuya ilişkin olarak, "Tiyatro bir duygu okulu olarak nitelenebilir mi?" diye soruyor ve sorduğu bu soruyu şöyle yanıtıyor: "Evet. Kendisinde çeşitli duygular uyandırılacak seyircide bir arınma süreci gerçekleşir. Ancak, bunun için duyguların da arındırılması zorunludur./ Tiyatroda seyirciyi büyük duygular öğretilmeye çalışılır, ancak seyircilerin kolay kolay güçleri yetmez bu duygulara. İnsan doğası öyledir ki duygular asla tek başlarına, yani mantıksal kıpırdanmalardan ayrı olarak ortaya çıkmaz (abç.). Bu mantıksal kıpırdanmalar gelişebilir duygularla, duyguların içine nesnel bir şeyler, belli bir deneyim malzemesi katabilir... Ne var ki, duyguların kendileri de çelişik bir karışım oluşturur./ İdeolojik gelişimin geçtiği dönemeçlerden duygular da geçer. Örneğin, pek çok türden vatan sevgisi vardır, aralarında pek soyluları bulunabileceği gibi, pek bayağıları da bulunur. Toplumsal sapıklıkların devcileyin ve tehlikeli batakları sayılan duygularla ikide bir karşılaşabiliriz²." Görüldüğü gibi, duyusal olanı bilişsel olandan bıçak gibi kesip ayırmanın olanaksızlığını çok net bir biçimde vurguluyor Brecht. Bu nedenle, şu yargı hiç de yersiz olmasa gerek: Brecht'i anlayabilmek için, sanat felsefesinden haberdar olmak kendi başına yeterli olamıyor, çağdaş psikolojinin bilimsel bulgularını da kavramak gerekiyor. Brecht'in bilince bu bilimsel yaklaşımı, Aristotelesçi estetiğin neden geçen yüzyılda "miyad"ını tamamladığının ve niye bugün bir "uyuşturucu" işlevi üstlendiğinin de ipuçlarını veriyor.

Yadsımanın yadsınmasını matematiksel olarak şöyle ifade edebiliriz: Tez, "a" ise; anti-tez, bunun değillenmesi olan "-a"dır. Sentez, "-a"nın kendisiyle çarpımı, yani "a²"dir. Öyleyse, "a" Aristotelesçi sanat kuramı; "-a" Ervin Piscator'un öncülüğünde gelişen ve gelişimine Brecht'in de katkıda bulunduğu "Politik Tiyatro" ve onun kuramsal arka planı; "a²" ise, Brechtien sanat kuramıdır. Burada, "Brecht'in Aristoteles estetiğini tepkici bir mantıkla tümünden reddetmediğine ilişkin bir kanıt gösterilebilir mi?" türünden bir soru sorulabilir. "Evet, gösterilebilir." olacaktır yanıtımız. 1948'de kaleme alınan ve ilk kez 1949'da Brecht özel sayısıyla yayın yaşamına başlayan *Sinn und Form* dergisinin birinci sayısında yayımlanan ve Brechtien estetiğin geliştirilmiş manifestosu niteliğini taşıyan "Tiyatro İçin Küçük Organon"da şöyle söylüyor Brecht: "Bizim tiyatrolarımız artık bu öyküleri, o denli eski sayılmayacak olan büyük Shakespeare'in öykülerini bile açık biçimde anlatabilmek, başka bir deyişle olayların birbirine bağlanmasını inandırıcı kılabilecek yeteneğe ya da isteğe sahip değiller. Oysa öykü anlatma sanatı Aristoteles'e göre-ki bu konuda biz de aynı görüşü paylaşıyoruz-oyunun ruhudur³."

Aristotelesçi estetiğe dayalı sanat ürünlerinin temelini oluşturan teknik, özdeşleşme tekniğidir. Özdeşleşme tekniğinden bilincin salt duyusal yanına seslenen bir teknik olarak söz edilebilse bile; bu sesleniş, Brecht'in yukarıdaki alıntıda belirttiği gibi, bayağı duyguları ayaklandırarak catharsisi sağlayıcı bir sesleniştir; dolayısıyla da aslında bir bilinçsizlik oluşturma, beyni uyuşturarak bir tür felce uğratma etkinliğidir. Brecht estetiğinde bunun yerini

2 Brecht, *Sanat Üzerine Yazılar*, Çev. K. Şipal, Cem Yayınevi, İst. 1987, s. 195.

3 Brecht, *Sosyalist Gerçekçilik ve Toplum*, s. 116.

BRECHT'İN SANAT KURAMINDA YABANCILAŞTIRMA

Brecht Estetiğine Kısa Bir Bakış

Ahmet Kerem Çebi

Brecht'in sanat kuramının Aristoteles'in sanat kuramına salt bir tepki olduğu görüşü yaygındır ya da kimilerince öyle sanılır. Burada hemen belirtilmesi gereken, Brecht estetiğinin Aristoteles'e bir tepki olmadığı, en azından böyle bir yargının eksik olduğudur. Başka bir anlatımla, Aristotelesçi sanat kuramı tez, Brecht'in sanat kuramı ise salt bir anti-tez değildir. Eğer Aristotelesçi sanat kuramı tez olarak alınacaksa; Brecht kuramı, anti-tez olmanın ötesinde, sentez olarak alınmak zorundadır. Çünkü, Brecht estetiği, salt bir yadsımaya değil, yadsımının yadsınmasına denk düşmektedir.

Aristotelesçi estetiğe göre, sanat eseri bir bütündür. Eserden (ki tragedyadır bu) bir bölüm ya da küçük bir parçanın çıkarılması, sanat eserinin sanat olmasını sağlayan bütünlüğü ortadan kaldırır. Diğer bir deyişle, çıkarılan parça eserdeki bütünlüğü zedelerse eğer, eser estetik bakımdan amacına ulaşmış demektir. Gene Aristoteles'e göre, eserin ana amacı, sanat izleyicisini tutkularından arındırarak catharsis denilen şeyi gerçekleştirmektir. Eserin başarısı, catharsis ile ölçülür. Catharsis ise, sanat izleyicisini gevşettiği, onda bir üst düzeyde bilinç sıçramasının oluşumuna yol açmadığı sürece catharsis olur.

Brecht'in bu kuramı tez alıp, anti-tez geliştirerek, senteze nasıl ulaştığına, çok genel bir biçimde de olsa, burada değinmek gerekiyor. Bu, Brecht kuramında yabancılaştırmanın ne olduğunu ya da olmadığını ortaya koyma açısından da zorunlu gözlüktür.

Öncelikle altı çizilmesi gereken şudur: Brecht, sanat kuramı alanında yadsımının yadsınmasını gerçekleştirirken, çağdaş toplumbilimsel gelişmeyi ölçüt almıştır. Fritz Sternberg'e 2 Haziran 1927 tarihinde yazdığı mektup, bunun kanıtlarından yalnızca birisidir. Şöyle yazıyor mektubunun başında Brecht: "Sevgili Bay X:/ sizden oyuna (1928'de sahnelenecek bir Shakespeare çalışmasından söz ediyor. A.K.C.) toplumbilim açısından bakmanızı istedim, çünkü toplumbilimin bugünkü oyunun varlığına son vereceğini umuyordum. Hemen anladığınız gibi, bu konuda toplumbilimin işlevi yalın ve köklü nitelikteydi. Ondan beklenen, bu biçimiyle oyunu geçerli kılmış, onu büyük yapmış olan koşullarla -bugün ya da gelecekte-temellendirileceklerin tümünün gelecekte yoksun olduğunu kanıtlamaktı. Değer yargılarına ikimizin de katılacağını umduğum bir toplumbilimcinin deyişiyle 'Bu oyunun toplumbilim alanında herhangi bir geçerliliği olamaz.' bundan böyle. Sizin için dışında hiç bir bilim dalı, yeterince düşünce özgürlüğüne sahip değil. Ötekilerin tümü, içinde bulunduğumuz dönemin genel uygarlık düzeyini sonsuz kılmak için aşırı bir ilgi ve çaba göstermekte¹."

Ayrıca, Brecht'in sezgi yoluyla yerli yerine oturttuğu bilinç, ancak yarım yüzyıla yakın

1 B. Brecht, *Sosyalist Gerçekçilik ve Toplum*, Çev. A.Cemal ve K. Güven, Altın Kitaplar Yay., İst. 1980, s. 35.

Emin Karaca, Ulus Fatih Demirci.

Edebiyat tarihimizin kütük defterine lütfen yazılısın...

Sonuç

Süleyman Şahin Tar, 31.1.1990 tarihinde aramızdan ayrıldı. Onurlu, başı dimdik bir devrimci olarak. Her yönüyle değerli dostumuzun cenazesinde, torunları ile birlikte ondört kişi idik. Toprağında rahat uyuşun. 1989 da Gerçek Sanat Yayınları arasında çıkan "Onlar" adlı kitapçıkta yaşamı üstüne ayrıntılı bilgiler var.

Yazımızı O'nun birkaç dizesiyle noktalayalım:

Siz, haramiler sinsî ve korkak;

Damarlarınızda dolaşan kanınız paradır,

Tanrınız göstermelik.

Uzanmış elleriniz emeğe, gözyaşına, karanlıklara.

Elbet varılır birgün aydınlıklara.

SEVDA

Bu bir sevda ki
Kaf dağının arkasındaki
Efsane,
Erişilmez tutku değildir.

Bu bir sevda ki
Spartaküslerin
Şeyh Bedrettinler'in
Pir Sultanlar'ın
Yunuslar'ın
Nazım ustanın
Düşlediği
Sömürünün olmadığı,
Bu bir sevda ki
Yaşayan halkların
Ezilenlerin öyküsüdür.

Ahmet Çaldıran
Gaziantep- 17.8.1990

niz. "Sol" sözcüğünün kullanılmasının bile bir yığın belalar getirebileceği, bir yaşamı söndürebileceği dönemler... Düşünün artık.

Cahit Öztelli bununla da kalmaz. Okul Müdürü Orhan Dengiz ve o zamanlar faşist bir öğrenci olan Orhan Birgit'le kumpas kurarlar. Plan hazırdır. Cahit Öztelli Valiliğe gider, ihbarda bulunur. İnsan sevgisiyle dopdolu, iyi yürekli Süleyman Şahin Tar, yalnız kalmıştır. En azından, bir aydın olarak gördüğü meslektaşının bu tavrına şaşırıp kalmıştır. Kuşku ve tedirginlik içinde görevini sürdürürken, birkaç gün sonra müdür tarafından çağrılır. Kendisine, üzerinde "çok gizli" yazılı bir zarf uzatılır. Cahit Öztelli müdürün yanındadır. Yaptığı ihanetin başarıya ulaşmasından ötürü mutluluğa ermiş, bıyık altından gülmektedir. Valilikten gelen mektupta, Süleyman Şahin Tar'a, görevden el çektirildiği bildirilmektedir. Dost sandığı Cahit Öztelli'ye bakar. Yüreğine bir değil bin ok saplanır.

Acı, kahredici günler başlar. Süleyman Ağabeyin cebinde bir kuruş yoktur. Gurbette yapayalnız kalmıştır. Yatıp kalktığı odanın kirasını ödeyemez. Geceleri sessiz sessiz ağlar, hıçkırır. Kimseye dardını açamaz. Günler aç-bilaç geçmeye başlar...

Rezaletin Son Perdesi

Duruşma başladığından, tanık olarak Cahit Öztelli yerini alır. Elinde Süleyman Ağabeyin kendisine imzalayarak armağan ettiği kitap vardır. Söz sırası geldiğinde, O'nun komünist olduğunu kanıtlamak için kitaptan seçtiği şiirleri bir bir okur. Suç unsuru olduğunu savladığı dizelerin üstünde durur, açıklamalar yapar. Yargıçlara "bu adamı mahkum edin" dercesine didirir, yırtınır. Savcıya yardımcı olacak biçimde ipuçları vermeye kalkışır, elinden geldiğince dayanak olmaya çalışır.

Biz Bu Türden Filmleri Görmüştük

Ama Süleyman Ağabey Bizi de Ağlattı

7.11.1989 akşamı Gazeteciler Cemiyeti Lokali'nde "Onlar" adlı son şiir kitabını dostlarına imzalarken, Süleyman Ağabey, gözyaşları arasında bunları anlattı.

Mersin Lisesi'ndeki bu olaydan sonra, Süleyman Ağabey'in uzun ve çileli yılları başlar. Amasya'ya gönderilir. Oradan Isparta Kitaplığı'na. O dönemde bir kez "mim"lenmeye görün, artık mezara kadar yakanızı kurtaramazdınız. Isparta'da 142. maddeden yeniden yargılanır ve bir yıla mahkûm olur. Sonunda öğretmenlikten ayrılır. Bir süre Mudanya'da zahirecilik yapar. Sonraları İstanbul'a gelir. Yenicami'nin arkasında kendisine bir yer bulur. Daktilosunu yerleştirir ve tam yirmiyedi yıl "arzuhalci"lik yaparak ekmeç parasını sağlamaya çalışır.

Süleyman Şahin Tar, bu acıklı yaşam öyküsünü, tertemiz yüzünden dökülen gözyaşları arasında anlatırken, bir ara öylesine içlendi ki, kısık ve hüznü sesıyla: "Cahit Öztelli, beni yıkıma iten, hayatımı mahveden adamdır" dedi...

Bir Soru ve Belgeleme

Bütün güzel sanatların, halk edebiyatının, folklorculuğun temelini insan sevgisi oluşturur. Bu türden uğraş içinde olanların insan sevgileri de tartışmasız çok güçlü ve derin olmalıdır. Sanatçılar, insani duyarlılığın önde gelen kişileridir. Cahit Öztelli'nin bu davranışı insan sevgisiyle, insanilikle bağdaşır mı?

Sanatçı olmak bir yana, Türkiye'de daha demokrasiyi bile benimseyememiş aydın geçinen tipler başkøşelerde cirit atmaktadırlar. Konumuzla ilgili olarak Güngör Gençay da ayrıntılı bir biçimde yazdı. Yakında yayınlanacak. Böylesine çirkinlikleri hasıraltı yapmamalı. Herkes yazmalı, yazmalı ki, kötülüğün kimsenin yanına kâr kalmayacağı anlaşılmalı. Her ikisi de şu anda yaşamıyorlar. Ama tanıklar yaşıyor. Sağlıklarında kendilerine tek tek sorulabilir. Benim dışındaki adlar şunlar: Güngör Gençay, Sami Gürtürk, Zihni Anadol,

EDEBİYAT CEPHESİ

PİSLİKLERİ GÖRÜP TEMİZLEMELER GEREKİR

Ömer Nida

Bir Öneri ve Saptama

Yıl geçti, yazmayı tasarladığım bu konu, hergün içimi kemirmiştir. Olayı anımsadıkça yüreğim sızlamış, dünyam kararlıdır diyebilirim. Elbet bu hiçbir şeyi değiştirmez. Edebiyatçılarımıza, sanatçılarımıza olayı duyurmak, bu türden pisliklerden arınmak için elbirliğiyle bir şeyler yapmak gerekir. En azından bu gibi iğrençlikleri ortaya koyarak, çıkarlarımızın kölesi olmadan, dikenleri ayıklamaya çalışmalıyız. Edebiyat dünyamızda, duru, lekesez dostluk çemberleri oluşturmanın başkaca yolu da yoktur. Hem aydın geçinip, hem insanların yaşamını, geleceğini uçurumlara itenler, sonra da karşımıza geçip pişmiş kelle gibi sırtmamalıdır. Yüzsüz olanlara prim değil, ders vermemiz gerekmez mi? Namuslu yazar-çizerlere saygılı olmanın gereğidir bu tutum. Siz yazar-çizerler, güzel sanatlarla uğraşan kesim arasında tanık olduğunuz çirkinlikleri açığa çıkarmak istemiyorsanız, bu suskunluğunuz çıkarlarınıza uygun düştüğü içindir. Yani çıkararcısınız demektir; ya da siz de bulanık, karışık bir kişisiniz.

Böyle bir saptamadan sonra, hemen şunu da belirlemek gerekir; kişilik yapısında olumsuzluklar taşıyan bir sanatçının, ortaya koyduğu sanat ürünlerinde de kesinlikle olumsuzluklar, açmazlıklar bulunur.

Özet Tanıtım

Süleyman Şahin Tar'ı bilirsiniz. Öğretmen, şair, öykücüdür. İlk olarak 1940'lı yıllarda "Yücel", "Güleryüz", "Türk Solu" dergilerinde şiirleri yayınlanmıştır. Sonraları kitaplaştırdığı yapıtları şunlar: "İstirap", şiirler, 1946-1975- "Arkadaş", şiirler, 1971- "Misebolu Hikayeleri", öyküler, 1982- "Onlar", şiirler 1989.

Her şeyden önce Süleyman Şahin Tar; bütün yönleriyle güzel bir insandır. Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirerek Anadolu'da orta dereceli okullarda on dört yıl Türkçe Öğretmenliği yapmıştır. 1941 yılında Adana'da öğretmenken "Çığ" adlı bir dergi yayınlamış ve bu dergideki bir öyküsünden ötürü mahkum edilmiş, daha sonra Mersin Lisesi'ne atanmıştır.

Gelelim İçler Acısı Olaya

Yıl 1946. Süleyman Şahin Tar, yayınladığı "İstirap" adlı ilk şiir kitabını imzalayarak, aynı lisede arkadaşı ve meslektaşı olan Edebiyat Öğretmeni Cahit Öztelli'ye armağan eder. İşte olay da burada başlar. Ey Süleyman ağabey, sen ne denli sevecen, iyi niyetli bir aydın olursan ol. Kötü niyetli, karanlık insanlar da var bu dünyada. Kitabı aldıktan birkaç gün sonra, Cahit Öztelli, Süleyman Şahin Tar'ın karşısına dikilir. Yalancı kabadayılar gibi: "Sen komünistsin ha!" diye çıkışır. Ardından bir yığın sorularla üstüne üstüne gider. O dönemde bu türden bir davranış biçiminin ne denli korkunç ve sakıncalı olduğunu bilemezsi-

- 11 TDK. Osmanlıca'dan Türkçe'ye Cep Kılavuzu. Devlet Basımevi. 1935. s. 123
- 12 Önceki yazılarımda ben de Türkçe Sözlüklerin kurbanı olarak aynı yanlışlığı yaptım. Fakat önemli olan yanlışlığı tespit edip AÇIKÇA özeleştiri yaparak, yanlışlığı kavrayarak hata olarak tekrarlamamaktır.
- 13 Çeviri, tercümenin tam karşılığını vermemektedir. TDK'da; aktarma, döndürme, göçürme, vbgb. karşılıklar verilmiştir (TDK. Tarama Dergisi. 1934. s.787) ama bir lisanın, başka bir lisanı tercümesi ey *lemini* karşılamamaktadır. "Duygularımızın çevirmeni" nasıl olur TDK'nun açıklaması gerekmektedir!
- 14 Divanü Lugat-it-Türk Tercümesi -I- TDR. 1939. s.62
- 15 Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü. İ. Zeki Eyüpoğlu. Sosyal. Yn. 1988. s. 349
- 16 Kemalizm ve Anti-Emperyalizm. A. Altındal. Süreç Dergisi. Yıl: 1980-4. Cilt. 1.s.3-6
- 17 Bkz. Kamo, Jacoue Baynac. Bibliotek. Yn. 1987
- 18 Konuyu ayrıntılı olarak yeni kitabımda işliyorum.
- 19 Emperyalizm, CIA ve Türkiye. Halid Özkul. Boyut. Yn.1987
- 20 "SORUŞTURMA KURULU"nun görevi, sadece "sol"u asalaklardan temizlemek değildir. Başta, CIA görevlileri ve onların ajanları olan Kontrgerillacıları olmak üzere tüm işkencecilerin ve de emekçilerin "kanını emen" bütün gerçek ekonomik- terörist, politik-bölücü yurd satıcılarının; tek kelime ile bütün bu gerçek emperyalizmin işbirlikçisi "halk düşmanları"nın yüzlerindeki maskeleri indirerek, onları yalnızca Türkiye halkına değil, aynı zamanda dünya halklarına da teşhir etmektir. Bu teşhir zorunludur ki, bütün dünyadaki halkların mücadelesine örnek olsun...

SUSMAK OLUR MU?

Ezilen ezen farkını,
Silmeden susmak olur mu?
Tüm emekçilerin hakkını,
Almadan susmak olur mu?

Bozuk düzenin öküzü,
Ekinlere dikmiş gözü,
İşçinin, köylünün yüzü,
Gülmeden susmak olur mu?

Yüreğimde varken yara,
Kışım ermezken bahara,
Ezilenler iktidara,
Gelmeden susmak olur mu?

OZANI'yim yaralıyım,
Özgürlüğe sevdalıyım,
Söyle dost kulun olayım,
Ölmeden susmak olur mu?

OZANI

demistik. Eski sömürgeciliğin tanınmış ideologlarından, Sevr Andlaşması'nın meşhur "Wilson Prensipleri" ile mimarlarından, azılı İspanyol ve Türk düşmanı olan, ABD Başkanı Wilson'u "çağımızın peygamberi" ilan eden; Türkiye'de Halide Edip Adıvar, Adnan Adıvar ve Gnl. Hüseyin Gerede gibilerle ilk Amerikan Mandacılığı savunucularından, "üstad" (33°) Yunus Nadi'nin gazetesi Cumhuriyet; "Gazi Hazret"çiliğinden "Milli Şef"çiliğe, Nazi yandaşlığından Demokratlık yelpazesi içinde; Kore Savaşı döneminde, Türkiye'nin savaşa girmesi ve dolayısıyla NATO'ya üye olması için cansiperhane verdiği kavgalar içinde 16 Kasım 1951 tarihli gazetelerinde Nazım Hikmet'i "Vatan Haini" ilan ederlerken; derken "Cuntacı"lığa, oradan da tekrar "devrimci"liğe sıvanmışlarken; tekrar resmi ideolojinin "kale"si olmaya namzet olmuşlardır. Bu nasıl iştir ki, "üstad" Nadir Nadi'nin kaleminden "Kara ve Kızıl İrtica"nın meşveretçisi ilan edilen şair Nazım Hikmet, birdenbire "Vatan Şairi" olmuştur! Bunu izah etmek zorundadırlar... Bilmeyenler bilsin diye, yazdım. Cumhuriyet, bugün gerçek kimliğine kavuşmuştur. Onun için, kimse gocunmasın, *tavir alsın*. Çünkü, Cumhuriyet'i bugün ayakta tutan demokrat, ilerici, devrimci ve sosyalist kitledir. "Kendine malik olan, başkasına ait olmaz" demiş, yüzyıllar önce Paracelsus...

Bir şeyler yapmış olmak için değil; başarmak ve zafere ulaşmak için, "ilk adım"ın atılması zorunludur. Sohbet ve gevezeliklerden bir şeyler umanların yanılığısı da buradadır. Başarı ve zafere giden yolun ilk adımı gerçek/somut öneriler üzerinde atılmalıdır. İşte, bunun içindir ki, önerimizi yapıyoruz. Tarihi kimse yargılayamaz, ama tarih kitlelerin eseri olduğu içindir ki bireyleri yargılar. Bireyin de tarihe önemli katkısını da *asla* unutmadan geniş perspektifli ve yaratıcı olmak zorundayız. Yoksa, Tilkilerin kandırdığı Kargalar kılavuzunuz olacağı içindir ki, encamınız gittikçe daha.... olacaktır....

Sermaye cephesinde; artık-değer'in gaspedilmesi kavgasında birleşmiş olan tüm mali-oligarkların ve onların işbirlikçilerinin karşısında; Emek cephesinde, ne zamandır anlamı unutturulmuş olan Kızıl bayrağın üstünde yazılı olan, "Herkesin Yeteneğinden, İhtiyacına Göre" şiarımızı yaşama geçirmek için, **BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!**...

25.6.1990

NOTLAR:

- 1 Siyasal Kültür ve Yöntem. Aytunç Altındal. Havass. 1982.s. 56
- 2 a.g.e.s.58
- 3 Traji- komik gerçeklerimizden biri de Türkiye'de daha Kapital'i okumamış işçi partileri liderleri olmuş olmasıdır. Hatta, biz de daha Kapital'i okumadan kendimizi "komünist" saymıştık! Kapital'i değil okumak, KAVRAMADAN belki devrimci olunabilir ama asla Komünist olunamaz,diyorum! Eminim ki, şu anda, çok-keskin/"ultra" devrimcilerin (Engels) yüzde doksansekizi daha Kapital'in ka-pağını bile açmamışlardır. İspatı mı ? İşte! "Komünist"liğinin önüne ya da arkasına "devrimci" "Marksist-Leninst" ya da "Emek/Emekçi" levhalarını asmakla kendini "deşifre"edenler...
- 4 A.Altındal. a.g.e.s.70
- 5 Burada Sanat'ı Tümel/Hareket içinde görüyorum ve ayrı-ayrı Bilim ve Teknik'den soyutlamıyorum, Zaman/Genel anlamı içinde günümüzde 1990'lar için kullanıyorum...
- 6 Geniş bilgi için bkz. A.Altındal. a.g.e.s.139-142
- 7 Örneğin, ne Bilimsel Sosyalizm'in kurucuları Marx-Engels'de ne de Lenin'de "Eşit İşe, Eşit Ücret" diye bir 'asparagas' yoktur/olamazda. Geniş bilgi için bkz. "Niçin Eşit İşe, Eşit Ücret Değil?" A.Altındal. Süreç, 1984
- 8 Artık günlük edebiyatımıza da girmiş olan "Entel" dediklerimiz...
- 9 Bakuncinciler İş Başında, F.Engels. Başak, 1989, s.20

lar. Bu ifadenin *zorunluluğu* olarak, bir *Liga/Lig* içinde birlik oluştururlar. Bu birlik asla etiketçi değildir. Sınıflar mücadelesinin nesnel gerçekliğinin sebep/neden/faaliyet/doğal eylem/bilinçli pratik'inin sonucu olan *iletirliğin* zorunlu ifadesi olarak da *Parti* olarak örgütlenirler. Emegün Kurtuluşu, İnsan(lık) Tarihinin bir bütün olarak yazımı olacağından dolayıdır ki, Tekil/Tümel özdeşliğinin ifadesi olarak yeni-İNSAN(LİK) ancak ENTERNASYONAL ile adlandırılabilir...

Bugün, Türkiye solu, bir karmaşa yaşıyor. Bu karmaşa, bütün ülkelerin devrimci süreçlerinde şu ya da bu şekilde yaşamış, fakat, asla "Hürriyet"çi bir *mantukla* başıboş bırakılmamıştır. Örneğin, Çarlık Rusyası'nda çok keskin-devrimci "SRlerin sekterliğine, "BUND"çuların sosyal-şovenistliğine (BUND'çular tasfiye edilmişlerdir), Menşeviklerin oportünistliğine, Yeşil-Köylü Particiler'in pasifistliğine rağmen Bolşevikler de dahil olmak üzere, Rus Sosyal-Demokrasisi bir Soruşturma Kurulu¹⁷ oluşturmuş ve bütün sorunlarını "gizli" olarak burada halletmiştir. Yoksa, kimse "Karga"ların önderliğinde birbirine saldırmadığı gibi, "Tilki"lerin hınklerine karşı uyanık olabilmış, "Orman"ın "ayı"sına karşı da mümkün olduğu kadar kendilerini savunabilmişlerdir. İşte, tam bu anlamda önerim kendilerini böyle bir *zorunlu-disiplin* içine sokup, "encamı"ni kurtarmak isteyen bütün grupların, en tecrübeli-güvenilir birer elemanları ile, gerekirse yurd dışında bir "Soruşturma Kurulu"nu oluşturmalarıdır. Bunu, birlik yolunda somut bir adım olarak sunuyorum.

Türkiye işçi sınıfının mücadele tarihinin ivmesi içinde, ilginç kişilerde ortaya çıkmaktadır. Kişiler, sınıf mücadelesini hele örgütlü ise hiç bağlamaz, ama görmemezlikten de gelmez! Ve/fakat bizim gibi, örgütçülük adına Hürriyetçiliğin her cepheden pompalandığı bir ülkede çok bağlayıcı olurlar. Hele, "*Kişi-tapıncılığı*" gibi ilkel, anti Marksist (Leninist) bir "*asyatik-toplum kangreni*"nin egemen olduğu Asyalı toplumumuzda, bu acil-güncel sorunumuzdur, desem abartmış sayılmam...

Bu bağlamda, doğal olarak ya dedikodular etrafı sarmakda ya da gerçekler ört-bas edilmektedir. Gerçekleri araştıranların belgeleri de iddia olarak kaldığından, bunlar "polis dedikodusu" diye etraf yatıştırıldığı gibi, tam da polisin işini kolaylaştırmasına araştırmacılar safdışı edilmek istenmektedir. Oysa atalar sözünde olduğu gibi "ateş olmayan yerden, duman çıkmaz" özdeyişi unutulmamalıdır. Pek çok bilgiyi de devletin güvenlik güçlerine herhalde leylekler getirmemektedir. Örneğin, bir İbrahim Seven¹⁸ türünden "önder"lerin adının şaibelere karışmasına "sol" sessiz kalmıştır. Üç yıl önce, kariyerizm hastalığından dolayı tüm harekete zararı dokunan ilginç bir örnek olarak kitabında¹⁹ örneklediğim, (kişisel olarak da tanımış olduğum) T.Töre geçen zaman dilimi içinde bir birey olarak mesafeler almış, hattâ "özeleştirir" yapmak gibi bir medeni cesareti göstererek, kendi açısından olumlu adım atmıştır. Ama yine de ölçüt bilinçli pratikte alınacak *tavır* olacaktır. Kendisi, kendisi için söylediği ile değil, eylemi ile sınanacaktır. Bilimsel Sosyalizmin tek ölçütü budur. Bu, benim ya da başkalarının niyetlerinin dışındaki *nesnel gerçekliktir*. İşte, benim önerdiğim "Soruşturma Kurulu"²⁰ böyle bir nesnel gerçekliğe zemin oluşturacaktır. Tıpkı Rus Sosyal-Demokrat hareketine bir örgütlerdışı disiplin getirdiği gibi, bize de aynı disiplini yansıtabilecek ve sınıf düşmanlarımızın provokasyonlarına karşı bizi daha sağlıklı tedbirler almaya sevkedecektir. Çünkü, provokasyon sonucu ölen her insanın kanının vebali, olaylara seyirci kalan herkesin üstünedir. Kimse, "ben ellerimi bu tastaki suda yıkadım ve arındım" diyemez. Tarih önünde olayların varlığından haberdar olan herkes sorumludur. Tarih, yargılar ve mahkum eder, hiçkimse kurtulamaz!

Bu sorumluluklar babından,"Tilki"lerin en büyüğünden biri de Cumhuriyet Ceridesidir,

ne sahip olmak, iktidar sahibi olmaktır. "Özgürlük/Serbestilik" de ilke olan *İstiklâli Tam/ Bağımsız* (independent) olmaktır. "Hürriyet" de ise bu ilke tabiatının gereği yerini universal/kozmpolitizme bırakmıştır. Marksizmin savunduğu: "olabilirliklerin zorunluluğa dönüştürülüp, kaderi değiştirip özgürlüğe kavuşmaktır", bu elde edilmeksizin "Emeğin Kurtuluşu" mümkün değildir. Örneğin, Hegel'i inceleyen Lenin'in "Felsefe Defterleri" tercümesinde¹³ Sosyal Yayınları "Liberte"nin karşılığını doğru olarak "Hürriyet" olarak ifade ettikleri halde, Sol Yayınları Marx-Engels yapıtlarında "Özgürlük" olarak ifade etmektedirler. Yani, Bay K.Somer (vogb) Lenin'i Marx-Engels'e yalancı çıkartmaktadırlar. Bizim kargalarımızda, yüz ciltlik külliyelerinden böylesine tercüme ile, okayabildikleri onda-bir bilgileri ile Marx-Engels üzerinden tozu dumana katmaktadırlar Sonuçta: "Karga, karga gak" dedi çık...

Diğer bir kelime; MİLLET, bu kelimenin Türkçe karşılığı yoktur. TDK-Farmasonları hince bir Tilkilik yaparak uygun bir kelimeyi "Biraderlerin Hidayet Torbası"ndan peydahlamışlardır: ULUS... Eski Türkçe'de ulus=köş, şehir; ülüş=Budun arasında pay ayrıştı, ¹⁴ diye geçmektedir. Sayın İ. Zeki Eyüpoğlu'nun araştırmasından ¹⁵ öğrendiğimize göre; *ulus*, Moğolcada "*Koyun sürüsü*" anlamına gelmektedir. Ne ki, *Millet*'in siyasal anlatımları ¹⁶ olduğu gibi *Milli/Millicilik* ile de *Milliyetçilik* bir ve eş anlamlar taşımamaktadır. Kapitalizmin-Modern Sömürgecilik evriminin Emperyalist *son durağı* içindeki "*Çağdaş*" Sömürgecilik periodunda hâlâ ULUSlarını arayanların çok dikkatli araştırma yapması bunun için zorunludur. Yoksa "Karga Masalı"nı onlara hatırlatmak zorunda kalırız...

Kapitalizmin-Klasik Sömürgecilik döneminden "Sömürgeci Edebiyat"ın bize miras bıraktığı bir kelime vardır: *Orta-Doğu*. Malesef, kelimeden de öte bir *kavram* olan bu ifadeyi, pekçok sosyalist dikkatsizce kullanmaktadır. (Kaldı ki, bazı Batılı aydınlar bu kelimeyi bilinçli olarak kullanmamaktadırlar). Avrupalı sömürgeciler için, Yakın-Doğu olarak ifade edilen Osmanlı-Afrika topraklarını, Osmanlı-Asyası topraklarından ayırmak için türütüp kitlelere empozeledikleri bu kelimeyi, gerçek coğrafi anlamda Yakın-Doğu olarak düzeltmek gerekmektedir. Bütün bunlar çok basit olarak gözüksede, çok can alıcı sonuçlara neden olabilmektedirler. Kavramlar ve kelimeler üzerindeki ustaların kitaplar oluşturan kavgalarını gözden uzak tutmamak gerekir. Bunun zorunluluğunu anlayamayıp/kavrayamayanların zaten sonuçta kime hizmet ettiklerini tarih ispatlamaktadır.

Marksist edebiyatı yeterince kavrayamadığımızdan dolayı işlediğimiz bir başka yanlış ise, "popülist" bir anlatım tarzı olan "işçi sınıfı ve emekçi halkımız" deyimidir. Bilimsel Sosyalist edebiyatta böyle bir anlatım tarzı yoktur. Marx-Engels'de özellikle "Komünist Parti Manifestosu" ve "Kapital"ler esas alındığında böyle bir kavram kargaşasına rastlanmaz. Ya "*işçi sınıfı*"dır, ya "profetarya"dır. Ya "emekçi sınıflar"dır ki, yukarıda anlatılmak istenilenin bilimsel ifadesidir, ya da "emekçiler"dır ki aynı ifadenin karşılığıdır. Batı lisanslarına üstünlüğü olan Arapçadaki "Hak" ve "Halk"; Türkçe'deki "Yaratan", "Yaratanlar" XIV. yy.'da İbn-i Haldun tarafından ifade edilen "Üretmek", "Üretenler"e denk düşmektedir. Yani üreten, yaratan, halk eden emekçilerdir. "Hak" EMEK'tir. (İslâmiyette Allah'ın ilk adı *Hak*'tır). Avrupa'da komünistlerin ilk topluluğunun adı HAK'LILAR LİGASI'dır (Justice League). Millet, denince Marksist anlamda bütün sınıflar içerilir; emekçi sınıflar/emekçiler denince, işçi sınıfı/proletarya ve küçükburjuva emekçi sınıfı kastedilmektedir... Komünist=proleter değildir. Her sınıftan bireyler, kapitalizmin *insanı* kendine yabancılaştırmasına karşı, bilinçli pratik süreç içinde, ilk önce *birey* olarak *şey* olmaktan çıkıp kişi (person) olarak kendi-kendilerini *aşmaları*, kendilerini *yeni-insan* olarak *serbest-iradeleri* ile yeniden üreterek *inkişaf* ettirmelerinin bir *partizan* ifadesi olarak komünist (proletarya devrimcisi) olur-

Yöntemi, Diyalektik Materyalizm'dir. İnsan(lar)ın Pratik Faaliyeti olan yöntem, NE ve NA-SIL sorunsallarında yanıtı Bilim ile *tanımlar*, Teknik ile *uygular*, Sanat⁵ ile *estetik* verir. Bilimsel Sosyalizm'in "kaba" çizgileri ile tanımlaması, Marksizm; uygulaması, Leninizm'dir; estetiğini ise 21. yüzyılın eşliğindeki "Emeğin Kurtuluşu"nun mücadelesi verecektir...

Bilimsel Sosyalizm'in "tanımlaması olarak" Marksizm-Nesnel/Kantitatif/Nicelik Parça olarak Sonsuzdur; "uygulama olarak" Leninizm-Gerçeklik/Kalitatif/Nitelik Bir Bütün olarak Sonludur. Bilimsel Sosyalizm; Öz'ü itibariyle maddi (Kalıcı), Tezahür'ü itibariyle hareketli (Değişimsel), İçeriği itibariyle mekânsal (Dönüşümleri olan) ve biçimi itibariyle de zamansal (Gelişimsel)dir.⁶ Bilimsel Sosyalizm, DEĞİŞİM'in KALICI olduğunu ispat ettiği içindir ki, asla EŞİTLİKÇİ DEĞİLDİR/OLAMAZ!..⁷ Bilimsel Sosyalizm, Çelişki'nin ortaya çıkması için "Fark"lılıkları irdeler; çünkü, Tekil/Tümel özdeşliğinde, Sebep-Sonuç prensibi ile Madde-Hareket bağlantısını izler. İnsan(lar)ın nesnel, maddi ve hareketli varlığına bağlı olan *Praxis*, insan(lar)ın *Pratikinin* ürünü olan *Bilinç* karşılığı olarak vardır. Aydın-Olanların etkinlik biçimi *Praxis*'tir (Bilinçli Pratik)...

Şimdi, konumuza gireceğim, bunca cümleyi niye yazdığımı merak edenlere söyleyeyim: Kılavuzumuzun *Neden, Niçin* "karga" olmamasının zorunlu olduğunu ispat etmek için, çünkü günümüzde "Karga"lar çoğalmakta, "Karga"lar çoğaldıkça "Tilki"ler de boy göstermeye başlar, malum Türkiye halkının antik-çağ mizah ustası Bandırmalı Aisopos'un 'Karga ile Tilki' söyleşisini hepimiz biliriz! Daha önceki yazılarımda "Kargalar ile Tilkiler"i zaman-zaman açıklamaya çalıştım. Malum "karga"ları hepimiz tanıyoruz: Kendini-Aydın-Sananlar⁸, (çok) keskin-devrimci (ultra-revolutionary)⁹ "lider"ler vbgb. Fakat, bir de yol gösterici "Tilki"ler var, tabii! Türk Dil Kurumu ve hempaları, Cumhuriyet-i Ceride vbgb. İşte, bunlar çoğu zaman, "devrimci"liğin ve "sosyalist"liğin arkasına saklanan koronun asolistleri. Modern Sömürgecilik¹⁰/Emperyalizm (kapitalizmin son durağı) çağında; "Çağdaş"/Sömürgecilik periodunda, "ağızlarına verilmiş olan peynir"in farkına bile varmadan, "şarkı" söylemeye kalkışmada malum akibetlerinden bir türlü ders almayan zavallı Kargalar ve Tilkiler, hâlâ "çağdaş/uygar" hayvanat bahçelerinin cazibesinden kurtulabilmiş değiller. O kadar "Hür"ler ki, bu "Hürriyet"lerinin kaybedilmesi korkusu bilinç-altlarına o kadar yerleşmiş ki, "özgürlük"ün farkında bile değiller! Hele, duvarların ötesinde ne olup bittiğinden o kadar habersizle ki, hâlâ kendilerini "orman"da sanıyorlar!

İsterseniz, insan(lar)ın emek gücü ve çalışma verimi nesnel gerçekliğinden kaynaklanan kültürel formasyonlarının *iletişim* ifadesi olan ve yeniden üretim sürecimiz içinde burjuvazinin yönlendirdiği kitlesel iletişim araçları ile ideolojik üstyapımızı (altyapıdan itibaren) etkileyen lisanımıza (language) kalemimiz ve dilimiz döndüğünce bir göz atalım.

Yazımızın başlağını: "Biz" Hangi Yoldayız; "Hürriyet" mi, "Özgürlük" mü? koyduk. TDK sözlüklerine bakarsak: Hürriyet=Özgürlük, hatta=Serbestlik. Tilkilere göre, biri Ara-pça öteki Türkçe. Bakalım, gerçekten öyle mi? Bakalım, Türkiye'de en sağ düşünceden, en sola kadar her şeyin birbirine eşit olduğunu kafalara kazımak isteyenlerin öznel-realiteleri Ne? Neden/Niçin? *Liberty*: Latince kökenli bu kelimenin Türkçe karşılığı *Hürriyet*'dir. TDK uydurmacası ile "özgen"! ¹¹ Açıklaması, başına buyruk, sınırsız, fazla serbestlik. Burjuvazinin manüpile ettiği "Liberte" ¹²deki gerçek anlam budur. Kaba anlatımıyla: "orman kanunu", güçlü azınlığın, güçsüz çoğunluğa egemen olduğu topluluk, *sürü*, kapitalizmin ta kendisi... Ve/ fakat, *Özgürlük*'ün eski Türkçesi *Serbesti* olmaktadır. TDK onada bir zirva uydurmuş "erкли". İngilizce'de *Free/Freedom* olarak ifade edilen bu kelimenin açıklaması, *iradesi-*

"BİZ" HANGİ YOLDAYIZ; "HÜRRİYET" Mİ, "ÖZGÜRLÜK" MÜ?

Halid Özkul

"Bilimsel eleştiriye dayanan her görüşü memnunlukla karşılarım. Kamuoyu denilen şeyin hiçbir zaman vemediğim ön yargılarına gelince, önceden olduğu gibi, şimdi de büyük Floransanın özdeyişini benimsiyorum: "Segui il tuo corso, e lascia dir le genti"

Karl Marx

İnsan'ı "iktisadi-siyasal, toplumsal/tarihsel bir varlık" olarak tanımlamaktayız. ¹ Bu tanım aynı zamanda insanın *Nesnel-Gerçekliği*dir de. Ne ki, bunun dışında ya da buna teka-bül etmeyen *Kültür* de "yoktur, olamaz" diyoruz. Diğer bir deyişle açıklarsak "verili/mevcut iktisadi, siyasallığı, toplumsallığı ve tarihselliği, yeniden üretebilmesi için gerekli olan ilk ve en önemli "UNSUR" onun "*İŞ (EMEK) GÜCÜ*"dür. Tabiidir ki, iş (emek) gücü, kültürün üretilmesinde de ilk kaynaktır. ² *İş (emek) gücü* tanımlaması ve bundan kaynaklanan *artık değer* bilimsel açıklaması, Bilimsel Sosyalizm'in kurucularından K.Marx tarafından ilk olarak *Das Kapital*'de ³ iktisad biliminde kullanılmıştır. Bu tanımlamalar aynı zamanda materyalist tarih anlayışının da temel taşları olmuştur. Böylece insan(lık)ın "Kader çağından özgürlük çağına" (Engels) geçişinin bilimsel ifadeleri de *Yöntem* ile bilinebilirliğe dolayısıyla uygulanabilirliğe başlamıştır. Sayın A.Altında'nın da belirttiği gibi; Emek Gücü/Emeğin Üretkenliği (Çalışma Verimi) Nesnel Gerçekliği-FORMASYONLAR edinirliği olan KÜLTÜR, insan(lar)ca iletilir ve uyarlanabilir. Bu Madde-Hareket özdeşliğine bağlı olarak Formasyonlar toplumu uygarlaştırarak (civilizzare) dönüştürürken, geleneği de yenileme yönünde tarihi yeniden üretirken Mekan/Zaman'ın Çelişkili Birliği'ni tesis ederler. Bu Nesnel Gerçeklik sanat, teknik ve bilimin "otodinamizm" (SÜREÇ)idir. Doğuş-tan "Hür" ve bağımsız olmak gibi bir 'asparagas' olmadığı gibi, yukarıda özetlemeye çalıştığımız Gerçekliğin dışında da bir "Özgür"lük ve "Bağımsız"lık (independet) olamaz. Çünkü son tahlilde iktisadi altyapıdan kaynaklanan *ideolojik* (siyasi, hukuki, dini, etik, estetik ve felsefi) üstyapı Kültürel Formasyonlara tabidir. Yani, son tahlilde insan(lar)ın kendilerini ne sandıkları değil, ne *oldukları* önemlidir. Kendini-Aydın-sananlar (intellettuale) ile Kendi-Aydın-Olanlar (intelligentsia) arasındaki *fark* da buradadır! *Aydın-Olanlar* resmi ideolojiye karşı *Siyasal-Kültür*'ü savunurlar (Bilimsel ve Rasyonel Eleştiri yürütürler)ken "diğer yandan da kafa ve kol emekçiliği arasındaki tarihsel yabancılaşmayı ortadan kaldırmaya ve /veya bunun nasıl ortaya çıktığını geniş kitlelere aktarmaya, anlatmaya uğraşırlar."⁴ İşte, bu aktarma ve anlatma mücadelesinde hergün "sol" içinde bir başka biçimde boy atan Hegelci "öznel-realizm" in yerine, Marx'ın "nesnel-realizm" ini savunmak için Bilimsel Sosyalizm'in

partiyi izleyerek, uzun kavga denemelerinden geçmeden *yalnız oylama ile* ya da önceden karar verebilme olanağı sağlayacak geniş bir politik görüş açısı kazanabileceklerini tasarladıkları zaman, bu imgeden, önce kendileri korkmalıdır.(...) Bu salt bir düştür.(..) Kapitalizm eğer bir yanda yığınları ayaklar altında çiğnenmiş, ezilmiş, korkutulmuş varlık olmaya, anlaşmazlığa ve boşvermişliğe tutsak etmeseydi ve diğer yandan burjuvazinin eline yığınların ve emekçi halkın gözünü boyamak ve akıllarının etkinliğini azaltmak vb. amaçlar için dev gibi yalan dolan aracı vermeseydi zaten kapitalizm kapitalizm olmazdı."⁵

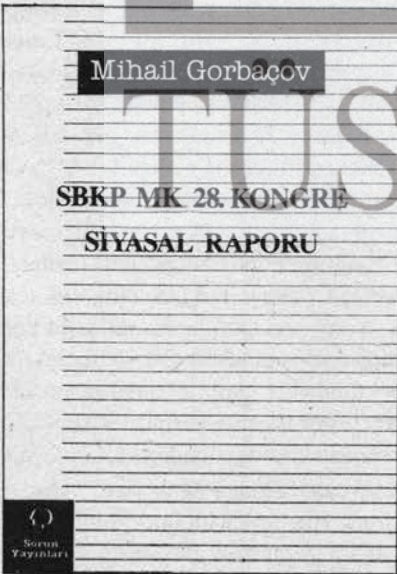
Devrimci proletaryanın partisinin, yığınları aydınlatmak amacıyla seçimlere katılması, burjuva parlamentolarda yer alması başka şeydir; politik açıdan olgunlaşmamış proleter, yarı-proleter, küçükburjuva katmanlarının (işçi sınıfı ve müttefiklerinin) sayısal çoğunluğunun isteklerinin biçimsel anlatımı (burjuva parlamentosunda çoğunluğu) elde etmek ve böylece devlet gücünde basit bir yer değiştirmeye "patronların ve generallerin" yerine geçmesi başka şeydir. Bunlardan ilki Leninist tavidir. İkincisi ise sınıf kavgası yerine "tutarlı demokrasi" temeli üzerinde çoğunluğun kararının kendilerinden yana olmasını bekleyen II. Enternasyonal dönelerinin ham hayalidir.

İktidar olgusunu, parlamentoda değişen dengelere, ve güç bölüşümüne göre tanımlayan ve bu nedenle de iktidarın gerçek temelini, yani parlamento dışında yer alan siyasal, toplumsal, kültürel kurumların oluşturduğu ilişkiler bütünü göremeyen II. Enternasyonal mirasçıları parlamantarizm bataklığının karanlık sularında kürek çekmeye devam edecekler.

30 Ekim 1990

NOTLAR

- 1 T.Z Tunaya /Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku
- 2 M. Soysal /100 Soruda Anayasa
- 3 G. Hodgson /Sosyalizm ve Parlamenter Demokrasi
- 4 Lenin / Proleter Devrim ve Dönek Kautsky
- 5 Lenin /Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü

Birden ortalığı bir patırtı kaplıyor, sonra gökyüzünde parlak renkli ışıkların oluşturduğu bir kaç saniyelik bir renk cümbüşü oluyor. Birisi sönerken bir başkası parlıyor. Fakat bu parlak ışıkların hiç birisi yere inmiyor, bir kaç saniyelik ömürlerini tamamlayıp karanlığa asılıp kalıyorlar. Bu oyun böyle sürüp gidiyor.

SOSYALİZM, kitleler tarafından kabul edilebilir olup olmadığı, amaca ulaştıracak araçlara sahip olunup olmadığını göz önüne almadan her biri diğerinden parlak sloganlar ortaya atıyor. "İşçi memur elele Genel Greve... Emekçiler meydana eylülcüler zindana... 82 Anayasası yeniden halkoyuna...vs...vs..." Bu müzikalitesi yüksek şiirsel sloganlara muhatapları sahiplenmeyince de usulca cami avlusuna bırakıp kaçıyor.

Politika pratiği düzlemindeki bu kolaycılık, analitik boyuttaki güçsüzlüğünü, doğal olarak tarihten ödünç alınmış kurumsal ve kavramsal şablonlarla kapatmaya çalışacak.

Trostky, 1905 te, "Rusya'da demokratik bir cumhuriyet kurmak için genel eşit, tek dereceli ve gizli oy temeline dayalı bir kurucu meclisin çağrılması için sonuna kadar savaşa çağız" diyordu. 1905 tarihinin ve "demokratik bir cumhuriyet için" sözcüklerinin altını bir kez daha çizmek istiyoruz. Bu kez 1990'da yani tam 85 yıl sonra nostaljik esintilerin tatlı rehaveti ile kurucu meclis talebi ileri sürülüyor. Muradları pek açık değil, her halde bu kez de "sosyalist bir cumhuriyet kurmak için" olsa gerek.

Marksistleri ilgilendiren sorun; mensili kurumların hukuki biçimlerinden öte, bunların gerçek anlamda birer temsili örgenlikler olarak işleyişleri sınıfsal içerikleri, tarihi fonksiyonlarıdır. 1905'lerden 1917'ye uzanan süreçte tarihin önünde duran problem "demokratik cumhuriyet"tir. Buna tekabül eden organ kurucu meclistir. Ekim'in öngününde, işçi, köylü, asker temsilcilerinin oluşturduğu sovyetlerdir. 1990'larda ise kurucu meclisler artık gerici kurumlardır. Kurucu meclis çağrıları da gerici çağrılardır.

Lenin, 1917'de Kautsky ile giriştiği Kurucu Meclis üzerine polemğinde, sorunun burjuva demokrasisi ile proleter demokrasi ya da bir başka ifadeyle Kurucu Meclis'li olağan burjuva cumhuriyet ile Sovyetler Cumhuriyeti arasındaki ilişkinin ve Ekim Devriminde bu ikisi arasında ortaya çıkan aykırılığın göz önünde tutulması gerektiğine dikkat çekiyor. "Bir Kurucu Meclisin toplantıyla çağrılmasını isteyen devrimci sosyal-demokrasi, daha 1917 Devriminin başlarından beri Sovyetler Cumhuriyetinin Kurucu Meclisli olağan bir burjuva Cumhuriyeti biçiminden daha yüksek bir demokratizm biçimi olduğunu bir çok kez belirtmiştir."⁴ Sovyetler ile Kurucu Meclis arasında 1917 ortalarında ortaya çıkan uyumsuzluğun nedenini, Kautsky'nin görmek istemediği bu noktayı; *Kurucu Meclisin sınıfsal içeriği* sorununu tekrar tekrar önemle vurguluyor. Bir yandan Sovyetlerin öte yanda Kurucu Meclisin sınıfsal bileşiminin adlandırılması sorunu proleter devrime bakış sorunudur. Kurucu Meclisi sınıfsal içeriği ve tarihi misyonu göz önünde tutulmadan alışımlı burjuva demokrasisi çerçevesinde ele almak yavan bir hukuki kaygıdır. Ve bu kaygı proletaryanın değil burjuvazinin bakış açısını yansıtır.

SOSYALİZM'in, önerdiği Kurucu Meclisin sınıfsal içeriği üzerine ciddi ciddi düşündüklerini sanmıyorum. Fakat önerinin ifade ettiği tek şey bu meclisin varolan burjuva meclislerinden hiç bir anlamda farkının olmayacağıdır. Şu politik öngörü parıltısına bakın; "kurulmuş ve kurulacak olan her partinin katılacağı demokratik bir seçimle Kurucu Meclis oluşturulmalı ve bu meclis ülkeyi kimlerin yönetmesi gerektiğine karar vermelidir. Patronlar ve generaller mi, yoksa işçiler ve emekçiler mi?" "Küçükburjuva demokratları, onların bugünkü belli başlı temsilcileri, 'sosyalistler' ve 'sosyal demokratlar' emekçi halkın kapitalizm altında, yüksek düzeyde sınıfsal bilince varabileceğini dayanıklı bir kişilik geliştirebileceğini, yüksek bir algılama gücünü kazanabileceğini ve belirli bir sınıf ya da belirli bir

birikim karşısında 61 anayasasının bakir hali de işçi sınıfı ve emekçilerin güncel istemlerinin çok gerisindedir.

Demokratik geçiş taleplerini de içeren bütünsel bir iktidar stratejisi yerine burjuvazinin aşılması mirasına yaslanmanın gereğini anlayamıyoruz.

Önerinin uygulanacağı prosedüre ilişkin teknik eksikliklere ve önerinin iç çelişkilerine de geçerken değinmek istiyoruz. 82 Anayasası bir referandum ile reddedildikten sonra 61 Anayasasına nasıl dönülecek? 61 Anayasası artık tarihi bir belge olmanın ötesinde hukuki bir değere ve anlama sahip olmadığına göre yeniden 61 Anayasasına benzer bir anayasa üretmek gerekecek. Bu işi kim yapacak? Anayasalar kurucu yetkilerle donatılmış meclisler tarafından yapıldıktan sonra halkoyuna sunulduklarına, SOSYALİZM'in önerisindeki kurucu meclis talebi de anayasa oluşturulduktan (ya da döndükten) sonra gündeme geleceğine göre anayasayı yapmak görevi hangi organın olacaktır. 82 Anayasasına göre oluşmuş şu anki meclisin mi? Bunun yanı sıra kurucu meclislerin görevi anayasa yapmaktır. Zaten anayasaya "dönülmüşse" yani yetersiz de olsa bir anayasa varsa niçin tekrar kurucu meclis talebi ileri sürüyorsunuz.

Bu konudaki boşluğun altını çizdikten sonra Kurucu meclis sorunu gelmek istiyorum. anayasaların yapılmasında ya da değiştirilmesinde kullanılan yöntemler arasında kurucu meclis formülü anayasa hukukunda pek yüz verilmeyen arzi bir yöntemdir. Daha çok da az gelişmiş bağımlı ülkelerde darbeler sonrasında (Örneğin Türkiye'de 1961'de 'Temsilciler Meclisi', 1980'de 'Danışma Meclisi' gibi) oluşturulan ve temsil yeteneği tartışma götürmeyen (1960 Temsilciler Meclisi) ya da hiç bulunmayan (1980 Danışma Meclisi) istisari nitelikte organlardır. Bu nedenle anayasa değiştirme yöntemi olarak kurucu meclis yöntemi yerine olağan yasama ve referandum yöntemi, burjuva demokrasilerinin tercih ettiği bir yöntemdir.

SOSYALİZM'in kurucu meclis önerisinde bir farklılık göze çarpıyor. Kurucu meclis, her türlü propagandanın serbest olacağı demokratik bir seçimle oluşturulacak. Bu yönüyle kurucu meclis kuruculuk niteliğini de taşıyan bir yasama organı sıfatında olacak. Bu yönüyle tali kurucu iktidar özelliği taşıyacak, ileri demokratik düzenlemelerle anayasaya "çağdaş" bir görünüm kazandıracak, fakat anayasanın kurduğu burjuva siyasi sistemi değiştirmeyecektir.

Bu durumda da sorunu bir anayasa sorunu olarak getirip referandum ve kurucu meclis istemleri ileri sürmenin politika teorisi ve pratiği açısından yararını anlamak mümkün değil. Çünkü bu türden bir duruma en uygun slogan 'Erken Genel Seçim' olabilir. Demokratik bir seçimden sonra kurulacak olağan yasama organı hem yeni anayasayı yapar, hem de "ülkeyi kimlerin yönetmesi gerektiğine" karar verir.

Herhalde bu sloganı da, monolitik siyasi yoğunlaşma nedeniyle bünyesinde derin çatlaklar başgösteren devlet aygıtının anayasal reorganizasyona tabi tutarak sınıf egemenliklerinin hühükü kolonlarını yenilemek isteyen SHP ve DYP benzeri burjuva partileri destekleyeceklerdir.

Ricat 2.4 Enternasyonal'den 2. Enternasyonale

Fikirlerin ve ideolojinin kitle eyleminin başlıca saikleri olarak görülmesinin, "Troçkist" gruplara özgü ideolojicilik saplantısından kaynaklandığına dikkat çeken Hodgson, "bunlar (Troçkist guruplar) için asıl mesele 'doğru fikirleri temsil etmek'tir. Birçok bölünme ve ihraç pahasına, bozulmamış ideolojik sağlık uğruna kurumsal ağırlık ve inanılabilirlik feda edilmektedir."³ diyor.

Troçkistlerin politika yapmaları, durgun yaz gecelerinde havai fişek gösterisine benziyor.

ma yetkisini hükümete devreder; tekellerin çıkarlarını yakından ilgilendiren bütün önemli işler, emperyalist metropollerde politik-ideolojik eğitimden geçmiş teknokratların yönetimindeki, hükümete bağlı yetkili alt birimlerin (komisyonların) hazırladığı programlar hükümet kararnamelelerine dönüştürülür. Böylece Kanun Hükmünde Kararname olarak düzenlenen bu politik tasarruflar, parlamentonun denetiminden kaçırılarak dolaylı bir yasama tasarrufuna dönüştürülür.

Parlamento bundan böyle temsili fonksiyonunu ve denetim yetkisini yitirmiş, parti disiplini ile sıkı sıkıya bağlı parti gruplarının denetim ve kontrolü altında, tali bir konuma itilmiş; buna karşılık hükümet birinci derecede asli siyasi organ konumuna yükselmiştir.

Parlamento ve hükümet arasındaki tarihi ayırım ortadan kalkmış ve burjuva hukukunun kutsal Kuvvetler Ayrılığı ilkesi asarı-atika müzesine kaldırılmıştır.

Siyasal aygıtın tekelleşmesi olarak kendisini ortaya koyan bu dönüşüm, anayasa hukukunu da etkilemiştir. Devletin iç örgütlenişini, devlet aygıtlarının konumları, yetkileri, ilişkilerini düzenleyen anayasalar, toplumsal konsensusu saptayan hukuk belgeleri olmaktan, tekellerin iktidarını deklere eden ideolojik metinlere dönüşmüştür. Daha önce farklı toplumsal taleplerin hukuken uzlaşırılması ve anayasa metninde ifade edilmesi sorunu, bir toplumsal meşruiyet problemini öngörüyordu. En azından genel oyla seçilmiş bir yasama organı tarafından yapılmış bir anayasanın özgürce halk oyuna sunulması ve çoğunluk tarafından onaylanması gerekiyordu. Anayasaları meşru ve kalıcı kılan da bu olgu idi. Fakat sözünü ettiğimiz siyasi tekelleşme olgusu nedeniyledir ki, artık anayasaların meşruluğu diye bir problem sözkonusu değildir. Bir darbenin ardından buyurganlar tarafından yapılmış anayasalar da hukuki açıdan demokratik yoldan yapılmış anayasalar kadar bağlayıcıdır². Kaldığı 1982 plebisitinde olduğu gibi, antidemokratik yollardan hazırlanmış bir metni şöyle ya da böyle kamuoyunun onayından geçirerek toplumbilim açısından meşruiyet kazandırmak, demokrasi tutkunu ruhları huzura kavuşturmak da mümkündür. Öyleyse sorunu anayasaların meşruiyeti açısından değil bir bütün olarak iktidarın meşruiyeti açısından tartışmaya açmak gereklidir.

Ricat 1: 82 Anayasasından 61 Anayasasına

Sözü, SOSYALİZM gazetesinin 2. sayısındaki "82 Anayasası yeniden halkoyuna" sloganına getirmek istiyorum. "82 Anayasası yeniden halkoyuna sunulmalı" başlıklı yazıda 82 Anayasasının hazırlanışı ve halkoyuna sunulduğundaki antidemokratik süreçte dikkat çekildikten sonra, 82 anayasasının yeniden halkoyuna sunulması istemi ileri sürülüyor. Problem bundan sonra başlıyor. "12 Eylül anayasasının reddi ilk elde 61 Anayasasına geri dönüşü getirecektir. Ancak o anayasa da yeterli bir kazanım değildir. Kitle seferberliğini daha yükseltmek için ardından derhal bir Kurucu Meclis talebi ileri sürülmelidir. Her türlü propagandanın serbest olacağı, kurulmuş ve kurulacak olan her partinin izne tabi olmadan TV'den eşit oranda yararlanacakları demokratik bir seçimle Kurucu Meclis oluşturulmalı ve bu meclis ülkeyi kimlerin yönetmesi gerektiğine karar vermelidir: Patronlar ve generaller mi, yoksa işçiler ve emekçiler mi?" Fare kediden başka canavar tanımazmış; bizim demokratlarımız da 61 anayasasından başka demokratik anayasa tanımıyor. 82 Anayasasının reddi 61 Anayasasına geri dönüşü getirecektir deniyor. Evet tam otuz yıl geriye. Üstelik bu öneride kaydı ihtirazi de yok. Geri dönecek 61 Anayasası 12 Eylül 80 sabahı tarihe havale edilen anayasa ise, onun bekareti 71 de izale edilmişti. Soğuk bir mart gecesi bir kaç hain general, KHK, DGM, örgütlenme yasakları vb.ni 61 Anayasasının rahmine bırakıp toz oldular. Yok, biz otuz yıl önceki körpe halini kastediyoruz diyorsanız; bu gün ulaşılan toplumsal

HANGİ ANAYASA? TROÇKİZMİN RİCATI: 4. ENTERNASYONALDEN 2. ENTERNASYONALE!

Meriç Sezgin

"Gerçekte, dünyadaki anayasaların bir çoğu göstermeliktir, tanımını yaptıkları rejimin yürürlüktekiyle hiçbir ilgisi yoktur; üstelik bu anayasalar rejmi gizleyen bir paravana görevi yaparlar."

Maurice Duverger

Devlet Tekelci Kapitalizmine özgü, ekonomik düzeydeki tekelleşme olgusunun siyasi düzeydeki en çarpıcı etkisi; tarihi fonksiyonu itibariyle, iktidar otoritesine sınır koyan, denge unsuru olan parlamentoların, bu fonksiyonlarının zayıflamasıdır. Klasik burjuva demokrasisinin "kuvvetler ayrılığı" ilkesi, devletin üç temel organının (yasama, yürütme, yargı) siyasi fonksiyonlarını belirliyordu. *Yasa yapmak* ve bu yasaları uygulama görevini yürüten *hükümeti denetlemek* gibi iki temel yetkiyi kendisinde toplayan parlamento, sermayenin değişik katmanlarının çıkarlarının dengelendiği ve bu dengenin ulusal irade adına yasalaştırıldığı bir platform görevi görüyordu. Buna karşılık yürütme (hükümet), parlamentoya bağımlı, ikinci dereceden fonksiyonu olan bir 'infaz memurudur'¹. Konumuzu yakından ilgilendirmemesi nedeniyle yargı organının konumuna ve fonksiyonuna değinmiyoruz.

Ulusal erki tekeldişi sermaye ile parlamentoda üleşmek durumunda olan tekelci sermayenin en büyük sıkıntısı, kapitalist pazardaki tekelci yoğunlaşmaya ve entegrasyona denk düşen politik kararların dinamik bir biçimde alınması sorunudur. Bütçe, gümrük, dış ticaret, teşvik, ihale ve diğer politikaların yasalaştırılması için bıkırtıcı meclis tartışmaları kapitalist pazarın dinamizmine uygun düşmüyordu. Bu zaman kaybının yanısıra, tekeldişi grupların taleplerinin, tekelci çıkarlar karşısında minimalize edilebilmesi de, bu gruplar üzerinde tekelci hegemonyanın pekiştirilmesini öngörüyordu. Bu durum, parlamento hükümet ilişkilerinde yeni bir düzenlemeyi zorlu kılıyordu. Hükümetin, parlamento karşısındaki bağımlı ve pasif konumundan sıyrılıp dinamik bir konuma geçmesi ve parlamentoya ait bir takım yetkilerin, ondan koparılarak güçlü yetkilerle donatılmış bir yürütme kuvvetinin yaratılması, hükümeti birinci dereceden aktif bir siyasi karar organı durumuna dönüştürdü.

Hükümetin parlamentodan kopardığı yetkilerin en başında yasama yetkisi gelir. Bugün burjuva parlamentoların çıkardığı yasaların tamamına yakını hükümet tasarılarıdır. Hükümet başkanı, aynı zamanda parlamentodaki çoğunluk partisinin başkanı olduğundan ve parti disiplini anlayışı gereği, milletvekilleri parti guruplarının aldıkları kararlarla bağlı olduklarından, hükümet tasarılarının parlamentodan geçerek yasalaşmalarının önünde hiç bir engel yoktur. Parlamentodaki muhalefet bu anlamda burjuva demokrasisinin bir aksesuarı olmaktan öte bir anlam taşımaz.

Yürütmeyi güçlendiren bir diğer anayasal tasarruf da Kanun Hükmünde Kararnameler (delegasyon) çıkarma yetkisidir. Meclis belirli koşullarda kanun hükmünde kararnameler çıkar-

duğu kadar bir göstergesidir de. Bu açıdan, idamlara karşı mücadele hukuksal ve insansal bir mücadele olduğu kadar siyasi bir mücadeledir de. İdamlara karşı mücadele, öncelikle bütün toplumsal muhalefete, Kürt halkına, bağımsızlık ve sosyalizmden yana güçlere, özünde tüm halka karşı egemen güçlerce emperyalizmin de isteği ve yönlendirmesiyle başlatılan, başını Özal'ın çeker görüldüğü yeni saldırıya karşı bir mücadeledir. Bu nedenle, idamlar sorunu, idam cezası almış olan bizlerden de önce tüm toplumsal muhalefetin ortak bir sorunudur. Tüm demokrasi güçlerinin ortak sorunudur. İdamlara karşı mücadelede kazanılacak bir başarı halka karşı Özal tarafından başı çekilir görünen saldırının bir noktada da olsa geriletilmesi, bu yönden de demokrasiden yana güçlerin bir başarısı olacaktır.

Yukardaki temel yöne ek olarak idamlar tartışmasının Bahriye Üçok cinayetinin hemen ardından Mehmet Keçeciler tarafından gündeme sokulmasının üzerinde de durulmalıdır. Muammer Aksoy, Çetin Emeç ve Turan Dursun'dan sonra laiklik ilkesinin önde gelen savunucularından Bahriye Üçok'un öldürülmesi kamuoyunun gözelerini şeriat savunucularına, gerici kesimlere çevirmesini getirmiş, laik kesimlerin, tüm kamuoyunun geniş bir tepkisine yol açmıştır. İşte tam bu noktada, M. Keçeciler, laiklik yanlılarının, kamuoyunun tepkilerinin daha da yükselmesini engellemek, gözleri başka yöne çevirmek, gündemi çarpıtıp değiştirmek amacını da ek olarak içeren biçimde idamlar tartışmasının başlatıcısı olmuştur.

Burada tartışılması gereken bir başka nokta da şudur: Başta iktidar olmak üzere bazı köşe yazarlarından Demirel'e kadar bilinen sağ çevreler, Üçok, Aksoy, Emeç, Dursun cinayetlerinin yarattığı tepkiyi de demagojik bir çarpıtmayla arkalarına almaya çalışarak "suç işleyen cezasını çekmeli ki yapaanın yanına kâr kalmamasın, cinayetler için caydırıcı olsun" gerekçesine sığınıp, bu cinayetlerle, bu cinayetlerin ardındaki gizli ya da açık güçlerle hiç bir ilgileri olmadığı halde Meclisteki idam dosyalarının işleme sokulmasının önünü açmaya çalışıyorlar. Bu şekilde, hem toplumsal muhalefete gözdağı veriliyor, hemde dinci-gerici kesimlerin anti-laik hareketlerinin yükselişi gizlenmeye çalışılıyor. Diğer yandan ise, 12 Eylül adaletsizliğinin üzeri örtülüyor. 12 Eylül'ün Askeri Mahkemelerinde işkence ile alınmış ifadelere dayanılarak ve savunma hakları gasp edilerek, siyasi düşmanlık temelinde, hukuksal dayanakları olmaksızın verilen kararlar aklanmak isteniyor. Sonuçta terörün asıl uygulayıcısının devlet ve ona destek güçler olduğu gerçeği halkın gözünden gizlenmekle kalmıyor, halka uygulanan baskı, saldırı ve teröre karşı direnmenin, hak arama mücadelesinin, Ulusal kimliğine sahip çıkmanın suç olduğu kafalara yerleştirilmeye çalışılıyor.

Bizler, 12 Eylül öncesi halkların faşizme karşı mücadelesinde yer almış, 12 Eylül Askeri Yönetimine karşı direnmiş devrimcileriz. Baskıya, teröre, faşizme karşı yükselmiş halk muhalefetinin bir parçası olabildiğimiz için onur duyuyoruz. Bir avuç sömürücü azınlığa karşı ezilen, sömürülen emekçi yığınların mücadelesinin içinde yer almanın asla suç olmayacağını biliyoruz. Asıl suçlular 12 Eylül yönetimi de içinde olmak üzere tüm faşist güçlerdir. Hiç bir demagojinin bu gerçeklerin üzerini örtmesine izin verilmemesi gerektiğine inanıyoruz.

Kuşkusuz, yıllardır idam hükmü altında, ölümün gölgesinde yaşamayan bizler açısından da bir çok insani boyutu vardır. Ancak bu yazının çerçevesinde bunlar üzerinde durmak istemiyoruz. Sadece şu kadarını bilinmesini isteriz ki, yıllardır idam hükmü altında yaşamak bizlere yaşama sevincimizden hiçbir şey kaybettirmemiştir. Bunu sağlayan, sahip olduğumuz devrimci bilinç ve onur ve işçi sınıfının ve emekçi halkın mücadelesine ve haklılığımıza olan inancımızdır.

Aydın E tipi Özel Cezaevi

30 Kasım 1990

İDAMLAR- SADECE İDAMLIKLARIN DEĞİL TÜM İNSANLIĞIN SORUNUDUR

*Avni Yılmaz-Cumhur Yavuz-Erdal Ertuğrul-Fehmi Uzal
Hasan Taluğ-Mahir Güneş-Osman Zeybek-Serif Simen*

Geçtiğimiz bir kaç yıl içinde zaman zaman görünüşte soruna bir çözüm arama yaklaşımlarıyla gündeme getirilen idamlar olgusu, bugün tersi doğrultuda Mecliste bekleyen idamların infaz edilmesi yaklaşımlarıyla gündeme getirilmiş ve kamuoyunun en çok tartıştığı konulardan biri olmuştur.

İktidarın kamuoyuna sunduğu görüş Meclis'te bekletilen idamların infazının "artan terör eylemleri için caydırıcı unsur", "anarşi ve teröre karşı acil bir tedbir", olacağıdır. İdamlara karşı çıkan bir çok kesimin ise kamuoyu önündeki tartışmalarda konunun daha çok hukuksal ve insansal yanına ağırlık verildiği görülmektedir. Kamuoyunun bu noktalardaki duyarlılığı çok önemli olmakla birlikte, "idamların çağdışılığı", "caydırıcı etkisinin bulunmadığı", "12 Eylül Askeri Mahkemelerince verilen kararların hukuksal olarak sakat olduğu", "idamların telafisi mümkün olamayacak bir yanlış olacağı", vb. yaklaşımlarla yetinmenin konunun gerçek özünü gözden kaçırmak anlamına geleceği de unutulmamalıdır.

Unutulmamalıdır ki idamlar olgusu ülke siyasi yönetiminin hep bir parçası olagelmıştır. Parlemlenter yöntemlerin nispi anlamda da olsa işlediği dönemlerde rafta tutulan idam yöntemi Askeri Darbe ve ya olağanüstü dönemlerde siyasi yönetimin uyguladığı açık baskı ve terör yöntemlerinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. İdamlar bir bakıma yönetimin sürdürülüş biçiminin bir göstergesi olmaktadır. Bugün de idamların yeniden raftan indirilme girişimleri bu açıdan da irdelenmelidir.

Bu anlamda, gündeme getirilmek istenen idamların, bir kin gütre, öç alma veya suçlulara cezasını çektirme gibi bir anlam taşımaktan çok daha öte doğrudan siyasi bir içerik taşıdığı açıktır. Konunun özü siyasidir. Toplumsal muhalefetin hemen her alanda hızla bir yükseliş dönemine girmeye, Kürt direnişinini kendi topraklarında iyice tutunmaya başladığı, öte yandan ise düzenin ekonomik ve siyasi işleyişinin tam bir tıkanma ile karşılaştığı ve ayrıca Körfez Krizinin ülke gündemine savaş bulutlarıyla girdiği bu dönemde, sistem mevcut biçimiyle kendini sürdürmekte güçlük çekmektedir. Var olan baskı ve terör yöntemleri egemen güçlere yeterli görünmemekte, sistemin tıkanıklığı toplumsal muhalefeti yeniden ezip kabuğuna geri çektirebilecek, ülkeyi Ortadoğuda ABD emperyalizminin emrine daha çok vermesinin önündeki engelleri tümenden kaldırabilecek düzeyde baskıyı ve terörü uygulayabilecek bir yöntemle aşılma istenmekte; kendi siyasi geleceğini bütün bu noktalara oturtan Özal "başkanlık sistemine" geçişi zorlamaktadır.

İşte idamların yeniden gündeme getirilme girişimleri bu türden bir zorlamanın, yönetimi daha çok baskı ve teröre dayalı olarak yeniden biçimlendirme çabalarının bir parçası ol-

TC devletinin tarihi, işçi sınıfı ve emekçi halklarımıza uygulanan baskı ve terörün tarihidir. İşçi sınıfı ve emekçiler TC devletinde hiçbir zaman söz ve karar sahibi olmadı. Burjuvazi, kendi başarısızlıklarını ve tarihsel haksızlığını işçi sınıfına ve sosyalistlere yüklemek istemiştir. Burjuvazi, ülkemizi tam bir avantalar ve yağmalar ülkesine çevirmiştir. 40 milyar dolar dış, 100 trilyon lira iç borcuyla Türkiye, başta ABD, AT ve Japon emperyalizminin tatlı kâr alanıdır. Emperyalizmin Yakın Doğu'daki saldırgan gücü İsrail yetkilileri bile "Türkiye'ye önemli görevler düşmektedir" demektedir. İşçi sınıfı ve emekçilerin sömürsüyle bu "görev"ler yerine getirilecektir.

Sömürücü ve kokuşmuş düzenin bütün baskı ve terörüne rağmen, işçi sınıfı adım adım, dalga dalga yükselen eylemleriyle burjuvazinin tertiplerini açığa çıkarmaya çalışıyor. Sayın Özal ise, "Bu işi bırakın" diyor. Hele durun bakalım, bir de işçi sınıfı ve emekçi halkımız sözünü etsin, hele bir "Akkor zamanı" gelsin...

Sosyalistlere Düşen Görev

Ülkemizde gelişen işçi sınıfı eylemleriyle işçi sınıfının sesini yüklediğini görüyoruz. İşçi sınıfı gasbedilen bütün haklarını almaya adaydır. Fakat, demokratik hak ve özgürlükler kavgasında işçi sınıfının modern Proletarya Partisi bulunmadığı için, işçi sınıfının eylemliliği de daha ileri adım atılmasını engelliyor. Çünkü örgütsüz ve donatısız sınıf bir yerde duraklayıp kalabilir. Sosyalist hareket ise, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında girdiği "tartışma" girdabından bir türlü çıkamamaktadır. Kendilerini parti olarak lanse edenler ise, işçi sınıfını kucaklayamamakta ve ayakları havada kalmaktadır. Çünkü kendi kendine Marksist-Leninist parti diyenler, bütün çağrışımına rağmen, örgütleri Marksist normlara uygun değildir. Ülke pratiğinde örgüt ya da gruplar tek başlarına iş yapacak durumda değildir. Hiçbirinin (lafı bir yana) sosyal devrim yapacak güçleri yoktur. O halde, 1) Çeşitli platformların devam etmesi *ayrışmak ve netleşmek* için yararlı olabilir, 2) Eylem birliktelikleri kimlerin ne kadar içten ve kararlı olduklarını görmek açısından, sosyal pratikte sınanmalı, 3) Proletaryanın Partisini oluşturmak için geç kalmadan, ama aceleye de getirmeden (treni kaçırmadan), treni yakalayıp İSP'nin nüvelerini oluşturmak, 4) İşçi sınıfı içinde komiteler, birimler oluşturmak, 5) Ve bunların ışığında birleşik bir Proletarya Partisini yapılandırmak gerekmektedir.

Sonuç Yerine

Toparlayacak olursak, Özal'ın sözleri havada kalmaktadır. Özal ve ANAP tekellerin çıkarları gözetildiği süreçlerde iktidarda kalabilir. Bu çıkarlar, sosyal muhalefetin kabarmasıyla, başka vitrin değişikliğine dönüşebilir. Ancak, tekellerin gündemi bellidir. 12 Eylül'ün uzantısı bir düzenleme ebedi değildir. Bu düzenlemenin kırılması, sistemin alternatifi olan bir örgütlenmenin-programın-kadronun üretilmesine bağlıdır. Burjuva partileri bugünkü yönetimin alternatifi değildir. Ülkemizi bugünkü duruma burjuva partileri elbirliği ile getirmiştir. Fakat işçi sınıfı ve emekçilere yalan söylenmektedir; tekelci diktatörlüğün kalıcılığı için bu yalanlar gereklidir. İşçi sınıfı ve sosyalistleri "suçlu" gösterme yöntemleri iyice iflas etmiştir. Proletaryanın ciddi bir PARTİ'si, birleşik bir güç olarak oluşturulduğunda, sistemin alternatifi de üretilmiş ve hareketimizin güvenliği sağlanmış olacaktır. O zaman "Akkor zamanı"nda söylenmelidir.

Gaziantep-17.8.1990

cadelesinin boğulması anlamına geliyor. Tekellerin kasaları doldukça, işçi sınıfı daha çok yoksulluğa itildi. Demokratik mücadele yollarının önü bir bir tıkandı. "Asgari ücret net 262 bin TL." diyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmran Aykut, "Belirlenen rakam işçiyi koruma ücretidir" dedi. Hak-İş Federasyonu Başkanı Necati Çelik ise, "Bu ücret iki çocuklu bir ailenin aylık mutfak masrafının yarısıdır" demektedir. (Cumhuriyet 25.7.1990)

Petrol-İş Sendikası Gnl. Başkanı Münir Ceylan'ın açıklamasına göre, "24 Ocak temelinde gerçek işçi ücreti endeksi 100'den 1989'da 62.9'a, 1983 yılı işe başlayan Özal döneminde ise 100'den 74.6'ya gerilemiş durumdadır. Gerçek memur ücretleri 1970'te 100 kabul edildiğinde 1989'da 25.9'a gerilemiştir." (Cumhuriyet, 31.7.1990) Görüldüğü gibi ülkemizi yönetenler emperyalizmle içiçe girdikçe, emekçi halkımız daha da yoksullaşmakta, bağımlılık daha da artmaktadır.

Son yıllarda işçi sınıfının yoksullaşma düzeyinin hangi safhada olduğunu kavrayabilmek için aşağıdaki tabloların dikkatle izlenmesi yeter.

İMALAT SANAYİ ÜRETİM DEĞERİNDE İŞÇİLİK PAYI

	Toplam	Endeks	Kamu Sek.	Endeks	Özel Sek.	Endeks
1979	14.75	100.0	19.66	100.0	12.31	100.0
1980	11.32	76.7	13.22	67.1	10.06	81.8
1981	9.84	66.5	10.35	52.5	6.46	76.9
1982	8.83	59.7	8.41	42.7	9.16	74.5
1983	8.72	58.9	8.71	44.2	8.72	70.9
1984	7.42	50.1	7.18	36.4	7.57	61.5
1985	6.96	47.0	6.34	32.2	7.27	59.1
1986	6.14	41.5	6.18	31.4	6.12	49.8
1987	6.00	40.5	6.42	32.6	5.83	47.4

GERÇEK İŞÇİLİK MALİYETİ

(1978 - 79=100)

DİE Tüketici Fiyat Endeksi	Toplam	Endeks	Kamu Sek.	Endeks	Özel Sek.	Endeks	
	Gerçek		Gerçek		Gerçek		
1982	100.0	2.147.8	100.0	2.168.9	100.0	2.123.6	100.0
1983	131.4	2.004.5	93.3	2.016.1	93.0	1.974.9	93.0
1984	195.0	1.931.3	89.9	2.063.0	95.1	1.802.2	84.1
1985	282.6	1.588.7	74.0	1.542.6	71.1	1.758.0	82.8
1986	380.5	1.633.7	76.1	1.532.6	70.7	1.768.1	83.3
1987	528.3	1.801.7	83.9	1.731.0	79.8	1.887.7	88.9
1988	926.4	1.691.2	78.7	1.514.3	69.8	1.912.0	90.0

YILLARA GÖRE ASGARİ ÜCRET

Asgari	Belirlenen Asgari aylık ücret	Aylık Net Asg. ücret	Yıllık Orta. göre ort. üc.	Gerçek Orta. Endeks
1983	162.000	10.946	10.946	100.0
1984	245.250	16.420	15.052	94.4
1985	41.400	27.999	19.315	83.6
1986	41.400	28.077	28.037	90.0
1987	74.250	49.094	38.565	82.3
1988	126.000	83.766	66.430	80.8
1989	225.000	141.975	108.019	77.2
1990	414.000	261.954	191.968	81.0

gelişme ve örgütlenme sürecine girmiştir. İşçi sınıfı hareketinin gelişmesi ve örgütlenmesi, emperyalizmi düşündürmüş, IMF, AID, CIA, NATO, PENTAGON gibi örgütler ağıyla, sosyal muhalefetin turpanlanması senaryoları aranmaya başlanmıştır. Ne IMF reçeteleri ve ne de AID yardımları ekonomik ve siyasi krizi aşmaya yetmiyordu.

"Maraş Katliamı" senaryosuyla başlatılan bir "uygulama"yı işçi sınıfı eylemleri (bu oyunu) bozuyordu. Tekelci devlet tatmin olmak bilmiyordu. Sosyal muhalefet devlet terörüyle yönetilmek istemiyor, yönetenler ülkeyi yönetemiyor, sermaye ve hükümet çevreleri sık sık "milli birlik ve beraberlik"den, "kriz"den, "anarşi"den, "kimilerinin başlarının ezilmesinden" söz ediyordu. Ordu çevreleri ise "muhtura" diye sesini yükseltiyordu. Çanlar çalmaya başlamıştı. Tekeller emperyalizmin senaryosunu uygulamak için kendi elleriyle yarattıkları ortamı, 12 Eylül 1980 faşizmi ile değerlendirdi.

Tehlikeli Bir Viraja Doğru

12 Eylül faşizmi ülkemiz tarihinde emperyalizmin ve onun yerli ortaklarının kara bir lekesi olarak anılacaktır. İşçi sınıfı 12 Eylül faşizmini her zaman lanetleyecektir. Faşizm, önündeki en büyük engellerden, bütün demokratik kuruluşları (liberal-demokrat burjuva partilerini bile), işçi sınıfının örgütlü gücü DİSK'i kapatmıştı. İşçi sınıfı ve emekçilerin bütün demokratik haklarını gasbetmişti. Burjuvazinin ve ABD+AID finans kaynaklı sarı sendikalarla (Türk-İş vb.) Aydınlar Ocağı gibi örgütleri kapatmamıştı.

Tekeller tarihi bir fırsat yakalamış; işçi sınıfının devrimci muhalefetini ve grevleri bastırmıştı. Sosyalist hareket ağır darbe yemişti. "Bağımsız" mahkemeler, göstermelik gerekçelerle, insan hakları ihlalleri ve işkencelerle alınmış "kanı"ları oldu bittiye getirerek idam kararları çıkarabiliyor; infazlar gerçekleştirilebiliyordu. Cezaevleri, karakollar, birer mezbaha ya da esir kampına dönüşmüştü. Bu koşullarda yaşayabilmek ancak bir mucizeydi, devrimci-ler için. ABD yetiştirmesi "özel tim"ler sanki birer kasaptı... Bu kimliği ile TC devleti artık tekellerin devletiydi.

Tekelci devlet, Doğu'da asimilasyon, göçettirme, sürgün ve "özel harp" yöntemleri geliştirdi. Olağanüstü Hal Yasaları, Kanun Hükmündeki Kararname'ler, 24 Ocak Kararları ve IMF reçeteleriyle bir bütün olarak ülkemizi uçuruma düşürmek için sonu gelmez bir viraja sürüklemektedir.

Günümüzde de tekelci devletin ABD çıkarlarına nasıl hizmet ettiğini, ülkemizin çıkarlarından nasıl üstün tuttuğunu, "Körfez Krizi" nedeniyle bir kez daha gördük. Devlet desteği ile din baskısı ve tarikatçılık alabildiğine örgütlendirildi. İşsizlik ve pahalılık had safhaya ulaştı. "Hayali ihracat", "dolandırıcılık", "köşe dönmeçilik" devlet desteği ile güçlendirildi; birileri için "cennet" olan ülkemiz, onun asıl sahipleri olan işçi sınıfı ve emekçi halklarımız için cehenneme dönüştürüldü. Bu sömürücü sistemin devamı için şimdi de "başkanlık sistemi" gibi "değişiklikler" gündeme getirilerek tekellerin ebedi saltanatının yolları döşeniyor.

"Güçlü TC'nin başı olmaktan gurur duyorum." (T.Özal. Cumhuriyet, 25.7.1990) "Kararnameler ülkenin bölünmez bütünlüğünün sağlam bir teminatı haline gelmiştir. Bunun değiştirilmesine hiçbir şekilde imkân vermeyeceğiz. Kararlı olduğumuzu cümle aleme ilan ediyorum." (T.Özal Cumhuriyet, 26.7.1990) "Başkanlık sistemi"ni kurmak isteyen Özal'ın elinden geldiğini yapmaktan geri durmadığı, kendisini yalnızca 12 Eylül 1980 faşizmi ile palazlanan tekelcilerin çıkarları ilgilendirdiği bu sözlerden de açıkça anlaşılmaktadır.

"Başkanlık sistemi" formülü (daha doğrusu, yasadışına düşmüş, kendi yasallığını ve meşruluğunu kaybetmiş bir militarist-polis kırması tekelci devlet diktatörlüğünün, başka biçimde sürekli kılınması...), işçi sınıfı ve emekçilerin demokratik hak ve özgürlükler mü-

MEVCUT SİYASİ ORTAM VE ELEŞTİRİLER

Ahmet Çaldıran-

"Biz öldürmeyi değil sevmeyi düşünüyoruz. Bıraksınlar bu işi, sonu yok bunun. Bu yolda olanlara bir fırsat daha verdik. Pişmanlık yayasını genişlettik. "(Cumhuriyet) Cumhurbaşkanı Özal'ın bu sözlerini okuyunca şöyle bir geriye dönüp TC'nin kuruluşundan bu yana devleti yönetenlerin, işçi sınıfına, sosyalistlere ve Kürtlere karşı izlemiş olduğu politikayı özetle de olsa sergilemeye çalışacağım.

Burjuva demokratik devrimini tamamlayamayan burjuvazi, TC devletini feodal güçlerle birlikte oluşturdu. Burjuva gericiliği feodal gericilikle birleşince devletin özüne bağınazlık, şovenizm ve gericilik yerleşmiş oldu. TC devletinin özüne uygun politikalarını zaman geçirmeden uygulamaya başladı. Burjuvazi, emperyalizme karşı birlikte mücadele ettiği Kürtlere vermiş olduğu sözleri bir yana bırakarak, "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" ile evrensel "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı" nı gözardı ederek, emekçi halklarımıza karşı cebir yöntemini izleyerek, baskı, kıyım, asimilasyon ve göçettirme politikalarına yönelmiştir. TC devletinin bu politikası çeşitli "isyan" ve "Halk Hareketleri" nin başgöstermesine neden olmuştur.

"Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" ne gönüllü katılan emekçi halkların katettiği yoldan sonra toplumun nasıl bir değişim ve dönüşüm geçirmesi biliniyorken "Halk Hareketleri" boy veriyorsa, buna karşı baskı ve terör uygulanması, burjuvazinin niyetlerini yansıtır. Burjuvazinin, yalnızca Kürt sorununa karşı değil, sosyalistler üzerine de yoğun bir baskı yöntemi başlattığı biliniyor; ülkemizin ilk Komünist Partisi yöneticilerinin kimisini öldürtüp, kimilerini mahpuslara, kimilerini sürgüne göndermişlerdir; işçi sınıfının taleplerini sürekli red etmiştir. Burjuvazi, böylelikle işçi sınıfı ve emekçi halklarımız üzerinde gerici diktatörlüğünü kurmuş oldu.

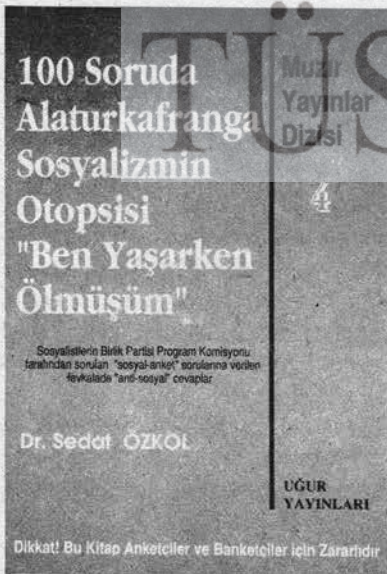
Tarihsel çarpıklığıyla gelişen geç burjuvazi "Komünizm" korkusuyla emperyalizmle ikili anlaşmalar yaparak, emperyalist bağımlılık ağı içine girmiş ve onun işbirlikçisi olmuştur. Emperyalizme elini veren kolunu kurtaramaz. Türkiye sonu olmayan bir girdaba girmiştir. Emperyalizmle işbirliğine giden burjuvazi ülkemizde kapitalizmi evrimci yoldan geliştirmeye yönelmiştir. İşçi sınıfı ve sosyalist hareket üzerindeki baskıyı eksik etmeden duramamıştır. 15-16 Haziran Direnişi'ni, devrimci öğrenci hareketini ve sosyal muhalefetin her çeşidini şiddetle bastırmıştır. Altyapıda egemenliğini kuran burjuvazi üstyapıda da egemenliğini pekiştirmek için 12 Mart faşizmini tezgahlamıştır. Faşist yöntemler dışında seçeneği olmayan burjuvazi "anarşi" bahanesiyle sosyalistleri idamlara, mahpuslara göndermiştir. Faşizmin en ağır faturasını sosyalistler ve işçi sınıfı ödemiştir. Egemenliğini pekiştiren burjuvazi tekelleştikçe daha da kudurganlaşmıştır. İşçi sınıfı ve sosyalist hareketimiz de yeni

Kısaca, din uzlaşmaz sınıfsal çelişkileri olan toplumlarda ortaya çıkan bir bilinç formasyonudur. Sömürü ilişkilerini ve devletin olmadığı yerde dinden söz edilemez. Bu anlamda, devlet öncesi toplumsal organizasyonlarda yani komünal ilişkilerin yaşandığı aşamalarda din de yoktur. Komünal toplumsal yapılarda doğüstü güçlere, tanrılara, yakarmalara yer yoktur. Dolayısıyla, sihirsel, totemik, şamani bilinç formasyonlarının birer din olmadığını, dinsel öğeler içermediklerini, içermeyeceklerini belirtmek gerekir. Dinin içeriği kaderciliktir. Kadercilik bir yaşam tarzıdır. Geçmişten bir şey devralmaz ve geleceğe de bir şey devretmez. Bu nedenle egemen sınıflarca girişilen tarihsizleştirme çabaları kaderciliği besler. Belirgin dinsel dogmatik formülasyonların olmadığı durumlarda bile kabullenme, umutsuzluk, el-avuç açma, medet umma son derece ileri boyutlarda kendilerini ortay koyabilirler. Bu bilinç yapısı, günümüz tekeli kapitalizminin ileri düzeyde bencilleşmiş kişilik yapısı ile birleşince kolektiviteden kopuk, kendisini "kurtarmaya" bakan, toplumsallaşamayan, kendi yalnızlık ve güçsüzlüklerini onaylamış bireyler çıkar ortaya. Din bilinci köreltir, kitleleri mevcut düzeni kabullenmeye yönlendirir, zorlar. Kadercilik bu yönlendirme ve zorlamanın insan bilincindeki yansımasıdır. Din bin yıllar önce ortaya çıktığı zeminde gelişir. Körelme, nesnel gerçeklikten kaçış, bilinmeyene yönelme şeklinde görüntülenir. Bu ise üretim birimlerinde koşulları üretenlerden yana dönüştürecek süreçlerin ve sınıf temeline oturan örgütlenmelerin yaşamsallığını vurgular.

Ağustos 1990

KAYNAKLAR:

- 1 Marx-Engels, Alman İdeolojisi (Feurbach), Sol Yay., Ankara, 1. Baskı, Eylül 1976, (Çev: Belli, S.).
- 2 Childe, G., Kendini Yaratan İnsan, Varlık Yay., İstanbul, 3. Baskı, 1988, (Çev: Ofloğlu, F.).
- 3 Godelier, M., Perspectives in Marxist Anthropology, Cambridge Uni. Press, London, Second Edition, 1977.
- 4 Caudwell'in "Illusion and Reality"sinden aktaran Thomson, G., İlk Filozoflar, Payel Yay., İstanbul, Mayıs 1988, (Çev:Doğan, M. H.).
- 5 Radin, P., Primitive Religion Its Nature and Origin, Dover Pub., New York, 1957.
- 6 Şenel, A., İlkel Topluluktan Uygur Topluma, Birey Toplum Yay., Ankara, 2. Baskı, Mart 1985.

realite olarak algılanırlar³. Böylece düşünce nesnel gerçeklik ile bağıntısını yitirir, ancak bir yandan da tek ve mutlak gerçeğin ta kendisiymiş durumuna gelir. Nasıl ki üretim ve yönetim üretenlerin demokratik katılım ve denetiminden kurtulmuştur, işte tam öyle, bilinç de doğanın içindeki pratiğin bilinci olmaktan çıkmış, doğaüstü güçleri formüle eden ve bu güçlerin her şeyi yönettiği yanılsamasını kitlelere empoze eden kendi başına bir güç durumuna gelmiştir. Marx sınıflı toplum bilinci hakkında şunları yazmıştır: "İnsanlar şimdiye kadar kendileri hakkında, ne oldukları ya da ne olmaları gerektiği hakkında her zaman yanlış fikirlerle sahip olmuşlardır. İlişkilerini, tanrı hakkındaki, normal insanlar hakkındaki vb. tasarımlarına uygun olarak düzenlemişlerdir. Onların beyinlerinin ürünleri olan bu tasarımlar ulaştıkları yüksekliklerden insanları egemenlikleri altına kadar yücelmişlerdir. Yaratıcılar kendi öz yaratıklarının önünde korkuyla eğilmişlerdir"¹.

Düşüncenin kendi başına mutlak bir güç durumuna gelişi, toplumsal işbölümünün gelişmesi ve profesyonel düşüncecilerin ortaya çıkışıyla yaşanmıştır. Marx'a göre "İşbölümü, ancak maddi ve entelektüel bir işbölümü meydana geldiği andan itibaren gerçekten işbölümü haline gelir. Bu andan itibaren bilinç, mevcut pratiğin bilincinden başka bir şey olduğunu, gerçek bir şeyi temsil etmeksizin bir şeyi gerçek olarak temsil ettiğini gerçekten sanabilir. Bu andan itibaren bilinç, dünyadan kurtulma ve 'salt' teorinin, tanrı bilimin, felsefenin, ahlâkın vb. oluşmasına geçme durumundadır"¹.

Tarihteki ilk profesyonel düşünceciler din adamlarıdır. Onlar toplumsal düşünceyi üreten, formüle eden kimselerdir. Bu formülasyonların, toplumun sınıfsal yapısının zihinsel düzlemde dile getirilişleri olacağı açıktır. Böylece din adamının yaptığı şey, mutlak güç, her şeyin tek yaratıcı ve yok edicisi olarak tanrı olgusunu yaymak ve onun şiddetinden kaçınmanın, onun merhametine ulaşabilmenin yollarını bildirmektir. Bunlar aynı zamanda siyasi güçle ilişkilerin de formülasyonu anlamına gelmektedir. Böylece din adamı, sınıflı toplumun egemen-sömürülen biçimindeki işleyiş mekanizmalarını tüm toplum gözünde (ve üstelik kutsal bir biçimde) meşrulaştırmaktadır. Sonuçta sınıfsal çelişkiler bir inanç sistemi haline gelmektedir. Bu anlamda da din ideolojik bir bilinç formasyonudur^{5,6}.

Din devlet mekanizması içinde ve onunla birlikte sınıfsal çelişkileri yatıştırıcı bir işleve de sahiptir. Ceza korkusuyla kitleleri sindirmekte (ki bunu tanrı adına kral hemen yapabilir), katıksız bir yüce güç inancını empoze ederek onlara sabır ve tevekkül aşılama, (işlenmemiş olan) suçlar için tövbekarlığı ve ibadeti öğretmek kısa yoldan günahlarından arındırmaktadır. Böylece hem korku, hem inanç, hem de çıkış yolu göstermektedir. Yaşam hep böyledir. Birileri üretecek birileride yönetecektir. Sıradan insanın yapacağı işe kendisine söylenilenleri eksiksiz yerine getirmek ve bütün umut ve beklentilerini geleceğe-öbür dünyaya ertelemektir. Ödülü tanrının cenneti olacaktır. Her şeyi yaratan tanrıdır. Bu haliyle dinsel düşünce tümünden gelimcidir. Doğa bir bütün olarak tanrısal bir düzenlilik içinde kavranmakta, ancak bütünü oluşturan parçaların kendi içlerindeki ve aralarındaki ilişkiler düşünülmemektedir. Düzenliliğin açıklanışı ve yaratıcısı ise tanrıdır. Bütünün içindeki olaylar neden sonuç ilişkileri ile değil, tanrısal irade ile açıklanırlar. Bu ise inanana bir rahatlık ve huzur verir. Artık kaos bitmiştir. Neden bellidir. Aynı şey toplumsal sömürü düzeni için de geçerlidir. Emek verimliliğinin getirdiği dünyevi olanaklardan yararlanamamanın (kral ve çevresi yararlanırken) nedeni açıktır artık. Böyle istenmiş, böyle olmuştur. Şimdilik sabretmek ve inancı korumak gerekmektedir. Bu anlamda dinsel düşünce kadercidir. İşte bu noktada sınıfsal düzen kendisini sağlama almıştır. Askeri siyasal zorun getirdiği otorite, tek tek bireylerin inançlarında kutsanmış olmaktadır. Kral ve devlet yalnızca bu ilahi düzenin koruyucularıdır.

de sahiptir. Anlaşılamazlık, erişilemezlikle donanmıştır. Böylece kral tanrıdır ya da tanrı kraldır. Toplum artık kendi toplu iradesini, toplu umut ve korkularını, bu yapay kurumda birleştirmiştir². Artık din doğmuştur.

Dinle birlikte bilinç tamamen doğaüstü güçlere yönelmiş, bu güçler doğal fenomenlerden tamamen soyutlanmışlardır. Doğaüstü güçlerin yeryüzü ile tek ilişkisi kralın varlığında somutlaşmaktadır. Kral ise, aynen tanrıların doğa üzerindeki egemen konumları gibi toplum üzerinde egemendir. Ve kral doğaüstünün egemen niteliğini donanmak yoluyla, kendi somut, iktisadi/siyasal egemenliğini pekiştirmektedir. Bu ise doğaüstünün kutsanması anlayışını güçlendirmektedir. Tanrı kavramının ulaşılamazlığı, anlaşılamazlığı, değiştirilemezliği olgusu, kralla kitlelerin somut yaşamsal ilişkileri düzleminde hergün yeniden yaşamakta ve kralın iktidarı sürdürdüğü sürece tanrısal kutsallığın bu sıfatları da yaşatılmış olmaktadır. Ve aslında yaşatılanlar, kralın gerçekten var olan sıfatlarıdır. Toplumun sınıflı yapıya ulaşması ile birlikte, yeryüzündeki düzen, somut gerçek yaşantının işleyişi bilince de yansımaktadır. Din, bilincin, o zamana kadar görülmemiş ölçüde soyutlaşmasını, somut gerçeklikten tam bir kopuşu dile getirmektedir. Bu soyutlanma, toplumsal hareket içerisinde, yönetenlerin üretenlerden soyutlanması süreci ile çakışmakta ve iktidar kutsanmış olmaktadır³.

Din de kendinden önceki (sihirci, totemik, şamani) bilinç formasyonları gibi dünyayı bilmeni, açıklamanın ve değiştirmenin bir yoludur. Ancak dinsel yaklaşım doğal ve toplumsal hareketin algılanmasında bir dizi yanılsamayı da içermektedir. Bunun nasıl gerçekleştiği Caudwel tarafından son derece güzel bir biçimde genellenmiştir: "Çok gelişmiş bir tarım uygarlığında piramidin tepesinde bir tanrı kral meydana gelir ve bütün toplumsal gücü elinde toplar görünür. Kölenin kendisiyse tanrı kralın elinde tuttuğu toplumsal emeğin gücüyle karşılaşılırsa pek küçük görünür. Birlik halinde köle, çok büyük bir gücü, piramitleri kurma gücünü elinde tutmaktadır. Fakat bu güç, köleye kendi gücü gibi gelmez, o gücü yöneten tanrı krala aitmiş gibi görünür. Bundan dolayı da köle kendi ortak gücü önünde küçülür, tanrı kralı tanrılaştırır, tüm yönetici sınıfa kutsal gözle bakar. Bu kendine yabancılaşma, onu ortaya çıkarmış olan mülkün yabancılaşmasıdır ancak. Kölenin duyduğu küçüklük duygusu yalnızca köleliğin değil, aynı zamanda köleliğin varolduğu ve büyük toplumsal gücü sağladığı bir aşamaya gelmiş olan toplumun gücünün belirtisidir. Bu güç, kölenin karşı kutbunda, Mısır'ın, Çin'in Japonya'nın ve Sümer, Babil, Akad kent devletlerinin tanrı krallarının görkemi ile dile gelir"⁴. Görüldüğü gibi toplumsal güç aslında üretenlerdir. Ancak bu güç kendi siyasi örgütlenmesini yönetim mekanizmasına kendi gücü olarak yansıtmadığı sürece toplumu değiştirmek yolunda tek tek bireyler olarak kalmakta ve kendi üretken gücünü krala yansıtarak, onun önünde küçülmektedir. Bu süreç üretimin meta karakteri kazanmasıyla da bütünleşmektedir. Özgür köylülerin ve kölelerin emek ürünleri askeri zor veya ticaret yoluyla kendi ellerinden çıkmakta ve tamamen kendi denetimleri dışında metaların dolaşım sürecine ve tüketime girmektedir. Tüm bu süreçleri denetleyen de yine devlettir. Üretimin her anının kendi iradesinden bağımsız olduğunu görmek, maddi üretimi insanın kendisini bir hiç, otoriteyi ise her şey olarak değerlendirmesine yol açmıştır. Bu sürecin, insanın doğaya egemen olmak ve artıürün elde etmek yoluyla kendi bireyselliğinin ayırıcılığına varmasıyla birlikte gelişmiş olduğuna dikkat etmek gerekir. İnsan kendi gücünü görmüş, kendisini hem doğa, hem de toplum karşısında kendi yaratıcı gücü ile ayrı bir birey olarak tanımlarken aynı zamanda, tüm diğer insanların aynı bireyselleşme süreci ile birlikte, bu gücün aslında birlikte bir güç olduğunu yaşamıştır.

Bu haliyle din içerik ve orjininde dünyanın hayali bir algılamasıdır. Bu düşünce içerisinde mistik ve dinsel ideallerin subjektif dünyası insanın ve onun düşüncesinden bağımsız bir

DAYATILAN TOPLUMSAL UYUŞUKLUĞUN ÖTEKİ ADI YA DA BİR BİLİNÇ HASTALIĞI: DİN-KADERCİLİK

Dr. İlker Belek

"Fikirlerin, tasarımların ve bilincin üretimi, ilkin doğrudan ve dolaysız bir şekilde insanların maddi faaliyetine ve maddi alışverişine bağlıdır ve gerçek hayatın dilidir. İnsanların tasarımları, düşüncesi ve zihinsel ilişkisi, burada, onların maddi davranışlarının dolaysız anlatışı olarak kendisini gösterir... Kendi tasarımlarının, kendi fikirlerinin vb. üreticileri insanlardır... Bilinç hiçbir zaman bilinçli varlıktan başka bir şey olamaz ve insanların varlığı onların gerçek yaşam süreçleridir"¹

Sömürüye dayalı tüm sınıflı toplumlarda, egemen sınıflar, mevcut üretim ilişkilerinin değiştirilemezliği tezini kitlelerin bilincine yerleştirmeye çalışmışlardır. Bu yaklaşımın içerdiği önerme, açıktır ki bilim dışıdır. Yine de ezilen sınıflarca yaygın olarak kabullenildiğini belirtmek yanlış olmayacak. Kabullenme, en kaba yaklaşımıyla, kendi sınıfsal-kitlesele gücünün bilincine varmamak olarak tezahür ediyor.

İşte bu yazıda, sözü edilen bu nesnel gerçeklik, kendi başlangıç noktasında irdelenmeye çalışılacaktır.

İlk dinlerin Mezopotamya, Mısır, İndüs'ün ilk sınıflı toplumları arasında geliştiği bilinmektedir. Buralarda, sınıflı toplum yapısı içinde kral tek otorite, herkesin içinde yaşam bulunduğu toplumun tek temsilcisiydi. Her ne kadar sınıfsal ayrımlaşmalar netleşiyor olsa da, ilişkili yapının birliğini yansıtan kraldı. Egemen gücün kişiliğinde toplum, diğer toplumlar karşısında kendi bütünsel varlığını kanıtlamış oluyordu. Öte yandan kral, her şeyi yönlendiren, denetleyen, kurumlaşmış bir mekanizmanın; devletin başındadır.

Devlet yalnızca daha fazla miktarda artıürünün elde edilmesi yolunda kaba kuvvete dayalı zoru örgütlemekle kalmaz. Aynı zamanda üretimin artırılması koşullarını da belirlemeye çalışır. Bu amaçla da bilimi örgütler. Böylece zoru dile getiren askerlik ve hukuk ile kültürü dile getiren bilim (o zaman için aritmetik, geometri, mimari, astronomi) aynı yapı içerisinde birlikte mevcuttur ve birbirlerini bütünlerler. Bilim su taşkınlarının denetlenebilmesi için su kanallarının, bentlerin yapımını sağlar, güneş ve ayın gökyüzündeki hareketlerini izlemek yoluyla taşkın zamanlarını günü gününe haber verir. Nehirlerin ne zaman taşıp çevrelerini sular altında bırakacağını bilmesi ise tarım köylüsü için yaşamsaldır. İşte burada ki yetke kraldadır. Üstelik kral bu kadarla da kalmaz. Aynı zamanda, kıtlık durumlarında, ertesi tarım mevsiminin başlangıcına kadar olan süre boyunca, güç koşullara dayanabilmeleri için, zamanında doldurmuş olduğu depolarından köylülere tahıl yardımı da yapar.

Dolayısıyla da üretenler için yaşamı organize eden, (ve giderek) yaratan kraldır. Diğer insanların sıradan özelliklerinin yanında dünyayı yönetmek, yaratmak gibi bir doğüstü güce

ŞİMDİ KUTSAL YEZİTLİĞİN KAMPANALARI ÇALAR

Turan Dursun'a...

1/
başını,
düşünür gibi bıraktın
tanıdığın sokağa.
Farsi rahlelerin asırlık yaşamında
geri dönülmez yanlışlara atsineğisin.

2/
seni vuranlara
düşünen bakışın
düştüğü andan beri,
yüreğimiz sana mezar.
Kanını,
kuklacılara kına yapanlar
Kızılıрмаğa düşmüş bilsinler
kendilerini.

3/
unutmasınlar,
bu kabri kazdıranlar zamansız,
tenimize kürtaj yaptıkları kadar
bedenleriyle çukurları dolduracaklar, yarın.

4/
önümüzdeki bu mezar
yüreğimizin bir parçasıdır,
içindeki
yaman bir yaşamın tavizsiz abidesi.

o
da
aşka çıkaraydı
ateşi bugünün erki.

5/
tutulur
şimdi ülkemde
çetelesi nice Turan'ın
tarafından aşk düşmanı zamanın.
ve kutsal yezitliliğin kampanaları çalar
hesap isteyeceğini düşünmeden yarının.

Tacim Çiçek

4 Eylül 1990

gelen tarihini değiştirmeye adanmış bir düşünceenin eylemi, sonuna değin özgürlükçü olan sınıfın devrimci hareketinden bağımsız değildir. Geçmiş devrimlerin külleri arasında bekletilen sosyalist ideallerin karşılığı pratik hayatın dönüştürülmesi mücadelesinden başka yerde değildir. Tüm geçmiş deneyimlerden işçi sınıfının sosyalizm perspektifleri ile devrimci sonuçlar çıkarmak, bizleri öngörülen geleceğe daha çok yaklaştıracaktır, bugün.

Doğaldırki, Ekim Devrimi'nin yıldönümü üzerine çıkarılan notlarda burada söylenenlerden daha başka ve kapsamlı şeylerde söylenmesi gerekir. Ve söylenecektirde. Ancak bu yazının son çağırısı: Toplumsal mücadele tarihimizin o görkemli yıllarında umutları, beklentileri, hayalleri ve gerçek varoluşlarının bilinçlilik düzeyi ile milyonlarca insanın uğrun-da savaştığı büyük idealler bugünde bayraklarımızı süslemek durumunda ise, buna göre örgütlenme ve mücadele bir an bile geciktirilemez. Çünkü şimdi, geçmişin öğreticiliğinde, gelecek, bugünkü ilişkiler ve mücadele tarzımızda karşılığını ortaya koymak durumundadır.

8 Ekim 1990/Aydın E Tipi Cezaevi

UZUN BİR AN TÜSTAV

Azmi Paşa

tařlar yaęıyordu üzerinden
mavi beyaz tařlar
yüksek daęlara
gözlerin yıktığın siyah
gökten bastırıyordu su
dokunduğun omuzlara

Fehmi Uzal

Aydın-E Tipi Cezaevi, 22 Kasım 1990

üstünde sınıfa rağmen herhangi bir öncü güç ya da hiyerarşik otoritenin sosyalizmi kuramayacağını ve bu yolla insanlığı kurtaramayacağı kendiliğinden anlaşılır. Ama, yine burada eklenmelidirki, oraya hiçbir zaman *kendiliğinden* ulaşılamayacaktır. Bunun için tarihsel bakımdan hazırlanmış nesnellik üzerinde, mutlak biçimde kolektif ve özgür bir irade birliği gereklidir.

Proletaryayı aydınlatma ve yönlendirme görevi ile, sınıfı sınıf ADINA yönetme, kendini sınıfın yerine ikâme etme ve bu yolla komünizme ulaşma sorunu birbiriyle karşılık içindedir. Ekim Devrimi'nin yazgısı proletarya ve insanlık açısından sosyalist ideallerin tersi bir sonuç vermişse, atılması gereken sosyalizm değil sınıfın dışlandığı ve tarihsel misyonunun üretici güçlerin geliştirilmesi için daha fazla çalışmakla-basbayağı çalışma sınırlandığı bir tarzın egemen olduğu bütün bir resmi sosyalizm tarihidir.

Ekim Devrimi'nin yazgısı üzerine tekrar dönersek: Bununla birlikte, toplumsal bilinç düzeyi, devrimin gerçekleştiği coğrafyanın tarihsel geriliği, gerçekleşmeyen Avrupa Devrimleri, emperyalist kuşatma ve içsavaşlarla geçen yıllar göz önüne alındığında, devrimi kesintiye uğratan diğer faktörlerde görülebilir. Ancak bu zorunlulukların kaide haline gelmesini meşru göstermez. Evet, tarih her zaman bizim istediğimiz sonuçları vermeyebilir; ama biz de, ideallerimizle çelişen zorunluluklara teslim olmak durumunda değiliz!

Sovyetlerin dışlanıp yenilgisi pahasına kazanılan bir zaferi işçi sınıfı ne üstlenebilir ne de savunabilir durumda idi. Zorunluluklar karşısında ideallerinden feragat isteyen, ardında feragatı yasallaştırıp pratiklerini teorileştiren bir anlayışın varacağı mantuki sonuç bugün ulaşılan yerdir.

Ve bir süre sonra gerçek temellerinden kopmuş olan siyasi hiyerarşinin kendi düzeyinde süre gelen tartışmalarda, x tarihinden itibaren şöyle değilde böyle HAT izlenseydi sonuç farklı olurdu, demek, bu tartışmalar proletaryanın etkilerine ne ölçüde açık olup olmadığına bakılmadığında pek bir şey ifade etmez. Artık Marksizm! başka bir mecrada işçi sınıfı ve emekçiler daha başka bir mecradadır. Sürece damgasını vuran, resmi bir tekel haline gelen siyasetin ve sosyalizmin konusu arasındaki handikaptır. Bu durum yalnız SB'de değil, dünya çapında teori ile konusu arasındaki ilişkinin kopması sonucunu getirdi. Oysa Marksist felsefenin gerçek temelleri buradadır. Bu teori ancak kendi konusu ile bir bütündür. Ve bu diyalektik ilişkinin yeniden kurulması, devrimci kitlesel işçi hareketinin gelişimine ve diğer toplumsal dinamiklerin kendi devrimci-demokratik gelişim potansiyeline bağlıdır.

Bugün Ekim Devrimi'ni savunmak, kapitalist dünyanın insanlığı kurtuluş umuduna pervasızca meydan okuduğu bir ortamı geriletmek ve onu yoketmek için harekete geçmekle eş anlamlıdır. Yalnız bu "bürokratik" resmi "devletçi" sosyalizmlere ve turnaklanmış "reel"lere karşı, bütün iktidarın işçi sınıfı ve ezilen yığınların özgürlenme ve özyönetim organları alternatifini öne çıkarmaksızın olanaksızdır. Bu bakımdan bir kez daha ifade edilmelidirki, sosyalizmin ve sosyalist demokrasinin imkânı işçi sınıfıdır. Enternasyonal sosyalist demokrasinin birliğidir.

Sorun her yıldönümünde "resmi" ya da "gayri-resmi" biçimde "Büyük Ekim Devrimi'ni Coşku ile Selamlamak" sorunu değildir. Bugün Ekime sahip çıkmak konusuna yabancılaşmış bir gelenekten kopmakla aynı şeydir bizim için. İşçi sınıfının doğrudan eylemlerinin ürünü olan devrimci kurumların sonuna kadar özgürlükçü, özerk ve demokratik olması gerektiği, sosyalizme gitmenin yalnız bu yolla olanaklı olduğunu anlamadan Ekim Devrimi savunulmuş olmaz, Soruna bu biçimde yaklaşmak Ekim Devrimi'nden günümüz ve gelecek için devrimci sonuçlar çıkarmamıza yardımcı olacaktır.

Her türden sömürünün ve insanın insana, kendi ürünü karşısında yabancılaşmasının süre

Sovyet ve fabrika komitelerinde kendi toplumsal karakterini yansıtan proletarya ve ezilen kesimler, burjuva egemlik aygıtlarının hem siyasal bakımdan alternatifini, hem de ekonomik ve toplumsal bakımdan kapitalist üretim tarzının devrimci dönüşümünü temsil ediyorlardı.

Kitlelerin kendi deneyleri ile bulup çıkardıkları ve teorinin, işte geleceğin temsili kurumları, diye yasallaştırdığı anti-kapitalist, anti-hiyerarşik örgütlenmeler olarak, Komün-Sovyet vb. modeli, siyasal bakımdan proletarya egemenliğine karşılık düşerken, bu, her hangi bir sınıf diktatörlüğünden farklı olarak sosyalizme gerçek niteliğini veren sınıfın toplumsal karakterine uygun olarak, egemenliğinde toplumsallaştırılarak süreç içerisinde ortadan kaldırılmasını önceliyordu. Devletin, proletaryanın devrimle birlikte egemen sınıf olarak örgütlenmesine koşut olarak, hemen sönmeye başlayacağı tezini doğrular, bu.

Bütün yönetsel vb. işlemlerin çalışanların doğrudan temsili kurumlarına geçmesi; yöneticilerin ve tüm idari-teknik personelin seçimle işbaşına geçmesi; ve istendiği anda geri alınması ilkesi; en yüksek ücretin kalifiye bir işçi ücretini geçmemesi; profesyonel ordu-polis yerine silahlı halk milisleri; yürütme ve yasama erkinin Komün-Sovyet vb. toplanması işte (Komün) Ekim Devrimi Sovyet deneyinin gösterdiği budur.

Özgütlenmelerin yukardaki niteliğini tanıyan, bu yasallık içinde hareket eden her görüşün örgütlenme ve siyasal faaliyet özgürlüğü. Sosyalist demokrasi, toplumsal karakterine uygun olarak, kendi kurtuluşunu sınıf olmaktan çıkışında gören proletaryanın gerçek amacına uygun olması bakımından burada biçimsel bir olay değil, sınıfların gerçek anlamda ortadan kalkmasını hazırlayacak sürecin zorunlu hukuksal ifadesidir. Burada hatırlanması gereken diğer bir konuda, proletarya devleti gerçek anlamda devlet olmamasına rağmen (Hemen sönmeye başlayacak!) sosyalist demokrasinin, sınıfsal demokrasiler tarihinin en üst biçimi olmasıdır. Bir avuç sömürücü üzerinde zor, diğer tüm kesimler için özgürlük ve demokrasi...

Biçim ve öz, nitelik ve nicelik, gerçek ve idealin diyalektik birliği ve mücadelesi, nesnelerin iktidarından-tarihsel bir yük!- İnsanlığın gerçek anlamda özgürlük tarihine geçişin bugüne kadar bulunmuş en rasyonal modeli bundan başka bir şey değildir. Bu "mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesine koşut olarak, egemenliğin toplumsallaştırılarak dağıtılmasıdır. Özgür üreticilerin" denetleyemediği, onların demokratik inisiyatiflerinden kurtulmuş herhangi bir *erk* tahkim edilemez. Proletaryayı ve bütün ezilenleri kendi kurtuluşlarının öznesi olarak tanımayan hiçbir siyasal model buna rağmen yukarıdan *müdahele* ve *kurtarıcılıkla* sosyalizme gidemez.

-Bu kısa makale Ekim Devrimi'ne yeni bir çözümleme getirmeyi amaçlamıyor. Bütünlüklü bir sosyalist üretim ve yönetim çözümlemesinde bu tartışmayı aşar. Ekim Devrimi'nin yıldönümü nedeniyle burada çok sınırlı ölçüler içinde değinilen olgular bundan sonrada gündemde kalacak.

Ancak şu söylenebilir: Ekim Devrimi, dünyada yarattığı sonuçlar bir yana, bizzat bu devrimi tarihe armağan eden proletarya ve emekçi yığınlar ADINA hareket ettiklerine inanılan ve emekçilerin inisiyatiflerinden şu ya da bu yolla çıkan, fabrika komitelerini, Sovyetler'i ortaya çıkışlarından kısa bir süre sonra işlevsizleştirilen sürecin aktörel güçleri, parti ve devlet "ideolojisi", bu deneyimler ışığında bir kez daha sorgulanmalıdır.

Sosyalizm bizzatihi sınıfın bilinçli ve özgür eyleminin sonucu olarak gelecekte, sınıfın

2 Agy. s.11.

3 Aynı yer.

özel bir öneme sahiptir.

Evet, proletarya burjuva devletini yıkmakla yetinemez. Onun yerine kendisi egemen sınıfı olarak örgütlenmelidir. Yalnız bu örgütlenme burjuva egemenlik örgütlenmesinden sadece biçimsel olarak değil, özü bakımında da apayrı bir örgütlenmedir. Burada üzerinde durduğumuz konu, burjuva devleti ve demokrasisi vb. burjuvazinin egemenliğine, proletarya devleti ve sosyalist demokrasi de proletarya egemenliğine tekabül eder sorunu değildir. Bunlar biliniyor. Proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi ile proletarya ADINA parti ya da devletin egemenliği altında, geçmiş örneklerde bakarak, yapılanın SOSYALİZM olup olmadığıdır. Bu soruya olumlu anlamda olduğu kadar, olumsuz anlamda da "kerhen" yanıtlar verilebilir. Ama net yanıtlar ortaya konmadan Ekimin idealleri savunulmuş olmaz.

Soruna Ekim deneyi açısından yaklaşıldığında, Komün-Sovyet vb. modeli burjuva devleti yerine, gerçek anlamda herhangi bir devletin geçmesi sözkonusu değildir. Bu, önceki tarihsel hiçbir örnekle en küçük bir benzerliği olmayan yeni bir toplum örgütlenmesi modeli olarak; işçi sınıfı ve çalışan yığınların *özgün bir örgütlenmesi*, üretimin ve üretim araçlarının devletleştirilmesinin değil, doğrudan doğruya toplumsallaştırılarak yeni bir üretim tarzına geçişin ve iş bölümünün ilgasına doğru gidişin ifadesidir.

Belli başlı partilerden hiçbirinin programlarında yer almayan fabrika komiteleri vb. Şubat 1917'de Devrim başladığında, kısa bir süre içinde, adeta tümüyle kendiliğinden, Petersburg'un stratejik işyerlerinde ve önemli bütün fabrikalarında etkinliği ele geçirdiler.

2 Nisan'da Petersburg savaş sanayi fabrika komiteleri konferansı işçilerin inisiyatifinde yayınladığı bildiri; üretimle ilgili bütün yönergelerin fabrika komitelerinden çıkması gerektiğine ilişkin kararını duyuruyordu. Bütün fabrikaların kitle toplantılarında, imalathanelerde, açık tartışmalar *sonucu* belirliyordu! Fabrika komitelerinin onayı olmaksızın bundan böyle idari personel görevlendirilemeyecekti. Buna göre komiteler idari, ekonomik ve teknik alanlarda yönetsel faaliyetleri denetleyip üstlenecek, temsilcilerine bilgi amacıyla yönetimin bütün resmi belgeleri, üretim stokları vb. verilecekti.

Görüldüğü gibi burada işçiler ücret artışı vs. konularla değil, bütün bir toplumsal üretimin yönetimi ve denetimi sorunuyla ilgililer ve buraya hiçbir devrimci partinin doğrudan hattâ dolaylı yardımları olmaksızın yağınların eseri olan devrim ve kendi özdeneyimleri ile ulaştılar. Bir tek Lenin, bundan beş gün sonra, 7 Nisan'da, Pravda da "Bugünkü devrimci proletaryanın görevleri" başlıklı ünlü Tezlerinde:

"Ülkenin büyük bankalarının, işçi vekilleri Sovyetleri'nin denetimi altına konulmuş ulusal tek bir banka halinde derhal birleştirilmesi" gerektiğini söyledikten sonra

"Doğrudan görevimiz, sosyalizmin "başlatılması" ("introduction") değildir, yalnız üretimin ve ürünlerin dağıtımının işçi vekilleri Sovyetleri tarafından *denetlenmesine* derhal geçiştir" diyecekti.¹

Lenin burada, işçilerin fabrika komiteleri aracılığı ile fiilen yaratıp ilan ettikleri bir olayı teorik olarak yasallaştırıyordu, sadece. Yine "... bütün *küçük* burjuva oportünist unsurların *bloku* karşısında, partimizin azınlıkta olduğunu ve şimdilik *zayıf* bir azınlık oluşturduğunu"² daha önce bilmemizi isteyen Lenin, "yığınların pratik gereksinimlerini özellikle gözönünde tutarak"³ işçi vekilleri Sovyeti'nin devrimci hükümet propagandasının gerekliliğini yazıyordu. Böylece "Bütün İktidar Sovyetler'e" şiarının Bolşevikleri nasıl kısa süre içinde kitlesel bir parti ve hareket haline getirdiği daha kolay görülecektir.

1 Lenin, Nisan Tezleri, sayfa 12. Sol Yayınlar 3. baskı

73. YILINDA EKİM DEVRİMİNİN ANLAMI ÜZERİNE BAZI NOTLAR

Fehmi Uzal

Ekim Devrimi üzerine yapılan tartışmalar bitmedi. İnsanlık tarihinin en önemli olaylarından biri olduğu tartışma götürmeyen bu büyük devrim toplumsal ve tarihsel bakımdan aşılmadığı sürece önemini koruyacak. Bu, tarihsel bir olgu. Ancak bugün bir kez daha ısrarla gündeme gelmesinin nedeni, artık gizlenemez hale gelen ve epeydir Türkiye'de de tartışılan "sosyalizmin sorunları" ve bunların nasıl aşılabacağı sorusu ile doğrudan ilgili. Bu yazı Ekim Devrimi'ne ilişkin resmi "sosyalizm"lerin dışında geliştirilmeye çalışılan kimi yaklaşımlara bir ölçüde dikkatleri çekmeyi başarırsa amacına ulaşmış olacaktır.

-Sosyalizm tarihsel bakımdan olgunlaşmış koşulların ürünü ise, bunun özneside proletaryadır. Bilimsel Sosyalizmin ortaya çıkışı İngiliz ekonomi-politiği, Alman felsefesi ve Fransız toplumculuğu ile tarihsel-toplumsal bakımdan doğru biçimde açıklanmışsa; bizzat bu teorinin kendisine atfolunduğu sınıfın devrimci toplumsal pratikleri ve deneyleri ile doğrudan bağlantılı olduğu bir gerçek. Bu bakımdan 1848 Avrupa Devrimleri ve proletaryanın burada oynadığı rol-Marx'ı nasıl "proletarya diktatörlüğü" kavramına ulaştırmışsa, aynı biçimde Paris Komünü deneyimi de bu kavramın ne tür bir örgütlenme ve yönetim sorununu içerdiğinin göstergesi olmuştur. Marx ve Engels, devlet ve devletin sönmeye ilişkin temel tezlerini işçi sınıfı ve emekçi yığınların bu ilk tarihsel deneyimlerine dayanarak formüle etmişlerdir. Lenin, daha sonraları devrimci sınıf pratikleri ışığında bu görüşleri mantuki sonuçları içinde geliştirmekten başka bir şey söylemedi.*

Bir zamanlar, eğer proletarya diktatörlüğünün ne olduğunu görmek istiyorsanız Paris Komünü'ne bakın! deniyordu. Bugün bu sözlere eklenmesi gereken şey; Ekim Devrimi'nin öğrettiklerine, resmi "sosyalizm" görüşlerinin dışında bir kez daha bakın! olmalıdır. Eğer bugün sosyalizm öngörülenden apayrı bir olgu olarak devletçi sosyalizmlerin elinde dumura uğramışsa, niçin böyle olduğunun ip uçları ve açıklaması Ekimin sıcak yıllarında fazlası ile bulunabilir. İşçi sınıfı iktidarının ne olması gerektiği, ya da ne olmaması gerektiği, Sovyet-konsey-fabrika komiteleri yönetiminin işçi sınıfı ya da sosyalist demokrasinin niteliği konusunda ortaya koymuş oldukları örnek, yeni gelecek toplum içinde referans koşullarıdır.

Bugüne kadar bütün komünistlerin şöyle ya da böyle ilgi odağını oluşturan "devletin sönmesi" olayı açısından da, Komün deneyini saymazsak, Ekim Devrimi'nin anlaşılması

*Bununla birlikte Lenin, farklı zamanlardaki makale ve konuşmalarında "proletarya diktatörlüğü" kavramını değişik anlamlara gelebilecek biçimde kullandı. Bunu özellikle vurgulamalıyım. "Devlet ve Devrim"deki formülasyonları, burada temel almaktayız.

toplumun aydınlarını etkileyebiliyordu. 1917 Ekim Devrimi Avrupa ve Avrupa dışında her "vayant" tan sosyalist için yeni bir dünyanın habercisi olarak kabul edilmişti. Daha sonra- ları sosyalizm tarihinin sosyalistlerin kendilerinin de tahmin edemedikleri bir doğrultuda "aktığı" da bir gerçek olsa gerekir. (özellikle Ekim Devrimi sonrası dönem)

Marx'ın siyasi yazılarında burjuva temsili demokrasininin (özellikle J.J.Rousseau eleştiri- risinde) tam bir eleştirisini ve "direkt demokrasi" üzerine övgüler bulmak mümkündür. Yine Marx'a göre "gerçek demokrasi", ancak sivil toplumla devletin ayrıştığı yerde, yönetenlerle yönetilenler ayrımının kalktığı bir zamanda vücut bulabilecekti. Bunun neye benzeyeceği konusunda ise, Marksist kültürün meşhur referanslarından birisi olan Paris Komünü örneği- ni verebiliriz. Ya da Marx'ın Grundris (ekonomi politiğin temelleri) yazılarında Antik çağın "Atina Demokrasisine" yaptığı "nostaljik" referansları da mevcuttur. Paris Komününde yine temsili demokraside olduğu gibi "temsil edenler" ve "edilenler" mevcuttu. Ama "temsil edi- lenler" "revocation usulü" ile, yani, kendilerini temsil edenleri istedikleri anda geri çağırma haklarına sahiptiler. Böylelikle demokrasi temsili olmaktan direkt olmaya dönüşüyordu. Bu aynı zamanda burjuva hukukunun aşılmasıydı; çünkü kuvvetlerin ayrılığı prensibi de orta- dan kalkmış oluyor, bir bakıma sivil toplum devletten tamamen ayrılmış oluyordu. Ancak böyle bir durumda devlet meşruluğunu kaybedebilecek ya da "sönmeye" başlayacaktı.

Özellikle Fransa'da İç Savaş adlı yapıtında Marx'ın çoğulcu partili temsili burjuva de- mokrasisini eleştiren yazılarında mevcuttur.

Marksist demokrasi teorisi'nin esasını oluşturduğunu söyleyebileceğimiz "üretenlerin ortak yönetimi" alternatif demokrasi olabilmektedir. Böyle bir demokraside devlet görevleri devletten alınmakta ve "halk örgütlerine" devredilmektedir. Burada burjuva devriminden farklı bir rejimin temelleri atılmış oluyor.

Lenin'de demokrasi değerlendirmesi Marx'ın Paris Komününden çıkardığı dersler ve "üre- tenlerin ortak yönetimi" anlayışının bir devamıdır. Lenin, demokrasiyi, çalışanların ekono- mik ve politik özgürleşmesi olarak ele almayan liberal temsili demokrasi'yi "evrensel değer olarak" ele almaz.

Yukarıda global olarak ele alınmaya çalışılan konu tartışmaya açıktır. Tabii Ekim Devri- mi sonrası "reel sosyalizm" in de "üretenlerin ortak yönetimi"nden çok farklı bir şey olduğu- nu da göz önünde tutarak

Paris-2 Eylül 1990

NOTLAR

- 1 ABD'de Pentagon'da çalışan "eski görevli" Francis Fukuyama, "komünizmin iflasından sonra" "batı liberalizmin zafer kazanmasıyla" "tarihin sonunu" ilan ettiği yazı hâlâ polemiklere yol açmaktadır. Kendisine yöneltilen eleştirileri cevaplandırmayı da ihmal etmeyen Francis Fukuyama'nın "eleştiri- renlerime cevap" adlı yazısı (National Interest 1990 yaz sayısı (İng) birçok "itiraflarla" dolu. Yazar, Avrupa toplumlarında ırkçı, şoven hatâ faşist akımların gündeme gelebilme ihtimallerinin varlığından bahsedilebilmekte, ya da Amerikan toplumuna "Japonya usulü çalışma disiplini" de tavsiye edilmektedir. 3. Dünya'ya gelince modernizasyon çabalarının başarısızlıkla sonuçlandığı 3. Dünya ülkelerinin Batı toplumları için "potansiyel tehlike oluşturduğu" itirafta da ilginç olsa gerek (Rus politolog Constantin Pilechakow ve Francis Fukuyama arasında "tarihin sonu" üzerine yapı- lan "diyalog". Les Nouvelles de Moscou/Moskovadan Haberler dergisi. Fransızca yayını. 1990 No: 27)
- 2 1990 Mart ayı tarihli bir belge, Costa Riko, Honduras, Dominik Cumhuriyeti, Salvador ve Arjantin Komünist Partileri Doğu Avrupa olaylarının eleştirisinden yola çıkarak SSCB'nin Malta görüşme- rinde somutlaşan yeni dış politikasını eleştirmekteler. Ve bunun "faturasını" aynı zamanda "3. Dü- nyanın ve sosyalist mücadelelerinin yalnızlığı" üzerine çıkacağını belirtmekteler. (Imprecor/ Fransızca yayını/1990, 313. sayı)

litik gelecekleri göz önüne alınırsa etkilerinin sınırını bulmak zorlaşacaktır.

ABD suudi petrol monarşisini "korumak için" bu ülkeye yığdığı asker ve silahın varlığının "uzun yıllar için" olduğunu açıkça belirtmektedir. Batının çıkarları sadece Orta-Doğu da değil tüm Üçüncü Dünyada tehlikelerle karşı karşıyadır. Yakın tarihlerde benzer olayların yaşanması muhtemeldir dünyanın değişik yörelerinde.

Batı kapitalizmi "neo-colonyal" Üçüncü Dünyanın Batı referanslı rejimlerinin başarısızlıklarına ekonomik politik alternatifler önerecek güçte değildir.

Yakın dönemde kitle isyanlarının tanık olduğu "Frankojon kara Afrika'sında" Fransız emperyalizmi en fazla o ülkelerdeki yatırımlarını koruyacak düzeyde "işbirliği anlaşması çerçevesinde" asker gönderebilmiştir. Oralandaki rejimleri kurtarmak için, kitle isyanlarına karşı, Fransız askerlerinin isyancılarla karşı karşıya gelmesinin o rejimleri kurtarmaya yarayacağı bile şüphelidir. ABD emperyalizminin Dünya'daki tüm askeri müdahalelerine global olarak bakıldığında askeri başarıdan çok başarısızlık ortaya çıkar.

Batı kapitalizmi tarihsel anlamda post colonial dönemin rejimlerinin ekonomik ve siyasi başarısızlıklarının faturasını ödeyecektir. Decolonisation (sömürgelerin bağımsız siyasi statülere kavuşması) evrensel olarak başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 3. Dünyanın bir çok ülkesinde birçok potansiyel çatışmanın ulusal, etnik ve dinsel alanlarda patlaması muhtemeldir. Pakistan ve Hindistan etnik özelliklerden dolayı savaşta karşı karşıya gelme ihtimallerine karşılıklı olarak nükleer silahlanma ile hazırlanmaktadır. ABD sadık müttefiki Pakistan'ı nükleer silah üretme projelerinden vazgeçirememektedir. SSCB'nin 3. Dünya'sını oluşturan "Milliyetler sorunu" nun geleceğinin ulusal, etnik, dini kimlikli çatışmalarla dolu olduğu açıktır. "Türk-Yunan" çatışmasını da bu karamsar listeye ekleyebiliriz ve daha niceleri...

Vietnam halkının ABD emperyalizmine karşı Vietnam Komünist Partisinin öncülüğünde sürdürdüğü haklı ve efsanevi ulusal kurtuluş savaşı belki de "en ideal" ulusalcılıktı. 60'lı yıllarda ileri kapitalist ülkelerinin işçi sınıflarının "emperyalist sömürgelerden aldıkları paylar sonucu" devrimci kapasitelerini kaybettikleri anlayışını savunan devrimci kuşaklar, "esas olan temel çelişkinin yanı sıra" "baş çelişkiyi farklı" tespit ediyorlardı. O yılların devrimci beklentileriyle günümüz dünyasının gerçekleri arasındaki fark artık çok nettir. 20. y.y sonlarının belki de en önemli gerçeklerinden birisi, sosyalizmin varolan toplumlara karşı alternatif olması ihtimalinin çok uzak olmasıdır. Sosyalizm bu toplumların gündeminden sanki "ebedi bir şekilde" çıkmış gibidir.

Sosyalizm, Demokrasi...

"Reel Sosyalizm"ler Marksizmi birer "devlet doktrini" haline de dönüştürdüler. Sosyalizm, Marksizme ve totalitarizme semantik anlamlarında, mediyalar tarafından türdeş olarak rahatlıkla kullanılmaktadır. Böylelikle "liberal çoğulcu demokrasi" "totalitarizmler" karşısında "tarihin sonu"nu ilan ederek "zafer" kazanmış oldu. Oysa ne sosyalizme ne de Marksizme 1917 Ekim Devrimi ile modern tarihe katılmış oldular. 20. y.y başlarında, sosyalist işçi hareketinin tüm radikalliği ile örgütlendiği ve geliştiği Avrupa toplumlarında, insanı sömürsüz ve yabancılaşmış bir dünyanın haberciliğini yapıyordu. Çeşitli sosyalist hareketler mevcuttu. Anarşizm, Anarko sendikalizm, II. Enternasyonal içinde gelişen "reformcu sosyalizm", Avusturya Marksizmi vs... Marksizme sadece Avrupa toplumları aydınlarının entellektüel dünyalarındaki bir "ideolojisi" değildi. Örneğin "doğu toplumu" olarak kabul edilen Rus toplumunda Rus aydınları Marksizmi büyük ölçüde benimseyene dek arkalarında Çernişevski, Bakunin, Herzen gibi Marx, Engels'in I. Enternasyonalizmi ile "aşık atmış" bir kuşak mevcuttu. O dönemlerde Marksizme Avrupa toplumu dışında daha birçok farklı

referanslarla "batıcı ve taklitçi çevrelerle" eşdeğer göstermek istemesidir. Örneğin "kadın hakları sorunu" bunlardan birisidir. İslâm toplumlarında sosyalist alternatiflerin ve güçlerin islâmî akımları ve "toplumun islâma yönelmesini" anlayabildikleri söylenemez. Herhalde bunun nedenlerinden birisi solun siyasi kültür olarak "batı kültürü" referanslarıyla donanmış olmasıdır.

Golf/Krizi patlayana dek, Orta-Doğu'da ve Avrupa'da tüm "gözlemciler", "politologlar" Arap ulusalcılığının İran devriminin "ümmetçi devrimci pan islâmizm" i karşısında artık pek fazla varlık gösteremeyeceği doğrultusunda "analizler" yapmaktaydılar. Cezayir, Fas, Tunus, Libya'nın aralarında kurulmaya çalışılan "birlik" Nasırcı ya da BAAS'cı anlamda bir "Arap Birliği" olarak ifade edilmeyip "Mağrep AET"si olarak ifade ediliniyordu. Mısır'da Lübnan'da Nasırcı marginal gruplar mevcut olmakla birlikte, Nasır'ın biyolojik ve politik ölümünden sonra Arap kitlelerinin bilincinde ancak nostaljik bir yere sahipti.

BAAS'cı Arap ulusalcılığının kökeni Nasır'ın Mısır'da "özgür subaylar"la birlikte Mısır'da monarşiyi devirip iktidarı ele geçirmesinden öncesine dayanır. Irak'ta devlet doktrini olan BAAS siyasi düşünce ve akım olarak Suriye'li bir hristiyan olan Michael Aflak tarafından kurulmuştu (1947). Kendisini ilerici, laik, sosyalizan ve ulusalcı (Arap uluslarının birliği anlamında) olarak tanımlayan BAAS, 2. Dünya Savaşı sonrası Suriye'de ve Irak'ta aydınlar ve "ilerici subaylar" arasında hızla yayıldı.

BAAS'cı Saddam Hüseyin rejiminin "pan arabist, ulusalcı, laik ve sosyalizan emelleri"ni gerçekleştirmek için ilhak ettiği Kuveyt'i ise Batının silahlandırma ve tıpkı Suriye ve İsrail gibi bölgedeki yayılmacı politikasına borçludur. Saddam, Nasır'ın karikatürü bile olmaz. Nasırcılık bir ulusun ekonomik, sosyal ve kültürel düzeylerde formasyonunu tamamlamak gibi bir iddiası vardı. Yani sömürgecilik sonrası Mısır'ın devletçi sosyalizm ile "kalkındırılıp modernize" etme iddiası vardı. Nasır, Arap kitlelerinin maddi, manevi ezilmişliklerine ve horlanmışlıklarına baş kaldırmalarının bir sembolü olmuştur. 1956'da Süveyş Kanalı millileştiriliyor. Fransız, İngiliz, İsrail üçlüsü Süveyşte yenilgiye uğratılıyordu. 1955 Bandung Konferansından sonra Bağlantısız Ülkeler Nasır, Nehru ve Tito ile sembolleşiyordu. 1961'de Suriye'nin ayrılması ile bozulan Arap Biliği, Mısır'ın Yemen'e askeri müdahalesindeki başarısızlığı 1967'de Arap ordularının İsrail karşısındaki yenilgisi, 1970'deki askeri yenilgi, Nasır'ın politik başarısızlığını ve biyolojik ölümünü hazırladı. "Devletçi Sosyalist" yolla kalkındırılmak istenen Mısır'ın kalkınamayacağı daha ilerki yıllarda "Nasirizm" in yerini "Sedatizm" e bırakmasıyla iyice belli oldu. Nasır, Mehmet Ali Paşa'nın devamcısı sayılıyordu. Her ikisi de Mısır'ı ekonomik ve kültürel olarak kalkındırıp modernleştirmek istemişler ve başarısızlığa uğramışlardır.

Nasır'cı rejim kendisine karşı en radikal muhalefeti göstermiş olan Müslüman Kardeşler örgütüne vurduğu kadar hiçbir zaman radikal muhalefet olmamış aksine rejimi "ulusalcılık" adına desteklemiş Sovyetler Birliği'nin ideloğu Suslov'un çizdiği politik reçetelerinin ötesinde hiçbir şey göremeyen Prosovyetik Mısır Komünist Partisi'ne de vurdu. "Jakoben gelecek" içinde, Nasır'cı rejimin demokrattığı ise bu kadardı.

* * *

Golf Krizi soğuk savaşın sonrasının "Kuzey/Güney" çelişkinin "ilk krizi" olmakla beraber etkileri açısından Güney'i sarstığı kadar Kuzey'i de sarsacaktır. Olaya "zengin yoksul savaşı" olarak bakmak ise aldatıcı olacaktır. 1973-1974 krizi, post-indüstriyel (endüstri sonrası) toplumlarda "refah devleti"nin sonunun habercisi olmuştu. Avrupa toplumları halâ bu dönemin etkilerin yaşamaktadır. (İşsizlik, ırkçı akımların politik başarıları vs). Bir de buna "Avrupa'ya katıldığını ilan eden" Doğu Avrupa ülkelerinin belirsiz ekonomik, sosyal ve po-

tikanın Çin'de sosyal eşitsizliği artırdığı bir gerçektir. "Modernleştirme"nin ekonomik, sosyal düzeylerde başarılı olduğu söylenemez. Çin toplumunun gündeminde Tien-anmentler olduğu da bir gerçektir.

VIETNAM: Vietnâm Komünist Partisinin 45 yıllık efsanevi anti emperyalist mücadelesinden sonra, günümüz Vietnâm'ın da hâlâ aynı meşruluğa sahip olduğu söylenebilir mi? Az gelişmişlik sorunlarının hiçbirisi çözülebilmemiş değildir. Rejimin sloganı olan "herkese beslenme yeterliliği" sadece slogandan ibaret kalmıştır. Yakın zamanlara kadar "sosyalist sistem içinde", "sosyalist iş bölümünün prensibine göre" SSCB ve öteki "kardeş ülkeler"e göçmen işçi gönderiliyordu. Bu işçiler gittikleri ülkelerin Rejim değişiklikleri sonucu (Çekoslovakya, Doğu Almanya vs.) tekrar ülkelerine dönmek üzeredirler. Çin'de olduğu gibi Vietnâm da "modernizasyonu"nu gerçekleştirmek için yabancı sermayenin özellikle Japon sermayesinin yatırım yapabilmesi için gerekli anayasal değişiklikleri 1986'dan itibaren yapmaya başlamıştır.

KUZEY KORE: "Reel sosyalizm" nasıl sosyalizm hanedanlığına dönüşür? Bunun en somut cevabı Kimil Sung'un Kuzey Kore'sinde bulunmaktadır. Kore'nin Kuzey ve Güney'e bölünmesine yol açan savaşı "kim başlattı" sorusu günümüzde SSCB'de tartışılabilmektedir. Yakın dönemlere kadar "emperyalizmin soğuk savaş girişimleri ile açıklanması bundan böyle farklıdır. Moskova'dan Haberler dergisine göre (sayı 25, Fransızca baskısı/1990) savaş kararını Kimil Sung Stalin ile birlikte almıştır. (Meşhur 38. paralelin geçilmesi). Dergide ayrıca dönemin Kore'li kişiliklerinden (asker) tanıklar vardır. Doğruluğu yanlışlığı bir yana herhalde ilginç olan en azından böyle bir tartışmanın olabilmesidir.

3. Dünya ülkelerinde işçi ve öğrenci mücadele düzeyinin çoğu zaman en yüksek düzeye çıkan Güney Kore'de Kuzey ile birleşmek sloganının taraftarları öğrenciler ve aydınlardır. Bu slogan Doğu Avrupa'daki olaylardan sonra (özellikle iki Almanya'nın "birleşmesi" ile) yeniden dinamik kazanmıştır. Kuzey ve Güney Kore'nin birleşmelerinin "Doğu Alman usulü" ya da "Yemen usulü" olup olamayacağı tartışılabılır. Muhtemel bir birleşmede iflasa aday Kimil Sung'un hanedan sosyalizmi olacağına benzemektedir.

Cezayir'deki İslâmi Radikalizm ve Golf/Krizi

Cezayir'de islâmi radikal akımın "parlamentar yoldan" iktidarı ele geçirme doğrultusunda ki seçim zaferi sömürgecilik sonrası (Post-colonial) dönemin Cezayir rejiminin tam iflasını ortaya çıkarmıştır.

Cezayir'in "devletçi, kalkınmacı, ulusalcı sosyalizm"i ülkeyi ne "kalkındırabildi" ne de "modernize" edebildi. Cezayir toplumunun yaşadığı bunalım batılı anlamda uygulanmak istenen toplumu modernize etme parjesinin de iflasıdır. Toplum olarak bu anlamda karşı karşıya olduğu sorunlar aynı zamanda öteki islâm toplumlarının da ortak sorunlarıdır. (Türkiye ve öteki müslüman toplumlar...)

Rejimin başarısızlığa doğru gittiğini çok önceden gören Cezayir rejimi yine bir çok müslüman ülkede uygulanan "islamizasyon"u denemeye de girişmiştir. (Arabizasyon, dini eğitime verilen ağırlık, aile hukukunun şeriat lehine değiştirilmesi .) Cezayir'de şehirleşme, kırların şehirlere akması, işsizlik gibi sorunların nüfusu genç olan kesimlerde "kimlik sorunu" olarak tezahür etmesi, Rejimin diktatörlük düzeyinde monopolistliği islâmi radikal hareketin politik zaferinin koşullarını hazırlayabilmiştir. Cezayir'de "devlet sosyalizmi" ve islâmi hareket dışınıda topluma "sosyalist proje" sunabilecek toplumsal kesimde güçler de önemlidir. Şeriat toplumuna karşı sosyalist bir toplumsal proje toplumun bütününe alternatif sunabilir. Burada en büyük dezavantaj toplumun islâmcı kesiminin sosyalist güçleri dini

Liberal siyasi düşünce teorileri az gelişmiş ülkelerde sivil toplum olmayışından dolayı temsili ve çoğulcu demokrasi olamayacağı, devletçi, monopolist, modernizatör rejimlerin yine bu ülkeler için en ideali olacağını savunur. (Meşhur Fransız siyaset sosyoloğu Maurice Dauwerger bu görüşlerin tipik savunucusudur) Ve bu anlayışın değişik versiyonları bazı sosyalist akımlarda da mevcuttur.

1979 Devriminden sonra "sosyalist yönelişini" belirtmiş olan Sandinistler Nikaragua'da Demokrasiyi ve sosyalizmi Orta Avrupa ve SSCB'de iflas eden "sosyaliz"lerin ardından bağdaştırabileceklerini gösterebilmişlerdir. Tarihinde hiçbir zaman temsili demokrasi geleneği olmayan Nikaragua'nın bu özelliği "sivil toplum fetişistleri tarafından" nedense göz ardı edilir.

Güney Amerika'nın tanınmış yazar ve şairlerinden Octavio PAZ'ın Nikaragua'daki "demokratik çoğulculuğu hristiyan kültürü ile açıklamak" gibi bir değerlendirme de kalkış noktası olamaz.

Açık olan şudur ki daha devrim öncesi Sandinistler hem kendi aralarında hem de ittifakları ile "sosyalist demokrasi anlayışını" gerçekleştirebilmişlerdi. Günümüz Nikaragua'sında sivil toplumun tüm kurumları devletten bağımsızdırlar. Bolşeviklerin Kurucu Meclisi iç savaş koşullarını öne sürerek kapattıkları bilinen bir gerçektir. Kurucu Meclis "üretenlerin ortak yönetiminden" farklı bir kurumdu ve temsili ve çoğulcu bir esasa dayanıyordu. Bolşeviklerin 1918'de karşılıklarına "sorun olarak" duran Kurucu Meclis'i dağıtmalarını Sandinistler daha farklı bir çözüm yolu ile çözmeyi denediler. Direkt demokrasiyi gerçekleştirebilmek, önceden temsili demokrasi deneyimini gerektirebilir.

ÇİN; Çin "Marksizmi" ve "Sosyalizm deneyimi" SSCB'den farklı olmuştur. Özellikle de Mao'nun kişiliğinde "Mao Ze Dung düşüncesi" özellikle "felsefi boyutlarıyla" evrensel bir deneyim olan 68 dalgasını hem 3. Dünya toplumlarında hem de Avrupa Metropollerinde etkilemişti. Fransız Komünist Partisinin Luis Altusser'i bile Mao'nun "felsefi metinlerine" önem veriyordu.

Çin Kültür devrimi olağanüstü çekiçliliğine rağmen en az bilinen ve tartışılan tarih olmuştur. Çin gençliği (Kızıl Muhafızlar) ulusal düzeyde Çin'in yönetimini ele geçirmek üzereydiler. (tabii Başkan Mao'nun "başlama startı"nı vermesinden sonra). Parti lokalleri, okullar, üretim birimleri, fabrikalar vs. Halk komiteleri ve mahkemeleri Kuruluyor, Çin'de yönetim "Paris Komünü" esaslarına göre oluşturulmak isteniyordu. Gençler "revizyonist ve halk düşmanı" akrabalarını açıkca ihbar ediyorlardı. Kültür Devrimi Mao'nun "parti monopolünü muhaliflerine kaptırmamak için çevirdiği bir manevra" olarak değerlendirilir. Çoğu iddiaya göre yol açtığı ölü sayısı 30 milyon civarındadır. Sonuçta Komünist Partisinin ülkeyi tekrar kontrol altına alabilmesi için tüm Çin'de, Çin Halk Ordusu'nun (Tıpkı 1989 Tien-anment olayları sonrasında olduğu gibi) öğrenci ve işçi avına çıkması gerekti. "Kaos" ancak böyle atlatılabildi. Kitlelerin inisiyatifleri açısından Kültür Devrimi tarihin en der olaylarından birisi olsa gerek.

19. y.y sonlarından 20. y.y sonlarına 1989 Tien-anment olaylarına dek Çin gençliği (özellikle öğrenciler) toplumun en dinamik en muhalif kesimini oluşturmuştur. Çin'in Batı tarafından sömürgeleştirilmesine karşı en önemli tepki muhalefet, entelektüel ve militan düzeyde yine gençlik aydın hareketinden gelmiştir. 19. y.y sonlarında başlayan bu gelenek Kültür Devrimi ve 1989 Tien-anment olaylarında devam etmiştir.

1789 Büyük Fransız Devrimi ve 1917 Ekim Devriminin ardından 1949 Devrimi modern tarihin en önemli olaylarından. Bu devrim "devrim kazanımları açısından" Çin toplumuna ne kazandırmıştır? 1978 yılından beri "Çin'i modernleştirme" adına takip edilen liberal poli-

yaşadıkları yenilgilerden, dramlardan sonra gençlik ideallerindeki Küba'nın "sosyalist olarak" günümüz Küba'sından çok çok farklı olduklarını da gördüler.

Küba'da sosyalizmin "inşası" SSCB'nin "reel sosyalizm"inden ve "marksizm"den farklı oldu. Che'nin "teori ve pratiği" ile belirginleşen bu anlayışta "reel sosyalizm" in eleştirisi de vardı. "sosyalist insan" SSCB deki gibi olmamalıydı. Devrim sonrası Küba'da ilginç olan, toplum inşasına kitlelerin katılımını sağlamak için devletin "Jakoben gelenekte" kullanılmasıydı. Tüm "volantarist" "yukarıdan aşağı" alınan kararlar kitleleri seferber etmek içindi. "Tüm bireylerin volantarist olarak sosyalizm inşasına katıldığı bir toplumda" Che'nin sendikaları bile gereksiz gördüğü dönemler olmuştu.

Günümüz Küba'sında "sosyalizm kazanımları" şöyle sıralanır "resmi ideoloji tarafından"; sağlık, eğitim ve yiyecek yardımı parasızdır; ayrıca yeni doğan çocuklarda ölüm oranı ABD'deki oranın altındadır. Devrimin "sosyal kazanımlar listesi" burada bitmektedir. Küba'da Güney Amerika'nın büyük şehirlerinde rastlanan birçok sosyal soruna rastlamak mümkündür.

Küba ekonomisi devrimin 30. yılında hâlâ Sovyet sübvansiyonlarına (kesilmesi muhtemel olmakla birlikte) ve şeker fiyatlarının dış piyasadaki ayarlarına bağlıdır. Bir bakıma Küba sömürge dönemine özgü "metropol sömürge" ilişkisini kırabilmiş değildir. Ülkeyi bağımlılıktan kurtaracağı iddia edilen ikinci devrim ise gerçekleşmemiştir. Küba "deneyimi" ile, 3. Dünya ülkelerinde önceki "sosyalizm deneyimleri"ne baktığımızda, "üretim araçlarını kolektivize etmekle" ve "planlı ekonomi" uygulamakla sosyalist toplumu kurma doğrultusunda gösterilen hedeflerin gerçekleştirilemediği görülmektedir. Bu "tespit" "ekonomist anlayış" olarak yorumlanmamalıdır. Sadece bir "saptama" dır. Çünkü varılmayan hedefler mevcut rejimlerin meşruluklarını da sarsmaktadır.

Küba toplumunun her düzeyde (Ahlâki, sosyal vs..) bunalım içinde olduğu açıktır. Devrimin ilk yıllarında görülen önemli kitle inisiyatifleri ve örgütleri monopolist parti iktidarının birer korporatist uzantısı durumuna dönüşmüştür. Yolsuzluk, rüşvet Küba Komünist Partisini tamamıyla sarmıştır. Örneğin Ochoa olayı hem Küba toplumunda hem Küba dışında inandırıcı olmamıştır. Bağımsız kitle inisiyatifine ve herhangi bir aydın yaratıcılığına müsaade edilmeyen Küba'da efsanevi Küba devrimi ve karizmatik lider Castro çok fazla anlam ifade etmeye başlamıştır.

NİKARAGUA; Nikaragua devrimi Güney Amerika'nın en "az gelişmiş" ülkesinde gerçekleşti. Sandinista cephesi ne "sovyet modeli"ni takip etti ne de "Küba modeli"ni. Avrupa solu, hattâ Güney Amerika Solu devrim öncesi dönemde sandinistaların varlığından bile haberdar değillerdi. Başta ABD olmak üzere Avrupadaki sosyaldemokrat çevreler Nikaragua'nın "Kübalılaşmasını" beklediler. Böyle bir imaj ABD için sandinistaları başarısızlığa uğratmak için önemliydi.

Nikaragua devrimi Fransız devriminde olduğu gibi ne giyotine insan gönderdi ne de kanlı bir iç savaş yaşadı. Eden Pastora gibi önemli bir muhalif tekrar ülkesine dönüp siyasi hayata katılma haklarını rahatlıkla kullanabilir duruma geldi. Bir bakıma Nikaragua devrimi "kansız bir devrim" oldu.

1984 yılında genel seçimler yapıldığında, Sandinistlerin hükümetteki en zayıf anlarıydı. Hedefleri olan karşı devrimi gerçekleştiremeyen Contra'lar ülkenin ekonomisini tahrip etmekle meşgul idiler

1990 seçimlerinde Sandinistaların muhalefet karşısında seçim yenilgisine uğramaları ve hükümetten çekilmeleri Sandinistaların "pragmatist"liklerinden dolayı çoğulcu demokrasiyi seçtikleri gibi yaygın kanıtı da çürütmüş oldu.

şaşırtıcı olmayacaktır. Küba'daki Kastrist rejimi, "prestroika, glasnost" gibi sloganlardan muaf olduğunu ilan etmekte, fakat Küba toplumunun da ciddi bir bunalımla karşı karşıya kaldığını teslim etmek zorunda kalmıştır. Küba Komünist Partisi'nin yayın organı GRANMA hemen hemen hergün Küba halkını yolsuzlukla mücadeleye davet etmektedir. 1979 devriminden sonra ise "sosyalist yönelişini" ilan etmiş NİKARAGUA ise Doğu Avrupa devrimlerinden sonra herhangi bir "rejim bunalımı"na girmemiştir. (Sandinistaların seçimlerdeki başarısızlıkları üzerine Nikaragua'da rejimin meşruluk bunalımı içine girdiğini söylemek kesinlikle abartma olacaktır)

SSCB -ABD "iki süper güç" olarak çatışma halinde oldukları "bölgesel sorunlar" karşısında anlaşma yolunu seçmiş durumdadırlar. Afganistan, Namibia örneklerine ileri ki zamanlarda yenileri eklenmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

(Küba) SSCB "sosyalist sistem" veya "Blok"un "metropol"u değildir. Artık o, Güney'e karşı "ABD ve Avrupa emperyalistleri" ile "Kuzey Bloku"nun içindedir. Yani "Kuzey Blok"u 3. Dünya ya karşı...

Eğer Saddam Hüseyin rejimi Kuveyt'i işgal etmekle gösterdiği "pan arabist, ulusalçı, laik ve sosyalizan emellerini" "glasnostsuz ve Gorbaçov'suz" bir konjonktür de gerçekleştirmeye kalksaydı, SSCB'nin "dost ve müttefik Irak" karşısında ki tavrı ne olurdu?

Soğuk savaşın bitiminden sonra Avrupa'ya karşı askeri düzeyde bir tür izolasyonizmi seçen ABD golf krizi karşısında Suudi Arabistan oligarşisine asker ve silah yığmasının nedeni "komünizm'e" ya da "ulusal kurtuluş savaşı" karşısında "karşı devrimci"lik yapmak değildir. Batı ülkelerinin petrol güvencesini sağlamak için başka bir seçeneği yoktur. SSCB'nin ise kendi "3. Dünyası" olan "Milliyetler sorunu" ile zaten başı derttedir.

Batılı "politolog" ve "geo stratejist"lere göre soğuk savaş sonrasının ilk Kuzey-Güney çatışması olan "golf Krizi" Post Colonial(sömürgecilik sonrası) dönemin "eski sömürge toplumlarında" "sosyalist veya batılı liberal" rejimlerinin evrensel iflaslarının gündemde olduğu dönemde patlamıştır.

Kuzey ülkeleri için Orta Doğu ülkelerindeki en büyük tehlike Petrol oligarşilerinin kitleleri karşısında meşruluklarını artık tamamen kaybetmek üzere oluşlarıdır. Örnek olarak, Ürdün ve Mısır'da bunun örnekleri görülmüştür. Bir kaç ay öncesinin "Frankojon Afrika'sında" eski sömürge yeni "bağımsız" ülkelerin rejimlerinin nasıl devrilmek üzere oldukları görülmüştür. Emperyalist Fransa'nın yapabileceği oradaki çıkarlarını (yani yatırımlarını) korumak için asker göndermekten fazla bir şey olmadı.

Kuzey için "potansiyel tehlike" ve Kaddafi'nin ne Saddam'ın "anti-emperyalist, panarabist ulusalcılığı" ne de İran'ın "intarizm"idir. Tehlike, artık; "izm"lerin alternatif çözüm olmayacağını artık anlayan yoksul 3. Dünya toplumlarının umutsuz arayışları olacaktır. Bu arayışlar milliyetçi, hattâ kabile milleyitçiliği, etnik, dinsel alanlarda cereyan edebilir olması olacaktır.

20 y.y'ın "proletar devrimler ve ulusal kurtuluş savaşları çağı" olduğuna inanan devrimci kuşakların bu "yeni" "utopyasız" dünyayı anlamaları herhalde kolay olmayacaktır.

3. Dünyadaki "sosyalist" "ulusalçı" deneyimleri ülke olarak anlatmaya çalışacağız.

KÜBA; Küba devrimi, Güney Amerika'da Meksika devriminden sonra ikinci otantik bir devrimdir. "enternasyonal etkileri" açısından Rus ve Çin devrimlerinden sonra en etkileyici olanıdır. Devrim başarıya ulaştıktan sonra tüm güney Amerika'da "bir model olarak" kabul edilmiştir. "Modele göre, tıpkı Küba'da olduğu gibi "iç savaş yoluyla" oligarşiler yıkılacak, Yankee emperyalizmi kovulacak, "ulusal kurtuluş" gerçekleştirildikten sonra sosyalizm kurulacak idi. Güney Amerika devrimci kuşakları bu amaç için hayatlarını verdiler. Ardarda

3. DÜNYA TOPLUMLARINDA SOSYALİZM- ULUSALCILIK- DEMOKRASİ VE İSLAMİ RADİKALİZM(LER) ÜZERİNE BİR DENEME...

Mehmet Ali

Yakın zamanlarda Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan "barışçıl devrimler" ve SSCB'nin "Gorbaçov dönemi" ile toplumsal olarak bir tür "2. Şubat devrimi"ni yaşıyor olmasının ardından dünya, 2. Dünya Savaşı sonrası kurulan statugo'nun çöküp yerine yenisinin, yani "yeni bir dünya düzeni"nin kurulduğuna tanık olmaktadır. Gene de nasıl bir "yeni dünya"nın kurulacağı belirgin bir kavram olmanın ötesindedir.

2. Dünya savaşı sonrası "statugo"sı aşılmıştır. Şimdilik Avrupa'nın "Avrupa birliği gereği" yeni bir "siyasi bütünlüğe" dönüşmekten çok "statugo ante"ye (yani 2. Dünya Savaşı öncesi Avrupa'sına benzemeye başladığı doğrultusunda izlenimler de edinilebilir.

Burada anlatılmak istenen tüm Avrupa'da, anti-semitizmin, şoven milliyetçiliğin, ırkçılığın, Bölgecililiğin kol gezmeye başlamış olmasıdır.

Fakat bu sefer önemli bir farklılık vardır. SSCB "Avrupa ortak evi"ne cephe almak yerine katılmak istediğini belirtmektedir. Burada bile Avrupa'nın kendi içinde yorumlar farklılaşmaktadır¹. Örneğin Fransa'nın eski sağcı cumhurbaşkanlarından sağcı Giscardestaing'e göre slav Rusya kültürel ve politik anlamda hiçbir zaman Avrupa ile uyuşamayacaktır. Faşist sağın tek partisinin tek şeyi Le pain'e göre Rusya Avrupa'lı bir ulustur. Ama, Rusların Avrupa'ya göç etmemelerinde fayda vardır.

Gorbaçov her ne kadar soğuk savaşın galibi olmadığını iddia ediyorsa da, soğuk savaşın galibi liberal kapitalist batı özellikle ABD olmuştur. "Reel sosyalizm" kendi kendini yıkarak iflasını ispat etmiştir. Sovyet Rejimi kendi rejim değişikliği yolunda ciddi bir adım atmıştır. Bundan böyle SSCB batının liberal, politik ve ekonomik değerler sistemini yıkıp ezecektir. SSCB, 3. Dünya daki "sosyalist ve halk demokrasileri" ile eskisi gibi "dayanışmak" istemediğini açıkça belirtmektedir. Artık "yeni dünya da" eski "dayanışmaların gereği kalmamıştır. Açıktır ki "Anavatan sosyalizmi"nin iflasından sonra 3. Dünyadaki sosyalizmler de ard arda iflasın eşiğindedirler². Örneğin Angola ve Mozambik "sosyalistlik"lerinden vazgeçip batılı anlamda çoğulcu demokrasiyi benimseyeceklerini ve uygulayacaklarını ilan etmişlerdir". Marksizm ve Leninizmi Devlet doktorini yapan Güney Yemen yakın döneme kadar meşru bulmadığı Kuzey Yemen ile birleşmektedir. (Üstelik "birleşme inisiyatifi" büyük ölçüde Güney Yemen'den gelmiştir). Artık, Kuzey ve Güney Kore içinde "Doğu Alman" ya da "Yemeni" usulü" birleşme fiksasyonları yapanlar mutlaka mevcuttur. Şimdiki ilginç olan "birleşme sorunu" karşısında bunalım sinyalleri vermeye başlayan Kuzey Kore'dir. Kısa bir dönem "sosyalist sistem"de kalıp sonra da kendi kendini SSCB ve ÇİN'e karşı bir tür "sosyalizmin metropolü veya anavatanı ilan eden" Arnavutluk'un da yakın dönemlerde SSCB gibi "Avrupa ortak evi"ne katılmaya aday olmasını duyurması herhalde

EDİLDİ...

"KUZEYLİ" SPEKÜLATÖRLER YİNE YALAN SÖYLÜYORLARDI. VE DE SÖY-
LENİLEN BU YALANA, MELANKOLİK DEMOKRASİ YUTTURMACALARINA
İMAN EDEN İŞBİRLİKÇİ KİMLİKLİLERDEN BAŞKA HİÇ KİMSE İSE, İNAN-
MIYORDU...

VE DE GERÇEK OLAN OYDU Kİ, BU TÜR KOCA YALANLARDAN VE FU-
KUYAMA'CI ZIRVALARDAN SONRA, SÖZ SÖYLEME SIRASI ŞİMDİ "GÜNEY"İN
VE "GÜNEY"DEKİ YOKSUL VE DE BAŞKALDIRAN TARİH YAPICI YİĞİNLARIN-
DI...

PARİS ZİRVESİNE RAĞMEN, TARİHİNDE TANIK VE TARAF OLACAĞI GİBİ,
YİNE SON SÖZÜ TARİHİ YAPAN VE YARATAN YİĞİNLAR VE DE ONLARIN DÜ-
NYAYI DEĞİŞTİREN DEVRİMCİ PRAKSİSİ SÖYLEYECEKTİ...

Paris-25. 11. 1990

YALNIZ DA OLSAN

Yüreğiyle bakabilen İNSAN'a

Şimdi ortalık sakin
ufak ufak açıl bakalım
o gece sendin değil mi
şu ardımızda yanan ateşten de gür
Dehhak sarayında Kaway'la beraber
ateşi yüreğiyle tutuşturan
sendin... bilirim seni
Spartaküs'e alkış tutan
Kışlıksaray'a yürüyen
Bastille'den Diyarbakır'a isyan
Babıyar'da Ala'yı havada tutan
Hamburg barikatlarında
nişana yatan
sendin ey İNSAN!..

Ruken

Ceyhan/Eylül'90

Bunlardan başka DHB 'France-Liberte Vakfını' işgal ederek, Türkiye'ye bir heyet yollanmasını istedi. P... lıarda 21.11.1990'da Türk Konsolosluğuna molotof atarak, duvara Türkiye'deki baskıları kınayan bir pankart astılar...

***Türkiyelilerin büyük ölçüde basına ve televizyona yansıyan bu etkinliklerinden bir diğeri ise, BİRLİK YOLU, HEWİYA GEL Taraftarları, KUK-SE, KOMJİN, KOMKAR, PEŞENG Taraftarları ve TEKOŞİNA SOSYALİST'in 20.11.1990'da Charles de Gaulle meydanında ve Zirvenin burnunun dibinde düzenledikleri protesto gösterisi di...

***Zirve süresinceki diğere önemli bir olayda, Türkiyeli ve Kürdistanlı basın mensuplarından Zirveye katılanlara karşı TC'nin tutumu idi. Öncelikle TC. basın ateşeliği Zirveye katılmak için, Fransız makamlarına iki ay önceden başvuran SORUN BSD'den Çoşkun ADALI, TOPLUMSAL KURTULUŞ'dan Alper YALMAN', TOHUM'dan Feridun İhsan BERKİN ve KÜRDİSTAN PRESS'den Temel DEMİRER'in bu toplantıya alınmaması için, elinden geleni ardına koymadı. İlk aşamada da TOHUM' dan Feridun İhsan BERKİN'in Zirveye katılım kartını almasını engelledi.

Bu engellemelere rağmen, Zirveye bab-ı ali'nin malûm kalemleriyle katılan sosyalist basının adı geçen üç muhabiri, Zirve boyunca TC'nin ciddi bir baş ağrısını ve tersten ilgi alanını oluşturdular. Üç gazeteci Zirveye resmi olarak katılıp, Zirve süresindeki çeşitli ülke delegasyonlarının basın toplantılarına rahatlıkla kabul edildikleri halde Özal'ın 20.11.1990 tarihli basın toplantısına katılmak için, üç kez başvurdukları halde bu toplantıya alınmadılar. (Bu tavırlarıyla da TC. Zirveye katılan uluslararası basın nezdinde, imza koydukları AĞIK metnine ne denli "sadık" (!?) olduklarını bir kez daha kanıtlayarak, teşhir oldu)...

Özetle denilebilir ki, Türkiye ve Kürdistanlılar, Özal Paris'de iken yine ellerinden gelen "ilgiyi" esirgemediler?...

(SEKİZ)

Evet, öne çıkan yanları ile değinmeye gayret ettiğimiz bu Zirve'nin sonunda neler oldu?...

Öncelikle toplantıya katılanların "birlik/beraberlik" haması "nutuk"larına rağmen, gelecekte emperyalistler arasında daha da keskinleşecek olan sorunlar üstü kapalı olarak olsa temayüz etti.

ABD'YE MEYDAN OKUMA ÖZLEMİ İLE YANIP TUTUŞAN AVRUPA, ESKİ DOĞU-AVRUPA ÜLKELERİNİ DE PERİFERİSİ KILARAK, KANATLARI SİLAHLANDIRILMIŞ BİR BİRLİĞİN İLERİ ADIMLARINI ATTI... "YENİ BİR AVRUPA İÇİN PARIS SENEDİ" Nİ İMZALADI... 1789'dan beri yığınların haksızlığa karşı aktif direnme ve başkaldırma hakkını elinden alarak, bunun yerine 1990 yılında "REUNION PACIFIQUE/ BARIŞÇIL TOPLANTI" HAK'KINI (!?) İKAME ETTİ... Melankolik demokrasi aşığı kesilen eski Doğu-Avrupa ülkelerinin "AVRUPA'DA YENİ BİR EKONOMİK DEMİRPERDE OLUŞTURULMAMASI" feryatlarını gülümseyerek dinler göründü...

Bundan başka ileri ki yıllarda Avrupa'da boy atması olası olan "milliyetçilik tehdidine" karşı Kohl'un uyarılarını dikkatle dinledi... Bu durum karşısında da "önlem" olarak, Prag'da daimi "AĞIK Sekreterliği", Viyana'da "Çatışma Önleme Merkezi", Varşova'da da "Özgür Seçim Bürosu" oluşturuldu...

Ekleriyle birlikte toplam 43 sayfalık bir hacime sahip olan Paris Senedinin "Azınlıklar Sorunu" Temmuz /1990'da Cenevre'de yapılacak bir toplantıya ertelenirken, AĞIK'e iştirak eden ülkelerin maddi ve manevi oranları da "adil"ce (!?) saptandı. Örneğin "Kuzeyli" spekülâtörlerin oranı %9,10 iken; Türkiye'ye ise, binde 83'lük bir oran uygun görüldü... Ve de "AĞIK'IN, YENİ BİR DEMOKRASI, BARIŞ VE BİRLİK DÖNEMİ" AÇTIĞI İLAN

LERSE, OKUMAK VE MÜZİKTİR" diye tanıtılan (!?) ve başka farklı özellikleriyle de yakinen tanıdığımız Özal, Paris Zirvesinden (KUZAY'IN SPEKÜLATÖRLERİ ÖYLE UYGUN GÖRDÜĞÜ İÇİN,) BATTIYA ÇOK DAHA FAZLA BAĞIMLILAŞARAK, KARLI ÇIKTI. AMA ARTAN VE ÇOĞALAN ÖZAL'IN VE TC'İNİN İTİBARI DEĞİL, TAMİ TAMINA BATTIYA GÖBEKTEN BAĞIMLILIĞIYDI... Ve de Baba-ı ali'deki manüpülatif safsatalara rağmen, bu Zirve ve Türkiye konusunda altı çizilmesi gerekende budur. Ayrıca da, Bush'un "AVRUPA'DA SÖZDE OLSA DA SİLAHLARA VEDA, AMA KÖRFEZDE VE DÜNYA'NIN PERİFERİSİNDE EMPERYALİST ÇIKARLARIN İDAMESİ İÇİN SAVAŞA DEVAM !..." formülasyonu çerçevesinde Özal'a övgüler yağdırdığı ve şunları da dediği doğrudur: "Türkiye Körfez bunalımının başlangıcından beri ABD'yi EN GÜÇLÜ ŞEKİLDE DESTEKLEYEN ÜLKELERDEN BİRİSİDİR. BU TUTUMU TAKDİRLE KARŞILIYORUZ VE TEŞEKKÜR EDİYORUZ..." (Bush)

(ALTI)

AGİK'in son Paris Zirvesi ve Körfez krizi bağıntısına gelince. Mesele şudur: AGİK platformu, i-) başını ABD ve İngiltere'nin çektiği ŞAHİNLER KANADI acil bir savaş yanlılığıyla, ii-) başını Fransa, Almanya ve SSCB'nin çektiği GÜVERCİNLERİN beklemeciliği ekseninde iki farklı eğilim ve çıkarı bağrında taşımaktadır. Örneğin AGİK'in GÜVERCİNLERİ Körfez konusunda şunları diyorlardı:

***Helmut Kohl: "Bunalımla müzakereler yoluyla çözüm için çaba harcamayan kimse bilmiyorum."...

***Gorbi: "Irak'ın tutumunu doğrudan diyalog yoluyla etkilemeliyiz"...

***F. Mitterand: "B.M Güvenlik Konseyinin Irak yöntemine karşı silah kullanılmasına izin veren bir karar tasarısını kabul etmesi konusunu tartışmaya hazırız. Ancak, böyle bir karar, OTOMATİK OLARAK YÜRÜRLÜĞE GİRECEK DİYE BİR ŞEY YOK"...

GÜVERCİNLERİN BU TUTUMUNA KARŞI ŞAHİNLERSE, SADECE SAVAŞ DİYORLARDI... Elbette ne çıkacağını zaman gösterecektir. Ama AGİK'te ibre, ŞAHİNLERDEN yana ağır basmaktadır...

(YEDİ)

Buraya kadar Paris Zirvesinin toplantı salonlarına takılıp kalan yazımızın projektörünü, "Zirve boyunca sokaklardaki Türkiye ve Kürdistanlar ne yaptı?..." sorusunun yanıtlanması na çevirirsek:

***öncelikle AGİK' in açılış gününde HEP'li parlamenterler, Alman Yeşilleri, Kürt Enstitüsü ve Fransa İnsan Hakları Derneği bir basın toplantısı düzenlediler...

***Yine bu günlerde Türkiye ve Kürdistanlıların, PKK, TDKP, TİKB taraftarları, KAWA, EKİM, PARTİZAN, HEWİYA GEL VE DEVRİMCİ PARTİZAN' ca düzenledikleri açlık grevi devam ediyordu.

***Onbinlerce protesto imzasının toplandığı bu eylemden başka, SOS KÜRDİSTAN ismi ile oluşturulan komite, CEDT binasını iki gün işgal ederek dikkatleri Türkiye ve Kürdistan sorunu üzerine çekmişti.

***Yine SOS KÜRDİSTAN'ın hazırladığı geniş bir "Türkiye'nin Suçları Dosyası", tüm Fransız basınına dağıtılması yanında, AGİK toplantısının ikinci gününde, Zirveye katılan KÜRDİSTAN PRESS muhabiri tarafından 21 ülke delegasyonuna elden (ve engelleme çabalarına rağmen) iletildi.

*** Bundan başka, SOS KÜRDİSTAN, 19.11.1990'da Türkiye Büyükelçiliği önünde yığınsal bir protesto gösterisi yaptı. Yine aynı yığınsallıkta ve aynı gün Fransız devrimcilerinin gerçekleştirdiği "SAVAŞA HAYIR" yürüyüşüne katıldı.

27 yıllık bir geçmişini olan bu sorunun henüz çözülmemiş olmaması akıllı bir şeydir"... diyerek açıkça Türkiye'yi mahkum etti... Aynı konuda Yunanistan Başbakanı Konstantin Mitsotakis'de şunları ifade etti: "Kıbrıs 16 yıldan beri süren son Avrupa dramıdır... Uluslararası meşruiyet bu drama uygulanmamalıdır... Kıbrıs konusu karşımızdadır... Baylar, bayanlar bu soruna ne zamana kadar göz yumacağız? Ne zamana kadar, politik cesaret göstereceğimize, Kıbrıs'ı öncelikli sorunlarımıza katmayarak kolaylığı seçeceğiz"...

Türkiye'yi zor duruma düşüren bu çıkışları Kıbrıs'lı Yorgo Vasiliu ise, şunları diyerek sürdürdü: " Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin de işaret ettiği gibi, Kıbrıs sorunu bir Avrupa sorunudur. Kıbrıs, Avrupa'da yabancı bir işgal ordusunun bulunduğu, vatandaşlarının temel özgürlüklerine, hattâ serbestçe hareket etme özgürlüklerine bile sahip olmadığı tek ülkedir. Yarın (21.11.1990'da-yn.) Helsinki ilkelerine bağlılığımızı tekrarlayacağız. Bu ilkeler uygulanırsa Kıbrıs sorunu artık geçmişte kalır. Bütün katılan ülkelerin ellerinden geleni yapıp, Türkiye'yi Helsinki ilkelerine uymaya davet etmelerini talep ediyorum."

(BEŞ)

'Pek iyi ama, Babıali basınında çok abartılan Türkiye'nin bu toplantıdaki durumu ne idi?'

Babıali basını yalan söylemeyi çok seviyor. Ya da diğer bir deyişle YALAN SÖYLEMEK, EGEMENLERİN 'MAİYET' YAZARLIĞINA SOYUNMAK BİZİM BABIALİ BASINININ TEMEL KARAKTERİSTİĞİNİ OLUŞTURUYOR...

AGİK'te tam dokuz dakikalık çok kısa bir konuşma yapıp, "AVRUPA'NIN GÜVENLİĞİ COĞRAFİ BİR SORUN OLARAK ALGILANMAMALIDIR. AVRUPA'NIN GÜVENLİĞİ KENDİ COĞRAFİ SINIRLARINDAN KÖRFEZ KRİZİNE YOL AÇAN KUYEY'E KADAR UZANIR" dedikten sonra, diğer konuşmacıları binbir sıkıntı içinde ve ESNEYEREK dinleyen Bush'un ardından; Turgut Özal'da ABD'nin uzantısından başka bir görünümde değildi. Akbulut zirvede tam üç gün kıpırdayıp nefes almadan 'du yemiş bülbül gibi' oturduğu halde Paris zirvesi boyunca etrafına GÜLÜCÜKLER ATMAKTAN VE AĞIR BİR DEĞİRMEN TAŞI GİBİ OLDUĞU YERDEN KİPİRDAYAMAMAKTAN BAŞKA HIÇ Mİ HIÇ BİR ŞEYE YARAMADI... 'Valde Sultan'a gelince, o da Paris'teki Picasso sergisine gülmek yerine Galeri La Fayette'ye alışveriş yapıp, eş dostun sipariş listelerini kotarmak yüzünden, basının ciddi bir ince mizah konusunu oluşturdu.

Bunları bir yana bırakıp, Özal'ın konuşmasında neler dediğine geçerseniz: "Yeni Avrupa'da ulusal azınlıklar önemli bir konu niteliği kazanmıştır. Bu sorun siyasi ve insani boyutlarıyla karmaşık bir görünüm arz etmektedir. Ulusal azınlıklar, özellikle komşu durumundaki katılımcı devletler arasında ya bir işbirliği köprüsü ya da bir uyumsuzluk ve güvensizlik kaynağı olabilmektedir" diyen Özal Kürt Sorununu dolaylı bir biçimde dile getirerek, Avrupalı mütefiklerinin bu sorunu daha da fazla kurcalamalarına dikkatleri çekti. Ve Kürt Sorununun 'kültürel çerçevede' ele alınabileceğinin mesajını da verdi...

Ayrıca, Avrupa düzeyinde bir "anti-terör" işbirliğinin geliştirilerek hayata geçirilmesini öneren Özal, Körfez krizi konusunda da ABD tezini tekrarladı: "Türkiye kriz müvacehesinde Birleşmiş Milletler ilkeleri uyarınca hareket etmekte ve bunalımın tesirlerinden en ciddi şekilde etkilenen biri olma konumunda bulunmaktadır. (...) Dolayısıyla da Irak'a saldırganlığının ödüllendirilemeyeceği konusunda açık ve güçlü bir mesaj vermek zorunluluğuyla karşı karşıya bulunmaktayız."

Özetle AGİK'in hazırladığı biyografide "M. TURGUT ÖZAL EST FERVENT DE SPORT, IL PRATIQUE NOTAMMENT LA NATATION. SFS AUTRES ACTIVITES PREFERES SONT LA LECTURE ET LA MUSIQUE/TURGUT ÖZAL SPORA ÇOK MERAKLIDIR, AYRICA YÜZME SPORU YAPAR. DİĞER İLGİLENDİĞİ AKTİVİTE-

nin oluşturulması" olduğunu belirtti. "1815'de Avrupa'nın yeni vizyonunun çizilmesi için MAĞLUP VE GALİPLERİNDE BÖYLESİNE ÖNEMLİ BİR MASA ETRAFINDA TO-PARLANDIĞINA" dikkatleri çeken Mitterand 1990 yılında bu "masanın etrafında toparla-nan 34 ülkede NE MAĞLUP'UN NE DE GALİP'İN OLMADIĞINI" dile getirdi.

Görünen oydu ki, AGİK'in GÜVERCİNLER KANADINDA YER ALAN MİTTE-RAND, SOĞUK SAVAŞIN MAĞLUBU OLAN DOĞU-AVRUPA ÜLKELERİ MEN-SUPLARINI ARTIK, MAĞLUP BİLE SAYMIYORDU.

Gerçekte, AGİK masası çevresindeki "eski sosyalist sektörel ülkeleri topluluğu" tem-silcileri, ÖNEMİNİ VE EN ÖNEMLİSİ KİŞİLİĞİNİ YITIRMİŞ KONUMLARIYLA, SOĞUK SAVAŞIN GALİBİ OLAN KUZEYLİ SPEKÜLATÖRLER TARAFINDAN KESİNLİKLE CİDDİYE ALINMIYORLARDI. Örneğin Margaret Thatcher, Kanadalı Brian Mulroney, Vatikan temsilcisi Kardinal Agostino Casaroli, Danimarka başbakanı Poul Schlüter vb'leri yaptıkları konuşmalarında Doğu-Avrupa ülkelerine dolaylı ya da dolaysızca verip verip vermediklerini, SOĞUK SAVAŞIN MAĞLUPLARI VE YİNE "PIYASA EKO-NOMİSİNİN HIZLI TALİPLİLERİ" NDE "ÇİT" SESİ BİLE ÇIKMADI.

Aksine onlar "Kuzeyli" spekülatörlere geçmişlerinden ne kadar da pişman olduklarına i-lişkin bıkmaz usanmaz günah çıkartma seanslarını tekrarlayarak, "MELANKOLİK DE-MOKRASI" çığırkanlığına soyundular.

Yeri gelmişken belirtiyim: Bir sosyalist olarak, Gorbî'nin yaptığı konuşmayı dinle-diğimde suratım kızardı. Ayrıca, Havel, Mazowiecki ve Jelev ve de Macar Jozsef Antall'ı dinlerken de midem bulandı!...

Örneğin Havel 'Varşova paktı askeri olarak likide edilmeli' diyordu. Ortak bir Avrupa Evi için Mitterand'ın süflörlüğünü üstlenirken her şeyden vazgeçmişti... Gorbî, 'Biz eskiden düşmandık, ama artık değiliz, birbirimizle paratöneriz. Paris'e savaşı konuşmaya değil, barı-şı konuşmaya geldik' derken; Macar Antall ise, 'Varşova paktının askeri yapısının lağvedil-mesinden başka bir çözüm yoktur' diye haykırıyordu... Tüm bunlara ise, AGİK 'in ŞAHİN-LER KANADININ SÖZCÜLERİNDEN 'DEMİR LEYDİ' MARGARET THATCHER'in verdiği yanıt şu oluyordu: "BU KADAR SİLAH İNDİRİMİ YETER. YENİ BİR SİLAH İNDİRİMİNE 'EVET' DEMEYİZ. NATO VARLIĞINI KORUYACAKTIR. VARŞOVA PAKTININ NE OLACAĞI İSE, ONLARIN SORUNUDUR."!...

Evet, AGİK'in ŞAHİNLERİ (ki başını ABD çekiyor), GÜVERCİNLERE (ki başını Fransa ve Almanya çekiyor) RAĞMEN YENİ PİYASA EKONOMİSİ ŞAMPİYONLARI KESİLEN ESKİ DOĞU-AVRUPA ÜLKELERİNE PEK İTİBAR ETMEDİĞİ GİBİ, HİÇ-TE SICAK BAKMIYOR... Çünkü ABD, eski Doğu-Avrupa ülkelerine fazla pirim verilerek bunlara yaklaşıldımı, bu ülkelerin ilk elden Avrupa Birliği'nin periferisi olacağını ve bu du-rumda süreç içinde AVRUPA'nın YENİ DÜNYA DÜZENİ İÇİNDE ABD'YE MEYDAN O-KUMASINA OLANAK TANIYACAĞINI ÇOK İYİ BİLİYOR.

Yeni bir dünya ve Avrupa yönelimlerinde de, "Kuzeyli" spekülatörlerin arasında şimdiden boy vermeye başlayan ciddi çelişki ve ayrılıklar var. Örneğin Güvercinlerden İspanyol Gon-zales AGİK'te yaptığı konuşmasında İngiltere'yi Avrupa'nın Cebelitarık Boğazındaki son sömürgeci gücü olarak mahkum ederken, 'bu durum yeni Avrupa düzeninde kabul edilemez' diyerek açık bir tavır koydu... "70 yıllık bir totaliterizmden artık demokrasiye gidiyoruz" diyen Gorbî'ye de dolaylı bir destek attı...

Bundan başka Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Quellar "Kıbrıs'ın toprak bü-tünlüğü ve egemenlik haklarına saygı gösterecek bir konfederatif çözümle, 27 yıllık Kıbrıs Sorunu halledilmelidir. Buradaki tansiyon Avrupa'nın bugünkü realitesinden bir sapmadır.

AKKA antlaşmasının kapsamı dışında tutuldu. Böylelikle Güney-Doğu Anadolu bölgesinin 39'uncu enlemden başlayarak Muradiye, Karayazı, Tekman, Kemaliye ve Gözne hattını izleyerek denize inen bölge sınırları , klasik silah indirimi ve denetimi alanı dışında bırakıldı.

Bu çifte standartlı ve gülünç durumdan faydalanan Türkiye, elindeki eskimiş savaş araçlarının rahatça modernize edebilme imkanına kavuşurken; 1630 zırhlı muharebe aracını 3 bin 120'ye, 589 savaş uçağını 7 bin 500'e, 3 saldırı helikopterini 43'e çıkartabilme olanağına sahip olup, **BU ANTLAŞMA İLE BİR SİLAH İNDİRİMİNİ DEĞİL, AKSİNE DAHA DA SİLAHLANMA OLANAĞINI ELDE ETMİŞ OLUYORDU Kİ; AKKA kapsamı dışında tutulan bölge ise, TC'nin istediği sınırsızlıktaki bir silah deposu yığınağı olabiliyordu.**

Evet, TC. bu antlaşmaya büyük bir iştahla imzasını koydu. Ve de "sözde" silahsızlanan Avrupanın **TEPEDEN TIRNAĞA SİLAHLANMIŞ ALT AYAGI OLMAYADA BÖYLELİKLE ADAYLIĞINI KOYDU.**

Ve de denilebilirki, Türkiye dünya çapında emperyalizmin yeni yapılanması içinde **ORTA-DOĞU'DA EMPERYALİZMİN BÖLGESEL DENETİM VE YAPTIRIM FONKSİYONALLIKLERİNİN TEPEDEN TIRNAĞA SİLAHLANMIŞ LOKAL JANDARMALIĞINA SOYUNDURULDU.**

Yani özetle, AKKA'nın Türkiye'deki asker-polis kırması anti-demokratik rejimin "silahsızlandırılmasından" çok, bu rejimin silahlandırılmasına hizmet ettiğinin altının özenle çizilmesi bir abartma değil de, bir gerçeğin belirtilmesi olacaktır.

Örneğin basına sızan haberlere ve Münih'deki "Uluslararası Politika ve Strateji Sempozyumuna" katılan Mesut Yılmaz'ın belirttiğine göre; eski "Demokratik Almanya Cumhuriyeti"nin Silahları Türkiye'ye verilecektir. Ayrıca da Almanya'dan (büyük bir bölümü hibe olan!) 60 adet LEOPARD tankı ile birlikte 100'ü aşkın M-88 tankı İzmit Körfezindeki Derince limanına boşaltılmıştır.

Türkiye'ye ilişkin örnekler çoğaltulabilir. Ama ben burada geneldeki görünüm üzerinde durmak istiyorum.

10 Ocak 1989'dan 5 Ekim 1990'a değin, tam 27 aşamadan geçerek parafe edilen AKKA antlaşması uyarınca NATO, TANK, ZIRHLI ARAÇ, TOP, UÇAK ve HELİKOPTER SAYISINI %10 ila 15; VARŞOVA PAKTI İSE %50 ila 60 ORANINDA İNDİRDİ. **BÖYLELİKLE DE SADECE SSCB AVRUPA'DAKİ KONVANSİYONEL SİLAHLARININ %90'INA YAKIN Kİ BİR KISMINI İMHA ETTİ.**

Elbette iş bununla da bitmedi. Avrupa'daki 6 VARŞOVA PAKTI VE 16 NATO üyesi ülke imzalanan bu antlaşma ile, VARŞOVA PAKTI ÜYELERİ SİLAHLARINI İMHA EDERLERKEN, NATO ÜYESİ ÜLKELER İMHA ETMELERİ GEREKEN SİLAHLARINI ÇEVRELERİNDEKİ "DENETİM DIŞI" ALANLARA KONUŞLANDIRDILAR.

Örneğin Türkiye, Avrupa'nın ve ABD'nin ORTA-DOĞU'DAKİ SALDIRI ÇEPERİNİ YA DA DİĞER BİR DEYİŞLE SİLAHLANDIRILMIŞ KANAT HATTINI OLUŞTURDU. Bunun bir diğer artısını ise, AKKA'ya düşülen bir not gereği Türkiye'nin "PARAMİLİTER KUVVETLERİNİN ELİNDEKİ SİLAHLARININ DEMETİM DIŞI BIRAKILMASIYDI".

(DÖRT)

AKKA antlaşmasının imzalanması ardından, AGİK'in Paris zirvesi için bir masanın etrafına oturan "SOĞUK SAVAŞIN GALİP VE MAĞLUP"LARI İLK BAKIŞTA ÇOK DOSTANE BİR "GÖRÜNÜM" ARZEDİYORLARDI.

Ev sahibi olma sıfatı ile ilk sözü alan Mitterand, "Soğuk savaşın bittiğini" ilan ettikten sonra, artık hedeflerinin "Güvenlik, işbirliği ve dayanışma içindeki yeni bir Avrupa sistemi-

rihe tanık oldu"!... Bu tarihin önemli bir göstergesi ise, "Kuzeyli" spekülâtorlerin ve onların "melankolik demokrasi" yanlısı işbirlikçi simyacılarının kendilerine güvensizlikleriydi. Bu güvensizlikle ki, Kleber ve çevresindeki "her beş kişiden birisi polisdi" (Bu oranı Özkök'de yazısında doğruluyor)... Ayrıca da alana izin alınmış resmi bir gösteriyi yapmak için gelen KOMKAR, BİRİLİK YOLU vb'i gruplarından devrimciler anında apar-topar tutulanıp, gözaltına alınıyorlardı... Ve de AGİK toplantısında ise, 'insan hakları', vb'i sorunlar görüşülerek, bu toplantı da "güvence" (!?) altına alınıyordu...

(İKİ)

Yıkıcı yaratıcılığı ile kapitalizmin üçüncü dalgası, tekelci aşamanın elde ettiği mevzilere temellenen dinamikleriyle, "enformasyon toplumunu" yaratmaya yöneliyor.

Diğer bir deyiş ile, tekelliliğin üzerine yükselen bu sanayi ötesi toplum (sosyalizmin birinci büyük dalgasının trajedi ve tahribatları ile geri çekilmesiyle ki!), yeni bir yapılanmaya yöneliyor. Yönelimini bu yeni duruma uygun örgütlülük ve önlemlerle yaşama geçirerek, pekiştirmeye gayret ediyor. Bundan ötürüdür ki, AGİK'in Helsinki'nin sonucu olarak ilan edilen 19 ila 21 Kasım 1990 tarihli Paris Zirvesi de, söz konusu yönelimlerin (soru ve sorunlarla dolu olan!) önemli bir adımı oluyor.

Dünya emperyalizminin, geçmiştekinden daha farklı bir yapılanma ve daha da devasa sorunlarla birlikte, 'Kuzey/Güney' ikilemi tablosunda ifadesini bulan bir kompozisyondaki şekillenmesi ile, *DENİLEBİLİR Kİ; 'AMERİKAYA MEYDAN OKUMA SEVDALISI OLAN AVRUPA, (ESKİ DOĞU-AVRUPA ÜLKELERİNDE OTO LİKİDASYONLARINA ÇİTİŞEN RESTORASYONLAR KİŞİLİĞİNDE VE) KAPİTALİZMİN ÜÇÜNCÜ DALGASININ EŞİĞİNDEKİ (İÇ ÇELİŞKİLERİYLE BİRLİKTE) YENİ, 'ESKİ' DÜNYA JANDARMASI ABD'DEN ÖZERKLEME İMKANINA VE OLANAĞINA SAHİP OLABİL-MİŞTİR...*

Evet, yeni bir dünya düzeni kuruluyor...

Geçmişin konumları ve fonksiyonları yeniden elden geçiriliyor. Ve de AGİK zirvesi de, birçok bağıntısıyla birlikte, işte birde bu önemli bağıntısından ötürü dikkate değer bir kilometre taşı oluyor.

AGİK süreci ön hazırlıklarıyla Kasım-1972'de Helsinki'de başlıyor. 3 ila 8 Temmuz 1973'de yine Helsinki'de Dışişleri Bakanlığı düzeyinde bir konferans ile geliştiriliyor. Bunu Eylül-1973'de ve Haziran-1975'de Cenevre'deki görüşmeler izliyor. Ardından da 30 Temmuz ila 1 Ağustos 1975'de 35 devlet başkanı 'Helsinki Nihai Senedini' imzalayarak süreci başlatıyorlar.

4 Ekim 1977'de ve 8 Mart 1978'deki Belgrad toplantılarını, 11 Kasım 1980 ila 9 Eylül 1983'deki Madrid toplantısı, bunu da 4 Kasım 1986 ila 19 Ocak 1989'daki Viyana toplantıları takip ediyor.

Bir alay alt toplantı ile beslenen bu ana toplantılar sonucunda, "silahsızlandırılmış bir Avrupa için", Paris Zirvesine ulaşıyor.

Paris Zirvesi, 'Avrupa Konvansiyonel Kuvvet Anlaşması, (AKKA)'nın imzalanması ile açıldı. Daha önce Viyana'da parafe edilen bu anlaşmaya göre; NATO ile (artık fiilen varolmayan!) "sözde" VARŞOVA PAKTI'nın bu anlaşma ile birlikte Avrupa'da toplam 20 bin tank, 20 bin top, 30 bin zırhlı, 6800 uçağı ve 2 bin savaş helikopteri olabilecekti.

Atlantik kıyılarından Ural'lara kadar ki alanı kapsamına alan bu anlaşmaya göre; (Yunanistan'ın bütün itirazlarına rağmen!) Mersin dahil Türkiye'nin Güney-Doğu Anadolu bölgesi

"KUZEYLİ" SPEKÜLATÖRLERİN VE "MELANKOLİK DEMOKRASİ" SİMYACILARININ PARİS'TEKİ AĞIK ZİRVESİ

Temel Demirer

1960'larda Amerikalı toplumbilimci Daniel Bell "İdeolojinin Sonu" isimli bir kitap yazmıştı. Eser, kısa zamanda bir çok somut olayın D. Bell'i yalanlamasına rağmen, "haksız" bir üne kavuşarak, defalarca yayınlanmıştı.

İdeolojilerin sonunun geldiği "fetva"sını çıkartan bu yapıt, çok uzun bir sürede bu konudaki çeşitli burjuva ifade tarzlarının önemli ve yaygın bir referansını da oluşturdu.

İdeolojilerin sonunu "kalem darbeleri" ile getiriveren D. Bell'in ardından bu kezde, içinden geçilen zorlu kesitin pesimist "teorileri"ni kotarmak isteyenlerin imdadına, 1989'da yazdığı makalesi ile, Hegel'in değersiz epigonlarından birisi olan Fukuyama koştu...

"Tarihin sonu"nu ilan eden Fukuyama'nın vardığı "sonuç" şudur: "*Tarihin bitişinden sonra bizi bekleyen sıkıcı yüzyıllar...*"

Kimileri sorabilir, 'neden Bell ya da Fukuyama'dan söz ediyorum'?... Bunların Paris'teki son AĞIK zirvesi ile, ne bağı var?...

(BİR)

Yaşamı boyunca hiç mi hiç M-L'ist olmadığından ve radikal bağlamı ile de başkaldırmadığından emin olduğum, Ertuğrul Özkök'ü; 'Hürriyet' gazetesinin köşe yazarlığından tanımayanınız hemen hemen yoktur. Uzun süredir, T. Özal'ın "MAYET YAZARLIĞI" misyonunu yüklenen E. Özkök; yine herkesin bildiği gibi, "Elveda Başkaldırı" adlı yapıtıyla da, haklı bir kötü üne kavuşmuş "Bizim" ilkel Bell ya da Fukuyama'larımızdandır...

AĞIK' in Paris'teki son zirve toplantısına T. Özal'ın özel maiyetinde katılan ve "Kleber Caddesinde Tarihe Tanık Olmak" şansına taraf olan bay Özkök'e göre: "*(Bu zirve ile yn.) 45 yıl boyunca dünyayı ikiye bölen ideolojilerinde, ölüm fermanı imzalanıyor. Dünya faşizmden sonra komünizmi de tarihin içinden çıkıl-maz labirentlerine gömüyor. Bütün dünya barışa koşuyor.*" (Hürriyet, 21.11.1990)

Paris'teki son AĞIK zirvesinde olup biten bu mu?... Ya da yerli ve yabancı Fukuyama'cılarının histerik bir melankoliklikle basına çarpıtarak yansıtıkları bu toplantıda olup bitenler, neydi? İnsanlığın üzerine çöken karanlığın öne çıkmış Fukuyama'cı tasvirçiliklerine karşın, bu zirvenin üretken arka planı ve de bu planın (yani karanlığın) diyalektiği nasıl kavranmalıydı?...

Hemen belirteyim: Majesteleri Özal'ın gazetecileri ile, aynı zirveyi ilk elden izlemek "şansına" sahip olan, lakin olayı "resmi" gözlüklerle izlemeyen bu satırların yazarının amacı, yazısı boyunca bu sorulara yanıt aramak olacaktır...

'Nasıl mı?'... Bu satırların yazarı da (Bay Özkök'ün deyişi ile,) Kleber Caddesinde bir ta-

BEN O İSTANBUL'U BİR KEZ YAŞADIM YA SEN

Ilık ılık yosun kokusu İstanbul
Mavi mavi önüm ardım
Pırl pırl yanım yörem
Oynar durur gemilerin dümeninde sevdiğim
Martılar deli deli
Yunuslar çift dolaşır asırlardan beri
Balıklar renk olur cümbüş olur sularda
Pul pul insanlar çırılçıplak özgür
İonya'lı, Galya'lı, Asur'lu, Lidya'lı
Mezopotamya'lı, Hedes'li, Turuva'lı
Köprü'nün ortasında bir Erzenirum'lu
Ellerim sarıyor koca İstanbul'u
Eski bir kalyon gibi
Ellerim bir demircinin elleri
Bir duvar ustasının
Marangozun çimacının
Ufacık gözlerim
Bir yıldız gibi akıyor İstanbul üstünde
Karideslerin çırpınışı gibi yüreğim
Düğüm düğüm
Senin ki nasıl kardeşim
Ben o İstanbul'u
Bir kez yaşadım ya sen

ÖNCÜ

"Mescaline"i de sade olarak değil tifo veya verem basili ile beraber veriyorlardı. Nedeni şu idi: Ateş yükselince ilacın etkisi artıyor, eğer ailede akıl hastalığı kalıtım olarak mevcutsa bu ilaç sizde kalıcı bir akıl hastalığı meydana getiriyordu. Böylece bilimin işkenceye, vahşete, sadizme dönüşmesiyle dünyada artık işe yarayamayacak, adaletsizlik ve haksızlığa karşı başkaldırmayacak deliler üretiliyordu.

Evett! "Kontrgerilla"dan kırılan saçlarım, bir homosadist görevlinin şahane volesiyle döktüğüm dokuz diş, yaklaşık 20 kilo kaybetmiş, ruh sağlığını kaybetmemek için karaciğeri de korumak amacıyla sıcak "mescaline"li ihlamuru döktüğüm sol epigastik bölgemde cılk yanık yaralarıyla geldiğim Selimiye'den, bir ay sonra sevk edildiğim Haydarpaşa Askeri Hastahanesi'nde yapılan muayeneler sonunda sedimantasyonumun çok yüksek olduğu ve sağ akciğerimde üç mikrokavern bulunduğunu öğrendim. Böylece üç ay antitüberkülo tedavisi gördüm. Halbuki içeri alınmadan bir gün evvel uzman doktorlar tarafından verilmiş, sağlığımın tamamıyla yerinde olduğuna dair filmlerle raporlarım vardı. Tanıklar şu anda yaşamaktadırlar. Belgeler elimde ve hastanede bulunmaktadır. Diğer bir sürü insan gibi işkencenin boyutlarını saptamak ve kanıtlamak şu anda elimdedir.

"Kontrgerilla" serüvenine gelince Ottawa kahramanı ve Devlet Partisi Başkanı Turgut Sunalp'in 43 sayılı Nokta dergisinde banda alınmış ifadesiyle "hafızam beni yanıltmıyorsa bu işin içinde bir de doktor vardı "Memduh Eren. Kemal Kayacan'ın annesini tedavi ediyordu" ifadesiyle "Kontrgerilla"yı kanıtlıyordu.

Artık "Kontrgerilla" var mı, yok mu, işkence yapıldı mı, bu işkencenin boyutları nelerdir? diye bir tartışmaya ihtiyaç var mı? Bu cehennem labirentinden geçen diğer yazar arkadaşlarımın yapıtları da ortada. Burada önemli olan insan var oldukça daima egemen güçlerin elinde bulunan benzeri örgütlerin içerikleridir. Bunlar hangi yüksek finans çevreleri, teknokratlar ve politisyenlerin elindedir? Bu örgütler birer CALVERO "Uşak", sadist-mazoist-sadomazoist ya da aktif veya latent homoseksüellerden kurulmuş olması psikiyatrların yönetiminde bulunmaları artık bir gizlilik taşıyor. Önemli olan bu örgütlerin ipleri hangi PIYERTO'ların elindedir. Bunun araştırılması, bilinmesi ve tanımı zorunludur. Bu hedef bilinmedikçe, tespit edilmedikçe ve emekçi halkların bu konuda bilinçlenmesi sağlanmadıkça bu konuda milyarlarca insan yeni kurmak istedikleri "dünya hükümeti", "dünya devleti"nin tutsaklığından kurtulamayacaktır. İnsanların artık gözlerindeki gözlüğü çıkarıp, çıplak gözle bu gerçeği görme zamanı gelmiştir. Bizce İtalya'da son patlayan "Gladyo" operasyonunu yürüten namuslu ve aydın, ellerimiz kızarıncaya kadar alkışlayacağımız yargıç Felice Casson oldukça gerilerde kalmıştır. 1974'lere kadar dünyayı kasıp kavuran Mason localarının en ünlüsü İtalya P2 locasının oynadığı oyunlar ve işlediği cinayetler ortaya getirilmektedir. Halbuki o tarihten bu yana akılalmaz saçmalıklarla düzenlenmiş bu soygun, vurgun ve cinayet örgütünün giderek büyük eleştiriler alarak değeri azaldıktan sonra dünya son Paris toplantısına gelene dek örgütlenme biçimini değiştirmiş, fikir babası Joseph Rittinger olan yeni bir görünmeyen iktidar örgütlenmesine yönelmiştir. Bu konuda yazacaklarımızı bekleyecek vakitiniz yoksa kaynak olarak sizlere üst düzey yöneticilerinden Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Erdal İnönü, Turgut Özal, Selahattin Beyazıt, Mesut Yılmaz, vb. ile Orange-Nassau hanedanından Prens Nurettin Sözen'i gösterebiliriz.

(Devam Edecek)

Kadıköy-20 Kasım 1990

tesini yazmıştım. Giderken utanmadan yanaklarımdan öpmüş, başarılar dilemişti. Sırada Lü-leburgaz'lı oniki yaşlarında bir hasta vardı. Onun muayenesini bitirmiş, tam reçetesini yazıyordum ki kırıkları kapımdan onbeşe yakın hayvan içeri girerek, ne var ne yok her şeyi yere atıp, telefon kablolarını da kopararak üstüme geldiler.

Daha bunların ne olduğunu anlayamamıştım. Kapıda 140 kiloluk iki ayı görmüştüm. Hele birisi o kadar çirkin ve insandan çok bir hayvana benziyordu ki o saatte Darwin burada olsaydı, insanın bir maymundan değil bir ayıdan türediğini söylerdi. Kolları adeta ceketini delerek elbisesinin üzerinden dalgalanıp duruyordu. Bu tabii psikolojik bir baskının ilk göstergesiydi. "Ben niye geldiğinizi biliyorum, ama müsaade edin şu çocuğun reçetesini yazayım" diyecek oldum. O ayı öne çıkı: "Sen artık doktor falan değilsin, sen bir vatan hainisin! Sen bir komünistsin! Şimdi gideceğin yerde vatana ihanetin ne demek olduğunu görürsün" diyerek beni kolumdan sürükledi ve salondaki öbür hayvanların arasından geçerek aşağıda beni bekleyen siyah bir station vagona bindirildim. Evvela Kadıköy Emniyet Amirliği'ne götürüldüm. Bir erin dipçik darbesiyle ranzaya devrildim. Derhal gözlerim bağlandı. Işıklı bir tokatla yere yıkıldım. Bir postal üstüme bastı. Ve böylece Ziverbey Köşkü'nün yolunu tuttuk.

Sonradan öğrendiğime göre bu operasyonun başında ben 12 yaşında iken 20 yaşlarında olan Fenerbahçe Kulübü'nden çok yakın arkadaşım, MİT görevlisi Behçet Ersoylar tarafından yürütülüyormuş. Tam 38 yıllık "dostluk" ve "arkadaşlık" böylece düğümlemiş oldu. Zaten aramızda konuşurken Ersoylar'ın teşkilatta yükselerek müfettiş olmasını en büyük yeteneği olan debilitesine bağlardık.

Nerelerden geçip gittiğimizi çözmeden kendimi ahşap ve içinde saç bir sobası olan, üzeri içi boşaltılmış, ıslak sidik kokan bir somyaya uzatılmış, camları yağlı boya ile kapatılmış bir odada buldum. Her şey hazırda orada. Boynuma iki yanından bir plaka geçirildi. Fotofilm merkezi muhtelif pozisyonlarda resimlerimi çekti. Daha sonra bir iskemleye oturtuldum. Bir berber saçlarımı sıfır numara traş etti. Ayaklarıma 17 numara, bileklerime 32 numara zincirler takıldı. Gözlerime siyah bir gözlük konuldu. Eratın giydiyi çizgili ama leş gibi ıslak ve idrar kokan bir pijama verildi. Ve somyanın üzerine itilerek tam 27 gün bana sarılan karyolama kavuştum.

Bu bitip tükenmek bilmeyen 27 günün olayları ve bu olaylar üzerindeki tüm ayrıntıları, sonunda buradan çıkan insanların beyinlerinin nasıl ve hangi yöntemlerle kaynatıldığını, delirtildiğini ve intihara sürüklendiklerini bir psikiyatr gözüyle benim kitabımdan izleyebilirsiniz ya da aceleniz varsa "debiller ocağı"na kayıtlı ünlü bir profesörün kendisinden veya yazdığı kitaplardan öğrenebilirsiniz.

Psikiyatrik açıdan önemli olduğu için buradaki uygulamada yaşadığım bir olayı anlatmadan geçemeyeceğim. Bu cehennemde kavrulduğumun ikinci günü sürekli bir şekilde ıhlamur getirmeye başladılar. İki gün sonra çok yakın tanıdığım bir aile dostumu getirdiler. Anadan doğma soydular ve askerler doyasıya seks yapmaya başladılar. Ertesi gün yine bir başka tanıdığım aynı şekilde hırpalandı. Fakat 3. gün olan olay beni birden ayılttı. Ve aklımı kaybetmekten kurtardı. Bu sefer getirilen suje Erzurumlu Fatma Hanım, yani annemdi. Kendime geldiğim zaman bunun mümkün olmadığını anladım. Çünkü annem 10 yıl önce ölmüştü. Gördüklerimin halisinasyon olduklarını farkettilim. Bolca gelen ıhlamurun içinde LSD türünden "mescaline" adında bir ilaç verdiklerini ve onun etkisiyle hayâl gördüğümü anladım.

ıhlamuru içmemenin bir yolunu buldum. Bu yöntemi uygulamak çok zor oldu. Çünkü gelen ıhlamur öyle hapishanelerde verildiği gibi bulaşık suyuna benzeyen soğuk haliyle değildi. Adeta kaynar getiriliyordu. Nedeni de hazminin kolay olmasıydı.

cılarından TMG teşkilatı başkanlığını yürütmüş avukat Alp Kuran'a telefon ettim. Kuran, benim için "bir namuslu abbe" idi. Bu isim dünya ve hukuk adaleti tarihinde sadece Abraham Lincoln'e verilmişti. İkinci müracaatım otuz yıl içinde en ufak bir sapma göstermeden, bökten pay almadan, kendi alınının teriyle giderek yücelen, avukat Kemal Kumkumoğlu'na idi. Bunun dışında çok sevdiğim, CHP saflarından tanıdığım hukuk doktoru avukat Nihat Türel'i çağırdım.

* * *

Ertesi gün bu üç arkadaşımın evimde buluştuk. Bu buluşma yeri bizim için olumsuzdu. Evimin tam karşı köşesinde MİT'in en azılı elemanlarından Hiram Abas'ın yakın bir akrabası oturuyordu. Gündüzleri sıklıkla görürdüm onu. Geceleri de boksör Arap Abdi ile buluşurdu. Sonraları bir gün Arap Abdi'yi önünde bir şişe şarap, başında kocaman bir yara ile prekoma halinde eski halkevinin merdivenleri üzerinde buldum. Henüz ölmemişti, ama sonu da gelmişti. Bu Zenci boksör Fenerbahçe'den arkadaşım. Yıllarca önce koltuk meyhanelerinde buluşur, kendisiyle şarap içerdik. Başını kaldırdım. Kendisine "ne oldu Abdi?" dedim. Eliyle işaret etti: "O yaptı, o." Eliyle bizim köşeyi gösteriyordu.

Bu nedenle derhal toparlandık. Küçük Moda'daki gazinonun bahçesine gittik. Burada tam dört saat sorgulamaya tabi tutuldum. Arkadaşlarım ısrarla bu olaylardaki yerimi, bu olaylara ne oranda karıştığımı sürekli bir biçimde sorup duruyorlardı. Artık sorulardan bıkmıştım. Çünkü yaşamım boyunca ne bu tür olayların içinde bulunmuş, ne de onları onaylamıştım. Arkadaşlarımın tam gerçeği bilip, ona göre savunmamı hazırlamak istiyorlardı. Sonunda bazı kararlar aldık. Alp Kuran'ın önerisine göre ben son dört yıl içinde başımdan geçen tüm olayları kanıtlarıyla beraber yazıp, notere tasdikletecek, bir nüshasını masamın üstüne koyacaktım.

İkinci öneriyi Kemal Kumkumoğlu getirdi. Kendi özel üslubuyla: "Orayı biliyorsun. Orada sana ne derlerse kabul et. Hiç hayır deme. Hepsinin altına bas imzayı. Yoksa bu adamlar dişleriyle ısırırlar seni. En cazibeli yerin de burnundur da" dedi. "Ama savcılığa gelince ne pahasına olursa olsun her şeyi reddedeceksin." Sonra Alp'le Kemal birleşerek üçüncü öneriyi getirdiler: "Yarıdan itibaren içeri alınacağın güne kadar iki uzman doktor tarafından muayene olacak, sağlıklı olduğuna dair rapor alacaksın." Biraz dinlendikten sonra Kumkumoğlu: "Bak! Benim mesleğim kimlerle birarada olduğumu çok iyi biliyorsun. Şimdi istiyorsan söyleyeyim sana. İstersen altı saat sonra Bükreş'te, 36 saat sonra Buanes-Aires'te olabilirsin. Gel katlanma bu rezilliğe." Kemal Kayacan Paşaya söylediklerimi onlara da tekrarladım. Böylece artık "yazgımla" başbaşıydım.

Kaldığımız yerden devam edelim. Artık her gün ortopedist doktor Atilla Ongan'la, Profesör Doktor Tuğrul Çavdar geliyorlar, sağlık raporumu tekrarlıyorlardı. Ben de hiçbir şey yokmuş gibi hastalarımı bakıyor, son dört yıldaki yaşam öykümü tamamlıyordum. Ama artık bütün etrafım, kaynağımı bilmeme koşulu ile benim bu cehenneme gideceğimi biliyorlardı.

İstanbul'da 9 Mart askersel hareketinin cunta başları General Süreyya Yüksel, höyküren Levazım Albay Hasan Yalçınkaya, Albay Orhan Dengiz ve Albay Bedri Buluç'la 12 Mart'tan önce dostluklarımız olmuştu. Bu sonuncusu uzun boyu ile kuvvetli fiziği ile davranışları ile daha çok bir seks ilahı görüntüsünde idi. Böylece günler akıp giderken 3 Temmuz 1972 Pazartesi günü Bedri Buluç'tan bir telefon aldım. Aynı gün kızım için benden mutlaka bir randevu istiyordu. Başıma gelenlere bakılırsa, insanların bu kadar adileşebileceği aklıma gelmiyordu. Gerçi son bir buçuk yıldır bu albayın yaşamından enteresan şeyler duymuştum. Ama genede bu randevunun altındaki pisliği sezememiştim. Kızına bakmış, reçe-

mam o günlerde anladığım kadarıyla ancak bir dış ülkeye gönderilmemle mümkün olacaktı. Ben cevap verme imkânı bulamadan, o tüm ciddiyetiyle sorularına devam ediyordu. Evde saklamak istediğim bir şeyler varsa, paketleyip ona göndermemi istiyor, saklayacağını söylüyordu. Para ve dışarı gönderme ile ilgili soruları bitince sıra bana ne olacağına gelmişti.

"Söylediğinize göre gideceğim yer öyle Gülhane Parkı ya da İnönü Gezisi gibi bir yer değil. Orada çekeceklerimin neler olabileceğini bilmiyorum. Ben bu türden bir işlemi hak etmek için bir şey yaptığımı zannetmiyorum. Bunu siz herkesten iyi biliyorsunuz. Bütün bunlara rağmen demek ki bu listeye girmemi engelleyemediniz."

Başka bir ülkeye gitmek olanağı ise benim için söz konusu değildi. Çünkü suçsuzdum. Suçsuzluğumu kanıtlayabileceğime inanıyordum. Bunu meydana çıkarabilecek devlet ve hükümet var sanıyordum. Devletin üstündeki evrensel güçlerden hattâ devlet ve hükümetleri güdümüne alabilecek, kökü dışarıda, canavarlaşmış evrensel güçlerden haberim yoktu. Hâlâ hesabımı veririm diyordum. Ya kaçacak, kaçak olarak yaşayacak, ya da huduttan geçerken tellere takılacak veya ense kökümünden bir kurşun yiyecektim.

Ertesi gün doğruca Kuzguncuk'a Talat Turhan'a gittim. 12 Mart'tan bu yana, kader birliği yaptığımız Talat Turhan'la pek buluşmuyorduk. 27 Mayıs'ın yönünü belirleyen amaçlara toplumun sahip çıkmaması ve onu hareketleyen motorun 12 Mart'ta sökülüp atılmasına karşı çıkan bizim 9 Mart Hareketimiz sona ermiş, ordunun radikal kesimi yerine fanatizm çukurunda soluyan karanlık düşüncelerin kesimi evrensel sermayenin desteğiyle iktidara gelmişti. Bir tek tesellimiz vardı. Johnson, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak İsmet Paşa'ya gönderdiği "dediğimi yapmazsanız, sizi Rusya'ya teslim ederim" mesajından vazgeçmiş ve Rusya yerine resimleri ve bayrakları ile süslediği Eisenhower'in kurduğu yabancı ülkelere devlet adamı yetiştiren EEF okulunda uzun süre eğitim görmüş, önceleri Bilgi Locasına bağlı Süleyman Demirel'e teslim ettiği Türkiye'yi kurtarmıştık! Arkadaşlarımızın gördüğü düştü bu. Bizler "Kontrgerilla" Selimiye zindanları ve askeri cezaevlerinde hep Demirel'in ve de toplumüstü güçlerin liderliğindeki MC'nin kucağındaydık. Zira "Özel Harp Dairesi"nin sivil uzantıları ABD'deki mandatafist Ms. Morrison'un ellerine bakıyor ve oradan besleniyordu. Ama Türkiye'den çok Buckingham Sarayı'nda gözde olan Kıbrıs Anayasası kahramanı Nihat Erim başkanlığında ve balyozcu Sadi Koçuş'un denetiminde ki "reform kabinesi" ortalığa çıkar çıkmaz Türkiye'nin yeniden evrensel sermaye ve yerli egemen güçlerin denetimine girerek daha bir on yıl karanlıklarda sürüneceğini, on yıl sonra da bir zindana dönüşeceğini düşünerek birlikte olduğumuz bütün arkadaşlarımızı kendi yaşamlarında başarıya ulaşmaları için ilişkilerimizi aralamıştık.

Talat Turhan'a aldığım istihbaratı -Kemal Kayacan Paşa'ya söz vermeme rağmen, hayatımız söz konusu olduğu için, - başkasına söylememek koşulu ile ilettim. Oradan Mecidiyeköy'de oturan Osman Deniz'in evine gittim. Osman Deniz'le dostluğumuz daha ziyade dostça ve arkadaşça idi. Ben eşinin doktorluğunu yaptığım için sıklıkla görüşüyorduk. Ama kendisinin, bizim ordu ile olan ilişkilerimizi, yapacağımız 27 Mayıs Devrimi çizgisinde radikal bir hareketi bilmiyordu. Hiçbir zaman da bu hareketten kendisine söz etmemiştim. Ama benim kendisiyle hekimlik ilişkilerim, onun da başını bu canavara kapturmasının nede ni olmuştu.

* * *

12 Haziran 1972 günü bütün bu olaylar noktalanmıştı. Bu durumda ne yapacaktık? Bütün köprüleri atmıştık. Canavarla karşı karşıyaydık. İşin en çelişkili yanı evrensel sermayenin ajanları ve ruhsal çarpıklık içinde bulunan insanlar saldıracaklar ve biz savunmada kalacaktık. Bunun üzerine İstanbul Hukuk Fakültesi anayasa kürsüsü öğretim üyesi yardım-

KİMLİK DEĞİŞTİREN YENİ PATRON CFR ŞEMSIYESİ ALTINDAKİ: BILDENBERG

Dr. Memduh Eren

Bu yazı, araştırmalarını derinleştirme amacıyla
yargıç Felice Casson'a sunulur.

Türkiye'de son günlerde tüm dünyayı ilgilendiren ancak sadece "NATO ile ilgili olduğu sanılan" bir "Kontrgerilla" örgütünden söz edilmekte. Böylece sizlerle; yaşadığım olaylarla, kanıtlayabileceğim bilimsel doğrularla birlikte tarihi süreç içinde doğruları yadsınmayacak bir geziye çıkıyorum. Gerek sivil ve gerekse askersel liderlerin güdümünde bulunan, işkence modellerini insanlara uygulayan bu örgütün o dönemde başında bulunan tüm insanların inkârlarına karşın hodri meydan diyelim geldi.

Bitmiş bir yapıttan ayırdığım mozayikleri çıkarıp dökerek bunların bileşimini size bırakıyorum. Şayet bu bulmacayı çözemezseniz yakın zamanda yayınlanacak yapıttan yararlanabilirsiniz.

Konu: "Gladiö" veya "Kontrgerilla". Sadece NATO ülkeleri ile mi ilgili? Hangi amaçla kurulmuş? Nasıl bir değişime uğramış ki özellikle geri kalmış ülkelerin yurtsever, aydın ve ilerici insanlarına karşı sadist bir işkence örgütü haline dönüştürülmüştür?

* * *

Olayların en önemli kesimlerinden birisi 10 Haziran 1972 günü bir telefonla başladı. Ahizenin öbür ucunda, kardeşi çocukluk arkadaşım olan, annesinin doktorluğunu yaptığım, gençliğimizde bizler için bir aşk öyküsü kahramanı ve son üç yılda da hemen hemen her hafta kendisiyle kumandanlık binasında ya da evlerimizde oturup, dünya ve ülke sorunlarını konuştuğumuz, tartıştığımız, kendisine; onun insani duygularına çok uygun bulduğum "ağbi" sözcüğüyle hitap ettiğim Donanma Kumandanı Orgeneral Kemal Kayacan vardı. Sesi sert ve haşindi. Acele olarak Süleymanpaşa sokağındaki annesine ait olan minik bir dairede beni bekliyordu. Derhal yanına gittim. İlk kez onu bir asker kişiliği içinde buldum. Yüzünün o romantik ve duygulu ifadesi gitmiş, karşımda tıpkı Amiral Nelson'un, yüzündeki sert, derin çizgileriyle asker kişiliği vardı. Bir gün evvel bir subay teröristler tarafından öldürülmüştü. Hemen onu dile getirdi. Ben bu olayla ilgimi anlayamamıştım. Sonra acele olarak 1. Ordu Kumandanlığı'na bir listenin geldiğini, bu listede Talât Turhan'ın, Osman Deniz'in, benim ve bazı kişilerin yer aldığını ve bunların MİT tarafından gözaltına alınacağını söylemişti; ayrıca bu olaydan kurtulmayı istiyorsam bana yardım edebileceğini de ima etmişti. Halbuki kendisi sıkıyönetim kumandanı muavini idi. Demek ki sıkıyönetimde 1. Ordu karargahının da dışında başka güçler vardı. Bu nedenle de onun yakın dostu ben bu listeye girmiş hesabım görülmek üzere "Kontrgerilla" örgütüne gidecektim. Bu işten kurtul-

KAMUOYUNA

İktidarın cezaevlerine yönelik baskı politikası sürekli bir biçimde gündemde tutularak, biz devrimci tutukluların gerek siyasi kişiliği ve onuru gerekse de fiziki yapısı üzerinde bozucu tahribatlar açılmak ve güçsüz düşürülmek istenmektedir.

Bu gün de Amasya, Buca ve Bayrampaşa cezaevlerinde bir saldırı ve bu saldırıya karşı devrimci tutukluların açlık grevi biçiminde sürdürdükleri bir direnişleri bulunmaktadır.

Amasya Cezaevi'nde 29 Ekim'de açık görüş yerine vahşi işkenceler yapılmış ve bütün haklar gasp edilmiştir. Cezaevi koşulları; baskının, işkencenin ve hiçbir insani yanı bulunmayan uygulamaların sıralandığı bir düzeydedir. Bu baskı ve uygulamalar karşısında gasp edilen hakları yeniden almak amacıyla devrimci tutuklular bir ayı aşkıdır açlık grevi içindedirler ve sağlık durumları ölüm sınırına gelerek oldukça kötüleşmiştir. Keza Buca, Bayrampaşa cezaevlerinde de koşulların düzeltilmesine yönelik bir süredir devam ettirilen açlık grevleri yapılmaktadır.

Devrimci tutukluları yok etmeye yönelik bu saldırının yüzlerce yıldır yaşanmakta ve buna her an bir yenisi eklenmektedir. Ancak bütün bu kişiliksizleştirme saldırısına ve faşist baskılara karşı biz devrimci tutuklular, canımızı siper pahasına açlık grevlerine, ölüm oruçlarına ve çeşitli direnişlere başvurarak insan olmanın onurunu ayaklar altında çiğnetmedik. Çünkü insanlığımızı elden almaya yöneltilen operasyonlara karşı insanlığımızı ve devrimci kişiliğimizi korumanın başka bir seçeneği yoktu. Bugün de durum bizim açımızdan böyledir. Açlık grevleri iktidarın demogojisiyle açıkladığı gibi bizim isteğimiz değildir. İnsanlık onuru ve kişiliğimizi korumanın başka bir olanağı bulunmadığından başvurduğumuz bir tutumdur.

Bundan hareketle, biz Ceyhan Cezaevi'nde bulunan devrimci tutuklular olarak sürdürülen açlık grevlerinde arkadaşlarımızın yanında olduğunu belirtiyor, tüm kamuoyunu bu konuda duyarlı olmaya çağırıyoruz. Bu amaçla 30.11.1990 tarihinden itibaren destek açlık grevine başlıyoruz.

Ceyhan Cezaevi'ndeki tutuklular adına:

Halit AYDIÇ, Hasan AKBABA, Nihat ŞEKER, Hilal AYDIN, Ekrem ERTİK, Fevzi IŞIK, Ramazan KILAVUZ, Mehmet CİBRAN, İlker DILCAN, M.Şah YILDIRIM, Fahri IŞIKSAL, Hüseyin ÇAPARTAŞ, Tahsin ALPŞAR, M.Selim ÇÜRÜKKAYA, Hüseyin GEVHER.

baskı ve şantaj aracı olarak kullanılmasını da gündeme getirdi. Adalet Bakanı ikide bir "sorun çıkarıcıları buraya alacağız" diyerek bu şantajı açıkça yapmaktadır. Bu örnek bile Adalet Bakanlığı'nın insan haklarından ne anladığını çok açık olarak ortaya koymaktadır.

Öte yandan cezaevlerinde "sorun çıkarıcı da" yoktur. Sorunun kendisi bakanlığın 12 Eylül'ü mantığını halen devam ettiriyor olmasıdır. 12 Eylül'ün tüm kurumlarının (anayasa başta olmak üzere) değiştirilmesinin tartışıldığı şu günlerde hükümetin 12 Eylül'ün cezaevleri politikasına sarılması da başka bir sorundur.

Yıllardır hiçbir "sorun"un çıkmadığı Diyarbakır Cezaevi'ne bir gece özel tim sokuluyor ve yüzlerce arkadaşımız işkenceden geçirilip, bir o kadarı başka cezaevlerine sürülerek oradaki hakların tümü de gaspediliyor. Ardından da 40 güne dayanan açlık grevi yaşanmış ve diğer cezaevlerindeki de olayı protesto edip, dayanışmak için açlık grevine başlamışlardır. Çünkü bugün orası ise; yarın burası; ya da başka bir cezaevi olacaktır. Nitekim Diyarbakır sonrası Antep ve Amasya'da benzeri uygulamalar söz konusu olmuştur. Ve Amasya Cezaevi'ndeki açlık grevi halen devam etmektedir.

Siyasal iktidar ve bakanlığın, cezaevlerine yönelik sürekli baskı politikası karşısında bizler, insani yaşam ölçülerini kazanabilmek/koruyabilmek için sık sık açlık grevlerine başvurmak durumunda kalıyoruz; çünkü bunun dışında pek fazla seçeneğimiz kalmıyor. Halbuki, temel insan haklarına sahip çıkan aydınlar, demokratik kuruluşlar, basın; bakanlığın, cezaevlerindeki insanları yavaş yavaş öldürme politikasına karşı yeterlice kararlı ve kamuoyunu aydınlatıcı, harekete geçirici tutum takınsalar; insan vücudunu alabildiğine tahrir eden, açlık grevi eylemine bu kadar sık ve uzun süreli başvurulmayabilir.

Bizler, kişiliğimize ve haklarımıza yönelik saldırılar karşısında hiçbir zaman sessiz kalmadık ve kalmayacağız. Ama içeride tutsaklar, dışarıda aileler 30-40 günlük açlık grevleriyle uygulanmaya çalışılan politikalara direnirken; buna sessiz kalmak aydın sorumluluğuyla pek bağdaşmasa gerek.

Biz Ceyhan Cezaevi C-4 koğuşunda yatmakta olan siyasi hükümlüler olarak temel insan haklarına, demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkan, onun mücadelesini veren herkese sesleniyoruz: *Bizler kendi kendine işkence etmekten hoşlanan mazoşist insanlar değiliz. Bakanlığın kamuoyuna vermek istediği izlenim gibi "sorun çıkarıcılar" hiç değiliz. Tek istediğimiz: Siyasal kimliğimizi koruyarak temel insan haklarına sahip olmak.*

Eskişehir Cezaevi tehtidi ve tek tek cezaevlerine yönelik baskılara karşı sesimizi yükseltmeye ve insanca yaşamamız için gerekli koşulların yaratılmasına çaba göstermeye çağırıyoruz.

Ceyhan Cezaevi C-4 koğuşunda bulunan siyasi hükümlüler:

Halit AYDIÇ, Hasan AKBABA, Ekrem ERTİK, Selman ALTINÖZ, Şakir YILMAZER, Hilal AYDIN, Nihat ŞEKER, Hasan SOLMAZ, Hüseyin DURSUN, Fehmi KARAHAN, Fevzi İŞİK, Salim TURGUT, İbrahim ASLAN, Hüseyin KAYA, Mustafa ERTEKİN, Şükrü GÜLMÜŞ, İsmet ERDOĞAN, Fahrettin ALP, Salih TEKİN, Vedat GÜLTEKİN, M.Reşat GÜVENİLİR, Mirza TURGUT.

SORUN ÇIKARANLAR BİZLER DEĞİLİZ

Cezaevleri, 12 Eylül'den bu yana hergün farklı boyutlarda sorunlara muhatap olan, tartışılan bir konu haline geldi. İnsan hakları ihlallerinin böylesine pervasızca yaşandığı ülkemizde, sorunlara karşı varolan ilgisizlik kırılmadığı sürece; cezaevleri sorununun daha uzun yıllar gündemde kalacağı açıktır.

Cezaevlerinin geçmişine kısaca gözatacak olursak:

12 Eylül'den hemen sonra cezaevlerinde korkunç bir baskı dalgası başladı. Ama Eylülcüler için bizleri hapiste tutmak yetmiyordu. Onların istediği gibi kişilsiz insanlar olmalıydık. Bu ise akıl almaz işkence ve baskıları gündeme getirmişti... Ama her şeye rağmen, insanlık onuru ve siyasi kimliğimize sahip çıktık. Fakat bunun bedelini de, nice arkadaşımızın açlık grevi, ölüm orucu ve darağaçlarında kaybederek ödedik. Verdiğimiz bedelin tek bir amacı vardı: İnsanlık onurumuzu koruyarak, insanca yaşayabilmek...

Kimi cezaevlerinde elde ettiğimiz haklar hem yetersiz hem de değişik cezaevlerine göre farklılaşıyordu. Örneğin, siyasi tutuklu ve hükümlülerin yoğun olduğu cezaevlerinde elde edilen haklar başka cezaevlerinde verilmiyordu ve 12 Eylül'ün ilk günle-
rindeki baskılar devam etmekteydi.

Cezaevleri arasındaki böylesine bir eşitsizliğin nedeni, Adalat Bakanlığı'nın politikasıydı. Çünkü bakanlık cezaevlerinde asgari düzeyde bile insan haklarına uygun bir yaşama elverişli koşulların oluşmasına yanaşmadı. Tersine 12 Eylül'ün hapisane politikasını aynen devam ettiriyordu.

Nitekim 1 Ağustos Genelgesi olarak adlandırılan, 1988 1 Ağustos'unda yayınlanan genelge bu yaklaşımın açıkça ifadesiydi. "Cezaevlerindeki eşitsizliği ortadan kaldırma" gerekçesiyle, kimi cezaevlerinde kazanılmış hakları da böylece yok etmek istiyorlardı. Halbuki ortada bir eşitsizlik varsa, bunu düzeltmek için var olan hakları almak yerine tüm cezaevlerine aynı hakları sağlayacak bir tüzük değişikliği yapılmaz mıydı?

1 Ağustos Genelgesi bütün cezaevlerine toptan bir saldırıydı. Bu nedenle 1988 Ekim-Kasım aylarında tüm cezaevlerinde açlık grevleri başladı. Cezaevlerinden yükselen ortak ses: 1 Ağustos Genelgesi'nin kaldırılmasına yönelikti.

Bu grev esnasında bakanlık tüm kozlarını kullanarak açlık grevlerini kırmaya çalıştı; ama bunu başaramayınca, genelgeyi resmi olarak kaldırmamakla birlikte fiili olarak, haklarımızı kullanmaya başladık.

Geçen yılki Eskişehir'de başlayıp Aydın'da biten açlık greviden sonra, kısa süre de olsa cezaevlerinde herhangi bir önemli olay olmadı. Ancak bir yandan Eskişehir Cezaevi'nin açılmaya hazır olması öte yandan da bakanlığın geliştirdiği yeni politika sonunda bugünlerde cezaevlerine yeniden saldırılar başladı.

Eskişehir Cezaevi'nin faaliyete hazır hale getirilmiş olması bizler için sürekli bir

TEBLİGAT'tan

kaçıncı kez okumaya giriştim
kaçıncı kez ürettim seni
sayısını unuttum

lânetlenmiş ideolojiler kadar eskisin sen
herkesin en azından ilköğretimde bir kez yazdığı ama kimsenin okumaya fırsat
bulamadığı tozlu küf kokan kalın bir gayri-resmî tarih kitabının marx'ın şiirlerini
dûrup dururken marx'a yakıtıran latincenin arkasına mevzilenip kapital'e sızarsın
bir anama bir işçi sınıfına bir de sana inandım
önsözüm ve sonsözüm budur

(...)

8

(gül ilânı)

hangi gülü yüzüme diktin ansızın
ansızın hangi gülmeleri koklattın bana
gülmeler bende kalacak gül koparılacak biliyorum
ve herkes biliyor ki bundan böyle her newroz da demirci kawa'nın kızı zekiye'nin
aleviyle diyarbakir kal'ası yeniden yeniden ve yeniden tutuşacak
sırat köprüsünden daha inceyken
ihanetle sadakat arasındaki sınır
yüzümdeki gülde tanımsız bir yıpranmışlık
eskiyen gülmelerse gözyaşı kokuyor şimdi nedense
nicedir sözün yeni hükümler yüklediği uzak mekânları yaşıyor ve yüzümde
bana kendimden yâdigâr kanlı bir miras taşıyorum filistin askısından henüz
indirilmiş bir devrimcinin bileklerindeki yaralara benziyor dilimin ucundaki bütün
sözcükler

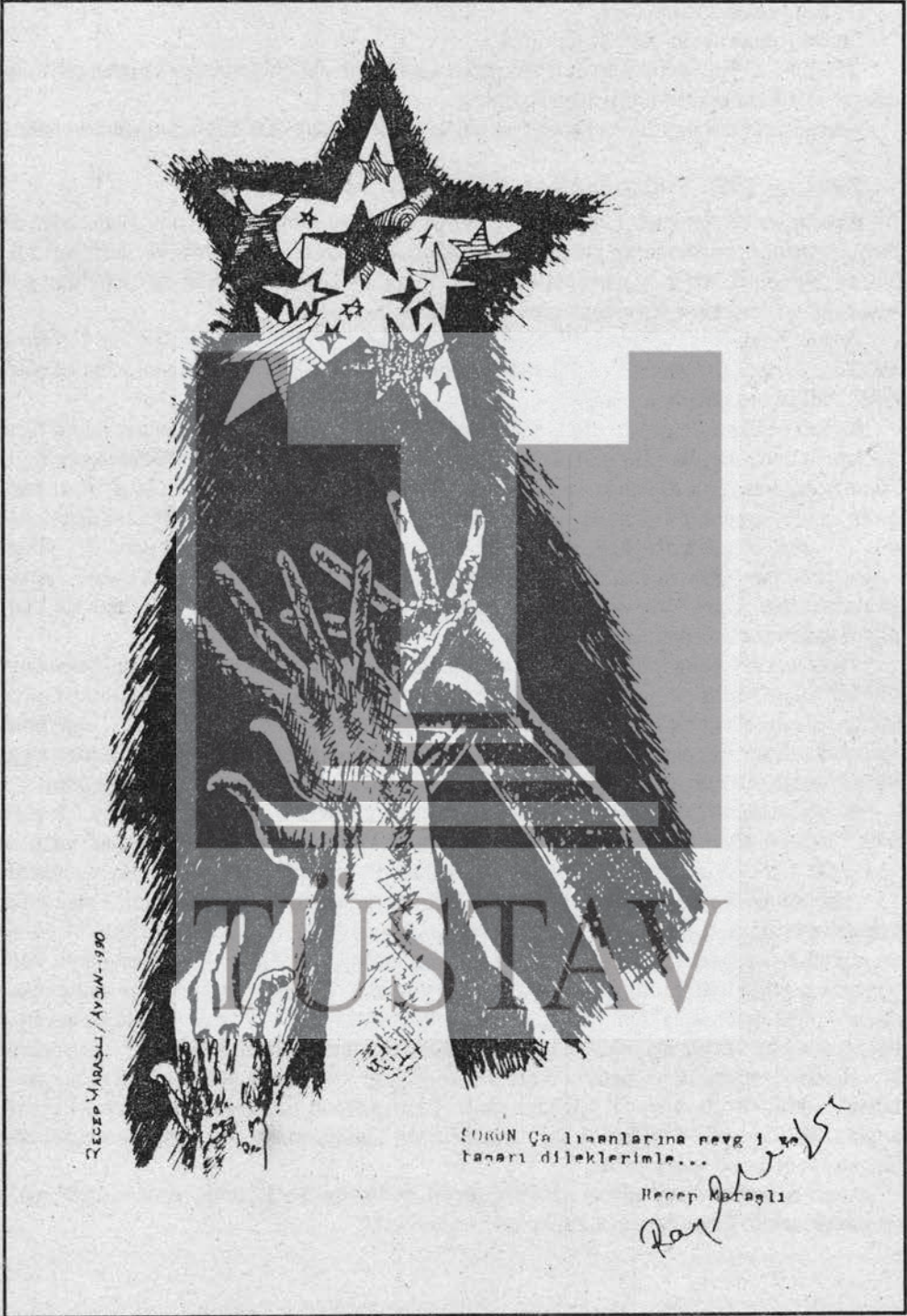
kopar o yıpranmış gülü

yüzümde miras kalan çorak topraktan
bırak kaktüs olarak açsın üstünde
koklattığın gülmeler

siz ey iletişim çağının sağır piçleri
bilgisayar oyunlarıyla orgazm olanlar
insanî hiçbir şey gibi bu da sizi ırgalamıyor
ırgalamıyor çünkü otomatik ilişkiler ağı mekanizmasına vidalarla tutturulan çağcıl
gülüşlerinizin çatlak damarlarından kan değil katrandır akan
(...)

lânetli ideolojiler kadar eski ve küf kokarsın evet
ama gençsin ama alımlısın ama -en önemlisi- âsisin
bir anama bir işçi sınıfına bir de sana inandım
ilânen tebliğ olunur

Ahmet Kerem Çebi

RECEP MARAŞLI / AYDIN - 1980

GÜZÜN Çe lihanlarına nevg i ve
taçarı dileklerle...
Recep Maraslı

Desen: Recep Maraslı

Bu Dünyadan Nazım Geçti...

Bu Dünyadan Kerim Korcan da Geçti...

"Tarihi TKP"nin ayrı kollarında kavgasını sürdüren bu kişiliklerin yaşamından çıkarılacak çok derslerimiz vardır diye düşünüyoruz.

Korcan yoldaşın onurlu ve çileli yaşamını saygı ile selamlamak boynumuzun borcudur.

7 Kasım 1975-7 Kasım 1990 Sorun Yayınları'nın 15 yılı...

Kasımpatı çiçeğini tanır mısınız? Kasımpatılar tamı tamına 1 Kasım günü açar, 31 Ekim'de açmaz. Yaz boyunca güneşi toplayan Kasımpatılar, ilk ana dalda 7'li, ardından 5'li, 3'lü ve tekli çiçekleriyle Kasım ayını süslerler. Kovanını kaybetmiş arılar Kasımpatıları çok sever. Bizler de severiz Kasımpatılarını ve de Kasım aylarını...

Sorun Yayınları 7 Kasım 1975'de kuruldu. *Öncü Kitabevi Yayınları* da 7 Kasım 1963'de. *Sorun* 15. *Öncü* 27. yıldönümü kutluyor. *Sorun*, yayın yaşamına devam ediyor, *Öncü*, bilinen nedenlerle edemiyor.

Sosyal Yayınevi de geçen yıl 25. yıldönümünü kutladı. Geçenlerde gizli cinayet ve kundaklama yöntemleriyle çalışan malum şebekeler *Sosyal Yayınları*'ni kundaklamaya girişti. 50 milyon zarar verdi. *Öncü*'de zamanında kundaklanmıştı, bu türden ilerici kitap düşmanlığının yaygınlaştığı bir toplumda "faili meçhûl" olaylar elbette "doğal"dı. İlerici kitap üretiminin bedeli olarak katledilen insanlarımız da çoğunlukta idi. En aktüel olanı, *Sol-Onur Yayınları*'ndan *İlhan Erdost*'un, *Sorun Yayınları*'ndan *Orhan Kaplan*'ın, *Devrim Yayınları*'ndan *İlhan Kalaylı*'nın ve daha onlarca devrimcinin "faili meçhul" cinayetlerle katledildiğini hafızamızdan silmiyoruz.

7 Kasım 1990 günü *Sol-Onur Yayınları*'nin kuruluşunun 25. *İlhan Erdost*'un katledilişinin 10. yılını çeşitli etkinliklerle kutladığına tanık olduk. İlerici siyasi kültürümüze birer kültür bakanı misali bir titizlikle katkı getiren anılan-anılmayan yayınevlerimizi, ona terini akıtan devrimci arkadaşlarımızı, kitabın "diyetini" hayatlarıyla ödeyen insanlarımızı saygı ile anıyoruz. ABD faşizminin yerli uşaklarını ve onların kirli yöntemlerini lanetliyoruz.

Sorun Yayınları, TÜYAP'ın 9. kitap fuarında kuruluşunun 15. yıldönümünü, (7 Kasım 1990) kutladı. Özel indirimle ilerici okurlara birer kitap ziyafeti çekti, armağan kitaplar verdi, SORUN BSD'mizin eldeki sayılarını dağıttı. Bu ziyafet, 1991 yılında da sürecektir. 15. yıldönümünde mektup, telgraf ve telefonla kutlayan, çiçek gönderen, fuardaki stadımıza gelen dostlarımıza teşekkür ediyor, ilerici kitaba olan güven ve saygılarından ötürü bizler de dostlarımızı ve incelik gösteren arkadaşlarımızı kutluyoruz. Öteki ilerici yayınevlerinin yanısıra, ürettiği telif eserlerle siyasi tavrını da somutlayan *Sorun Yayınları* çalışanları olarak bize iletilen mesajı aldığımızı, bu dayanışmayı bundan sonraki yayın politikasıyla yansıtaçağımızı duyurmak istiyoruz. *Sorun Yayınları*, onu üretiminden dağıtımına kadar bütün süreçlerde yalnız bırakmayanların ortak üretim yaptığı bir kurumlaşmadır. Birlikte iş yapılımasının kolektif dayanışma geleneklerimizin kurutulmak istenmesi, her türden kuşatılmışlık, sıkıyönetimle 5 yıl kapalı kalmamız, *Orhan Kaplan*'ımızın katledilmesi, tutuklamalar, yargılamalar, boşuna değil...

Sorun Yayınları denenmiş ve sınanmış üretim faaliyetini her koşulda sürdürmüştür, gene de sürdürecektir. Emeği geçen arkadaşlarımız varolsun.

TKP adına yapılan entrikacı sömürüyü, Vatan Partisi deneyimini, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın dramını, bilimsel açıdan değerlendirilmesini ve nasıl aşılması gerektiğini de tartışanıyorduk. Kendisi VP deneyimine özel bir yorum getiriyordu.

PARTİ ve BİRLİKTE iş yapılması konusunda ise; çok kötü gelenekleri bulunan bir ülkenin işçi ve emekçileri olarak, küçükburjuva solculuğunun, sağ ve "sol" teslimiyetçi akımların, özcesi *oportünizmin* Hareketimize vurduğu darbeyi, nedenlerini ve nasıl açığa çıkarılacağını da konuşanıyorduk, Korcan ağabeyle...

Laz İsmail ve Nazım Hikmet konusunda anılmaya değer yargıları vardı; onları bir türlü affedemiyordu. Sosyal mücadele tarih ve geleneklerimizin alabildiğine köreltildiği bir toplumda, kişilerin sınıfsal ve ahlâki konumları ve Hareketimize ne getirip-götürdüğü konusu PARTİ' de sorumlulukla tartışılmayınca spekülasyon, öznel yargı ve yorumlar kuşaktan kuşağa aktarılıyor, bundan da Hareketimiz zararlı çıkıyordu. Hareketimizin doğru bir bilançosu yapılamayınca, kişisel yozlukların da neden olduğu bir tarih çarpıtma geleneği, insanlarımızı bir birine düşürmeye yetiyor ve artıyordu. Ortak çalışma geleneği, insanlarımızı birbirine düşürmeğe yetiyor ve artıyordu. Ortak çalışma geleneği ve sınıf/tarih bilincinin giderek köreltildiği ortamlarda sorunlarımızı, bilimsel olarak, tartışamazdık. Hele arada "eloğ-lu" da varsa...

Türkiye İşçi Sınıfı Hareketine musallat olan oportünizm mikrobuna doğru ve bilimsel teşhisler konulamayınca, onulmaz hastalıklarımıza tedavi yöntemleri de bulunamıyordu. "Örgütler anarşisi" aşamasından, modern kurumlaşmalar aşamasına bir türlü gelemiyorduk.

Rahatsızlık Solun içindeydi. Suni bölünmeler ve ayrılıklar kolaylıkla boy veriyordu.

Korcan'inki gibi bir dramı yaşamış olanlar, ne ottan samandan örgüt ve teorilere ve ne de Sovyetler Birliği'ndeki çürümüşlüklere asla şapka çıkarmazdı. Sovyetlerdeki gelişmelerden çok kaygılanıyordu. Yaşamı boyunca sosyalizmin bütün kazanımlarına bağlı kaldı. "Yaşasın-Kahrolsun" kolaylığına kaçmadı. Antisovyetik ve antikomünist değerlendirmelerden uzak durdu. Stalin'e söverek boşalan ve işin içinden çıkanlardan da değildi. Devrimcilerle, büyük kavgaların götürücülerine sövülmezdi; tarihsel doğrular neyse aynen aktarılmalıydı; sosyalist uygulamalara ilişkin kalıcı bir eleştiriyle katkı getirmek isteyen hakiki aydının sorumluluğu bunu gerektiriyordu.

Hakiki aydın kimdi? Bu sorunun cevabını işçi sınıfı ve emekçi halklarımız sosyal pratikte arıyor ve sorguluyordu. Aydın sorumluluklarımız ayrıca sınanıp deneniyordu.

Korcan'ın cenaze töreni de "sosyal kaderi" ne çok benziyordu. 1. sınıf "aydın"larımız TYS kümelenmesiyle cenaze törenini bile organize edememişti. Onlarca işçi, emekçi ve hakiki aydınımızın katıldığı cenaze töreninde, Söğütlüçeşme Camii ile Karacaahmet mezarlığı arasındaki organizasyon ve rehberlikten yoksun bir kalabalık kitle fukara Korcan'ın mezarını aramış-durmuştu.

Rastlantıya bakın ki, 1. sınıf "aydın"larımız Bayan Vera Tulyakova için bir organizasyon düzenleyebiliyor; Boğazda balık yiyip rakı içilmesinin organizasyon ve rehberliğini yapabiliyordu da, "5. sınıf bir romancı" için cenaze töreni düzenleyemiyordu. Basında, cenazeye, cami avlusunda bir görünüp sıvışan "aydın"larımızın katıldığı yazılıyordu. Kimileri de katılmayabiliyordu.

Fukara Korcan bu dünyadan göçerken "aydın"larımız, ölçüyü kaçırmış biçimde Nazım Hikmet'in "Tarihi TKP" içindeki mücadelesi ve tavrını, yerini, partizanlığını, ihtilâlciliğini ve de ünlü şair kişiliği ile sanatını bilimsel açıdan değerlendirmek yerine, "aşk"larını gündeme getiriyordu...

giriş bu yüzden. "Tarihi TKP" adını kullananları PARTİ yerine koymuyordu. Nasıl koy-sundu? Kendilerini "Harici Büro" diye tanıtır TKP taklidi yapanlara "biat" etmiyordu. Niçin etsindi? "Tarihi TKP" geleneğinden kimileriyle, bu arada Nazım Hikmet ile de barışık de-ğil-di.

Korcan, Vatan Partisi dışında hiçbir parti ya da grubun adamı olmadı. Bağımsız iradesiy-le önüne koyduğu gündemini gerçekleştirmek dışındaki bir uğraşın da "adamı" olmadı, Kerim Korcan. İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD) ile Yapı İşçileri Sendikası (YİS) O'na sahip çıkan örgütlerdi. Kitaplarının okunması ve okutulması ile tiyatro çalışma-larında Kerim Korcan işçi sınıfının sıcak dayanışmasını tattı. İşçi Birlikleri ve Dev-Genç'de Korcan'ı yalnız bırakmadı.

Korcan'ın mülkü ve bankada parası yoktu. İlerlemiş yaşında zar-zor başını soktuğu ev-ceğizini bizler "mülk" yerine koymuyoruz. Yazarımızın aynı zamanda "ilerici" kılık-kıyafetle de başı hoş değildi. Kendilerini "aydın" statüsünde görenlerle de bir bağlantısı bulunmuyordu, O'nun. Hele maaşını "DM" ve "Dolar" olarak alan kimi Babıali yazarları, Korcan'ı "5. sınıf romancı" kategorisine sokarak fukarayı "eleştiriyordu" (!) Her yazarın eleştirisi yapılmalıydı; fakat bunlar eleştiri değildi. Tekelci sermayeye aklını ve bedenini satarak geçinen profes-yonellerin eleştirisi hakları da yoktu; olamazdı.

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın içinden Babıaliye gelmenin, aşağılanmanın, çeşitli düşmanlıkların ve kuşatılmanın ne demek olduğunu yakinen biliyor-yaşıyorduk.

Babil ve Bizansa taş çıkaran "gelenek"lerin kol gezdiği Babıali "pazarında" Kerim Kor-can da ekmeğini arıyordu. Kimi "yazar", "şair", "ressam", "tiyatrocü", "senarist" vb. "aydın" takımı gibi Mason Localarından, Lions ve Rotary Kulüplerinden geçip eşik aşındırsaydı, ya da "komün" evlerinde kendinden geçip trans haline girseydi, fukara Korcan olarak ayrılmazdı bu dünyadan.

Bu türden bir kimlikle, Babıalide, tekelci basın-yayın faaliyetleri bünyesinde, fukarayı kim istihdam ederdi? Bunun mümkünü yoktu. "Sol"larımız tekelci basının bütün köşe baş-larını tutmuştu. Doğallıkla Korcan'ın dramı bu çevrede de yankı bulamazdı. Onların Kor-can'ınki gibi bir "sorunu" asla olamazdı.

"Sosyalist" dergilerimizde Korcan'ı istihdam edemiyordu. Fakat bazı ilerici yayınevleri, kitaplarını yayımlayarak, Korcan'ı dost-düşman arasında öksüz bırakmamış-sürünmekten kurtarmıştı.

O'nu insanımıza tanıtan ve kitaplarını ilk yayımlayan "E Yayınları" yönetmeni Cengiz Tuncer'i çok severdi. "Terki dünya edince, beni onun yanına gömün" diye de vasiyeti vardı.

İşçi sınıfı "adına" dergi çıkaranlara: "Mademki sınıfımız için dergi çıkarıyorsunuz, o halde burada para da vardır; o zaman benim rızıkımı da çıkarın!.." ya da arada bir çok sıkış-tıkça: "Açım!.." da diyordu. Bu tablodan kim utanmalıydı? Burjuvazimiz mi- Devrimciler mi? Burjuvaziyi suçlayamayız; onlar bilinçle insanlarımızı kuşatıyor, görevini yapıyordu. Burjuvazinin sınıfsal kini boşuna değildi; cezaevleri, işkencehaneler, işsizlik, yoksulluk devrimciler içindi...

Korcan'ı ayakta tutabilmek, daha verimli eserler üretebilecek bir ortama kavuşmasını sağlamak tek tek ilerici bireylerin sorumluluğunda olan bir konu değildi. Türkiye Solu, bu konuda çok zaman ve kadro israf etmiş, gerekli kurumlaşmaların çatısını çatamamıştı. "Sol"un bu "vukuatı" nice insanımızın kahırlı çilelerinin baş sorumlusuydu. Bu konuyu O'na bir türlü anlatamıyorduk. Yaşadığı dramın nedeni ile nasıl olması gerektiğini Korcan'la tartışamıyorduk; o bu konuya yeterince eğilememişti. Korcan ile "Tarihi TKP"nin oluşturu-lmasından, resmi kongrelerine kadar geçen süreci, PARTİ "adına" sergilenen saçmalıkları,

Burjuvazi, ülkedeki küçükburjuva "sol"lara KOMÜNİST muamelesi yaparak, "gurur"larını okşamış ve onların "ihtilâlcî"liğine "katkı" getirmiştir.

"Troçkizmin" ülkedeki kötü kopyaları, "Dünya Devrimi", "Enternasyonalizm"e sıkça vurgu yaparak niçin partileşemediğine sloganlarla maazeret aramaktadır. "Troçkizm" ne zaman partileşir, ciddi bir program üretirse, ancak o zaman eleştiriye hak kazanır. Bunu hak etmeyenlere nasıl eleştiri yapılacaktır? "Troçkizmi" ciddiye alabilmek için sosyal pratikte iş yapmasını bekleyeceğiz.

Türkiye'li "troçkistler", Batı'lı "Dördüncü Enternasyonal" uzantılarının tercüme bürosu gibi bir "işlevi" yerine getirmektedir. Bu türden tercümelere Türkiye Solunun öğreneceği hiçbir şey yoktur; olmamıştır. Bu tutumlarıyla olmayacaktır.

Türkiye'li "troçkistler"e, bugünkü konumlarıyla biz bir, bilemedin iki yıl daha ömür biçiyoruz. Bu süreçte ne zamanki gözlerini ülkeye çevirmeyi başarırlar, ancak o takdirde kendilerini ciddiye alır, tartışmaya ve de sosyal pratikte var iseler, o takdirde birlikte iş yapmaya değer bulabiliriz.

Sayı-suyu olmayanların işleri aslında çok rahattır. Bu tutumlarıyla, gruplarda aradığını bulamayan küçükburjuva okumuş (okuduğunu özümlememiş)ların sığınacağı en tehlikesiz yer "troçkizmin" barınağıdır. Lafazanlığın, entrikanın ve partisizliğin kol gezdiği kesimlerde ciddi kurumsallaşmalar gerçekleşemez. Çok geçmeden bölünürler. Her bölünme de yeni skandalların ve tevatürlerin kapısını aralar.

Bu Dünyadan Kerim Korcan da Geçti...

1918 de Adapazarı Aktetek köyünde bir emekçinin oğlu olarak geldiği dünyamızdan 9 Kasım 1990 günü ayrıldı. 12 Kasım 1990 günü de cenazesi kaldırıldı. Türkiye'de emekçinin sosyal kaderi neyse Kerim Korcan da o "kadere" uyumlu bir yol izledi. 1938 Donanma Davası nedeniyle 10 yıl, 1957'de Vatan Partisi üyeliği yüzünden de 2 yıl, yani toplam 12 yıl tutsak kaldı. Bir emekçi olarak hayatını kazanırken yazarlık mesleğini seçti. Yazarlık bilgi ve deney birikiminin bir durağıydı. O da ilerici insanlığın katetdiği yola gönül bağladı. İşçi sınıfı ve emekçiler için dövüştü. İşsizliği ve yokluğu, daha doğrusu açlığı yaşadı. Kendisinden aş-ekmek isteyenler vardı. Roman ve şiir yazdı. Panellere katıldı. Yaşamı boyunca bir ekmek parası için bir de Babıali'deki "yayıncı" barikatını aşmak için büyük kavgalar verdi. Burjuvazinin, faşizmin baskı ve terörünü gördü. 72 yaşında DGM'de yargılandı...

Kuşkusuz, sosyal mücadele tarihimiz bütün bunları Korcan'ın hakettiği biçimde inceleyecek ve belgeleyecektir. Burada bizlere ise, kimilerinin söyleyemediğini yazmak düşüyor; bizler de onu yapmalıyız:

Kerim Korcan günahı ve sevabıyla ve her şeyden önce sınıfımızın yetiştirdiği bir yazardı. Ateşten gömleğiyle saflarımızda kavga veren ter adamlarından biriydi. Sosyalizme inanıyordu. Emperyalizme-kapitalizme karşıydı. Emperyalizmin yoz ve kozmopolit "kültür"ünün yabancılaştırmaya çalıştığı insanlarımızı özgün çalışmalarıyla ışık tutmak istiyordu. Çabası bu yola dönüktü. İşçi ve emekçileri çok iyi tanıyordu. Ulusal/yöresel alanda, özgün sınıf ilişkilerinin biçimlendirdiği bizim insanımızı tanımak-tanıtmak istiyordu. Ülkeimizin sosyal yapısını meşrebince değerlendiriyor, tarihimizdeki olayları kendi bakış ve yorumlayış yöntemleriyle sunuyordu kitaplarında. İlginç insan tipleri çiziyor, yaşadığını, hayatın öğrettiğini kağıda döküyordu Kerim Korcan. Bilimsel kariyeri olmayışına aldırmandan, bu yolda bir aşâğılık duygusuna kapılmadan doğru bildiği yolda yürüyordu.

Kerim Korcan PARTİ'li dövüşün ne demek olduğunu Dr. Hikmet Kıvılcımlı'dan öğrenmişti. Bir biçimde Partizandı. "Tarihi TKP"nin uzantısı ve bir kolu olan Vatan Partisi'ne

"Troçkizmin" Sayı-Suyu...

Bir dönem herkes birbirini dışardan ithal ettiği "teori" ve şablonlarla tarif etti: Troçkist, Stalinist, Maoist, Enverist, Castrist vb. Hiçbirimiz sayı hesabıyla kendimize gelip Bilimsel Sosyalizm (Marksizm-Leninizm) diye söze başlayamadık. Kimilerimiz kuşkusuz şurasından burasından yakalayabildiği doğruları dile getirmiştir; ama bu doğrular kimseyi mandallayamamış, aklımız başımıza geldiğinde de, hareketimiz büyük bir zaman ve kadro kaybına uğratılmıştır. Burjuvazi, solun bu zaafını bilerek yangına körükle gitmiş, ülke gerçeği gözlerden saklanarak, teorideki ithalat işine hız verilmiştir.

Günümüz, geçmişin ışığında elbette başka bir gün; ama ne yazık eski hastalıklarımızdan arınmış değil henüz.

Sosyalist ülkeler kapitalist ülkelerin vitrinine öylesine aşık olmuş ki, onların "göz alıcı" yöntemlerini taklit ederek bir geriye dönüş dönemini yaşamaktadır.

Sosyalist ülkelerin günümüzdeki konumu Türkiye'li devrimcilerin, sosyalistlerin işini büyük ölçüde güçleştirmiştir. Artık kapitalist-emperyalist blok ideolojik-teorik saldırıya bile geçebilmiştir! Henüz "kahrolsun komünizm! Yaşasın kapitalizm!" denilmesi aşamasına geçilmemişse de, bu gidişle, o fırsat, kendilerine verilecektir, gidişat onu gösteriyor.

Sosyalist ülkelerdeki yanlış uygulama, Bilimsel Sosyalizmin çarpıtılması, Leninist PARTİ normlarının yaşama geçirilemeyişi, ilke ve kuralların sulandırılması, kapitalizme "yeni" silahlarla donanma fırsatını vermiştir.

Durum böyleyken, Türkiye solunda ilginç bir "gelişme" sergileniyor. Bir yanda Bilimsel Sosyalizme bilinçle inanmış sorumlu kadrolar, öte yanda "biz demedik mi?" diye tepinen sayı-suyu olmayan sorumsuz "sol"lar...

Sorumlu kadrolar, dünya genelindeki çok kötü koşulların varlığına rağmen, ülkedeki sosyal muhalefeti yönetip yönlendirecek PARTİ'nin oluşturulmasına çaba gösteriyor. İSP'nin hayatta yerini alması için dövüşüyor. "Bizim hiçbir zaman Marksist-Leninist PARTİ'miz olmadı", diyor. Bu eksikliğimizi bilince çıkarmaya çalışıyor.

Sorumsuzlar ise, ortada ciddiye alınacak bir partileşmenin yokluğunun yarattığı boşluktan da yararlanarak, boyuna ahkâm keşiyor. Parti şöyle olmalı, böyle olmalı diyor. Yani PARTİ için dövüşmüyor, kaymaklı kadayıfın tarifini yapıyor.

Kendilerini "Troçkizmin" bilmem hangi kategorisine sokan ve de tarihlerini "Dördüncü Enternasyonal" ile başlatan kimileri ise, öteki "troçkist"lerden nasıl ve nerede ayrıldıklarına ilişkin tonlarca "teorik" lafazanlığın ardına saklanarak, PARTİ arayış ve yönelişlerine bir yılğın "öneri bombardmanı" yapmaktadır. Bunu yaparken, gerek sosyalist ülkelerdeki gerekse Türkiye'deki durum hakkında, söze: "Biz demedik mi? Troçki haklıydı!" diye başlamaktadırlar.

Biz kimseye Troçkist, Stalinist, Maoist, Enverist, Castrist vb. diye isim yakıştırmaktan yana değiliz. Zamanında yapılan bu yanlış doğrudurmak gerekiyor. Anılan ihtilâlcilerin teori ve pratiklerinden yararlanılacaksa (ki yararlanılmalı ve dersler çıkarılmalıdır), onların ülkedeki çok çeşitli kötü kopyalarının yetmezlikleri ve açmazları yüzünden Türkiye Solu bu deneylerden de yararlanamamaktadır.

İhtilâlcı bir geleneğin uzantısı olduklarını dile getirenlerin özel hayatları (varsa cezaevi deneyleri), işleri ve ürünleri incelendiğinde, hiçbirinin ihtilâlcı olmadığı açıkça görülmektedir. Oysa Troçki, Stalin, Mao, Enver Hoca, Fidel Castro devrimciliklerini sosyal pratikte kanıtlamışlardır. Bizde ki gibi, örgüt organlarının dizgi-baskı ve dağıtımını holdinglere ihale etmemişlerdir. Devrimciliklerini dergilere sığdırmamış, tek yanlı ajitasyondan kaçınmış ve devrim yapmışlardır.

SBP kurulurken, onlarsız edemeyen "ihtilalci" solun, İSP'nin oluşturulması gibi hayati sorunlar kendini bir kez daha dayattığında neleri yapacağını yeniden sınıyacak ve göreceğiz. Uzun sözün kısası: Milletvekilliğini "meslek" seçenlerin, tarihsel partileri ve DISK geleceğini sulandıranların serüveni neyse SBP'nin ki de aynı olacaktır.

Cenazede hoca: "Ey cemaat mevtayı nasıl bilirsiniz?" Bilge halkımız: "İyi biliriz" diye cevaplar bu soruyu. Ama gene de cemaat arasında: "Ölü bizim , Allah rahmet eylesin!" diyen yetenekli insanlarımız çıkar...

SBP'nin kurulması, adları anılan örgüt ve kişilerin iflas törenidir. Onlar bu süreci yaşaya dursun, biz gelelim kendi işimize...

Turan Dursun, Metafizik ile Materyalizmin Kavgası

4 Eylül 1990 günü Turan Dursun öldürüldü.

Turan Dursun Anadolu'nun yetiştirdiği yerli aydınlanmacılarımızdan biriydi. Batı'daki Volter, Diderot, Rousseau vb. gibi, o da ülkemizde boy veren bilim ve akıldışı metafizik idealizmin tortularıyla kendi yöntemlerince savaşıyordu. İnsanlığın sosyal mücadeleler tarihi, metafizik ile materyalizmin uzlaşmaz savaşının tarihidir. İlerici insanlık ailesi, bugünkü uygarlığa metafizik idealizmle savaşa savaşa gelmişti. İdealizmin her alanda egemen olmasının bilimsel temelleri yoktu. Gezegenimizi, insanın tarihsel yolculuğunu, iş ve üretimi, emeğin devrimci, değiştirici, dönüştürücü rolünü ve işlevini metafizik idealizm tanımlayamazdı. Her türden idealizmin, diyalektik ve tarihsel materyalist yöntemlerle aşıldığı bir dönemi yaşıyordu insanlık ailesi. Çağımızda modern sosyal sınıflar oluşmuş, sınıflar mücadelesi anlamlı bir sürece kavuşmuştur. Kapitalist emperyalizm metafizik idealizm kaynaklı bütün saldırılarından büyük yaralar alarak "galip" çıkmıştır. İdealizm kaynaklı bütün sömürücü sistemler din kurumunu halâ bir işe yarar umuduyla "bilinçli" olarak gündemde tutmaktadır.

Metafizik'in materyalizm karşısında tutunması bilimsel olarak mümkün değildir. Emperyalizm, özellikle ABD emperyalizmi (faşizmi) metafiziği öne çıkararak dursun, son tahlilde bu kışkırtmanın diyetini katmerli olarak ödeyecektir.

Anadolu insanımızın aydınlanması, bilimsel bilgilerle tanışmasının önündeki barikatlar nasıl ve hangi yöntemlerle aşıldı? Metafizik gericiyi yerini materyalist bilimlere nasıl bırakırdı? Herhalde, Turan Dursun gibi bir hayatı yaşamış, materyalizmle tanışmış ve de yaşaması şart olan insanlarımızı kaybederek değil. Hele bu nitelikteki insanlarımızı katillerin ellerine teslim ederek hiç değil. Fıkara müslümanın hayatını değiştirecek bir ışık yakmadan son tahlilde "din aleyhtarı" bir kışkırtma yerine geçebilecek "yöntemlerden" şiddetle kaçınmak gerektiğini Turan Dursunlarımıza kimler anlatacaktı? Bu insanlarımızın yaşaması, daha da verimli eserler üretmesini ve de can güvenliğini kimler sağlayacaktı? Safımızdaki beyinlerin teker teker katledilme yöntemlerine topluca karşı çıkılmanın ne anlama geldiğinin anlaşılmasına başlandığı bir dönemi daha yaşarken, yüreğimizin acısıyla konuyu bu yanılla gündeme getirmenin gerektiğini vurgulamak istiyoruz.

Metafiziğin beyinleri bulandırdığı bir ülkede, kendilerini materyalist yerine koyan bir kısım idealistleri eleştirmek gerekiyor. Hele ilerici saflarımız donanımlı kurmaylıktan yoksun bir süreci yaşıyorken bu daha da önem kazanıyor.

kiler gibi yeniden kurulmalıydı. Sosyal pratikte boyunun ölçüsünü yeniden almalıydı. TSİP gibi bir örgütü feshetmek, "birlikçi" olmanın yerine konulamaz; konulmuyor. Çünkü bu türden örgütleri hayat zaten açığa vurmuştur. İster kendileri ister hayat yapsın, sınıf mücadeleleri tarihimize fesh ile iflâs aynı yerdedir.

İSP'nin oluşturulması mücadelesinde TSİP geleneğinin yanlışlığını ve aşıldığını kavramış -kavramaya aday- dürüst ve kararlı birimlerin sorumluluklarını hatırlatmak, bu kesimi atacağı devrimci adımlarda yalnız bırakmamak gerekiyor. Sözümüz onlarıdır.

"Sosyalist Birlik Partisi (SBP)"de Kuruluyor!..

Yakın sınaması 12 Eylül faşist darbesinde yaşandı. Görüldü ki, faşizme karşı işçi sınıfı ve emekçileri koruyacak, onlara yol gösterecek modern Proletarya Partisi yoktur. Türkiye solunun dağınık örgütlerde toplanması karşı devrimin en avantajlı yanındı. 12 Eylül'ün "başarısı" burada yatıyordu.

Türkiye işçi sınıfı hareketi adına örgüt kurup sosyal pratikte bozguna uğratanlardan bir bölümü şimdi yeniden parti kuruyorlar. Bunlar arasında kimler yok ki: TKP adını kullanan, ama asla TKP olmayanlar, TİP, TSİP, TEP, TİKP, SP, SDP gibi adları kullananlar, hattâ burjuva partilerinden iplerini koparanlar, bazı DİSK yanlıları da bu kervanda yürüyüşe hazırlanıyor.

Bir siyasi parti, tüzük-programı ve kadrosuyla değerlendirilir. Bir de sosyal mücadele tarihimizdeki yerine göre...

SBP'nin tüzük ve programı, basına yansıdığı kadarıyla, geniş bir kitle partisi niteliğindedir. Kadroları ise geldikleri örgütlerindeki geçmişlerine bakılırsa, işçi sınıfına, sosyalist harekete katkı niteliğinde bir şey katmamışlardan oluşuyor. SBP'ni kuracak kadroları, sosyal mücadele tarihimizdeki "vukuat"larıyla tanımaktayız. Bu "vukuat"larını hergün dergimize gelen "küşkün" taraftarların ağzından iletmek istiyoruz: "TBKP'de şef yoktur, demokrasi vardır, insan haklarına saygı vardır, artık kendimizi yeniledik diye sözde "demokrat" geçiyorlar, öte yandan bir kitle partisinde kaybolma aşkına, partideki tartışma ortamını boğuma getiriyorlar, basbayağı entrika çeviriyorlar". Bu değerlendirmeyi TSİP, TEP, TİKP, SP, SDP'den kopan arkadaşlar da yapıyor.

SBP gizli gizli planlandı; Kuruçeşme toplantılarında provası yapıldı; sonra da "kurultay" görüntüleriyle açığa çıktı.

Anılan örgütlerde kendi yol arkadaşlarına karşı "entrika" çeviren TKP adını lekeleyen, TİP, TSİP, TEP, TİKP, SP, SDP gibi örgütleri kurutan, DİSK'i burjuvaziye teslim eden, geleneğini harcayan, ayrıca işçi sınıfı ve emekçilere yanlış hedef gösterip burjuva partisi CHP'de nal döken "sosyalist"lerimiz, şimdi de SBP'de cem ediyorlar.

İşçi sınıfı ve emekçilerin tabanda yarattığı birlikteliklerin "doğal uzantısı" saydıkları SBP, geçmiştekilerden daha kötü bir zemine yerleşmeye hazırlanıyor. SBP'ni kuran kimlikler, bir kitle partisinde bile "parti" ağırlığını taşıyamayacak, emekçi halklarımızın özlemlerini yansıtamayacaktır.

İSP'nin oluşturulmadığı ortamlarda, gene "yalancı pehlivan"ların elbirliği ile "sosyalizme" ipotek koyduğunu görüyoruz. Bunun sorumluluğu elbette yalnızca SBP'ni kendi kendilerine kuranlarda aranmayacaktır. Onlara bu "olanağı" verenlerde de aranacaktır. Kimlerdir bunlar: 1. Dergilerinde devrim yapanlar, 2. Sosyal pratikten kopuk olanlar, 3. Kendilerini proletarya partisi yerine koyanlar, 4. Bazı şartları oluşan birlik sürecini "tartışma" saçmalıklarıyla SBP'ne teslim edenler. 5. Açık mücadele alanında yapılacak işleri sağ teslimiyetçi oportünizme ihale edenler... Yani bir bakıma hepimiz, derece derece bu türden örgütlenmenin sorumlusuyuz.

bir unsur olmuştur. TSİP'ni takiben 2. TİP, TEP, TİKP, SDP, VP gibi örgütlenmeler peş peşe kurulmaya başlamıştı. (THKO, THKP-C, TKP-ML, DDKO vb. örgütlenmelerin "vukuatı" nı burada saymayalım)

Kurulan bu örgütlerin tamamını, modern proletaryanın partileri yerine koymadık; asla! Proletaryanın PARTİ'sinin nasıl oluşturulması gerektiğini öğrenecek kadar bilgi ve bilince sahipti Türkiye'li devrimciler, sosyalist KADRO'lar. Fakat bu örgütler kendilerini Marksist-Leninist ilke, kural ve yöntemleri yerine getiren (!) yapılar olarak adlandırıyorlardı. Oysa bilimsel yöntemler ülkemiz sosyal pratiğine, hele örgütlenme biçimlerine hiç yansımamıştı. M-L örgütlenme normları kabaca çiğneniyordu. Öne çıkan-çıkarılan herkes M-L diye söze başlıyor, parti çağrışımı yapıyor; ama bir türlü parti olamıyordu.

10 Eylül 1920 geleneğimiz içinden-dışından çarpıtıldığında, bizlerin de bu türden örgütlenmeler üzerine eleştiri görevlerimiz doğuyordu. Buna hakkımız da vardı. Küçükburjuva ün düşkününü "kadro"ların sosyal mücadele tarihimizi sulandırıp çarpıtan girişimleri piyasada etkiliydi. Eleştiri ve uyarılar kimseyi bağlamıyordu. Gün onların günüydü. Hareketimizin hesabı-dökümü yapılamıyordu.

TSİP kurulurken cezaevindeydik. Talepleri üzerine, bu çevreye "içerden" 36 sayfalık bir eleştiri de kaleme almıştık. (Dr. Ziya Oykut'un aracılığıyla) TSİP türünden bir örgütlenmenin neden yanlış olacağını o günkü sınırlı bilgilerimizle ilgililere iletmiştik. Bu eleştiride, özetle, günümüzde SORUN BSD'mizde ve telif kitaplarımızda geliştirmek istediğimiz görüşlerimizi dile getirmiştik. Bilindiği için burada tekrar etmeyelim.

TKP ve TSİP adını kullanan örgütlere eleştiri ve uyarı kâr etmiyordu; etmezdi. Bu türden partileşmelerin yanlışlığı (zararı) teori-pratikte büyük kırımlardan-kıyımlardan sonra anlaşılacaktı. Ortam böylelerinin öne çıkmasına uygundu. İşçi hareketiyle sosyalist hareketimizin KADRO'ları da, hayalini kurdukları İSP'ni, bu eğilimlerin karşısında öremiyordu.

TSİP bir çok yeni örgütlenmenin, ayrışma ve bölünmelerin oluşmasına da "katkı" getirdi. İşçiler, gençler ve aydınlar yeni örgütlenmelere gitti. TSİP en büyük "kadro" sunu da "TKP" adını kullanan fakat TKP'ni temsil etmeyen entrikacı bir örgütlenmeye kaptırdı. GSB-SGB ile TKP-B gibi örgütlenmelere de analık etti. Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı sevenleri dışladı. Bu kesimin "örgütler anarşisi" ne düşüşüne bir anlamda "katkı" getirdi.

TSİP, kitle çalışması ve yayın yaptı, gazete çıkardı, seçimlere katıldı. "Birlikçi" tutumunu sürdürdü. "Şansını" denedi. TSİP, her şeyden önce bu deney birikimini en başta işçi sınıfına, emekçi halklarımıza, gençliğimize ve aydınlarımıza düzgün ve dürüst bir biçimde açıklamalı ve hesap vermelidir.

Oysa günümüzde, yurtdışından gelen elemanlarıyla TSİP daha kötü bir yanlışlığın yarasını kaşımaktadır. Kimi dergilerde "Görüş" beyan ederken kimlerle neyi ve nasıl yapmak gerektiğini açıkça sergilemiştir. (SORUN BSD'mize karşı da poliseye bir entrikacılığa aracılık ederek büyük bir sorumsuzluk örneği vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz: SORUN BSD, sayı: 9 ve 10) Bugün entrikacılığa karşı çıkan TSİP'lilerin kulakları çınlasın.

TSİP'nin iki bölümü de "TKP" adını kullanan ortaklarıyla, yani şimdiki TBKP'lilerle SBP'ni kurmayı düşünüyor. Bu girişimde birlikte rol de üstleniyorlar. Bu türden bir örgütlenmenin hareketimizi kucaklamaya aday bir örgütlenme olmadığı, sosyalistlerin birliğini yansıtmadığını, kongre, kurultay, konferans ve de panel-manel girişimleriyle entrikacı ve sağ teslimiyetçi bir durağa gelmiştir. TSİP günümüzdeki yerini böylece belirlemiştir. TSİP'liler "sosyal kaderlerini" özgürce çizmiştir. Bu eğilimlere karşı olanlar da görevlerini özgürce yerine getirme şansına sahiptir.

TSİP bunca "yol" katedildikten sonra kendisini feshetme yerine "legal" örgüt olarak öte-

TSİP Feshedildi!.. Karar "Sorun" Yarattı!..

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin (TSİP) 17 yıllık bir "serüven"i var. 12 Mart 1971'in perdesi inerken kurulan TSİP'nin bir kısım yöneticileri 27/28 Ekim 1990 tarihinde düzenledikleri bir "konferans"la TSİP'nin feshini duyurdu. Çağrı ilanında TSİP ve TBKP'nin sözcüleriyle onlarsız edemeyen kimi imzalara da rastlanıyordu.

Anılan "konferans"da 21 red oyuna karşı 128 üyenin onayı ile TSİP'nin resmen kapatıldığı duyuruldu.

Bu "karar"ı demokratik bulmayan, dahası "entrika" olarak niteleyen TSİP'in bir kısım yöneticileri ise, 10 Kasım 1990 tarihinde düzenledikleri "Basın Toplantısı"nda, feshedilen TSİP'nin bu türden yöntemlerle işlevsiz bırakılmayacağını, partilerinin demokratik bir kongre sonucunda TSİP'ne terini akıtan asıl kadroların katılımıyla böyle bir süreç yaşaması gerektiğini, belirtti. "Konferans"çıların girişimi hukuk ve ahlâk dışıydı; bunun çok daha önceleri alınmış bir tasfiye hareketi niteliğinde olduğunu, fesih kararını tanımadıklarını, TSİP dışındaki kadrolarla diyalogun gerektiğini, vb. sorunlarını duyurdular.

TSİP taraftarları böylece "entrika" cılıkla tasfiye yöntemlerini benimseyenlerle, "demokratik" yöntemlerle partinin geleceğine karar verenler olarak ikiye ayrılmış oluyordu.

Sosyal mücadele tarihimiz entrikacılık ve tasfiyecilik gelenekleriyle malûl. Bizim tavrımız başından beri, hangi örgütte olursa olsun, elbette entrikacıların ve tasfiyecilerin yanında değildir. Fakat TSİP'nin tarihine de oldukça bilimsel ve nesnel bakılmalı ve eleştirilmelidir. Eğer entrikacılığın, tasfiyeciliğin devrimci saflardan kovulmasını (en aza indirilmesini) istiyorsak, soruna "TSİP olayı" olarak bakılmamalıdır. Ulusal/yöresel ve evrensel ölçekte, Bilimsel Sosyalizmin saygınlığını istiyorsak; ya da hayatın yeniden üretilmesi ve ciddi kurumlaşmaların oluşturulmasını gerçekten istiyorsak, partili mücadelede ilke, kural, yöntem ve normları çiğneyen-çiğneyebilen bütün entrikacı girişimlere karşı ortak tavır alınmalıdır. Her birimde oportünizme karşı dövüşen (varlığını hissettiren) KADRO'ların bütünlüklü mücadelesinin zenginliği asla küçümsenmemelidir. Bütün örgütlerde, "birlik" arayışlarında entrikacılık ve tasfiyecilik kol geziyor. Neden?

Neşteri nasıl ve nereye vurmalyız ki devrimci saflar ayrışsın?

Soruyu doğru sormalıyız: TSİP deneyimi işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketimize teori-pratiği ile ne getirdi- neleri götürdü? Kimi taraftarlarına soracak olursak, "biz öteden beri birlikçi bir politika izledik" diyecektir. Oysa hakiki yargıyı sosyal pratik vermiştir. TSİP'de emsalleri gibi bir örgütü, ama İŞÇİ SINIFININ PARTİSİ (İSP) değildi! TSİP işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketimizin KADRO'larının iradesiyle oluşturulmamıştı. Örgüt kurmanın ucuz ve kolay olduğu bir karışık ortamda TSİP'liler de bir "atak" yapmıştı. Örgüt kurmada kendilerini "özgür" hissedendenler o kadar çoğunlukta idi ki, bu konuda tek başına TSİP'ni eleştirmek haksızlık olurdu.

12 Mart 1971 faşist darbesinin ardından gelişen sınırlı "demokratik" ortamda, legaliteyi kullanmada yetenekli bir İSP'ne ihtiyaç vardı. Oysa bilimsel tanımıyla İSP'nin ne legalitede ve ne de illegalitede esamesi okunmuyordu ki, bu görevi üstlenecek bir örgütlenmeye gidil-sindi.

TSİP, 1. TİP deneyimini sollayıp öne geçmek isteyenlerin örgütüydü. Ülkede muazzam bir sosyal muhalefet vardı. 12 Mart faşizmi her alanda sorgulanıyordu. İşçi sınıfı, emekçi halklarımız, gençlik ve aydınlarımız ayakta idi. İç dinamiğin yanı sıra dış dinamik de geliş-kindir. "Tarihi TKP" adını kullanan "Harici Büro"da kendisini "TKP" olarak ilan etmede bir "sakınca" görmeyebiliyordu. TKP ve TSİP'nin bu atağı,öteki örgütlenmeleri de tahrik eden-

bağlılık" yürüyüş ve eylemlerine dönüştürdüler. Zaman zaman sayıları 2000'i bulan bu yürüyüşlerin -eylemliliğin- ardındaki hakiki niyeti açmamız gerekiyor.

Hatırlayacağımız, SORUN BSD'mizin sayı: 13, Kasım '89 ve s. 5.6.da konuya şu teşhisi koymuştuk: "Gericilik denilince, kara cüppe ve kara çarşaftan ötesini göremeyen bu "bilim" adamlarını dokuz yıllık suskunluk ve yilgınlıktan çıkmaya iten şey, acaba nedir?"

"Dozduk yıl önce ülkemizde postal sesleri altında tarihsel geri gidişin temelleri atıldı. Uluslararası tekelci sermaye ve onun uzantısı devlet tekelci kapitalizminin önündeki bütün engeller bir bir kaldırıldı. Sendikalardan, üniversiteye ve burjuva parlamentosuna kadar tüm kuruluşlar saldırıdan nasibini aldı. Bütün bunlar olurken susan ve hattâ bağlılık mesajı veren bilim adamlarımızın mağdur olmayan kesimi, şimdi yayınladıkları bildiriyle aslında bir beklenti içinde olduklarını açıklamışlardır.

"Asıl amaç, 'laik Türkiye elden gidiyor' yaygaraları ile "bazılarını" göreve çağırma. Oysa "bazı"larının laiklik umurunda olmadığı gibi, şeriat yanlılarının en çok gelişimi onların devrinde ve sayesinde olmuştur.

"Bu türden bildirilerin demek istedikleri hususunda devrimci kamuoyunun uyanık olması gerekiyor. "Yarın ülkede: 'Konya Mitingi' gibi bir iki eylem örgütlenir; peşi sıra kimi tarikatların defteri dürülerek, harekete geçilir; bunun ardından da 'askeri darbe' gelir. Bu sefer gelen 'askeri darbe'nin gerekçesi, 'sol' değil, 'irtica' olacaktır. Çünkü, 'sol'a yeniden vurmanın inandırıcılığı kalmamıştır. Şimdi sıra, 'sağ'a vuruyor gösterip 'sol'un desteğini almak 'hesabına' gelmiştir. Çünkü, böyle bir 'askeri darbe'yi haklı gösterecek, göğe çıkartacak 'sol'lar, görev başındadır. Bu uzlaşmanın ardından gelecek şey ise hiç de sürpriz olmayan: 'Kahrolsun gomonistler!..' yaygarasıdır." (Sırrı Öztürk, Partileşme Sorunu II. Sorun Yayınları, s.103-104, 1987)

"Bilim Adamları" ile kimi "Aydın"larımız arkalarında askeri-sivil bürokrasinin "olur" işaretini almadan cüppeleriyle yürümezler, sokağa çıkmazlar, üniversitedeki ders boykotuna gitmezler ve seslerini yükseltmezler. Hele ABD emperyalizminin Yakın Doğu da "tavşana kaç, tazıya tut" politikalarının provalarını yaptığı bir ortamda ve de her boyutta kıskırtmanın yapıldığı ve cinayetlerin işlendiği bir ülkede...

Bir kez daha yüksek sesle tekrarlayalım: En büyük irtica ABD emperyalizmi ve onun yerli ortaklarının gerçekleştirdiği sistemin adıdır. Bu yolda rol alanlar da en büyük mürtecilerdir. Sosyal sınıf gerçekliğini gözden saklayıp, sorunu "laiklik" (daha doğrusu devletçi laiklik) biçiminde gündeme getirenler ve de fukara islâmı bu senaryoda karşıya alanlar 73 yıllık TC devletinin serüveninde yapılan yanlışlığı görmeyenlerdir. A. Comte kökenli Atatürkçü pozitivistlerin iddiaları, 'islâm dininin tarihsel ilerleyişin en büyük engeli' olduğu varsayımı, ve biçimsel reformların ne işe yaradığı bir yüzyıla yakın sosyal mücadele tarihimizde görülmüştür. Ülkemizin sosyal devrimi önündeki en büyük engel, tarih ve sınıf bilincimizin ortaya koyduğu gibi, din kurumu değildir. Din baskısı, emperyalizmin kapitalist sömürücüleri niyetleri uzantısında oluşmuştur. Bu niyetlerin doğrultusunda din ve tarikat ağına düşürülen fukara islâmı, emperyalizmin uşaklarından ayırmak gerekiyor.

Türkiye'nin ulusal/sosyal kurtuluşu, biçimsel reformlar yoluyla değil, sosyal yapıdaki köklü ve devrimci değişim ve dönüşümlerle gerçekleşecektir. "Bilim Adamı" ve "Aydın" sıfatını kullananlar, gerçekten bilim adamı ve aydın iseler işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın, ilerici gençliğimizin ve hakiki aydınlarımızın safında yürümelidir. Bilim adamı ve aydın denilince bunu anlamalıyız.

çıkan "Doruk Operasyonu" adlı kitabında, çeşitli makale ve söyleşilerinde ve ayrıca "Bomba Davası I ve II" adlı kitaplarında (anlayana) konunun çok önemli ipuçlarını vermiştir. Yiğidin hakkını yiğide vermek ve de kılıç hakkını teslim etmenin önemini de hatırlatmak gerekiyordu.

Son olarak, emperyalizme karşı tutarlı ve bütünlüklü mücadelede, yurtsever, demokrat, sosyaldemokrat, sosyalist ve komünist ayırımı yapılmayacağını, hele emperyalizmi meşrebince karşıya alan fukara müslümanı dışlayanlara en büyük irticanın ABD emperyalizmi olduğunu öğretmenin önemini vurgulamak gerektiğini de belirtmeliyiz.

Örgütsüz, donanımsız halimizle işçi sınıfı ve emekçi halklarımızı ayrı ayrı bölüklere ayırmadan emperyalizmi boy hedefi yapanlar devrimcidir. Devletçi, laik ve liberal saçmalıklarla, biçimsel sorunları gündemin başına alan, asıl mürteci ABD'nin niyetlerini gizleyenleri ve onun yerli ortaklarını koruyanları devrimci yerine koyamıyoruz. Bizce, Anadolu insanımızın ulusal/sosyal kurtuluşu bu eksenle gerçekleşecektir.

Not: Talat Turhan, 27.11.1990 günü geniş kapsamlı bir basın toplantısı düzenledi. Dört saat süreyle emperyalizmin yöntemlerini, örgütlerini ve bu gizli çeteye hizmet etmiş yerli kimlikleri açıkladı. Basın'ın yönelttiği çeşitli soruları cevapladı. Konunun nasıl incelenmesi gerektiğinin yöntemlerini ve anahtarını verdi. Tutarlı bir demokrasi mücadelesinde, sosyalistlerden ve devrimci kadrolardan, dil, yöntem ve terminoloji konusunda çok şey öğrenen bazı islâmi akımların basını, tekeli basından daha çok yer verdi bu konuya. Özellikle Zaman ve Yeni Nesil gazeteleri, emperyalizme karşı mücadelede başta Cumhuriyet olmak üzere, tekeli basına adeta örnek bile olmuştu. "Kontrgerilla" üzerine en önemli yayını bu gazeteler yapmıştı. Emperyalizme karşı mücadelede ortak mücadele cephesini örmek elbette devrimcilerle sosyalistlerin görevidir. Zaman ve Yeni Nesil gazetelerinin emperyalizme karşı mücadelede ilkesel ve tutarlı yeni adımlar atabilmesi buna bağlıydı. Basın toplantısında Talat Turhan, titiz, özenli ve disiplinli çalışmasıyla konuyu nasıl bir kurmay gibi ele almak gerektiğini de öğretmişti, anlayana ve de bizim dağınık "sol"larımıza..

"İrtica"ya Karşı "Bilim Adamları Yürüdü" ...

"Bilim adamı" kime denir? "Aydın" nedir? sorularının yeni cevapları aranıyor ülkemiz koşullarında.

CHP'nin 27 yıllık faşist yönetimini, DP'nin diktatörlüğünü, 27 Mayıs'ı, sınırlı burjuva demokratik ortamı, 15-16 Haziran'ı, 12 Mart 1971'i, 12 Eylül'ü yaşamış bir kuşağın "Bilim adamı" ve "Aydın" tanımı konusunda kimi düşünceleri olması doğaldır.

Bu süreçte "Bilim Adamı" ve "Aydın" kimliği ile kimilerinin faşist, militarist ve polis devleti kimliği ile TC'ni nasıl da kollayıp koruduğunu bilmekteyiz. Bu türden "aydın"larımız, o denli bilim adamıydı ki, faşist generallere teknil verdiler, akıl hocalığı yaptılar, devrimci ve sosyalist kadroların yasal ve meşru bir zemindeki haklı mücadelesini nasıl köreltirdi diye çırpındı durdular. Sosyalizm-Komünizm adını duydukça sınıfsal kinlerini kustular. İşçi sınıfına ve emekçi halklarımıza, ilerici gençliğimize, hakiki aydınlarımıza çok "hayırlı" işler düşündüler. İnsanlarımızın işkence görmesine, haksız-hukuksuz yargılanmasına ve katledilmesine ses çıkarmadılar. Dahası, demokratik hak ve özgürlükler kavgası verenlerin karşısında, hakim sınıfların, emperyalizmin sözcülerinin yanında oldular.

Son yıllarda bazı "Bilim Adam"ları, "Türkiye Cumhuriyeti"ni her türlü gerici akıma ve ilerleme yolunda saptırma çabalarına karşı" tavır almaya ilişkin bildiriler ve çağrılar kaleme aldılar. Günümüzde de aynı çevreler konuyu bir adım daha ilerisine götürerek "ataya

düşmesin" diye diye büyük komplo ve kışkırtmalar düzenlenmişti. CIA+NATO bağlantılı "şık" planlamalarla maddi ve silah destekli cinayet şebekelerinin de katkısıyla Türkiye emperyalist ülkelerin ağına düşürülmüştü...

Bu süreçte, emperyalizmi baş düşman gösteren sınıf bilinçli işçiler fabrikalardan ve sendikalarından, devrimci gençler üniversiteden ve üretimden, ilerici aydınlar, yurtsever asker ve bürokratlar yerlerinden temizlenmişti.

Anayasalar, babayasalar, sıkıyönetimler, olağanüstü hal yasaları, SS kararnameleleri, bölge valilikleri, örtülü-örtüsüz ödenekler ve bütçeler, faşist ceza yasaları, "Kontrgerilla" türünden gizli cinayet şebekelerinin de hazırladığı karanlık bir dönemin kirli şalını insanlarımızın üzerine örtüyordu...

Hangi kesimden gelirse gelsin, bu şalı birazcık aralamaya yeltenen bilinçli, direngen ve namuslu bütün insanlarımızın çabaları saygıdeğerdir.

Kıyılan, kırıdılan, cezaevlerini ve kampları dolduran devrimciler, sosyalistler, emperyalizmin sömürücü sistemine karşı çıktıkları için "hal" edilmişti. Sakatlarımız ve işsizlerimiz dramı bu yüzdendi. Türkiye'nin yeraltı ve yerüstü zenginliği bu nedenle yağmalanmıştı. İnsanlarımızın yabancılaştırılması, sosyal çürümüşlüklerin bu denli çoğalmasının altından hep emperyalizm çıkıyordu.

Burjuvazimiz yasal ve meşruluğunu kaybetmişti. Yasa, hukuk ve ahlâkdışı yöntemlere başvurması doğaldı. "Anarşist, terörist, bölücü ve vatan hayini!" edebiyatına başvurmasından başka bir silahı kalmamıştı elinde. Tarihsel ve sosyal açıdan yasal, meşru ve haklı bir zeminde mücadele eden devrimci ve sosyalist kadrolar bu açıdan suçsuzdu. Emperyalizmin saldırısına karşı savunma konumundaydılar.

Bu konuyu ne zaman düşüsek, emperyalizme karşı onurlu mücadele veren insanlarımız akla geliyor. Şimdi ise, tekceli basın bu konuyu sansasyona varan yöntemleriyle irdeliyordu. Konuyu magazinleşmiş görüntüleriyle gene kurban etmeye varan görüntülerden irkiliyoruz. "Kontrgerilla"yı açığa vurmak bu denli kolay mıydı? Devlet içindeki "gizli devleti" açığa vurmak ayrı bir mücadeleyi gündeme taşıyordu.

Emperyalizme karşı tutarlı ve bütünlüklü mücadelenin yol ve yöntemleri vardı. Bu süreci işlevsel kılmak gerekiyordu. Emperyalizm olgusunu bilimsel açıdan es geçip, tekceli basında "Süper NATO", "Devlet Çetesi", "Gladio", "Rüzgar Gülü" demek kolaydı. "Kontrgerilla" dan hesap da soruluyordu!...

Bu süreçte, çeşitli niyetleri ayırdetmek, konuyu sapırtmamak sorumluluğu devrimci ve sosyalist kadrolara düşüyordu.

"Kontrgerilla"yı yerli faşistlerle silahlandırıp, ülkemizde emperyalizmin "cennetini" kurmaları, insanlarımızı katledenleri, ekonomik ve siyasal özgürleşmenin olmadığı bir "demokrasi" de nasıl açığa vurup hesap soracaktık? Sorun burada düğümleniyordu. Olaylar, olgular ve sezgilerimizin hepsi doğruydu.

12 Eylülün sorgulanıp yargılandığı bir karanlık ortamda, manşete çıkan haberler, sansasyon yorumlar, gizli cinayet şebekelerinin açığa vurmaya yetmiyordu. Sorunlar vardı ve bu konu çarpıtılmaya çok müsaitti. Sorunun aslına inmek, bilimsel değerlendirmelerin ışığında emperyalizme karşı tutarlı bir mücadeleyi baş gündem maddesi yapmak gerekiyordu.

Bu arada, emperyalizmi açığa vurma kavgasında hayatını adanmış insanlarımızın yaşamasını ve güvenliğini sağlamak, onların eserlerini iyi incelemekte gerekiyordu. Emperyalizmi onikiden vurmak, gizli cinayet şebekelerinin kökünü kurutmak, yöntemlerini açığa vurup aşmak denilince bunlar akla gelmeliydi.

Bu çerçevede kimilerinin spekülasyona getirdiği bir konuyu bu nedenle açmak istiyoruz: Konunun uzmanı Talat Turhan arkadaşımız, SORUN BSD'mizde ve yayınlarımız arasında

belli ölçülerde başarılılar.

İç gericilikleriyle boğuşan geri kalmış ülkeleri "Kapitalist Sistem" in çıkarlarına alet etmek, uydu durumuna düşürmek ve ulusal/sosyal kurtuluş mücadelelerini geciktirmek gerekiyordu; emperyalistler belli ölçülerde bunu da başarılılar.

"Süper NATO", "Devlet Çetesi", "Gladio", "Rüzgar Güllü" ve bizdeki muadili "Kontrgerilla" türünden savaş yöntemlerine ve gizli cinayet ve kışkırtma çetelerine başvuruların eli ilerici insanlarımızın kanına bulaşmıştı. Haksız, adaletsiz toplumlar bu sayede ayakta kalabiliyordu.

Türkiyeli devrimciler ve sosyalistler emperyalizmin kimliğini somuta indiren örneklemelerle emekçi halklarımızı uyarmaya ve bilinçlendirmeye çalışmıştır.

Emperyalizme-kapitalizme karşı tutarlı, organize ve kütesel çıkışlar boyutlandıkça bilinçlenme düzeyi de artmıştır. Bu olgu, emperyalizmi ve onun yerli ortaklarını telaşa ve "karşı önlem" almaya itmiştir.

Emperyalizme karşı bütünlüklü mücadelede işçisi, emekçisi, öğrencisi ve aydını, şu aşamada, dağınık bir manzara oluşturmaktadır. Oysa emperyalizm bütün propaganda olanaklarına ve donanımına rağmen, günlük yaşamımızın her alanında kendisini hissettirmektedir. Evde, soframızda, sokakta, okulda, pazarda, işkencede, sorguda, cezaevinde ve her yerde emperyalizmle iç içeyiz.

Emperyalizmin artık ülkemizde bilinçli ve donanımlı yerli ortakları ve sözcüleri de var. Siyasi partilerde, parlamentoda, üniversitede, sendikalarda, sanayi ve ticaret odalarında, barolarda, basında, üniformalı kesimlerde, sinema, spor, müzik, porno, radyo ve TV'da görevinin başındaydı emperyalizm.

Emperyalizmin en bilinçli kesimlerini öte yandan Mason Localarında, Lions ve Rotary Kulüplerinde "legal faaliyet" içinde görüyorduk.

Özellikle Batı basını emperyalizmin gizli cinayet ve kışkırtma yöntemlerini ve çetelerini ayrıntılı biçimde açıklamaktadır.

En azından yüz yıldır emperyalizmi ve niyetlerini tanıyan bizim insanlarımız da bu konuyu sorgulamaya başlamıştı. Çünkü ülkemizdeki "Kontrgerilla", CIA+NATO+MIT bağlantılarıyla işbaşındaydı. Bu bağlantı devlet terörünün odak noktasıydı! "Komünizm tehlikesine karşı" her bakımdan desteklenip donatılan CIA+NATO bağlantılı bu cinayet şebekelerini CIA başkanları bile inkâr edemiyordu.

"Kontrgerilla"nın "serüveni"ni bakanlar, başbakanlar, generaller ve herkes biliyordu. Fakat somut konuşan kimse de rastlanmıyordu. Sorumluluğu olan politikacılardan Demirel, Ecevit, Erbakan ve Türkeş bu konuda kıvırtıyor, somut ve net cevaplar veremiyordu. CIA+NATO'nun emrine amade yerli ortaklarından Bayar, Menderes, Polatkan, Gedik, Köprülü, Ağaoğlu, Koraltan ve Sarper gibi politikacılar hayatta değildi ki onlar da konuşsundu... 12 Mart'ın ve 12 Eylül'ün paşaları da konuşamıyordu. Nasıl konuşsundular? Kolay mıydı? Hepsinin elleri belli ölçülerde devrimci insanımızın kanına bulaşmıştı.

"Kontrgerilla"ya adı karışan Türün, Ünlütürk ve Sunalp paşaların "vukuatı" nı bilmeyen kalmamıştı. Bu baylar işkenceli sorgu seanslarına dahi katılmıştı.

Ülkemizde birileri darbe için gizli örgüt kurabilir, kışkırtma yapabilir, yasaları ve anayasaı çiğneyebilir ve "infaz" direktifleri verebilirdi...

"Gerilla"ya karşı "Kontrgerilla"nın teorik gerekçesi (!) malumdu: "Komünistler gelecek, Anavatan toprağını işgal edecek, fabrikaları, tarlaları ve de avratları orta malı edecek, din-diyanalet elden gidecekti!.." Oysa bunun tam tersi gerçekleşmişti. ABD+AT+JAPON emperyalizmi bu söylenenlerin tamamını gerçekleştirmişti. Yeterki "Türkiye komünistlerin eline

ket baskı ve tehdit altındaydı. DP, ülkenin kapitalist-emperyalizme iyice bağlanması yolunda rol üstlenmeliydi. Üstlendi de. DP iktidarında NATO'ya girildi; Koreye asker gönderildi, komünizm düşmanlığı daha da kışkırtıldı; işçi sınıfının sendika ve grev hakkı engellendi; ABD üs ve tesisleriyle ülkenin bağımlılığı daha da perçinlendi; montaj ve otomotiv sanayi pompalandı; temel hak ve özgürlükler iyice kısıtlandı; kısacası bugünkü kapitalist anarşinin, yabancılaştırmanın temel çivileri çakıldı...

DP'nin, '27 Mayıs Hareketi' sonunda iktidardan düşürülmesi ve sorumlularının Yüksek Adalet Divanı'nda "vatana ihanet"le yargılanması ve Menderes, Zorlu, Polatkan'ın idamlarının infazı üzerinden 20 yıl sonra, bugünkü yönetim tarafından "itibarları iade" edilmesi; ülkemizi tekellere daha da yağmalatan 12 Eylül faşizminin uzantısı bir "iktidar"a nasip olmuştur.

DP'nin idam edilen üç bakanının kemikleri "Devlet Töreni"yle Vatan Caddesi bitimindeki Topkapı mezarlığına inşa edilen "Anıt Mezar"a getirildi. Tekelci sermaye bir "ahde vefa" örneği veriyordu. "Vatana ihanet"i aklamak gerekiyordu! Oysa emekçi halkımız DP'nin işçi ve emekçi düşmanı politikasını unutmamıştı.

Topkapı mezarlığının solunda, rastlantıya bakın ki, Dr. Hikmet Kıvılcımlı yatıyor. Kıvılcımlı'nın "Anıt Mezar"ında Demokritos'un ünlü özdeyişi yeralıyor: "İnsanım, insancıl olan hiçbir şey bana yabancı değil." Topkapı mezarlığının sağında Menderes, Zorlu Polatkan'ın "Anıt Mezar"ı yeralıyor. Çirkin mimarisiyle emekçi halkımıza DP'nin ABD emperyalizmi ile birlikte attığı kazığın bir simgesi olarak göze batıyor.

"Kadere bak!..."

Süper NATO, Devlet Çetesi, Gladio, Rüzgar Gülü Derken...

Çağımızda emperyalizmin kimliği, Marx-Engels-Lenin'in bilimsel yöntemleriyle açığa vuruldu. Emperyalizmin baskı ve sömürüsüne karşı savaşlar verildi. Sosyalist kuruculuk emperyalizmi büyük ölçüde düşündürdü. "Sosyalist Sistemin" ve "Üçüncü Dünya" ülkelerinin emperyalizme karşı mücadelesi yaygınlaştı. İlerici insanlık ailesinin çok yönlü mücadelesiyle emperyalizm "Kapitalist Sistem" olarak kılık değiştirdi. Günümüzde ise emperyalizmin kapitalist sömürüyü, bu kez elindeki gelişmiş bilimsel ve teknik devrimin araçlarıyla sürdürdüğünü görüyoruz. "Sosyalist Sistem"de boy veren sosyal çürümeden sonra emperyalizmin "yeni" saldırı yöntem ve silahlarıyla bir "altın çağ" dönem yaşadığına tanık oluyoruz. Emperyalizmin bu türden "donanımı" onun ömrünün ebedi olduğunu elbette göstermez.

Emperyalizmin her türden burjuva ideolojisi ve revizyonizmi boşuna beslemediğini de ayrıntılı biliyoruz.

"Gelişmiş" kapitalist ülkelerin emperyalist niyetleri, bütün ülkelerde, gizli ve açık biçimde yansıyor.

Emperyalizmin siyasal, ekonomik, askeri ve kültürel alanlarda hangi düzeyde örgütlü olduğunu da bütün insanlık biliyor.

Emperyalizm, sömüreceği emekçi halkların dil, din, gelenek ve göreneklerini hesaba katıyor; din temeline dayalı örgütleri uygun biçimde destekliyor ve amaçları doğrultusunda yönlendirip kullanabiliyor; suni devletler kuruyor; kompo ve darbe teorileri ve teknikleri geliştiriyor; Bilimsel Sosyalizm dışı akımları kışkırtıp manipüle etmek istiyor; Devrimcileri ve Sosyalistleri birbirine karşı konumlandırma yöntemlerini geliştiriyor. Bunları ayrıntılı olarak biliyoruz.

Emperyalizmin karşısında en büyük kale olan "Sosyalist Sistem"nin etkinliğinin kırılması, sosyalizmin sulandırılması gerekiyordu; emperyalistler ve onların uzantıları bunu

İşçi sınıfının kendi bağımsız partisini oluşturup geliştiremediği, birleşik ve bütünlüklü hareketlerin gerçekleşmediği, BİRLİK ve PARTİLEŞME SORUNU'nun sulandırılıp çarpıtıldığı koşullarda, kim ki, örgütsüz ajitasyon yapıyor; böylelerinden kuşku duyulacaktır.

Hele 12 Eylül'ün yıkıntıları arasından doğruları ayıklamaya, eğrileri kaldırıp atmaya çalışırken, örgütsüz ajitasyon yapanları daha acımasız biçimde eleştirmek ve açığa vurmak durumundayız.

Sosyalist bloktaki tiksinti verici gelişmeler, Türkiye'li devrimcileri, sosyalistleri çok ciddi olmaya zorlamaktadır. Sovyetler'deki gelişmeleri sövgüyle karşılamak ya da birilerinin yaptığı gibi taklit etmek çok kolaydır. Sorumlu KADRO'lar bu iki kutuptakiler gibi hareket etmeyecektir. İşin önemini kavrayarak, yöresel/ulusal ve enternasyonal ölçekte nelerin yapılabilirliğini araştırarak; eleştirel katkılarla bilimsel değerlendirmeler yapacaktır. "Yaşasın ve kahrolsun" angajmanına alet olanların hareketimizi bütünlüştürmeye güçleri yetmeyecek, aksine saflardaki yeni bölünmeleri hızlandıracaktır.

Bilimsel ölçüyü ve yöntemi kaybetmeyenler, yani bağımsızlığını ve özgürlüğünü her koşul altında koruyan KADRO'lar hareketimizin partileşmesinde etkili ve toparlayıcı olacaktır.

Bay D.Perinçekler'in "Kürt ve Kürdistan" dedikçe, "işçi sınıfı genel greve çıkın" diye "komut" verdikçe insanın tiksineceği geliyor. Aynı şeyi Bay Y.N. Yağcı'ların "komünizm" ve "parti" dediklerinde de duymaktayız.

Hesapsız-kurmayısız ajitasyonun önünü kesemediğimizden, devrimci saflardaki kan kaybı da devam etmektedir.

Parti ve birlik sorununu sorumsuzların eline veren hepimiz bu yolda suçluyuz. Böylelerine karşı devrimci inisiyatif kullanmalıyız. PARTİ silahı, toplumun devrimci değişim ve dönüşümünden yana olan KADRO'ların elindedir. Yarım doğruları geveleyenlerin elindeki bütün sahte silahlar teşhir edilmeli ve etkisiz hale getirilmelidir. Görünen o ki, bu süreçte çok daha kötü ajitasyon yapılacaktır. Bu "ajitasyon": Ulusalılık, gençlik ve sınıfsallık temelindeki kümelenmeleri birbirinin dilinden anlamaz duruma getirme taktiğidir.

Ne yazık, bir yandan işçi sınıfına güvenmeyen, sınıfı inkâra varan gerici akımların şarlatanlığı, öte yandan işçi sınıfı ile gençliği, devrimcimsi lafazanlıkla kırdırmaya aday partisiz solculuğun atakları!... Son tablilde hareketimizin bu iki zaafı, düşündürücü bir boyuta tırmanmaktadır.

Bu durum aynı zamanda, işçi sınıfının müttefikleriyle buluşmadan, eylemdeki yenilgisini sağlamak üzere görevlilerin işbaşında olduğunu kanıtlamaktadır.

İşçi sınıfı "adına" ahkâm kesenleri ayrıntılarıyla yeterince tanıyoruz. Böyleleri ciddi partileşmeyi inkâr ederek yol arkadaşlarına karşı çeşitli entrikalar çevirenlerdir. Hayatları boyunca işçi sınıfı için dövüşmeyenler "komut" verecek duruma gelmişse, bu durum radikal solun zaafı hanesine yazılacaktır.

Kimlikleri tartışmalı birilerinin İSP'nin oluşturulmaması için canla başla çalıştığını görüyoruz. Bu kaygı verici durum, gecikmeden açığa vurulacaktır.

"Menderes'in Dramı," "Kadere Bak!.."

DP, CHP'nin 27 yıllık "şeflik" sistemini yıkan, sahte ve şike bir "muhalafet" partisiydi. Oluşan halk hareketini, işçi sınıfı ve emekçi halkımızın sosyal muhalafetini çarpıtan bir örgütlenmeydi. Emekçi halkımızın yükselen demokratik talepleri sosyalist kümelenmelerde vücut bulmasın diye DP'nin popülist "muhalafeti" öne çıkarılmıştı. Her türden ilerici hare-

Emperyalizmle yeni ilişkilerini geliştiren öteki Arap halkları (bir ikisi dışında) Irak'a karşıydı. Bölge halklarının bu sorunu çözmesi gerekirken, ABD emperyalizmi, en son geliştirdiği silah, cephane ve lojistik destekleriyle bölgeye gelip yerleşmişti. Uluslararası kamuoyu Birleşmiş Milletler "hukuku" nun ötesine düşemiyordu. Dahası gezegenimizde geri kalmış halkların hukukunu gözeten bir kurum yoktu. Sömürülen halklar başlarının çaresine bakıyordu.

Şimdi ise Birleşmiş Milletler'i zorlayan ABD, Irak'a karşı silahlı bir saldırıyı meşrulaştırmanın peşindedir. Bölgedeki muhtemel bir savaş, kırkırtmalara bakılırsa, bölge halklarına yıkım, kıırım ve felaket getirecektir. Kimi Arap şeyhlikleri kurdukları "çağdaş cennet"lerde, ABD emperyalizminin desteği ile ömürlerini uzatacaktır. Irak gibi ülkeler ise, ya emperyalizmle uzlaşacak, onun gösterdiği ölçülerde bölgede ki yerinde oturacak ya da bugünkü gerici ve faşist yönetimin yerine Arap ve Kürt halklarının Ulusal/Sosyal Kurtuluşlarını gözetebilecek ileri bir yönetime yerlerini bırakacaktır.

Türkiye burjuvazisinin, ABD emperyalizminin peşisıra Arap ve Kürt halklarının zararına bir biçimde bölgedeki emperyalist yağmadan pay almanın heyecanına kapıldığını görüyoruz. Türkiye muhtemel bir savaşta, "Doğu"da açtığı cepheye, "Batı"da "Sıkıyönetim" gibi formüllerle bir cephe açmanın provalarını yapmaktadır. Özal'ın ve ANAP diktatörlüğünün sonunu da getirecek olan bu "cephe"lerde grevleri durdurmanın, üniversiteleri kışlaya çevirmenin, idamları infaz etmenin şartları bulunamayacaktır. Emperyalist yağma ve kışkırtmalara karşı son derece duyarlı ve ciddi politikaların üretilmesi gündeme gelmiştir. Bu süreçte devrimciler ve sosyalist kadrolar büyük bir sınav vermektedir.

*"Başkaldırın! Ayaklanın! Genel Grev!"
"Komutu" Veren Yerli Papaz Gaponlarımız...*

Tarihte işçi sınıfı ve emekçileri örgüt güvencesinden yalıtılayıp en keskin ihtilâlcî şarkılarıyla ayaklandırmak isteyen ajitatörlere, devrim simyacılara çokça rastlanır.

Sosyal devrimlerin arefesinde Papaz Gapon misali bir işleve soyunanlar da, sosyal devrimi yozlaştırıp gerekli dönüşümleri geciktirenlerde rastlanmaktadır.

Günümüzde işçi sınıfı ve emekçileri örgütleme becerisi gösteremeyen bütün "sol"lar bol keseden ajitasyon yapıyor. "Bakkaldan gazete al" diye evdeki çocuğuna dahi hükmü geçmeyenler işçi sınıfına "fetva" çıkarıyor. Böylelerinin örgütçükleri sosyal pratikte bozguna uğratıldıkça ve de yerine göre, ya sağ teslimiyetçi ya da sol sekte bir zirra büdüüğünü görmekteyiz:

- "Genel Grev! Ayaklanın! Başkaldırın!"
- "Üretimi durdurun, fabrikaları işgal edin!"
- "İşyeri komiteleri ve konseyleri kurun!"
- "Milad olarak anılacaksınız! Bu sistem ancak sayenizde kurtulur!"

İşin ilginç yanı, bu türden desteksiz atanlar kendilerini "örgüt" ya da "parti görevlisi" olarak görme hastalığına yakalanmış olmasıdır.

İşçi sınıfı ve emekçiler böylelerine dönüp bakmıyor bile.

İşçi sınıfı kendisine "yol ve erkân" gösteren yalancı pehlivanları, en azından 15-16 Haziran Direnişi'nden bu yana bütün kütle çıkışlarında yeniden sınamakta ve de yalancı pehlivanlara inanmamaktadır. İyi ki de inanmamaktadır. Ya bir de inanıp söylenenleri yapsaydı!?

Ajitasyon silahının ancak propaganda ve örgütlenme (PARTİ) güvencesiyle bir anlam kazandığını hep biliriz. Ama gene de PARTİ'siz ajitasyondan "çıkarı" olanlar var, böylelerinin zararını aza indirmeliyiz.

yapmış, sömürgeci bağlantılarını ona göre kurmuş ve geliştirmiştir. Yakın Doğu halkları, Arap, Asuri, Kürt, Acem, Türk, Türkmen, Yahudi, Maruni vb.leri birbirine karşı düşmanca konumlandırılmıştır. Bölgenin siyasi coğrafyası milliyetler meselesini çarpıtacak biçimde çizilmiştir. Yeraltı zenginliği petrole göre suni devletler, gerici ve dinci krallıklar kurdurmuştur.

İlk insanın, dinlerin, üretimin ve siyasetin ilk doğduğu Mezopotamya halkları kendi kaderlerini tayin edemiyordu. Emperyalizm ve bölgedeki gericilik UKKTH'nın en büyük engel idi.

Emperyalizmin senaryosu bölge halklarının hâlâ birbiriyle boğuşmasını tahrik üzerine kurulu. Oysa asıl sorun burada yatıyor. Zaman geçmiş.., İngiliz emperyalizmiyle birlikte Fransız, İtalyan ve Alman sermayesinin de iştahı kabarmış, onlar da bölgeye gözlerini dikmişler. ABD emperyalizmi palazlanınca da bölgenin yeni sahipleri her şeyiyle gelip oturmuşlardı..

Arap halkları birbirine düşman; bir türlü uzlaşamıyorlar, ciddi diyalogları oluşamıyor. Arap milliyetçiliği adına tutuşturulan meşale, şeyhlik, derebeylik, geri üretim ilişkileri ağında olumlu bir işlev göremiyordu. Ulusal kurtuluş mücadeleleri kolayca bastırılabileniyor ya da saptırılabiliniyordu...

ABD emperyalizmi öteki emperyalist devletlerle birlikte İsrail devletini bölgeye silah gücüyle sokarak, fakar Arap ve Filistin halkını nazilere taş çıkartacak faşist terörle baş başa bırakmıştı. Lübnan, "açık pazar" olarak emperyalizmin deney yaptığı bir bölge niteliğindedeydi... Kürt halkı ise, beş ayrı coğrafyadaki parçasıyla, en başta emperyalizmin, ardı sıra bölgesel kendi iç gericiliğinin baskı ve terörü altında kan ağlıyor; Arap ve Kürt halkının Ulusal/Sosyal Kurtuluş Mücadelesi, emperyalizmin yüksek çıkarları uzantısında çözüm bekliyordu...

Görünen o ki, bölgedeki petrol rezervlerinin 40 yıllık bir ömrü bulunmaktadır. Bu demektir ki, emperyalizm bölgedeki çıkarlarından daha 40 yıl süreyle çekilmek istemeyecektir. Ya da insanlık petrol yerine yeni bir enerji keşfedene kadar bölge halklarının birbirine karşı kışkırtılması son bulmayacaktır.

Sömürgeciliğe karşı insanlığın karşı koyması, Sovyetler Birliği'nin sömürgeciliğe karşı aktif politikalarından vazgeçip "iç sorun"larıyla boğuşması sürecinde nasıl bir evrim geçirecektir? Emperyalizm karşı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini gündeme getiren ülkeler nasıl bir yol izleyecektir?

Irak'ın Milliyetçi Sosyalist Partisi (BAAS), İRAN-IRAK Savaşı'ndan sonra, kurulan suni devletlerden Kuveyt Emirliliği'ni işgal etmeyi kendisinde bir "hak" olarak görmüştür. Nasıl ki, ABD ve öteki emperyalist ülkeler dilediği ülkeleri yutmakta ne kadar özgürse, Irak da bölgedeki çıkarları açısından o kadar "özgür" olmalıydı. Bu "mantık" emperyalist devletleri Irak'a karşı çeşitli yaptırımlara itmiştir. Gezeganimizin sahipleri ve Birleşmiş Milletler diye bir kuruluş vardı. Onun "yasallıkları" nasıl çiğnenirdi? Hernekadar bütün insanlığı bağlayan güvenilir hukuk ve adalet kurumları varsa da, geri kalmış ülkeler emperyalist devletlere "kış" diyemezdi. Siyaset santrancında buna izin yoktu; olamazdı. Emperyalizme karşı irade beyanı için devrimci olmak, güçler dengesini hesaplayabilmek ve bu çerçevede dayanımlı bulunmak gerekiyordu. Irak ise, kendi iç gericiliğini yenememiş, dahası Kürt halkına karşı baskı, terör, asimilasyon ve soykırımına girişmişti. Şoven ve milliyetçi konumu nedeniyle emperyalizmle değil boğuşmak, uzlaşmak durumundaydı.

Emperyalist ülkeler Irak'a kimyasal silah satıyor, ardından da tanesi 20 dolara gaz maskesi pazarlıyordu. Halepçe'de öldürülen Kürtlerin dramını asla unutmuyoruz...

□TC devleti "yeni yasama yılında" bütçeyi tartışıyor. Bütçede, işçi sınıfı ve emekçilere pay yok. Kapitalist yağmada tekellerin çıkarları bütçede büyük yer tutuyor. Sürekli enflasyon politikası, artık Türkiye'nin alıştırıldığı bir politikadır. Bu politikalar doğallıkla: "Savaş Hayır!" diyen 16 yaşındaki kızın tutuklanmasını, gecekondu emekçilerin dayak yeyip kurşunlanmasını, "Hücre Tipi" cezaevlerinin yapılmasını, işçi haklarının gasbedilmesini, gençlerimizin coplanmasını, dergilerimizin toplatulmasını, hakiki aydınlarımızın yargılanmasını, "Doğu"da baskı, terör, asimilasyon, sansür, sürgün ve göçettirme, köylerin yakılıp boşatılması, "özel harp" pratiklerinin geliştirilmesini gerektirmiştir. Baskı ve terör ebedi değildir, yıkılacaktır.

□"Olağanüstü hal" sürdürülüyor. Kanun Hükümündeki Karamamelerle "Doğu" sorununa bir şal örtten burjuvazi, "rahat nefes" aldım derken, bu sefer "Batı" ya bir şal örtmenin hazırlığında. Gizli cinayet şebekeleriyle devlet terörü estirilerek karanlık bir ortam hazırlanmak isteniyor. "Türban" gibi suni ve biçimsel konular üzerine büyük fırtınalar estiriliyor. Fokara müslümanın emperyalizme karşı çıkmasını, bu yolda daha ileri adımlar atarak devrimci ve sosyalist kadroların yürüttüğü haklı mücadeleye katılmasını engelleyip saptırmaya çalışıyor. İSP'nin ve polikada kurmaylığın ne demek olduğu bu olaylarla daha da netleşiyor.

□Devrimciler emperyalizmin somut hedefine, emperyalizmin gizli örgütüne vura vura güçlenecektir. Alevi-Sunni, Kürt-Türk diye diye emekçi halkımızı sosyal sınıf gerçeği dışındaki suni bölüklere ayıranlara izin verilmemelidir. İşçinin ve emekçinin alevisi, sunnisi, Türk'ü ve Kürt'ü yoktur. Yalnızca emek gücünü patrona satan İŞÇİ SINIFI vardır?

□Burjuvazi, "Kürtçe konuşmaya yasak!", "Savaş Hayır!" diyenlere yasak getiriyor. "Serbest Pazar"a evet, "Özelleştirmeye" evet, ama sosyal sınıf temelinde örgütlenme ve düşünmeye hayır! AGİK'e imza koymaya evet, ama siyasi tutsaklara, özgürlük taleplerine, genel affa, SS kararnamelerinin kaldırılmasına hayır! İşkenceye, cop sokmaya, özel infazlara evet, greve ve sendika kurmaya hayır, demokratik üniversite ve bilimsel özerkliğe hayır! Burjuvazi "hayır" diye diye, "Türkiye'yi bölgenin en istikrarlı bir ülkesi" yapma başarısına ulaştırmıştır! Burjuvazinin niyetleri ters tepecektir.

□"İhtilalci" solun bir kesimi, her türden açık savaşın geliştiği Türkiye ortamında ne yapıyor? "Doğu"da savaş, "Batı"da savaş, grev boylarında savaş, üniversitede savaş, çarşı-pazarda savaşın türleri yaşanıyor. Bazı dergiler "sosyal devrimi" dergilerinde yaptığından "tartışma" gibi bir hastalığa tutulmuş. Benzetmek gibi olmasın ama, adeta ünlü şarkıcı Madonna gibi "teşhir" hastalığına yakalanmışlar. "Bizi herkes özlesin, hayâl etsin, ama elini sürmesin, ulaşmasın!.." demeye getiriyorlar. Kimileri de dergilerinde, üretim dışı, hayat dışı tutumlarıyla "kendi" sorunlarını tartışıyor; karşısındaki güçlere tek söz bile etmiyor. Böylerine söylenecek şey yoktur; kalmamıştır; yolları açık olsun!

SSCB'de ve ülkemizde M-L'den uzaklaşanlar, bugünkü yozlaşmanın tohumlarını eke eke yaşanan "aşama"ya geldi. Çürüyen onlardır. Bilimsel Sosyalizm ve onun yöntemi ise yerli yerinde duruyor.

Emperyalizmin Yakın Doğu'da "Yeni" Kışkırtması: "Körfez Krizi"

Söze adet olduğu gibi "Körfez Krizi" diye başlayamayız. Bunun 200 yıllık bir geçmiş var. İngiliz emperyalizmi Yakın Doğu'yu, Asya, Afrika ve Uzak Doğu'nun yanısıra sömürülecek zengin bir bölge diye çoktan gözüne kestirmişti. Londra'nın yeralu ulaşım ağı, yedi renkli çizgilerle ancak şemalandırılabilir. Bu yedi katlı, yedi renkle ifade edilen uygar ulaşım ağı, geri kalmış ülke insanların kanı ve teriyle yapıldı. "Ülkesinde güneşin batmadığı imparatorluk" diye anılan bu sömürgeci aygıt Yakın Doğu'da keşif ve gözetleme

POLİTİKA CEPHESİ

Sırrı Öztürk

Gündem Yoğun, İş Yapacaklar Nerede?

Notlarımız arasında işlenecek çok konu var. Hangisini öne çıkarmalıyız? Öteki mücadele arkadaşlarımızın yeterince değinmediği sorunları, sınırlı sayfalarda nasıl işlemeliyiz? Bize iletilen yazı ve mesajları nerede değerlendirmeliyiz? Herbiri ayrı bir incelemeyi gerektiren konuları birer satırla geçiştirmek de doğru olmaz. Bu kadar yoğun bir gündemin üstesinden gelebilecek donanımlı insanlarımızın üretilmesi sürecinde aşağıdaki başlıkları gene de sıralamadan edemiyoruz:

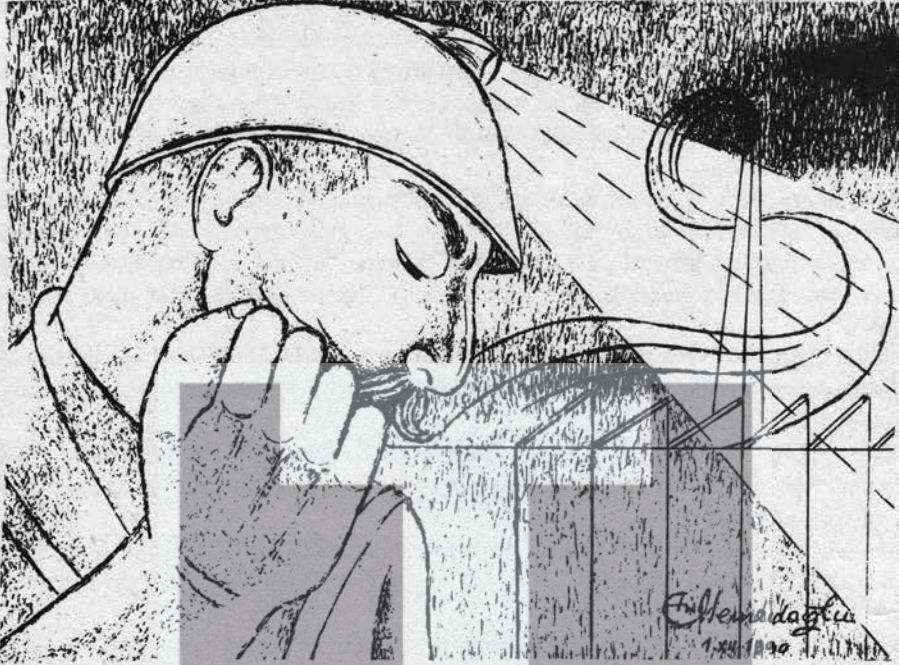
□Metal-İş Sendikası, işçilerin haklarını teslim etmeyen patronları protesto "yöntemi" olarak Amerikanvari reklamlara başvurdu. İşçileri yarım bıyık ve kesilmiş yarım saçlarıyla Babıali'de dolaştırdı. Basında fotoğrafları çıktı. Bizim gibi bir hayatı yaşayanlar, bu haberleri görünce tiksinti duyular. Böyle sendikacıya da, onların sözüne uyup saçını, bıyığını soyтары misali kesen "işçi"lere de uygun şeyler söylediler. Bu görüntüler ülkedeki sosyal çürümeyi yansıtıyor. Ayrıca, sınıf mücadelesinin nasıl çarpıtıldığını da. Ders çıkarılmalıdır.

□"Gorbaçov Nobel Ödülü aldı..." Nobel Ödülü, emperyalizmin değirmenine su taşıyanlara verilen siyasi bir ödüllendirmedir. İlk defa da Nobel, bir "komünist"e verilmektedir. Fukara komünist ressamlarımızdan Avni Memedoğlu, Gorbaçov'un Nobel Ödülü almasıyla ilgili olarak şunları söyledi: "Bu ödül bana verilseydi, acaba emperyalizme hangi tavizi verdim ki bana "ödül" veriyorlar der, çok utanır ve bu "ödül"ü asla almazdım." Evet, sınıfsal tevazuu taşımak, fukara, ama onurlu bir direngenlik göstermek daha büyük bir "ödül"ü hak ettiriyor. Nobel Ödülü Gorbaçov'a uğur getirmeyecek.

□"Saratoga Uçak Gemisi" İstanbul Boğaz sularını kirletti. Fakat emperyalizme karşı korlanmış mücadelenin külleri savrulmadı. "Körfez Krizi" nedeniyle Arabistan çöllerine alışık olmayan ABD'li askerler, eşleriyle ülkemizde dinledi. Conilerle Mehmetçikler caddelerimizde "inzibat" görevi yaptı.

□TC devleti, emekçi halkımızı "sayacağım" dedi; insanları evlerine kapattı; fakat bu kez "Nüfus Sayımı"nda Kürtçe konuşanlarımızı saymadı. Devrimcilerin kaldığı evleri ikişer defa "saydı". Açılmayan kapıları "sayım memuru"nun ihbarıyla zorla açtırdı. İnsanlarımızı gözaltına aldı.

□Tekelci basından: "İstanbul'da terör olayları %51'e ulaştı. CIA Başkanı William Webster Türkiye'de. MİT Başkanı'nın açıklamaları... Anarşi ve terör birifingleri..." Basın ayrıca, "Kontregerilla"ya özel bir önem gösteriyor. Bay Evren'in "anı"ları yayımlanıyor. Anayasa'yı açıkça çiğneyen generallerin ve bazı politikacıların yargılanmalarından söz ediliyor. Neye alemet? "Sivil darbe"ye mi? Sosyal kurtuluşa mı?

Desen: Avni Memedoğlu

Maden İşçisiyle Dayanışma İçindeyiz!

Zonguldak Maden İşçileri, dünya işçi sınıfının bir parçası olarak ülkemizde kendileri için sınıf olmanın kavgasını veriyor. Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde yeni bir ivme ve kazanım olan Genel Maden-İş Sendikası'nın GREV'ini, İşçi Sınıfı Hareketinin bir parçası olan SORUN BSD Çalışanları olarak kutluyor ve yürekten selamlıyoruz.

Maden İşçisinin ekonomik, demokratik ve siyasi talepleriyle öne çıkan bu mücadelesi, öteki dayanışma halkalarıyla taçlandırılmalı ve bir GENEL GREV hareketiyle, işçi düşmanı politikalara cevap verilmelidir.

Maden İşçisinin GREV'i, niteliği ve talepleriyle 1990 yılının en önemli, ayrıca katılım olarak en büyük GREV'idir. 12 Eylülcü ANAP iktidarının 'Özelleştirme' tehditleriyle kuşatılmak istenen bu GREV, kamu işyerleri dışındaki kesimlerce desteklendiğinde başarı şansı artacaktır.

Maden İşçisinin yürüttüğü mücadeleyle dayanışma içindeyiz. İşçi Sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin ne anlama geldiği bu GREV'de yeterince ortaya çıkmıştır. Maden İşçisini mücadelesinde yalnız bırakmayacağız!...

SORUN BSD Çalışanları

BERG'i kaleme aldı. Emperyalizmin örgütlerinden birini açığa vuran bu yazı Dr. M. Eren arkadaşımızın yakında yayınlarımız arasında çıkacak kitabı hakkında bilgi de veriyor.

Dr. İlker Belek, Dayatılan Toplumsal Uyuşukluğun Öteki Adı ya da Bir Bilinç Hastalığı: Din-Kadercilik konusunu işledi yazısında. Dr. İ. Belek'in 'Toplumsal Bilinç' adlı bir incelemesi Sorun Yayınları'nın dizisinde, Ocak'91 de yayımlanıyor. Keyifle ve yararlanarak okuyacağımızı umuyoruz.

Meriç Sezgin arkadaşımız, Hangi Anayasa? Troçkizmin Ricatı: 4. Enternasyondan 2. Enternasyonale! konusunu işleyen yazısıyla "troçkizm" in Türkiye temsilcilerine cevap veriyor.

Temel Demirer arkadaşımız, katıldığı AGİK üzerine: "Kuzeyli" Spekülatörlerin ve "Melankolik Demokrasi" Simyacılarının Paris'teki AGİK Zirvesi başlıklı yazısıyla konuyu belgeliyor.

Ahmet Çaldıran arkadaşımız, Mevcut Siyasi Ortam ve Eleştiriler başlıklı denemesiyle şairlikten düz yazıya da geçiyor, bazı redaksiyon katkısı dışında kendisini özendiriyor ve yazısını aynen yayımlıyoruz.

Halid Özkul, "Biz" Hangi Yoldayız; "Hürriyet" mi, "Özgürlük" mü? başlığı ile soldaki dil, terminoloji, siyasi sorgulama vb. konularda bazı eleştiri ve önerileriyle önemli bir konuyu işliyor yazısında.

Mehmet Ali arkadaşımız, 3. Dünya Toplumlarında Sosyalizm-Ulusalcılık Demokrasi ve İslami Radikalizm (ler) Üzerine Bir Deneme... başlıklı yazısında dış politikadaki görüşlerini geliştiriyor.

Fehmi Uzal, 73. Yılında Ekim Devriminin Anlamı Üzerine Bazı Notlar başlıklı yazısıyla, ayrıca cezaevinden bazı arkadaşlar, Kamuoyuna ve İdamlar üzerine söylenecek olanları dile getiriyorlar yazılarında...

Bu sayıda Okur Eleştirileri ve Cevaplar'da yeralıyor.

Edebiyat Cephesi'de: Ömer Nida, Pislikleri görüp Temizlemek Gerekir, A. Kerem Çebi, Brecht'in Sanat Kuramında Yabancılaştırma, İsmail Yıldırım, Kişilik ve Başarı Açısından Yılmaz Güney, Cengiz Gündoğdu, Derinlerde Beni Bekliyor, Tamer Abuşoğlu, İmgelerin Parçalanması Kuramı ve Karşıtların Savaşımı, diyerek yerlerini alıyorlar.

Şairler cephesinde ise, Fehmi Uzal, Ozani, Öncü, Ruken, Necmettin Çakır, Mirze Karataş, A. Kerem Çebi, Ahmet Çaldıran'ın birbirinden güzel şiirleri yeralıyor.

Recep Maraşlı ile avni Memedoğlu'nun iki deseni de var bu sayımızda.

Mehdi Zana'ya iletilen röportaj sorularına cevap alınamadığından bu sayımıza koyamadık.

1991 yılı baskısız ve sömürsüz bir dünya için kavgalarla geçecektir. Yeralı Maden Ocaklarına, Fabrikalara, Atelyelere, Tarlara, Üniversitelere, Öğretmen ve Kamu Çalışanlarına, "Doğu" daki insanlarımıza, Cezaevinde ve Yurtdışındaki mücadele arkadaşlarımıza 1991 yılında kavgaya dolu selamlarımızı iletiyoruz. Zor olacak, ama başaracağız!..

Daha nitelikli ve donanımlı bir SORUN'u birlikte üretmek umuduyla...

SORUN

8 Aralık 1990

OKURLARLA BİRLİKTE

Dergimizin bu sayısının üretimini bizce haklı gerekçelerle geciktirmek durumunda kaldık; ayrıca 18. ve 19. sayılarını birlikte yayımlıyoruz. Bu durumun nedenlerini şöyle sıralamalıyız: Birincisi, herkesin tatil yaptığı bir zamanda bizler arı misali çalıştık ve bazı kitapları ürettik. Bu kitapları ardarda yayımlıyoruz. İkincisi, her türden burjuva ideolojisinin çağdaş araçlarla piyasalandığı bir fuarda sosyalizmin bağımsız ve onurlu sesini ürettiğimiz kitaplarımızla sergilemek, "biz de varız!" demek, ayrıca Bilimsel Sosyalizmin safında bilinçli yerimizi almamız gerekiyordu; bu gerekçelerle Tüyap'ın 9. Kitap Fuarına katıldık. Üçüncüsü, bilinen siyasal ve ekonomik nedenler; Sosyalist dergiler sistemin çok ağır cezai baskı, tehdit ve fiili kuşatmasının altında zorlanmamızdan kaynaklanıyor. Dergilerin dağıtım açısından kağıt parası dahi geri gelmiyor. İlk abonelerinden bu yana abonelerini yenilemeyenler var. Bütün uyarı yöntemlerine rağmen bilinçli abonelerimizin bu tutumunu değiştiremedik. Bu arada ve ayrıca aylık bir işçi gazetesinin hazırlık çalışmalarını yaptık.

SORUN BSD'mizin 18. ve 19. sayıları bu nedenle gecikmiş oldu. Anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Bu süreçte, Dergimizin 1-6. sayıları 1. CİLT, 7-13. sayıları 2. CİLT, ve 14-19. sayıları da 3.CİLT olarak, uygun miktarda, edinmek isteyen okurlarımız için hazırlanmıştır.

SORUN BSD'miz, devrimci ve sosyalist KADRO'lara hitap eden ve ciddi-donanımlı bir partileşmenin yolunu döşeyen kimliği ile yayımını sürdürüyor. BİRLİKTE ÜRETİM'in geliştirilmesi, yeni nitelikler ve ilkesellikler kazanması asıl amacımızdır. Giderek kurumlaşma çabalarımızın daha da anlaşılacağına ve yetkinleşeceğine inanıyoruz.

SORUN BSD Çalışanları, Ocak 1991'den itibaren "YENİDEN ÜRETİM" adıyla, bu kez yeni arkadaşlarımızla, aylık bir işçi gazetesinin BİRLİKTE üretilmesi çalışmalarına da katılacaktır. "YENİDEN ÜRETİM" in SORUN BSD'miz gibi üretenlerin ortak yönetim ve denetiminde daha da işlevsel olması için sorumluluk duyan devrimci ve sosyalist KADRO'ları BİRLİKTE ÜRETİM'e çağırıyor, katkılarını bekliyoruz.

Bu düşüncelerin ışığında bu sayımızda aşağıdaki konuları gündem yapmayı uygun bulduk:

Yönetmen arkadaşımız, Politika Cephesi'nde, Gündem Yoğun, İş Yapacaklar Nerede?, Emperyalizmin Yakın-Doğu'daki "Yeni" Kışkırtması: "Körfez Krizi", "Başkaldırın! Ayaklanın! Genel Grev!", "Komutu" Veren Yerli Papaz Gaponlarımız", "Süper NATO, Devlet Çetesi, Gladio, Rüzgar Gülü" Derken..., "İrtica'ya Karşı Bilim adamları Yürüdü ", TSİP Feshedildi!.. Karar "Sorun" Yarattı!.., "Sosyalist Birlik Partisi (SBP) " de Kuruluyor, Turan Dursun, Metafizik ile Materyalizmin Kavgası, "Menderes'in Dramı", "Kadere Bak!", "Troçkizmin" Sayı-Suyu..., Bu dünyadan Kerim Korcan da Geçti!.., 7 Kasım 1990 Sorun Yayınları'nın 15 Yılı... başlıklı yazılarını işledi.

Dr. Memduh Eren, Kimlik Değiştiren Yeni Patron CFR Şemsiyesi Altındaki: BİLDEN-

SORUN

BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ
(Şimdilik iki ayda bir çıkar)

Sayı: 18-19-Aralık 1990

Sahibi ve Yönetmeni:
BİRLİKTE YAYINCILIK adına
Sırrı Öztürk

Yazı İşleri Müdürü:
Zeki Öztürk

Yönetim Yeri ve Adresi:
Babalı Cad. No: 6/2 K/1
Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 527 45 38 -519 25 48

Dağıtım:
BİRLİKTE YAYINCILIK
Tel: 526 55 13

Dizgi:
Çizgi Ltd. Şti.
Tel: 517 64 25

Baskı:
Nesli Ofset
Tel: 516 54 80-81

Abone Koşulları:
Yurtiçi: (4000 TL.) 24000TL.
Yurtdışı: (5 DM) 30 DM
POSTA ÇEKİ NO: 98213
İş Bankası Türbe Şb. İst.
Hesap No: 18474

Hukuk Danışmanı:
Av. Müşür Kaya Canpolat
Av. Zeki Oçal

İlan:
Yayın ilkelimizle Bağdaşmayan
ilanlar kabul edilmez.
Yazılı metinler kaynak gösterilerek
kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER

Sorun	: OKURLARLA BİRLİKTE	2
Avni Memedoğlu	: Desen	4
Sorun	: MADEN İŞÇİSİYLE DAYANIŞMA İÇİNDEYİZ	5
Sırrı Öztürk	: POLİTİKA CEPHESİ : GÜNDEM YOĞUN İŞ YAPACAKLAR NEREDE?- EMPERYALİZMİN YAKIN DOĞU'DA "YENİ" KIŞKIRTMASI: "KÖRFEZ KRİZİ" - " BAŞKALDIRINI AYAKLANINI GENEL GREVİ "KOMÜTU " VEREN YERLİ PAPAZ GAPONLARIMIZ-"MENDERES'İN DRAMI" "KADERE BAKI"-SÜPER NATO, DEVLET ÇETESİ, GLADIO, RÜZGAR GÜLÜ DERKEN... -"İRTİCA "YA KARŞI "BİLİM ADAMLARI YÜRÜDÜ"- TSİP FÊŞEHİLDİİ KARAR "SORUN" YARATTI!..-"SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ (SBP)"DE KURULUYOR.- TURAN DURSUN, METAFİZİK İLE MATERYALİZMİN KAVGASI-"TROCKİZM"İN SAYI -SUYU-BU DÜNYADAN KERİM KORCAN DA GEÇTİ!..-7 KASIM 1975 - 7 KASIM 1990 Sorun Yayınları'nın 15 YILI-	
Recep Maraşlı	: DESEN	24
A. Kerem Çebi	: TEBLİGAT'TAN	25
Anonim	: SORUN ÇIKARANLAR BİZLER DEĞİLİZ	26
Anonim	: KAMUOYUNA	28
Dr. Memduh Eren	: KİMLİK DEĞİŞTİREN YENİ PATRON CFR ŞEMSİYESİ ALTINDAKİ: BILDENBERG	29
Öncü	: BEN O İSTANBULU BİR KEZ YAŞADIM YA SEN	34
Temel Demirel	: "KUZEYLİ" SPEKÜLATÖRLERİN VE "MELANKOLİK DEMOKRASİ" SİMYACILARININ PARİS'TEKİ AĞIK ZİRVESİ	35
Rüken	: YALNIZ DA OLSAN	42
Mehmet Ali	: 3. DÜNYA TOPLUMLARINDA SOSYALİZM - ULUSALÇILIK - DEMOKRASİ VE İSLAMİ RADİKALİZM(LER) ÜZERİNE BİR DENEME...	43
Fehmi Uzal	: 73. YILINDA EKİM DEVRİMİNİN ANLAMI ÜZERİNE BAZI NOTLAR	51
Fehmi Uzal	: UZUN BİR AN	55
Tacim Çiçek	: ŞİMDİ KÜTSAL YEZİTLİĞİN KAMPANALARI ÇALAR	56
Dr. İker Belek	: DAYATILAN TOPLUMSAL UYUSUKLUĞUN ÖTEKİ ADI YA DA BİR BİLİNÇ HASTALIĞI: DİN-KADERÇİLİK	57
Ahmet Çaldıran	: MEVCUT SİYASİ ORTAM VE ELEŞTİRİLER	61
Anonim	: İDAMLAR SADECE İDAMLIKLARIN DEĞİL TÜM İNSANLIĞIN SORUNUDUR	65
Meriç Sezgin	: HANGİ ANAYASA? TROCKİZMİN RİCATI: 4. EN-TERNASYONALDEN 2. EN-TERNASYONALE	67
Halid Özkul	: "BİZ" HANGİ YOLDAYIZ? "HURRİYET" Mİ, "ÖZGÜRLÜK" MÜ?	72
Özari	: SUSMAK OLUR MU?	77
Ömer Nida	: EDEBİYAT CEPHESİ: PİSLİKLERİ GÖRÜP TEMİZLEMELİK GEREK	78
Ahmet Çaldıran	: SEVDA	80
A. Kerem Çebi	: BRECHT'İN SANAT KURAMINDA YABANCILAŞTIRMA	81
İsmail Yıldırım	: KİŞİLİK VE BAŞARI İLİŞKİSİ AÇISINDAN YILMAZ GÜNEY	87
Cengiz Gündoğdu	: DERİNLERDE BENİ BEKLİYOR	89
Tamer Abuşoğlu	: İMGELERİN PARÇALANMASI KURAMI VE KARŞITLARIN SAVAŞIMI	93
Mirze Karataş	: ELLERİM	93
Sorun	: OKUR ELEŞTİRİLERİ VE CEVAPLAR	94
Necmettin Çakır	: ONLARDI	96

TÜSTAV

SORUN

BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ

Sayı: 18-19 Aralık'90 KDV'li 4000 TL.(5 DM.)

- Sorun : MADEN İŞÇİSİYLE DAYANIŞMA...
- Sırrı Öztürk : POLİTİKA CEPHESİ: GÜNDEM YOĞUN - EMPERYALİZMİN "YENİ" KIŞKIRTMASI: "KÖRFEZ KRİZİ" - YERLİ PAPAZ GAPONLARIMIZ - "MENDERES'İN DRAMI" - "KADERE BAK" - SÜPER NATO, DEVLET ÇETESİ DERKEN... - "İRTİCA"YA KARŞI "BİLİM ADAMLARI YÜRÜDÜ" - TSİP'İN FESHİ "SORUN" YARATTI! - SBP'DE KURULUYOR - TURAN DURSUN - "TROÇKİZMİN" SAYI - SUYU - KERİM KORCAN... - Sorun Yayınları'nın 15 YILI...
- Anonim : SORUN ÇIKARANLAR BİZLER DEĞİLİZ
- Dr.Memduh Eren :KİMLİK DEĞİŞTİREN YENİ PATRON CFR ŞEMSIYESİ ALTINDAKİ: BILDENBERG
- Temel Demirer : "MELANKOLİK DEMOKRASİ" SİMYACILARININ PARİS'TEKİ AÇIK ZİRVESİ
- Mehmet Ali : 3. DÜNYA - SOSYALİZM - ULUSALCILIK - DEMOKRASİ VE İSLAMİ RADİKALİZM ÜZERİNE DENEME
- Fehmi Uzal : 73. YILINDA EKİM DEVRİMİNİN ANLAMI
- Dr.İlker Belek : BİR BİLİNÇ HASTALIĞI: DİN-KADERCİLİK
- Ahmet Çaldıran : MEVCUT SİYASİ ORTAM VE ELEŞTİRİLER
- Anonim : İDAMLAR SADECE İDAMLIKLARIN DEĞİL TÜM İNSANLIĞIN SORUNUDUR
- Meriç Sezgin : HANGİ ANAYASA? "TROÇKİZMİN" RİCATI: 4. ENTERNASYONALDEN 2. ENTERNASYONALE
- Halid Özkül : "BİZ" HANGİ YOLDAYIZ: "HÜRRİYET" Mİ "ÖZGÜRLÜK" MÜ?
- Ömer Nida : EDEBİYAT CEPHESİ: PİSLİKLERİ GÖRÜP TEMİZLEMELİK GEREK
- A.Kerem Çebi : BRECHT'İN SANAT KURAMINDA YABANCILAŞTIRMA
- İsmail Yıldırım : KİŞİLİK VE BAŞARI AÇISINDAN YILMAZ GÜNEY
- Cengiz Gündoğdu : DERİNLERDE BENİ BEKLİYOR
- Tamer Abuşoğlu : İMGELERİN PARÇALANMASI VE KARŞITLARIN SAVAŞIMI
- Sorun : OKUR ELEŞTİRİLERİ VE CEVAPLAR

Şiirleriyle: A.Kerem Çebi - Öncü - Ruken - Fehmi Uzal - Tacim Çiçek
Ozani - Ahmet Çaldıran - Mirze Karataş - Necmettin Çakır.